

แนวทางการส่งเสริมและพัฒนากาเลียงโคเนื้อ เพื่อสนับสนุน
การแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
ด้วยกระบวนการประชารัฐ

โดย

พลตรี อนุชา ยันตรปกรณ์
รองเสนาธิการ
หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา
กองบัญชาการกองทัพไทย

นักศึกษาวิตยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 60
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2560 - 2561

บทคัดย่อ

เรื่อง แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อด้วยกระบวนการประชารัฐ เพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ลักษณะวิชา สังคมจิตวิทยา

ผู้วิจัย พลตรี อนุชา ยันตรปรกรณ์ หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 60

การวิจัยเรื่องแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ เพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยกระบวนการประชารัฐนี้ จัดทำขึ้นเพื่อศึกษากระบวนการประชารัฐและรูปแบบการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ ภายใต้โครงการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อของสำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา เพื่อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ เพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยกระบวนการประชารัฐ โดยผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการทบทวนวรรณกรรมร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการฯ รวมทั้งผู้แทนจากภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อบูรณาการร่วมกันในการพัฒนาโครงการฯ ด้วยกระบวนการประชารัฐ จากนั้นจะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาแล้วทำการสังเคราะห์เพื่อหาคำตอบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เนื่องจากข้อจำกัดทางด้านเวลา และผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะศึกษาข้อมูลเชิงลึก จึงศึกษาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อด้วยกระบวนการประชารัฐเฉพาะในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา เพื่อเป็นต้นแบบให้กับพื้นที่อื่น ๆ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีช่วงเวลาทำการศึกษาวิจัย ตั้งแต่ 1 ต.ค.60 ถึง 30 เม.ย.61 จากผลการศึกษาพบว่า สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ควรเป็นผู้นำพาความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเข้ามาร่วมบูรณาการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อผ่านทางการพัฒนากิจการสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา จำกัด ร่วมกันภายใต้กระบวนการประชารัฐ เพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรกรและสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา จำกัด ให้เป็นกลไกสนับสนุนการพึ่งพาตนเองของเกษตรกรได้อย่างแท้จริง สามารถช่วยแก้ไขปัญหาความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำ ส่งเสริมการแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เกิดสันติสุข มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนต่อไป ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย คือ ควรดำเนินการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกรรายย่อย โดยการสร้างเครือข่ายเกษตรกรรายย่อยผู้เลี้ยงโคเนื้อ สหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ องค์กรรัฐ ภาคเอกชน ภาคการเงินการธนาคาร และสถาบันการศึกษา เพื่อขับเคลื่อนการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อให้เชื่อมโยงตลอดห่วงโซ่การผลิตโคเนื้อเชิงอุตสาหกรรมตามแนวทางประชารัฐ

ABSTRACT

Title   **Beef Cattle Farming Promotion and Development Concept For Solving Problems in the Border Provinces of the Southern Part of Thailand By Civil State Applied**

Field   **Social Psychology**

Name   **Major General Anucha Yantarapakorn   Course NDC Class 60**

The objectives of research on the beef cattle farming extension and development concept for solving problems in the southern boarder provinces of Thailand by applying civil state are: to study its process, to identify the problems and obstacles, and to present its guideline under the career promotion and life quality development project in the southern boarder provinces of Thailand run by the Regional Development Office 4 (RDO4) under the Armed Forces Development Command (AFDC). This research is qualitative study using the literature review and in - depth interview in involved personnel including the representatives of other sectors. The further step is data analysis which consists of content analysis and synthesis to find out the answers to the research objectives. Due to the limited time for study and the requirement of in - depth data study, the researcher had done the study only in the 4 districts of Songkhla province as the prototype for other southern provinces of Thailand. The study period was from October the 1st, 2017 to April the 30th, 2018. The result of the study was shown that the AFDC should lead and motivate the cooperation from involved sectors to develop beef cattle farmers supporting the sustainable self - reliance. The cooperation is also reducing poverty and inequality and promoting the problems solution in the southern boarder provinces of Thailand. The research recommendation is to support the connection among smallholder farmers. The connection among smallholder farmers, the farmers cooperatives, the governmental organizations, the private sectors, the financial sections and the educational institutes, enhances the development of the chain industry of beef cattle production followed by the civil state policy.

คำนำ

ความรู้สึกไม่เป็นธรรมในสังคม อันเกิดจากปัญหาความยากจน และความเหลื่อมล้ำด้านการกระจายรายได้ เป็นภัยแทรกซ้อนที่สำคัญของปัญหาความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นสังคมที่มีอัตลักษณ์เฉพาะและมีประวัติศาสตร์ของตนเอง เหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อระบบเศรษฐกิจในพื้นที่ ซึ่งซ้ำเติมปัญหาความยากจนของประชาชนในพื้นที่ และมีผลกระทบต่อความมั่นคงอย่างยิ่ง หน่วยบัญชาการทหารพัฒนาเป็นหน่วยงานหนึ่งของกองทัพไทยที่ได้รับมอบภารกิจในการพัฒนาประเทศทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่เป้าหมายเพื่อเสริมสร้างศักยภาพของคนและชุมชนในพื้นที่พัฒนาเพื่อความมั่นคงและพื้นที่ที่มีปัญหาความมั่นคงภายใน จึงได้แบ่งมอบให้สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา เป็นหน่วยงานรับผิดชอบในการจัดทำโครงการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตจังหวัดชายแดนภาคใต้ กิจกรรมการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ โดยสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยง โคเนื้อด้วยการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. และสร้างความยั่งยืนให้กับกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อด้วยการจัดตั้งสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา จำกัด เพื่อเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการการส่งเสริมเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. อย่างเป็นระบบในพื้นที่และเป็นต้นแบบให้กับจังหวัดชายแดนภาคใต้อื่น ๆ

ผู้วิจัยซึ่งเป็นหนึ่งในคณะผู้บริหารของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาทบทวนการดำเนินงาน เพื่อพิจารณาหาแนวทางในการนำกระบวนการประชารัฐมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อยกระดับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ให้มีรายได้ที่มั่นคงและยั่งยืน ทั้งนี้เพื่อเป็นการสนับสนุนการแก้ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ในมิติการสร้างความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อเสริมสร้างพื้นฐานที่มั่นคงในการพัฒนาประเทศตามเป้าหมายและตัวชี้วัดของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติ เพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืนด้วยการสร้างงานสร้างอาชีพสร้างรายได้ เพื่อให้ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีคุณภาพชีวิตที่ดี จากการที่ครัวเรือนมีรายได้เพิ่มมากขึ้นและเพื่อเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่

พลตรี

(อนุชา ยันตรปรกรณ์)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 60

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
คำนำ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	3
วิธีการดำเนินการวิจัย	4
ข้อจำกัดของการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
คำจำกัดความ	6
บทที่ 2 แนวคิดกระบวนการประชาธิปไตยและรูปแบบการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อของประเทศไทยและของจังหวัดชายแดนภาคใต้	8
แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการประชาธิปไตย และบทบาทของหน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องๆ และรูปแบบการทำงานร่วมกันแบบบูรณาการ	8
สถานการณ์โคเนื้อ และแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อของประเทศไทย	27
สถานการณ์โคเนื้อ และแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อของพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง (จังหวัดพัทลุง, สงขลา, ปัตตานี, ยะลา และนราธิวาส)	59
ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ และนโยบายรัฐบาลเพื่อสนับสนุนการแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้	65
บทบาทของสำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา	72
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	78
กรอบความคิดการวิจัย	79
สรุปท้ายบทที่ 2	81

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อของ สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา	88
การดำเนินโครงการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของ สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา	88
สถานการณ์ที่ผ่านมาและสถานการณ์ปัจจุบัน	91
ปัญหาและอุปสรรค	94
สรุปท้ายบทที่ 3	97
บทที่ 4 ปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนา การเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้	98
การสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) ซึ่งเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการฯ และผู้แทนจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่จะเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนการแก้ปัญหา การส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อของโครงการฯ ด้วยกระบวนการประชารัฐ เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยความสำเร็จ ปัญหาและอุปสรรค และแนวทางแก้ไข	99
ปัจจัยความสำเร็จ ปัญหาและอุปสรรค และแนวทางแก้ไข	138
แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ เพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหา ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยกระบวนการประชารัฐ	150
สรุปท้ายบทที่ 4	168
บทที่ 5 สรุป และข้อเสนอแนะ	171
สรุป	171
ข้อเสนอแนะ	177
บรรณานุกรม	178
ประวัติย่อผู้วิจัย	180

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2 - 1	โครงสร้างเกษตรกรเลี้ยงโคเนื้อของไทยจำแนกตามพื้นที่ ปี พ.ศ.2557 - 2558	27
2 - 2	โรงฆ่าโค - กระบือ ปี พ.ศ.2559	33
2 - 3	ปริมาณและอัตราการขยายตัวผลผลิตโคเนื้อ และบริโภคนเนื้อโคของไทย ปี พ.ศ.2553 - 2559	33
2 - 4	ต้นทุนการผลิต ราคาโคมีชีวิต ผลตอบแทน เนื้อขายปลีก และการขยายตัว ปี พ.ศ.2554 - 2559	36
3 - 1	สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2558 - 2561	92
3 - 2	สรุปจำนวนสมาชิกและประชากรโคในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2558 - 2561	94
4 - 1	สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2558 - 2561	107
4 - 2	อัตรากำลัง	111
4 - 3	แผนบริหารเงินทุนในการดำเนินธุรกิจและกิจการ 3 ปี (ที่มาของเงินทุน)	112
4 - 4	แผนบริหารเงินทุนในการดำเนินธุรกิจและกิจการ 3 ปี (การใช้เงินทุน)	112
4 - 5	แผนบริหารธุรกิจและการตลาดในการดำเนินธุรกิจและกิจการ 3 ปี	113
4 - 6	แผนพัฒนาบุคลากรในการดำเนินธุรกิจและกิจการ 3 ปี	114
4 - 7	แผนเอื้ออาทรต่อชุมชนในการดำเนินธุรกิจและกิจการ 3 ปี	114
4 - 8	แผนเชื่อมโยงเครือข่ายในการดำเนินธุรกิจและกิจการ 3 ปี	114
4 - 9	การแปลงยุทธศาสตร์เรื่อง การยกระดับเศรษฐกิจฐานรากในงาน นทพ. (Value Chain)	159
4 - 10	ตารางแสดงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยง โคเนื้อในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา (ต้นแบบของจังหวัดชายแดนภาคใต้)	160

สารบัญภาพ

แผนภาพที่		หน้า
2 - 1	โครงสร้างการขับเคลื่อนประชาารัฐ เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก	13
2 - 2	คณะกรรมการประสานและขับเคลื่อนนโยบายสานพลังประชาารัฐประจำจังหวัด (คสป.)	13
2 - 3	กลยุทธ์และแผนการดำเนินงานของ บริษัทประชาารัฐรักสามัคคี (จังหวัด) จำกัด	15
2 - 4	บทบาทหน้าที่ของ บริษัทประชาารัฐรักสามัคคีจังหวัด (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด	16
2 - 5	สรุปภาพรวมของการทำงานของ คสป. และคณะทำงานฯ ขับเคลื่อนประชาารัฐในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชาารัฐ	18
2 - 6	ภาพแสดงความเชื่อมโยงการทำงานของบริษัท ประชาารัฐรักสามัคคีจังหวัด จำกัด	18
2 - 7	ภาพความเชื่อมโยงการดำเนินการ ระหว่าง สานพลังประชาารัฐ ส่วนกลาง กับ คสป. และระหว่าง คสป. กับ บริษัท ประชาารัฐรักสามัคคีจังหวัด (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด	19
2 - 8	ภาพแสดงสัดส่วนการเลี้ยงโคเนื้อในประเทศไทย	28
2 - 9	ภาพแสดงแหล่งผลิตโคเนื้อที่สำคัญของประเทศไทย	29
2 - 10	ภาพแสดงโคเนื้อพื้นเมืองพันธุ์แท้ของประเทศไทย	29
2 - 11	ภาพแสดงโคเนื้อพันธุ์บราห์มัน	30
2 - 12	ภาพแสดงโคเนื้อลูกผสมพันธุ์ชาร์โรเลส์	30
2 - 13	ภาพแสดงโคเนื้อลูกผสมพันธุ์ตาก	30
2 - 14	ภาพแสดงโคเนื้อพันธุ์กำแพงแสน	31
2 - 15	ภาพแสดงโคเนื้อพันธุ์กบินทร์บุรี	31
2 - 16	ภาพแสดงโคเนื้อพันธุ์แองกัส	31
2 - 17	วิธีการตลาดโคเนื้อ	35
2 - 18	พื้นที่ดำเนินงานโครงการฟาร์มโคเนื้อสร้างอาชีพ ระยะที่ 1	51
2 - 19	พื้นที่ดำเนินงานโครงการฟาร์มโคเนื้อสร้างอาชีพ ระยะที่ 2	52
2 - 20	โครงการปรับเปลี่ยนพื้นที่ทำนาไม่เหมาะสม เพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพปศุสัตว์	55
2 - 21	พื้นที่ปฏิบัติงานชุดส่งเสริมกลุ่มผู้เลี้ยงโค 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้	74
2 - 22	กรอบแนวคิดในการวิจัย	80
2 - 23	ห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) : ความมั่นคงและมั่งคั่งของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ	82
3 - 1	พื้นที่เป้าหมายกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2561	90

สารบัญภาพ (ต่อ)

แผนภาพที่		หน้า
3 - 2	ที่ตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา จำนวน 14 กลุ่ม	93
4 - 1	โครงสร้างเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์	111

4 - 2	โครงสร้างการดำเนินงานของคณะทำงานร่วมรัฐ - เอกชน - ประชาชน 12 คณะ	151
4 - 3	แบบจำลองรูปแบบการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ รูปแบบที่ 1	152
4 - 4	องค์ประกอบของเกษตรแปลงใหญ่	154
4 - 5	พื้นที่ดำเนินงานโครงการฟาร์มโคเนื้อสร้างอาชีพ ระยะที่ 2	156
4 - 6	โครงสร้างการขับเคลื่อนการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา (ต้นแบบของจังหวัดชายแดนภาคใต้)	157
4 - 7	ตัวแบบห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) ในระดับต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ และ การบูรณาการความร่วมมือในการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อด้วย กระบวนการประชารัฐ	167
4 - 8	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ ในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา ตามตัวแบบห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) ในระดับต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ	168

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเลี้ยงโคเนื้อเป็นอาชีพที่มีความสำคัญและเป็นที่ยอมรับของประชาชน โดยเฉพาะเกษตรกรฐานรากที่เลือกการเลี้ยงโคเนื้อเป็นอาชีพเสริม เพราะเป็นสัตว์ที่ให้ประโยชน์แก่มนุษย์อย่างกว้างขวาง เป็นทั้งแรงงานในไร่นา เป็นสัตว์เศรษฐกิจที่ให้ทั้งเลือด เนื้อ หนัง และกระดูก เป็นสัตว์ที่เลี้ยงง่าย สามารถเลี้ยงปล่อยแปลงเพื่อหาหญ้ากินเองตามธรรมชาติ อีกทั้งไม่ถูกกีดกันจากวงจรตลาดเหมือนสัตว์เศรษฐกิจอื่น ๆ เช่น สุกร และไก่ เป็นต้น เพราะไม่อยู่ใต้วงจรตลาดของระบบนายทุนและไม่จำกัดเวลาที่จะขาย แต่ที่ผ่านมาโครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อของรัฐบาลในหลาย ๆ โครงการขาดความต่อเนื่องและเผชิญปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ การบริหารจัดการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อยังไม่ได้ถูกยกระดับการผลิตเชิงอุตสาหกรรมที่มีมาตรฐานในการผลิตตลอดห่วงโซ่ และขาดการผลักดันด้านการตลาดโคเนื้ออย่างเป็นรูปธรรม จากปัญหาราคาโคเนื้อที่ตกต่ำ การขาดแคลนแรงงาน การขาดแคลนแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพ และนโยบายรัฐบาลในการประกันรายได้พืชเศรษฐกิจ ส่งผลให้เกษตรกรหันไปประกอบอาชีพและขยายพื้นที่ในการปลูกพืชเศรษฐกิจที่ผลผลิตมีราคาสูง ทำให้พื้นที่เลี้ยงโคลดลง ปัญหาเหล่านี้ทำให้เกษตรกรขาดแรงจูงใจและเลิกเลี้ยงโคเนื้อเมื่อสิ้นสุดโครงการที่รัฐให้การสนับสนุน

การเลี้ยงโคเนื้อในเขตภาคใต้ ไม่ใช่กิจกรรมหลักทางการเกษตรที่สามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้มากเท่ากับยางพาราและปาล์มน้ำมัน แต่ประชาชนในพื้นที่ยังมีความนิยมบริโภคเนื้อโค อีกทั้งโคเนื้อจากประเทศไทยยังเป็นที่ต้องการของตลาดมาเลเซีย ทำให้พ่อค้าต้องหาซื้อโคจากพื้นที่อื่นมาจำหน่ายหรือนำมาพักในพื้นที่ภาคใต้ เพื่อส่งต่อไปยังประเทศมาเลเซีย แม้ว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในงานด้านปศุสัตว์จะมีความเห็นตรงกันในการเพิ่มจำนวนโคเนื้อในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง แต่ด้วยปัจจัยต่าง ๆ ในพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้ไม่สามารถจัดการการเลี้ยงโคเนื้อให้เป็นระบบ เพื่อรองรับการบริโภคในพื้นที่ และเพื่อส่งออกไปยังประเทศมาเลเซียได้ อีกทั้งยังพบว่าการเพิ่มปริมาณพืชอาหารสัตว์ในพื้นที่ และการสร้างเครือข่ายผู้เลี้ยงโคเป็นประเด็นเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการเป็นอันดับแรก

จากปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ นับตั้งแต่เกิดเหตุการณ์รุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่ พ.ศ.2547 เป็นต้นมา รัฐบาลได้ระดมสรรพกำลังและงบประมาณมหาศาลเพื่อเข้าดำเนินการแก้ไขปัญหาในด้านความมั่นคงและด้านการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แต่เนื่องจากปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่เรื้อรังมายาวนาน จึงยังไม่อาจสงบลงได้โดยง่าย ความเสียหายที่เกิดขึ้นจากความรุนแรงนั้น ไม่สามารถประเมินมูลค่าได้ ผลกระทบโดยตรงต่อประชาชนในพื้นที่คือ ความไม่มั่นคงปลอดภัยในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นชีวิต ทรัพย์สิน อาชีพ สวัสดิภาพ และที่สำคัญที่สุดคือความมั่นคงทางจิตใจที่มีความรู้สึกหวาดกลัว หวาดระแวง นอกจากนี้เหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องได้ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื่องจากผู้ประกอบการเลิกหรือหยุดดำเนินกิจการ เพราะขาดความมั่นใจในการลงทุนและประกอบธุรกิจในพื้นที่ ประชาชน

ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ตามปกติ เกิดปัญหาการว่างงานสูง ซึ่งซ้ำเติมปัญหาความยากจนของประชาชนในพื้นที่ และยังทำให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่นในอำนาจรัฐ นอกจากนี้ยังส่งผลให้ในหัวงที่ผ่านมา ส่วนราชการพลเรือนไม่สามารถเข้าไปดำเนินการพัฒนาในพื้นที่ดังกล่าวได้อย่างเต็มศักยภาพ ดังนั้นเพื่อเป็นการพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนผู้บริสุทธิ์ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทย โดย สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา (สนภ.4 สน.นทพ.) จึงได้จัดตั้งศูนย์ส่งเสริมปศุสัตว์ภาคใต้ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา (ศสพ.ต.นทพ.) ขึ้นในปีงบประมาณ พ.ศ.2553 เพื่อดำเนินงาน “โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการเลี้ยงโคพื้นเมือง” โดยการนำน้ำเชื้อพ่อโคพันธุ์ดีของ นทพ. เข้าไปปรับปรุงสายพันธุ์โคให้กับประชาชนในหมู่บ้านเสริมสร้างสันติสุข 217 หมู่บ้าน ในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา ได้แก่ อำเภอจะนะ เทพา สะบ้าย้อย และนาทวี โดยมีเป้าหมายเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่มีรายได้น้อยให้มีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับประชาชน ตลอดจนเป็นการสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหาร ต่อมาในปีงบประมาณ พ.ศ.2558 ได้ปรับเปลี่ยนภารกิจจากการผสมเทียมโคมาเป็นการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ ภายใต้ “โครงการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตจังหวัดชายแดนภาคใต้” โดยสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อด้วยการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จนกระทั่งปัจจุบัน ปีงบประมาณ พ.ศ.2561 โครงการฯ ได้สร้างความยั่งยืนให้กับกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อด้วยการจัดตั้งสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลาจำกัด เพื่อเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการการส่งเสริมเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. อย่างเป็นระบบในพื้นที่และเป็นต้นแบบให้กับจังหวัดชายแดนภาคใต้อื่น ๆ แต่จากการดำเนินงานที่ผ่านมา พบหลายปัญหาที่อาจทำให้โครงการนี้ ไม่ประสบความสำเร็จดังเช่นโครงการอื่น ๆ ของรัฐบาลที่เคยดำเนินการมา และเป็นอุปสรรคต่อการยกระดับศักยภาพการพัฒนาที่ส่งผลให้ไม่สามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์ “เกษตรกรมีรายได้ที่มั่นคงและสร้างความมั่งคั่งให้เกษตรกรอย่างยั่งยืน”

จากความสำคัญและปัญหาของการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ ภายใต้ “โครงการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตจังหวัดชายแดนภาคใต้” ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยตระหนักว่าการพัฒนาด้านการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อฯ ดังกล่าว มีความจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาคประชาชน ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการเงินการธนาคาร และภาคการศึกษา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาทบทวนการดำเนินงาน เพื่อพิจารณาหาแนวทางในการนำกระบวนการประชารัฐมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน และ สนับสนุนการแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงกำหนดความต้องการศึกษา ในประเด็นต่อไปนี้

1. ทำอย่างไรจึงจะทำให้การส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ ภายใต้ “โครงการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตจังหวัดชายแดนภาคใต้” สามารถช่วยยกระดับให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ มีรายได้ที่มั่นคงและสร้างความมั่งคั่งให้เกษตรกรอย่างยั่งยืนได้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการลดปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ด้วยการสร้างงานสร้างอาชีพสร้างรายได้ และเพื่อลดปัญหาการอพยพแรงงานไปทำงานยังต่างถิ่นต่างประเทศด้วยการดึงแรงงานกลับมาร่วมพัฒนาท้องถิ่น

2. ความเป็นไปได้ในการนำแนวคิดเรื่อง “นโยบายสานพลังประชารัฐ สร้างเศรษฐกิจฐานราก” ขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้สู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เพื่อการสนับสนุนการแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการประชารัฐและรูปแบบการส่งเสริมและพัฒนากล่องเลี้ยงโคเนื้อ ภายใต้โครงการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อศึกษาปัญหา และอุปสรรค ในการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อฯ ของ สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมและพัฒนากล่องเลี้ยงโคเนื้อ เพื่อสนับสนุนการแก้ปัญหา ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยกระบวนการประชารัฐ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมและพัฒนากล่องเลี้ยงโคเนื้อ เพื่อสนับสนุนการแก้ปัญหา ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยกระบวนการประชารัฐ” ประกอบด้วยขอบเขตของการศึกษา ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา
  - 1.1 ศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับแนวคิด เรื่องกระบวนการประชารัฐ และบทบาทของหน่วยงาน และภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนากล่องเลี้ยงโคเนื้อ เพื่อสนับสนุนการแก้ปัญหา ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และรูปแบบการทำงานร่วมกันแบบบูรณาการ
  - 1.2 ศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับสถานการณ์โคเนื้อ และแนวทางการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อของประเทศไทย
  - 1.3 ศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับสถานการณ์โคเนื้อ และแนวทางการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อของพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง (จังหวัดสตูล, สงขลา, ปัตตานี, ยะลา และนราธิวาส)
  - 1.4 ศึกษายุทธศาสตร์ และนโยบายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนากล่องเลี้ยงโคเนื้อ เพื่อสนับสนุนการแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
  - 1.5 ศึกษาบทบาทของสำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนากล่องเลี้ยงโคเนื้อ ภายใต้โครงการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิต จังหวัดชายแดนภาคใต้
  - 1.6 ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องจาก
    - 1.6.1 เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (2559) ของ พลตรี สงคราม ขุมทอง เรื่องแนวทางการบริหารจัดการการเลี้ยงโคเนื้อ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้
    - 1.6.2 รายงานฉบับสมบูรณ์ หมู่บ้านแม่ข่ายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เครือข่ายมหาวิทยาลัยพะเยา (2558) ของ นายสัตวแพทย์สมชาติ ณะ เรื่องโครงการหมู่บ้านโคขุนดอกคำใต้
2. ขอบเขตด้านบุคลากรผู้เกี่ยวข้องในการส่งเสริมและพัฒนากล่องเลี้ยงโคเนื้อ ภายใต้โครงการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของ สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า และเกษตรกรผู้เลี้ยงโคในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา
3. ขอบเขตด้านเวลา

ผู้วิจัยจะดำเนินการรวบรวมข้อมูลทั้งข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิในห้วงเวลา ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2560 - เมษายน 2561

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีการดำเนินการ ดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูล

1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ รวบรวมโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview)

1.1.1 ผู้วางแผน อำนวยการ และกำกับดูแลการปฏิบัติของหน่วยงานทุกภาคส่วนที่แก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า (กอ.รมน.ภาค 4 สน.) และศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)

1.1.2 ผู้บริหาร ได้แก่ ฝ่ายอำนวยการ ของ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ซึ่งเป็นผู้กำหนดนโยบาย ได้แก่ รองผู้อำนวยการสำนักงานทหารพัฒนา หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา และผู้อำนวยการกองยุทธการ กองบัญชาการ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

1.1.3 ผู้ปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ รองผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ผู้บังคับหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 43 นายทหารยุทธการและการข่าว สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานชุดส่งเสริมกลุ่มผู้เลี้ยงโคในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา จำนวน 2 นาย

1.1.4 ผู้ได้รับผลประโยชน์ ได้แก่ ประธานกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อที่เป็นสมาชิกสหกรณ์โคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลาจำกัด จำนวน 14 ราย

1.1.5 ผู้แทนจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ ได้แก่ บริษัทประชารัฐรักสามัคคีจังหวัดสงขลาจำกัด สหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อพัทลุงจำกัด หอการค้าจังหวัดสงขลา กลุ่มพ่อค้าตลาดโคเนื้อในจังหวัดสงขลา สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสงขลา สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสงขลา คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เป็นต้น

1.1.6 การจัดทำแบบสัมภาษณ์

1.1.6.1 แนวทางของหน่วย

1.1.6.2 ประชากร เป็นอย่างไร

1.1.6.3 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.1.6.4 การตั้งคำถาม

1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ จากบทความ เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ เอกสารทางวิชาการ เอกสารวิจัยส่วนบุคคลของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ยุทธศาสตร์ และนโยบายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ เพื่อสนับสนุนการแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ข้อมูลจากส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จากนั้นรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการดำเนินโครงการฯ ของ สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินโครงการ

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

จะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยวิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูล เพื่อแยกแยะให้เห็นถึงส่วนประกอบและความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบต่าง ๆ เหล่านี้

ข้อจำกัดของการวิจัย

ศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพและนำข้อมูลมาวิเคราะห์พร้อมเสนอแนวทางแก้ไข แต่ด้วยข้อจำกัดทางด้านเวลาและผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะศึกษาข้อมูลเชิงลึก จึงศึกษาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อด้วยกระบวนการประชารัฐเฉพาะในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา เพื่อเป็นต้นแบบให้กับพื้นที่อื่น ๆ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนั้นการนำแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคดังกล่าวไปใช้ในพื้นที่อื่น ๆ จึงมีความจำเป็นต้องศึกษาข้อมูลเชิงลึกในเรื่องปัจจัยความสำเร็จ ปัญหา/อุปสรรค และแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่มีลักษณะจำเพาะในแต่ละพื้นที่ต่อไป

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้รูปแบบการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ ภายใต้โครงการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อสนับสนุนการแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยกระบวนการประชารัฐ
2. ได้ทราบปัญหา และอุปสรรค ในการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อฯ ของสำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา
3. ได้แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ เพื่อสนับสนุนการแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยกระบวนการประชารัฐ

คำจำกัดความ

การส่งเสริมและพัฒนา การเลี้ยงโคเนื้อ	หมายถึง	การที่หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่นำอาชีพการเลี้ยงโคไปเผยแพร่ให้กับเกษตรกรในพื้นที่เป้าหมายการพัฒนา เพื่อเลี้ยงเป็นอาชีพเสริม โดยเริ่มจากการนำน้ำเชื้อพ่อโคพันธุ์ดีของ นทพ. เข้าไปปรับปรุงสายพันธุ์โค เพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับลูกโคเกิดผ่านสถานีผสมเทียมของหน่วย จากนั้นจะนำเกษตรกรมาฝึกอบรมการเลี้ยงโคเนื้อ การผสมเทียมโค การรักษาสัตว์เบื้องต้น และติดตามลูกโคเกิด แล้วจึงจัดตั้งเป็นอาสาสมัครผสมเทียม/อาสาสมัครปศุสัตว์ เพื่อดำเนินการผสมเทียมโคให้กับประชาชนในพื้นที่ และเพื่อเป็นการต่อยอดการดำเนินงานให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน หน่วยจะให้อาสาสมัครผสมเทียม (ประธานกลุ่ม)/อาสาสมัครปศุสัตว์ (รองประธานกลุ่ม) ดำเนินการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร และสร้างการบริหารจัดการกลุ่มในรูปแบบสหกรณ์ในลำดับต่อไป
กระบวนการประชารัฐ	หมายถึง	การรวมเอาพลังทุกภาคส่วน ทั้งภาคประชาชน ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการเงินการธนาคาร และภาคการศึกษา มาเป็นพลังอำนาจที่สำคัญในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามแนวทาง

ศาสตร์พระราช “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” เพื่อไปสู่เป้าหมายของการมีเศรษฐกิจฐานรากที่มั่นคง บนหลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประชาชนมีความสุข มีความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ มีเครือข่ายความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาตลอดห่วงโซ่การผลิต โคนื้อ รวมทั้งการผลักดันด้านการตลาดอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ของประเทศในเรื่อง มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึง พื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และ 4 อำเภอ ของ
 จังหวัดสงขลา ได้แก่ อำเภอจะนะ เทพา สะบ้าย้อย และนาทวี
 เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนอ นทพ.

บทที่ 2

แนวคิดกระบวนการประชาธิปไตยและรูปแบบการส่งเสริมและพัฒนา การเลี้ยงโคเนื้อของประเทศไทยและของจังหวัดชายแดนภาคใต้

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ “แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ เพื่อสนับสนุนการแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยกระบวนการประชาธิปไตย” และนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการประชาธิปไตย และบทบาทของหน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ เพื่อสนับสนุนการแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และรูปแบบการทำงานร่วมกันแบบบูรณาการ
2. สถานการณ์โคเนื้อ และแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อของประเทศไทย
3. สถานการณ์โคเนื้อ และแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อของพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง (จังหวัดพัทลุง, สงขลา, ปัตตานี, ยะลา และนราธิวาส)
4. ยุทธศาสตร์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ และนโยบายรัฐบาล เพื่อสนับสนุนการแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
  - 4.1 ยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาโคเนื้อไทยทั้งระบบ
  - 4.2 ยุทธศาสตร์ กอ.รมน. พ.ศ.2560 - 2564
  - 4.3 ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.2560 - 2562
  - 4.4 ยุทธศาสตร์แผนปฏิบัติราชการ 4 ปี กองทัพอากาศ พ.ศ.2559 - 2562
  - 4.5 แผนปฏิบัติราชการ 4 ปี นทพ. พ.ศ.2559 - 2562
  - 4.6 ยุทธศาสตร์โคเนื้อ นทพ.
  - 4.7 ยุทธศาสตร์การพัฒนาโคเนื้อ สำนักงานปศุสัตว์ เขต 9 กรมปศุสัตว์
  - 4.8 นโยบายรัฐบาล “สานพลังประชารัฐ”
5. บทบาทของสำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ ภายใต้โครงการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตจังหวัดชายแดนภาคใต้
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. กรอบความคิดการวิจัย
8. สรุปท้ายบท : กระบวนการประชาธิปไตยและรูปแบบส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อของประเทศไทยและของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการประชาธิปไตย และบทบาทของหน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ เพื่อสนับสนุนการแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และรูปแบบการทำงานร่วมกันแบบบูรณาการ

1. ความหมายของประชารัฐ

ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม (2544) ให้ความหมายกว้าง ๆ ของ ประชาธิปไตย (Participatory State) ว่า ตามที่ระบุใน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ซึ่งมีลักษณะสำคัญ คือ ประชาชน ชุมชน และประชาสังคม มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น สังคม และประเทศ การบริหารจัดการและพัฒนาประเทศ โดยภาครัฐใช้หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน อย่างกว้างขวาง จริงจัง และต่อเนื่องในทุกระดับ การดำเนินงานของภาครัฐ มีความสุจริต โปร่งใส ถูกต้อง มีประสิทธิผล คุณภาพ และประสิทธิภาพ รวมถึงการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นอย่างทั่วถึงและเพียงพอ ฯลฯ

อนุสรณ์ ธรรมใจ ได้แสดงความคิดเห็นของคำว่า “ประชารัฐ” ผ่านเว็บไซต์ <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/635795#sthash.aHetggKH.dpuf> เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2558 ระบุว่า ตามความหมายอย่างแคบในทางวิชาการ หมายถึง การที่ประชาชนและรัฐร่วมมือกันในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม อย่างรัฐบาลชุดนี้ได้รณรงค์ประชาสัมพันธ์ “สามพลังประชารัฐเพื่อเศรษฐกิจฐานราก” ฉะนั้น นโยบาย “ประชารัฐ” ของรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ภายใต้การขับเคลื่อนของหัวหน้าทีมเศรษฐกิจชุดใหม่ ดร.สมคิด จาตุศรีพิทักษ์ จึงหมายถึง ความร่วมมือร่วมใจของรัฐและประชาสังคม เพื่อร่วมแก้ปัญหาเศรษฐกิจและขับเคลื่อนการพัฒนา มากกว่า จะหมายถึง “ประชารัฐ” ตามความหมายแบบกว้าง อันหมายถึง ประเทศหรือรัฐของประชาชน หากยึดตามแนวทางนี้ ย่อมหมายถึง เราต้องการทำให้เกิดประชาธิปไตยทางเศรษฐกิจ ลดอำนาจการผูกขาด ส่งเสริมการเปิดเสรี สนับสนุนการแข่งขัน และเป็นประชาธิปไตยทางการเมือง ทำให้ประเทศและรัฐเป็นของประชาชน เพื่อประชาชน

ประชารัฐมั่นคง ตามความหมายของคดิพจน์ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2561 หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติการที่เกิดจากการบูรณาการความร่วมมือของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน ส่งผลให้ทุกภาคส่วนและประเทศชาติ มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

สรุป “ประชารัฐ” คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ช่วยกันแก้ปัญหา และคิดหาทางสร้างอนาคตให้ประเทศไทย ผ่านโครงสร้างการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศที่มุ่งมั่น ลดความเหลื่อมล้ำ พัฒนาคุณภาพคน และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

2. ความเป็นมาและความสำคัญของนโยบายสามพลังประชารัฐ

ตามหลักการสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 - 2564) ข้อที่ 6 ยึดหลักการนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างจริงจังใน 5 ปีที่ต่อยอดไปสู่ผลสัมฤทธิ์ที่เป็นเป้าหมายระยะยาว ระบุว่า แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ให้ความสำคัญกับการใช้กลไกประชารัฐที่เป็นการรวมพลังขับเคลื่อนจากทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน และการกำหนดประเด็นบูรณาการของการพัฒนาที่มีลำดับความสำคัญสูง และได้กำหนดในระดับแผนงาน/โครงการสำคัญที่จะตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาได้อย่างแท้จริง รวมทั้งการกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดที่มีความครอบคลุมหลากหลายมิติมากกว่าในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ผ่าน ๆ มา เพื่อเป็นกลไกเชื่อมต่อในลำดับแรกที่จะกำกับและส่งต่อแนวทางการพัฒนา และเป้าหมายในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีให้เกิดการปฏิบัติในทุกระดับและในแต่ละด้านอย่างสอดคล้องกัน

ความเป็นมาของนโยบายสามพลังประชารัฐ

รัฐบาลได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรและประชาชนผู้มีรายได้น้อย ทั้งทางด้านการลดต้นทุนการผลิต การให้ความรู้ การสร้างมูลค่าเพิ่ม การตลาด การช่วยเหลือด้านปัจจัยการผลิต และใช้แนวคิดประชารัฐมาเป็นตัวแก้ไขปัญหา

โดยอาศัยกลไกความร่วมมือจากทุกภาคส่วน มุ่งสร้างความเข้มแข็งในชุมชนท้องถิ่น เพื่อให้เศรษฐกิจฐานรากมีความมั่นคง โดยรัฐบาลจะส่งเสริมทางด้านการตลาด เพื่อให้เกษตรกรพบกับผู้ค้าโดยตรง เป็นการสร้างเครือข่ายในท้องถิ่น การพัฒนาสินค้าอย่างต่อเนื่อง และเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน โดยมีภาคเอกชนเป็นแนวหน้า ภาครัฐช่วยอำนวยความสะดวก และดูแลขั้นตอนทางกฎหมาย

ความสำคัญของนโยบายสานพลังประชารัฐ

รัฐบาลมีนโยบายลดความเหลื่อมล้ำ สร้างรายได้ สร้างความเจริญ และความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้ครอบคลุมทั่วประเทศ โดยให้ภาคเอกชนและภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการร่วมกับภาครัฐ เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ของประเทศในเรื่องมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยคณะรัฐมนตรี ได้มีมติเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2558 รับทราบการแต่งตั้งคณะกรรมการภาครัฐและภาคเอกชน 12 คณะ ประกอบด้วยตัวขับเคลื่อน (Value Drivers) 6 คณะ และปัจจัยสนับสนุน (Enable Factors) 6 คณะ เพื่อขับเคลื่อนนโยบาย “สานพลังประชารัฐ” ของรัฐบาล ซึ่งคณะกรรมการทั้ง 12 คณะ จะดำเนินการในลักษณะหุ้นส่วนภาครัฐ เอกชน และประชาชน โดยเน้นกิจกรรมที่เป็น Action Based ซึ่งยุทธศาสตร์หลักครอบคลุม 4 เสาหลัก คือ ธรรมาภิบาล นวัตกรรมและผลิตภาพ การยกระดับคุณภาพทุนมนุษย์ และการมีส่วนร่วมในความมั่งคั่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ พัฒนาคุณภาพคน และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

3. แนวคิดสานพลังประชารัฐ

3.1 การเอาจุดเด่นของแต่ละภาคส่วนมารวมกัน 5 ภาคส่วน ได้แก่

ภาคราชการ จุดเด่น คือ มีคนมากกระจายอยู่เต็มพื้นที่ มีสายการบังคับบัญชาที่ชัดเจน มีการสนับสนุนการทำงานที่เป็นระบบ มีงบประมาณและบทบาทหน้าที่ตามลักษณะงานที่รับผิดชอบ

ภาคเอกชน จุดเด่น คือ องค์กรความรู้และเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีการบริหารจัดการแบบมืออาชีพ มีทุนที่คล่องตัว

ภาคประชาชน จุดเด่น คือ ความสามารถในการสร้างผลผลิตที่หลากหลาย และมีความรักถิ่นฐานบ้านเกิด

ภาควิชาการ จุดเด่น คือ มีผลงานวิจัย องค์กรความรู้ในการต่อยอดการพัฒนา

ภาคประชาสังคม จุดเด่น คือ มีรูปแบบการทำงานที่เข้าถึง เข้าใจ เพื่อพัฒนาให้มีความเข้มแข็ง ทำงานเชิงลึก เกะติด มีเครือข่ายมาก

3.2 การทำงานร่วมกันของ 5 ภาคส่วน

ภาคราชการ สนับสนุน ช่วยเรื่องนโยบาย โครงสร้างพื้นฐาน สนับสนุนเงินทุนผ่านสถาบันการเงินภาครัฐตามหลักเกณฑ์การปล่อยเงินกู้

ภาคเอกชน ขับเคลื่อน ช่วยเรื่องความรู้ด้านการบริหารจัดการ การเชื่อมโยงตลาด การทำแผนธุรกิจ การสนับสนุนเงินทุนผ่านธนาคารพาณิชย์ และโครงการที่ช่วยน้อง

ภาคประชาชน/ธุรกิจชุมชน ลงมือทำ เรียนรู้ เข้าใจ ต้องการและลงมือทำเป็นเจ้าของผลิตภัณฑ์ เป็นผู้ผลิต ให้บริการ ดำเนินธุรกิจ

ภาควิชาการ ให้องค์ความรู้ ช่วยเรื่องการค้นคว้าวิจัย พัฒนาเทคโนโลยีการผลิต และวิชาการด้านการเกษตรและการแปรรูป

ภาคประชาสังคม สร้างความเข้มแข็ง ช่วยสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนและสร้างความเชื่อมโยงระหว่างชุมชน

ทั้งนี้ เพื่อสนับสนุนภารกิจสำคัญของรัฐบาลในอนาคต คือการสร้างฐานรากประเทศสู่อนาคตตามโมเดล “ไทยแลนด์ 4.0” ซึ่ง 1 ใน องค์ประกอบหลัก คือ การขับเคลื่อนประเทศผ่านกลไก “ประชารัฐ” จะต้องมุ่งทำงานแบบบูรณาการให้เกิดการเชื่อมโยงประสานสอดคล้องกันเพื่อร่วมกันขับเคลื่อนประเทศไปข้างหน้าทั้งระบบ ตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง จนถึงปลายทาง เอาความต้องการประชาชนเป็นตัวตั้ง เน้นการมีส่วนร่วม

4. โครงสร้างการขับเคลื่อนประชารัฐ เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก

4.1 ส่วนกลาง

4.1.1 คณะทำงานร่วมรัฐ - เอกชน - ประชาชน 12 คณะ : โครงสร้างคณะทำงานสานพลังประชารัฐของ สำนักงานกลางโครงการสานพลังประชารัฐ และเป้าหมายการทำงานของคณะทำงาน ส่วนกลาง 12 คณะ (คณะขับเคลื่อน D1 - D6 และคณะสนับสนุน E1 - E6) โดยยกเลิกคณะทำงาน D7 เดิม และเพิ่มคณะทำงาน E6 ดังนี้

4.1.1.1 คณะทำงาน D1 การยกระดับนวัตกรรมและ Digitalization รัฐมนตรีว่าการกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม/รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี (หัวหน้าทีมภาครัฐ)

4.1.1.2 คณะทำงาน D2 การส่งเสริม SMEs และ Start up รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม (หัวหน้าทีมภาครัฐ)

4.1.1.3 คณะทำงาน D3 การส่งเสริมการท่องเที่ยว & MICE รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (หัวหน้าทีมภาครัฐ)

4.1.1.4 คณะทำงาน D4 การส่งเสริมธุรกิจการค้าและธุรกิจบริการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ (หัวหน้าทีมภาครัฐ)

4.1.1.5 คณะทำงาน D5 การพัฒนาคลัสเตอร์ภาคอุตสาหกรรมที่เป็น (New S - Curve) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม (หัวหน้าทีมภาครัฐ)

4.1.1.6 คณะทำงาน D6 การพัฒนาการเกษตรสมัยใหม่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (หัวหน้าทีมภาครัฐ)

4.1.1.7 คณะทำงาน E1 การดึงดูดการลงทุนและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง (หัวหน้าทีมภาครัฐ)

4.1.1.8 คณะทำงาน E2 การยกระดับคุณภาพวิชาชีพ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (หัวหน้าทีมภาครัฐ)

4.1.1.9 คณะทำงาน E3 การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (หัวหน้าทีมภาครัฐ)

4.1.1.10 คณะทำงาน E4 การปรับแก้กฎหมายและกลไกภาครัฐ (นายวิษณุ เครืองาม)

4.1.1.11 คณะทำงาน E5 การศึกษาพื้นฐานและการพัฒนาผู้นำ รัฐมนตรีว่าการศึกษาธิการ (หัวหน้าทีมภาครัฐ)

4.1.1.12 คณะทำงาน E6 ประชากรรัฐเพื่อสังคม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (หัวหน้าทีมภาครัฐ)

คณะกรรมการประสานและขับเคลื่อนนโยบายสานพลังประชารัฐ ประจำจังหวัด

ที่มา : <http://www.cdd.go.th>

5. การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ

5.1 การพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก เป็นเป้าหมายสำคัญประการหนึ่งตามนโยบายรัฐบาลปัจจุบัน ด้วยเหตุที่มีข้อสรุปเชิงสถิติหลายด้านที่ชี้ให้เห็นพัฒนาการความเป็นมาของปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมไทยหลายเรื่องจากผลพวงวิธิการพัฒนาที่ผ่านมา ทั้งในด้านช่องว่างรายได้ โอกาสทางการศึกษา การมีงานทำและความมั่นคงในอาชีพ ปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัยและการใช้ประโยชน์ที่ดิน ปัญหาด้านสาธารณสุข ปัญหายาเสพติด ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความอบอวนของครอบครัว ซึ่งทั้งหมดพันผูกกันซับซ้อนเป็นลูกโซ่จนยากที่จะหาจุดเริ่มต้นแก้ไขปัญหาอย่างหนึ่งอย่างใดแบบแยกส่วน คิดได้ อย่างไรก็ดี เป็นที่ยอมรับว่าปัญหาเศรษฐกิจครัวเรือนของสมาชิกสังคมกลุ่มใหญ่ที่สุด คือ คนส่วนใหญ่ที่เป็นเกษตรกรและอาศัยอยู่ในชนบท ซึ่งในภาพทั่วไป คือ มีอาชีพที่ให้รายได้น้อยไม่มั่นคง ขาดการออม และมีแนวโน้มจะมีหนี้สินที่สะสมเรื้อรัง ก่อเกิดปัญหาอื่นตามมาอีกมาก การพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก จึงเป็นความพยายามของรัฐบาลในการที่จะคิดหาวิธีจัดการแก้ไขอย่างถูกต้อง และเป็นการสร้าง “ความมั่นคง มั่งคั่งที่ยั่งยืน” ในระดับชุมชน

5.2 คณะทำงานการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ (E3) ได้น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวคิดการดำเนินการในทุกขั้นตอน โดยด้านวัตถุประสงค์การดำเนินงาน นอกเหนือจากวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานสานพลังประชารัฐ คือ การลดความเหลื่อมล้ำ พัฒนาคุณภาพคน และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันแล้ว คณะทำงานพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐยังมีการกำหนดเป้าหมายเฉพาะที่ชัดเจน คือ เศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง ประชาชนมีรายเพิ่มและมีความสุข

5.3 การดำเนินงานของคณะทำงานการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ (E3) ภายใต้แนวคิด Social Enterprise (SE)

5.3.1 กระทรวงมหาดไทยได้รับมอบหมายภารกิจให้รับผิดชอบการดำเนินงานการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ ซึ่งคณะทำงานการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก

และประชารัฐ (E3) มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นหัวหน้าทีมภาครัฐ และนายธนาธิป สิริวัฒนภักดี กรรมการผู้อำนวยการใหญ่ บมจ.ไทยเบฟเวอเรจ จำกัด เป็นหัวหน้าทีมภาคเอกชน มีเป้าหมายเดียวกัน คือ “สร้างรายได้ให้กับชุมชน เพื่อประชาชนมีความสุข” ดำเนินการ 3 เรื่อง ประกอบด้วย การเกษตร การแปรรูปผลิตภัณฑ์ชุมชน (SMEs/OTOP) และการท่องเที่ยวโดยชุมชน ในรูปแบบประชารัฐ ซึ่งมีบริษัทประชารัฐรักสามัคคีจังหวัด จำกัด เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนงาน ภายใต้แนวคิด Social Enterprise (SE) ซึ่งมีเป้าหมายหลักเพื่อสังคมไม่ใช่เพื่อกำไรสูงสุด, รายได้หลัก มาจากการให้คำปรึกษาแก่ชุมชนไม่ใช่เงินจากรัฐหรือเงินบริจาค, กำไรต้องนำไปใช้ขยายผลไม่ใช่ปันผล, มีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล และมีการจดทะเบียนเป็นรูปแบบบริษัท

แผนภาพที่ 2 - 3 กลยุทธ์และแผนการดำเนินงานของ บริษัทประชารัฐรักสามัคคี(จังหวัด) จำกัด

ที่มา : <http://www.cdd.go.th/>

5.3.2 กลุ่มงานหรือกลุ่มกิจการที่เป็นเป้าหมายการดำเนินงาน ตามกรอบคิดของ คณะทำงานการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ และบริษัทประชารัฐรักสามัคคี จำกัด มี 3 กลุ่ม คือ

5.3.2.1 การเกษตร เป็นการสนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรของชุมชน อาจเป็นพืชผลจากไร่ นา สวน ผลิตภัณฑ์ประมง ปศุสัตว์ ที่ผูกโยงกับอัตลักษณ์ คุณค่าในทางหนึ่งทางใด เช่น ประวัติศาสตร์ชุมชน หรือวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน สายสัมพันธ์ที่เป็นเอกลักษณ์ รสชาติที่โดดเด่น เป็นผลิตภัณฑ์ที่ดีต่อสุขภาพ ผลิตภัณฑ์ปลอดภัย ปลูกหรือเลี้ยงด้วยระบบอินทรีย์ รวมทั้งการดูแลสิ่งแวดล้อม เป็นต้น สามารถผูกเรื่องเป็นตำนานเรื่องเล่าให้เห็นคุณค่าที่แตกต่างได้ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์เกษตรจากระบบคุณภาพต่าง ๆ เช่น มาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS : Participatory guarantee system) มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP : Good Agriculture Practices) และมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหาร (มาตรฐาน “Q”) เป็นต้น

5.3.2.2 การแปรรูป (SMEs/OTOP) เป็นการส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์ จากวัตถุดิบที่มีอยู่ในพื้นที่ เป็นผลิตภัณฑ์เกษตรทุกกลุ่ม (เกษตร ปศุสัตว์ ประมง) เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม

จากกระบวนการแปรรูป ถนอมอาหารหรือปรับปรุงรสชาติในแบบผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป การผลิตงานฝีมือจากทักษะภูมิปัญญาชุมชน - ปราชญ์ชาวบ้าน เป็นข้าวของเครื่องใช้ประดับตกแต่ง เครื่องแต่งกายของฝากของที่ระลึก ซึ่งปรับเปลี่ยนจากผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ผลิต เพื่อบริโภค - เพื่อใช้ในครัวเรือน ในชุมชนท้องถิ่น ให้เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคจากภายนอกจนสามารถเป็นสินค้าที่มีชื่อเสียงสร้างรายได้แก่คนในชุมชนได้มากขึ้น ตัวอย่างที่เด่นชัด คือ ผลิตภัณฑ์โอท็อป ผลิตภัณฑ์จากผู้ประกอบการ SMEs หลายรายที่เติบโตอย่างมาก จากการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการผลิต การทำบรรจุภัณฑ์ การจัดการทางการตลาดที่เหมาะสม

5.3.2.3 การท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นการส่งเสริมให้ชุมชนได้ประโยชน์จากการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนเอง ทั้งที่เป็นการท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติที่ชุมชนมีอยู่ หรือการท่องเที่ยวที่ชุมชนสร้างขึ้นสร้างขึ้นเชื่อมโยงกับการสืบสานวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญา การประกอบอาชีพ วิถีชีวิตพื้นถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น เป็นต้น

5.3.3 รูปแบบของวิสาหกิจเพื่อสังคมที่บริษัทประชารัฐรักสามัคคี จำกัด ดำเนินการ คือ การเป็นที่ปรึกษาในการพัฒนาตลอดเส้นทางของกระบวนการดำเนินธุรกิจแก่ชุมชน และผู้ประกอบการกลุ่มเป้าหมายจากต้นทาง กลางทาง และปลายทาง รูปแบบหนึ่ง คือ การพัฒนาแผนธุรกิจที่คาดหวังประสิทธิผลในการสร้างรายได้เพิ่มของชุมชนและกิจการทั้ง 3 กลุ่มงาน ที่บริษัทฯ เข้าไปร่วมพัฒนา ครอบคลุม การเข้าถึงปัจจัยการผลิต การสร้างองค์ความรู้ การตลาด การสื่อสาร เพื่อสร้างการรับรู้ที่ยั่งยืน และการบริหารจัดการ โดยในส่วนของขายสินค้าและบริการอาจเป็นไปได้ ในกรณีที่เป็นการสนับสนุนการสร้างเครือข่ายการจัดการจัดจำหน่าย และการสนับสนุนตามอำนาจหน้าที่ของคณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐระดับจังหวัด

5.4 ความสัมพันธ์คณะทำงานการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ (E3) กับ บริษัท ประชาารัฐรักสามัคคีจังหวัด (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด

5.4.1 ในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐในระดับจังหวัด คณะทำงานการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ (E3) ร่วมกับ คณะกรรมการประสานและขับเคลื่อนนโยบายสานพลังประชารัฐประจำจังหวัด (คสป.) จัดตั้ง บริษัท ประชาารัฐรักสามัคคีจังหวัด (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด ถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนซึ่งบริษัทฯ จะเป็นหน่วยที่เข้ามาช่วยดำเนินงานในการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายร่วมกับ คสป. และจะเข้าไปช่วยกลุ่มเป้าหมายด้วยการทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาในการพัฒนากลุ่มเป้าหมาย ตามแนวทาง 5 กระบวนการ โดยผลของการขับเคลื่อนการพัฒนาดังกล่าว กรรมการ/ผู้จัดการ ของบริษัทฯ จะนำมาเสนอในการประชุม คสป. เป็นประจำทุกเดือน เพื่อที่จะเชื่อมโยงการทำงาน

แผนภาพที่ 2 - 4 บทบาทหน้าที่ของ บริษัทประชารัฐรักสามัคคีจังหวัด (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด

ที่มา : <http://www.cdd.go.th/>

5.4.2 บันได 3 ชั้น ในการดำเนินงานของบริษัท ประชาธิปไตยสามัคคีจังหวัด จำกัด เป็นขั้นตอนที่แสดงให้เห็นถึงกระบวนการดำเนินการของบริษัทฯ 3 ชั้น คือ ชั้นที่ 1 คือ ชั้นกระบวนการเริ่มต้นการดำเนินงานจัดตั้งบริษัท ชั้นที่ 2 คือ ชั้นกระบวนการบริหารจัดการเพื่อให้บริษัทฯ สามารถดำเนินการได้ และ ชั้นที่ 3 คือ ชั้นของการดำเนินกิจการตามวัตถุประสงค์ในการเข้าไปขับเคลื่อนงานถึงระดับพื้นที่

5.5 การขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ ในบทบาทของ คสพ. และบริษัท ประชาธิปไตยสามัคคีจังหวัด (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด

ในการขับเคลื่อนนโยบายสานพลังประชารัฐในระดับจังหวัด คณะกรรมการประสานและขับเคลื่อนนโยบายสานพลังประชารัฐประจำจังหวัด (คสพ.), คณะทำงานขับเคลื่อนฯ ประชารัฐที่ คสพ. ได้แต่งตั้งขึ้น ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 106/2559 ลงวันที่ 14 พฤษภาคม 2559 และบริษัทประชาธิปไตยสามัคคีจังหวัด (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด ถือเป็นกลไกที่สำคัญในการขับเคลื่อนงานให้เกิดความสำเร็จขึ้น

แนวทางการทำงานระดับจังหวัดของ คสพ. และคณะทำงานขับเคลื่อนฯ ประชารัฐ

5.5.1 แนวทางการทำงานระดับจังหวัดของ คสพ. และคณะทำงานขับเคลื่อนฯ ดังนี้

5.5.1.1 สร้างกลไกให้พร้อมปฏิบัติงาน โดยดำเนินการให้บูรณาการการทำงานร่วมกันของกลไกระดับจังหวัด เพื่อใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและศักยภาพของจังหวัด

5.5.1.2 สร้างคนให้พร้อมให้เข้าใจเป้าหมายและแนวทางการทำงาน โดยจัดตั้งคณะกรรมการ คณะทำงาน และผู้ปฏิบัติงานมีความเข้าใจพร้อมในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ร่วมกันประชาสัมพันธ์ และสร้างแนวร่วมและขยายผลต่อเนื่อง และแบ่งบทบาทภารกิจให้ชัดเจน บูรณาการการทำงาน กำหนดผู้รับผิดชอบ

5.5.1.3 วิเคราะห์ศักยภาพ ปัญหาและความต้องการของชุมชน จัดลำดับความสำคัญ และความเร่งด่วน โดยใช้ประโยชน์จากข้อมูล จปฐ., ตรวจสอบพื้นที่ คัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย และจังหวัดและภาคีสถักสนับสนุน ร่วมวิเคราะห์ศักยภาพจังหวัด เชื่อมโยงชุมชนและธุรกิจชุมชนรูปแบบต่าง ๆ ที่มีอยู่เช่น กลุ่ม OTOP/SMEs ในการพัฒนาศักยภาพในเชิงธุรกิจ

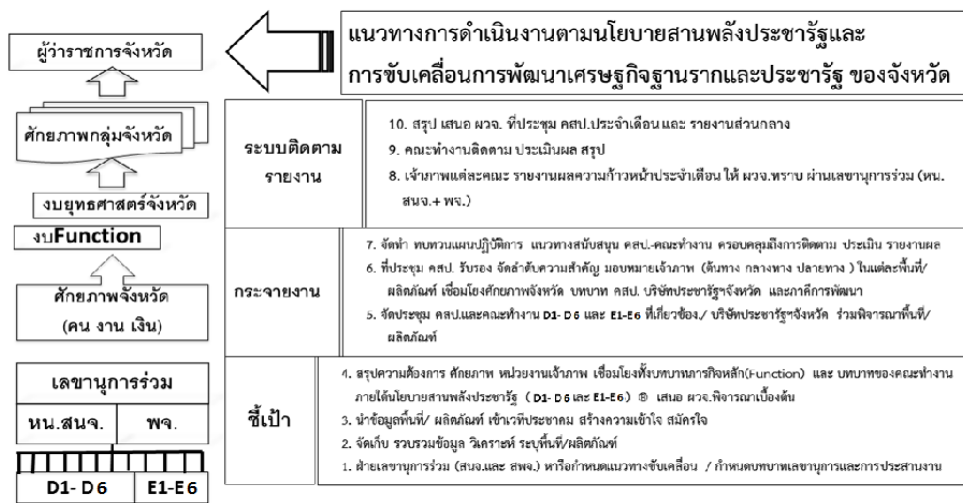
5.5.1.4 กำหนดแผนปฏิบัติการ โดยมีแผนปฏิบัติการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก มี Road Map ที่ระบุเป้าหมาย ผลสำเร็จ และกิจกรรมที่เป็นรูปธรรม

5.5.1.5 ขับเคลื่อนบูรณาการการทำงานร่วมกัน โดยใช้กลไก 2 คณะผลักดันและขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง, เชื่อมโยงเครือข่ายธุรกิจทั้งกลุ่มผลิตภัณฑ์และพื้นที่ขยายโอกาสสร้างช่องทางการตลาดเพิ่มขึ้น และขยายผลการพัฒนาชุมชนและธุรกิจชุมชนอย่างต่อเนื่อง

5.5.1.6 ติดตามและประเมินผล โดย ประชุมกำหนดแนวทางการทำงานให้เป็นไปตามแผน อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง หารูปแบบความสำเร็จ ประมวลผล 3 เป้าหมายหลักคือ เพิ่มรายได้ เพิ่มมูลค่าสินค้า ลดความยากจน และสรุปบทเรียน

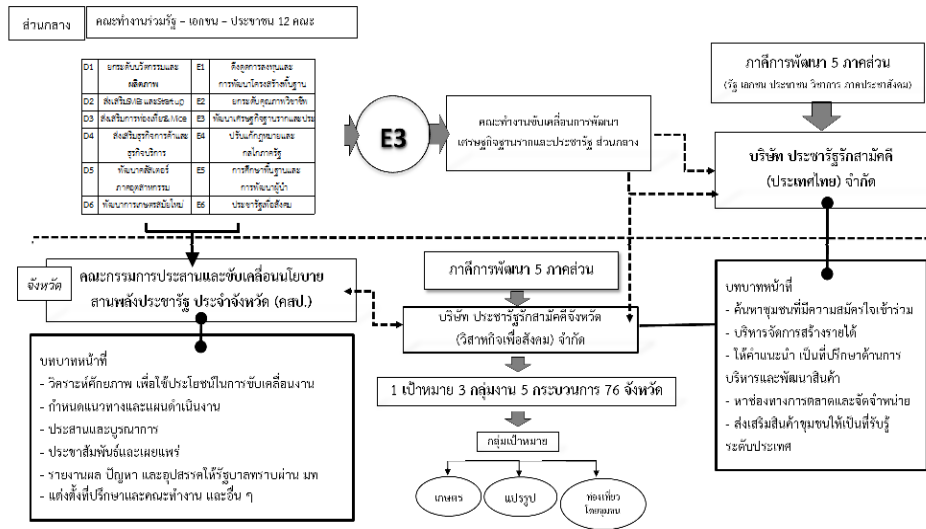
แผนภาพที่ 2 - 5 สรุปภาพรวมของการทำงานของ คสพ. และคณะทำงานฯ ขับเคลื่อนประชารัฐในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ สามารถแบ่งได้เป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ที่มา : <http://www.cdd.go.th/>

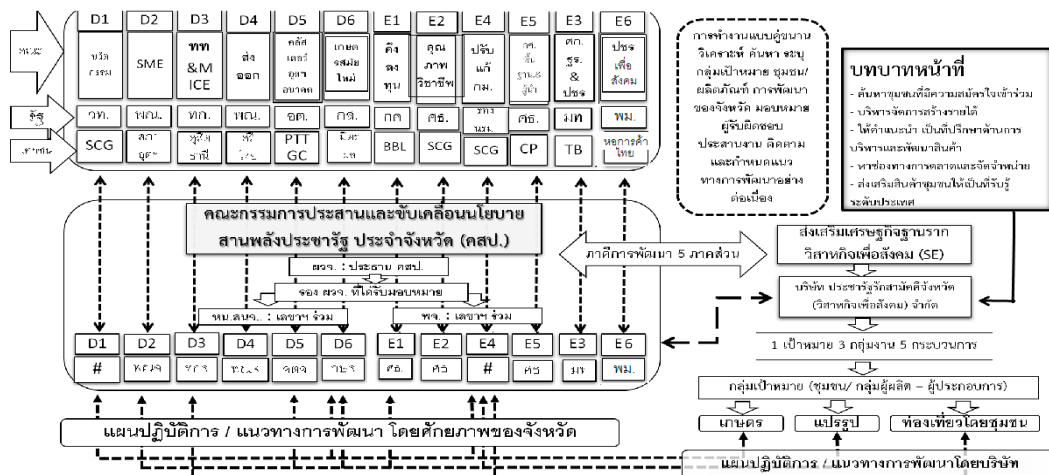
5.5.2 ความเชื่อมโยงการดำเนินงานขับเคลื่อนนโยบายสานพลังประชารัฐ จากแผนภาพที่ 2 - 6 จะแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของการดำเนินงานระหว่างบริษัทประชารัฐรักสามัคคีจังหวัด (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด กับคณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐส่วนกลาง, คณะกรรมการประสานและขับเคลื่อนนโยบายสานพลังประชารัฐ ประจำจังหวัด (คสพ.) และบริษัท ประชารัฐรักสามัคคี (ประเทศไทย) จำกัด ในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐระดับพื้นที่ โดยมีเป้าหมายในการทำงานอยู่ที่ 3 กลุ่มงาน และมี 5 กระบวนการ ในการสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาขึ้น

แผนภาพที่ 2 - 6 ภาพแสดงความเชื่อมโยงการทำงานของ บริษัท ประชารัฐรักสามัคคีจังหวัด จำกัด

ที่มา : <http://www.cdd.go.th/>

แผนภาพที่ 2-7 ภาพความเชื่อมโยงการดำเนินการ ระหว่าง สานพลังประชารัฐ ส่วนกลาง กับ คสป. และระหว่าง คสป. กับ บริษัท ประชาธิปไตยสามัคคีจังหวัด (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด

ที่มา : <http://www.cdd.go.th/>

6. บริษัท ประชาธิปไตยสามัคคีสงขลา (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด

ชัยวุฒิ บุญวิวัฒนาการ ได้แสดงความคิดเห็นของคำว่า “บริษัท ประชาธิปไตยสามัคคีจังหวัด สงขลา (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด” ผ่านเว็บไซต์ <https://www.gotoknow.org/posts/625728> เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2558 ไว้ว่า...บริษัท ประชาธิปไตยสามัคคีสงขลา(วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายราชอาณาจักรไทย เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ.2559 โดยมีผู้ก่อการสามท่านคือ นายสมพร สิริโรจนานนท์ ประธานหอการค้าจังหวัดสงขลา นายชิต สง่ากุลพงศ์ ประธานมูลนิธิชุมชนสงขลา และนายกวิศพงษ์ สิริธรรณนทีสกุล รองประธานหอการค้าจังหวัดสงขลา ร่วมกันเป็นผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนก่อตั้งบริษัท ต่อนายทะเบียนกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ โดยมีทุนจดทะเบียนที่ 4,000,000.-บาท (สี่ล้านบาทถ้วน) ในการระดมทุนใช้วิธีการบอกบุญผ่าน 15 ภาคีเครือข่าย การบริหารจัดการ โดยทางบริษัท ไทยเบเวอเรจกรุ๊ป แสดงความจำนงถือหุ้นเริ่มแรกร้อยละ 25

ของทุนจดทะเบียน ทางธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) แสดงความจำนงถือหุ้นร้อยละ 3.9 ของทุนจดทะเบียน ส่วนที่เหลือระดมจาก 15 ภาควิชาหรือหน่วยงานการบริหารจัดการ โดยทางมูลนิธิเรารักสงขลา เจริมพระเกียรติ หอการค้าจังหวัดสงขลา สภาอุตสาหกรรมจังหวัดสงขลา มูลนิธิชุมชนสงขลา ร่วมบริจาคเป็นทุนแห่งหนึ่งแสนบาท มูลนิธิโรงพยาบาลหาดใหญ่ และมูลนิธิวิทยาลัยชุมชนสงขลา ร่วมบริจาคเป็นทุนแห่งละห้าหมื่นบาทเป็นต้น

ผู้ก่อตั้งบริษัทประชารัฐรักสามัคคีสงขลา(วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด มีเจตนาแน่วแน่ที่จะประกอบธุรกิจเพื่อขับเคลื่อนเพื่อสร้างรายได้ให้ชุมชน ประชาชนมีความสุข เกิดประโยชน์แก่เกษตรกร ผู้ยากจน คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส ในจังหวัดสงขลา โดยที่จะประกอบธุรกิจให้เกิดกำไร แต่จะไม่มีการนำผลกำไรจ่ายเป็นเงินปันผลให้แก่ผู้ถือหุ้นในทุกกรณี ในกลุ่มสินค้าเกษตร สินค้าแปรรูป และการท่องเที่ยวชุมชน บริษัทฯจะเข้าไปสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การเข้าถึงปัจจัยการผลิต โอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุน การสร้างองค์ความรู้ ส่งเสริมความรู้เพื่อสร้างประโยชน์ต่อยอดการตลาด พัฒนาแบบบูรณาการ วิเคราะห์ตลาดไปจนถึงช่องทางการขายใหม่ ๆ การสื่อสารสร้างการรับรู้เพื่อความยั่งยืน ช่วยสร้างแบรนด์และหาช่องทางการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อท้องถิ่นและสื่อระดับประเทศ และบริหารจัดการทั้งด้านต้นทุนบัญชีเป็นรูปแบบธุรกิจที่รายได้หลักมาจากการให้คำปรึกษาแก่ธุรกิจชุมชนและการค้าขาย

โดยที่จังหวัดสงขลาประกอบด้วย 16 อำเภอ แบ่งเป็นโซนได้ 4 โซน คือ

โซนคาบสมุทร ประกอบด้วย “วิถี โหนด นา เล” ได้แก่ อำเภอรโนด อำเภอสทิงพระ อำเภอกระแสดินทร์ และอำเภอสทิงหมคร

โซนอำเภอความมั่นคง ได้แก่ อำเภอสะบ้าย้อย อำเภอเทพา อำเภอจะนะ และอำเภอนาทวี

โซนธุรกิจ ได้แก่ อำเภอเมืองสงขลา อำเภอหาดใหญ่ อำเภอสะเดา และอำเภอนาทม่อม

โซนเขตเกษตรกรรม ได้แก่ อำเภอคลองหอยโข่ง อำเภอรัตภูมิ อำเภอบางกล่ำ และอำเภอควนเนียง

โดยทั้ง 4 โซนมีความสำคัญเชื่อมโยงผสมผสานกันภายใต้คำกล่าว “สงขลาหนึ่งเดียวสามเกลียวพัน” การเชื่อมร้อยและขับเคลื่อนจะเป็นลักษณะการเป็นหุ้นส่วนเพื่อสร้างความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ของจังหวัด ทางบริษัท ประชาารัฐรักสามัคคีสงขลา (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด ได้สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในการการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อันได้แก่ ความมีเหตุผล ความพอประมาณ และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง จากปัจจัยภายนอก โดยอาศัยความรู้ ความรอบคอบ การใช้วิชาการอย่างระมัดระวังและที่สำคัญ จักตั้งมั่นอยู่ในเงื่อนไขคุณธรรมมาเป็นหลักคิดในการตัดสินใจในแต่ละเรื่อง แต่ละนโยบาย เพื่อให้ยังประโยชน์แก่ชุมชนท้องถิ่นและส่วนรวมให้มีรายได้เพิ่มขึ้นและนำไปสู่การพึ่งตนเองอย่างยั่งยืนในที่สุด มุ่งมั่นทำงานเกิดมาต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดินตามแนวคิดของประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ บริษัทฯจะสร้างโอกาสในการสร้างความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ ในระดับนโยบาย ทำหน้าที่คนกลางประสานงาน เชื่อมร้อยศักยภาพของแต่ละภาคส่วน สร้างความเติบโตให้กับประชาชนตัวเล็ก ๆ

บริษัทประชารัฐรักสามัคคีสงขลา (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด มีผู้ถือหุ้นจำนวน 8 คน ที่ปรึกษา 5 คน กรรมการบริหาร 6 คน มีคุณโสภณ จะยะสกุล เป็นกรรมการผู้จัดการ และจะมีผู้ช่วย 1 คน และในระยะแรกจะบริหารงานภายใต้เงิน 1 ล้านบาทเป็นหลัก ในส่วนการระดมเงินทุนในอนาคต

จะรับเป็นเงินบริจาคเท่านั้น โดยบริษัทตั้งอยู่ เลขที่ 73 อาคารชิตตยา แมนชั่น ถ.เพชรเกษม 5 อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110

แผนงานระยะสั้นการบริหารจัดการภายในบริษัท จัดตั้งสำนักงาน วางระบบการบริหารจัดการ และจัดทำแผนธุรกิจของบริษัท โดยการจัดกิจกรรม ได้แก่

6.1 “กระเช้าชุมชน” หรือ “กระเช้าประชารัฐ” ในเทศกาลปีใหม่เป้าหมาย 500 กระเช้า เพื่อให้เงินตกถึงมือชาวบ้านในชุมชน โดยจะนำผลิตภัณฑ์ในชุมชนบรรจุในกระเช้าของขวัญที่จะขายให้หน่วยงานรัฐ เอกชน ตามแนวประชารัฐ และร่วมมือกับบริษัท เคแอนด์เคซูปเปอร์ค้าส่ง จำกัด วิทยาลัยชุมชนสงขลาและวิทยาลัยเทคโนโลยีพาณิชยการหาดใหญ่

6.2 สร้างการมีส่วนร่วม สื่อสารกับสาธารณะ ร่วมกับมูลนิธิชุมชนสงขลาแนะนำเสนอแนวทางการดำเนินงานเพื่อรับฟังความเห็นและข้อเสนอแนะกับภาคส่วนต่าง ๆ รวมถึงสรรหาสินค้าที่เหมาะสมด้านเกษตร สินค้าแปรรูป และการท่องเที่ยวชุมชนที่จะดำเนินการในระยะสั้นและระยะยาว ได้แก่ ภาครัฐ, ภาคเอกชน, ภาควิชาการ, ภาคเกษตรและองค์กรชุมชน และภาคองค์กรการเงิน/สหกรณ์

6.3 เรียนรู้จากกรณีศึกษา ค้นหาสินค้าที่เหมาะสม แล้วนำมาสู่กระบวนการพัฒนาต่อยอด สร้างต้นแบบ เพื่อเป็นการเรียนรู้ของบริษัทประชารัฐจังหวัด

6.4 สนับสนุนการสร้างแบรนด์ให้ทอดเทพา เพื่อขยายโอกาสการจัดจำหน่าย การเก็บรักษา (โดยกรรมการรายคุณมานะ ศรีพิทักษ์ รับจะให้ฝ่ายวิจัยของบริษัท แมนเอ จำกัด ช่วยวิจัยในการจัดเก็บลักษณะของการแช่แข็ง) หาช่องทางการทำงานเป็นแฟรนไชส์ในโอกาสต่อไป

6.5 รวบรวมและกลั่นกรองข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่สามารถนำไปพัฒนาต่อ ได้แก่ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและแบรนด์ ตะติริยะ หรือ ตะ-เค-รี-ย่า หรือตะเคีริยะ/กาแพะตะชะตะ โดยนำตำนานกาแพ่ต้นแรกในประเทศไทยปลูกที่อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลาเป็นจุดขาย การสร้าง “ตลาดปลาเป็น” ที่บ่ออิฐ เป็นต้น

6.6 ฝึกอบรมผู้ด้อยโอกาสในการขาย “ก๋วยเตี๋ยวประชารัฐ” พร้อมรถเข็นให้สามารถทำร้านก๋วยเตี๋ยวราคาประหยัด โดยมีแผนธุรกิจที่สามารถขอกู้เงินสถาบันการเงิน เพื่อเป็นทุนดำเนินการ โดยมีซัพพลายจากเอกชนในจังหวัด วางแผนจะขายแฟรนไชส์ทั้งประเทศและอาเซียนในโอกาสต่อไป

6.7 ร่วมกับจังหวัดบูรณาการกับงาน OTOP ในช่วงเดือนมิถุนายนจัดงานแม่ท้อซึ่งสงขลาแพท Songkhla FAT (F = Foods or Factory A = Agriculture T = Tourist) โดยการเตรียมผู้ขายสินค้านำสินค้าเกษตร สินค้าแปรรูป และการท่องเที่ยวชุมชน เพื่อพบผู้ซื้อหรือผู้จัดจำหน่ายจากส่วนกลางหรือบริษัทประชารัฐทั่วประเทศ ในงานเปิดตัวบริษัท จำนวน 100 - 200 ร้าน โดยร่วมมือกับมหาวิทยาลัยนำนักศึกษามาเป็นพี่เลี้ยงให้กับผู้ผลิตและร่วมกันพัฒนาระดับสินค้าให้ได้มาตรฐาน

7. พัฒนาเกษตรสมัยใหม่ ขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย

วิลาส อรุณศรี และคณะ ได้รวบรวมบทความเรื่อง “พัฒนาเกษตรสมัยใหม่ ขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย” ผ่านเว็บไซต์ http://www.prd.go.th/download/article/article_20160513085559.pdf เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2559 ระบุว่า คณะทำงานการพัฒนาการเกษตรสมัยใหม่ (D6) มีเป้าหมายเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ พัฒนาเกษตรกรให้เป็นเกษตรกรปราดเปรี๊อง (Smart Farmer) และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคเกษตร และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยมีการจัดตั้งคณะทำงานย่อย 5 กลุ่ม ได้แก่ พืช สัตว์บกเล็ก (ไก่และหมู) สัตว์บกใหญ่ (โคเนื้อและโคนม) สัตว์น้ำ

และสินค้าเกษตรสร้างรายได้เร็ว ซึ่งมีแผนการดำเนินงานทั้งแบบระยะ 6 เดือน โดยรวมกลุ่มการผลิต การเกษตรให้เป็นระบบแปลงใหญ่แบบเกษตรสมัยใหม่ พัฒนาสหกรณ์การเกษตรประชารัฐ และการผลิตสินค้าเกษตรสร้างรายได้เร็ว ส่วนแผนงานระยะปานกลาง - ยาว (1 ปีขึ้นไป) จะดำเนินการ จัดตั้งศูนย์วิจัยพัฒนาเทคโนโลยีพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และนวัตกรรมการเกษตร นำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อการเกษตร และจัดทำทะเบียนเกษตรกร โดยขณะนี้มีการดำเนินการแล้ว ใน 2 โครงการสำคัญ คือ

7.1 โครงการรวมกลุ่มการผลิตการเกษตรให้เป็นระบบแปลงใหญ่แบบเกษตรสมัยใหม่ ภาคเอกชนคัดเลือกพื้นที่แปลงใหญ่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำนวน 16 แปลง จากแปลงใหญ่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จำนวนทั้งสิ้น 268 แปลง ทั้งนี้ จะดำเนินการเพื่อพัฒนาทั้ง “ห่วงโซ่มูลค่า” โดยให้ความรู้ด้านการผลิตให้มีคุณภาพและมาตรฐาน การบริหารจัดการ การตลาดรับซื้อ และกำหนดรายชื้อผู้รับผิดชอบ ทั้งภาครัฐและเอกชนในแต่ละแปลง โดยกรมส่งเสริมการเกษตรจะเป็นหน่วยงานหลักในการประสานงาน

7.2 โครงการพัฒนาสหกรณ์การเกษตรประชารัฐ เป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรให้เป็นผู้จัดการปราดเปรีื่อง (Smart Manager) โดยเน้นด้านการบริหาร การตลาดและการจัดทำบัญชี ดำเนินการจับคู่พื้นที่เพื่อให้ เอกชนเข้าไปดำเนินการกับสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่ โดยกรมส่งเสริมสหกรณ์จะคัดกรองสหกรณ์ที่มี ศักยภาพ และภาคเอกชนจะร่วมกับภาคราชการและสถาบันวิชาการในการฝึกอบรมในด้านการบริหาร จัดการ การจัดทำบัญชี ซึ่งขณะนี้ได้ร่วมกันยกร่าง “หลักสูตรผู้จัดการปราดเปรีื่อง” เพื่อพัฒนาศักยภาพ ให้แก่ฝ่ายจัดการของสหกรณ์พร้อมขับเคลื่อนผ่าน “โครงการ 1 หอการค้า 1 สหกรณ์การเกษตร” ซึ่งเป็น ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน ผู้แทนหอการค้า และสหกรณ์ในระดับพื้นที่ 67 จังหวัด

8. บทบาทของหน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม และพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และรูปแบบการทำงาน ร่วมกันแบบบูรณาการ

แนวคิดประชารัฐ เป็นการเอาจุดเด่นของแต่ละภาคส่วนมารวมกัน 5 ภาคส่วน โดยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ เพื่อสนับสนุนการแก้ปัญหาในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่

8.1 ภาคราชการ

8.1.1 กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า (กอ.รมน.ภาค 4 สน.)
บทบาทหน้าที่

8.1.1.1 วางแผน อำนวยการ และกำกับดูแลการปฏิบัติของหน่วยงาน ทุกภาคส่วนที่แก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในการพัฒนาระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ให้ดีขึ้น และรักษาความสงบคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน เพื่อนำสันติสุข กลับสู่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างยั่งยืน

8.1.1.2 มอบให้ ศอ.บต.เป็นหน่วยบูรณาการปฏิบัติงานทาง ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนา และควบคุมการปฏิบัติ

8.1.2 ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)

บทบาทหน้าที่

8.1.2.1 บูรณาการปฏิบัติงานทางยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนา และควบคุมการปฏิบัติ มีเป้าหมายต่อประชาชนในพื้นที่ซึ่งเป็นจุดศูนย์กลาง ทางยุทธศาสตร์ โดยยึดถือยุทธศาสตร์พระราชทาน “ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ” และปรัชญา “ เศรษฐกิจพอเพียง ” เป็นแนวทางในการดำเนินการด้วยการบูรณาการแผนงาน/โครงการตามแผนพัฒนาพื้นที่พิเศษ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ สอดคล้องและเกื้อกูลซึ่งกันและกันในทุกกลยุทธ์

8.1.3 สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

บทบาทหน้าที่

8.1.3.1 เป็นผู้ดำเนินโครงการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อภายใต้ “โครงการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตจังหวัดชายแดนภาคใต้” ในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา ได้แก่ อำเภोजะนะ เทพา สะบ้าย้อย และนาทวี

8.1.3.2 ช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ความมั่นคงที่มีรายได้น้อยให้มีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับประชาชน ตลอดจนเป็นการสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหาร

8.1.4 คณะกรรมการประสานและขับเคลื่อนนโยบายสานพลังประชารัฐประจำจังหวัด (คสป.) โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลาเป็นประธาน

บทบาทหน้าที่

8.1.4.1 วิเคราะห์ศักยภาพ เพื่อใช้ประโยชน์ในการขับเคลื่อนงาน

8.1.4.2 กำหนดแนวทางและแผนการดำเนินงาน

8.1.4.3 ประสานและบูรณาการ

8.1.4.4 ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่

8.1.4.5 รายงานผล ปัญหา และอุปสรรคให้รัฐบาลทราบผ่าน มท.

8.1.4.6 แต่งตั้งที่ปรึกษาและคณะทำงาน และอื่น ๆ

8.1.5 คณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ (E3) โดย สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสงขลา

บทบาทหน้าที่

8.1.5.1 นำแนวทางไปปฏิบัติให้เกิดผล

8.1.5.2 จัดทำแผนปฏิบัติการ/กิจกรรม

8.1.5.3 บูรณาการแผนงานโครงการ

8.1.5.4 สื่อสารสร้างความเข้าใจ

8.1.5.5 กำกับดูแลให้คำปรึกษา

8.1.5.6 รายงานผลการดำเนินงาน

8.1.5.7 หา Best Practice เพื่อขยายผล

8.1.5.8 แต่งตั้งคณะทำงาน และอื่น ๆ

8.1.6 คณะทำงานการพัฒนาการเกษตรสมัยใหม่ (D6) โดย สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสงขลา

บทบาหน้าที่

8.1.6.1 ศึกษา วิเคราะห์ จัดทำยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตรและ สหกรณ์จังหวัด จัดทำแผนปฏิบัติการโครงการพัฒนาการเกษตร แผนบูรณาการเกษตรและสหกรณ์ ของจังหวัด และการจัดทำงบประมาณด้านการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสงขลา

8.1.6.2 กำกับ ดูแล ควบคุม ประสาน ดำเนินงาน ติดตามและประเมินผล สัมฤทธิ์ของการปฏิบัติงานตามแผนงานและโครงการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ในจังหวัดสงขลา เช่น ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

8.1.7 สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสงขลา กรมส่งเสริมสหกรณ์

บทบาหน้าที่

8.1.7.1 ส่งเสริมและพัฒนางานสหกรณ์ทุกประเภทและกลุ่มเกษตรกร

8.1.7.2 ส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร

8.1.7.3 สนองนโยบายรัฐบาลในการใช้สหกรณ์เป็นกลไกสร้างความ ร่วมมือกับภาคเอกชนในรูปแบบประชารัฐ โดยบูรณาการขับเคลื่อนภายใต้โครงการ 1 หอการค้า 1 สหกรณ์การเกษตร มุ่งช่วยเหลือและสนับสนุนภาคเกษตรให้มีความเข้มแข็ง โดยการส่งเสริม องค์ความรู้ ด้านการตลาด และส่งเสริมให้เกิดการพัฒนามากยิ่งขึ้น

8.1.8 สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสงขลา กรมปศุสัตว์

บทบาหน้าที่

8.1.8.1 ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์, กฎหมาย ว่าด้วยการบำรุงพันธุ์สัตว์, กฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์, กฎหมายว่าด้วยการควบคุม การฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องภายในจังหวัด

8.1.8.2 ดำเนินการเกี่ยวกับสุขภาพสัตว์ สุขอนามัยและสิ่งแวดล้อม ด้านการปศุสัตว์ภายในจังหวัด

8.1.8.3 ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย พัฒนา ประยุกต์ และถ่ายทอดเทคโนโลยี ทางวิชาการด้านการปศุสัตว์ภายในจังหวัด

8.1.9 สถานีพัฒนาอาหารสัตว์สตูล (รับผิดชอบพื้นที่จังหวัดสตูลและจังหวัดสงขลา)

บทบาหน้าที่

8.1.9.1 ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย พัฒนารูปแบบ และวิธีการถ่ายทอด เทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์สู่เกษตรกร

8.1.9.2 กำหนด และประสานแผนงาน ทดสอบ สาธิต และถ่ายทอด เทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ กับหน่วยงานในสังกัดและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

8.1.9.3 ให้คำปรึกษาทางวิชาการด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยีอาหารสัตว์

8.1.9.4 เผยแพร่และให้ความรู้ด้านอาหารสัตว์ให้กับเจ้าหน้าที่และเกษตรกร

8.2 ภาคเอกชน

8.2.1 บริษัทประชารัฐรักสามัคคีจังหวัดสงขลา (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด

บทบาหน้าที่

8.2.1.1 ค้นหาชุมชนที่มีความสมัครใจเข้าร่วม

8.2.1.2 บริหารจัดการสร้างรายได้

8.2.1.3 ให้คำแนะนำ เป็นที่ปรึกษาด้านการบริหารและพัฒนาสินค้า

8.2.1.4 หาช่องทางการตลาดและจัดจำหน่าย

8.2.1.5 ส่งเสริมสินค้าชุมชนให้เป็นที่รับรู้ระดับประเทศ

8.2.2 หอการค้าจังหวัดสงขลา

บทบาทหน้าที่

8.2.2.1 ส่งเสริมวิสาหกิจต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในทางอุตสาหกรรม เกษตรกรรม การค้า การเงิน และเศรษฐกิจโดยทั่ว ๆ ไป เช่น รวบรวมสถิติและเผยแพร่ข่าวสารทางการค้า วิจัยเกี่ยวกับการค้าและการเศรษฐกิจ การออกไปรับรองแหล่งกำเนิดของสินค้า การวางมาตรฐานแห่งคุณภาพของสินค้า การตรวจสอบมาตรฐานสินค้า จัดตั้งและดำเนินการสถานการศึกษา ที่เกี่ยวกับการค้าและเศรษฐกิจ การจัดงานแสดงสินค้า การเป็นอนุญาโตตุลาการ ชี้ขาดข้อพิพาททางการค้า

8.2.2.2 ปกป้อง และให้ข้อเสนอแนะสมาชิกเกี่ยวกับการค้า อุตสาหกรรม เกษตรกรรม การเงิน เศรษฐกิจ และช่วยอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการดำเนินธุรกิจของสมาชิก

8.2.3 สหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลาจำกัด

บทบาทหน้าที่

8.2.3.1 จัดหาวัสดุการเกษตรและเครื่องใช้จำเป็นมาจำหน่ายแก่สมาชิก

8.2.3.2 รวบรวมผลิตผลการเกษตร ผลิตภัณฑ์และบริการของสมาชิกมา จัดการขายหรือแปรรูปออกขายโดยซื้อหรือรวบรวมผลผลิตจากสมาชิกก่อนผู้อื่น

8.2.3.3 จัดให้มีเงินกู้หรือสินเชื่อแก่สมาชิก เพื่อการประกอบอาชีพ

8.2.3.4 ส่งเสริมการออมทรัพย์ของสมาชิก

8.2.3.5 จัดให้มีสวัสดิการและการสงเคราะห์ตามสมควรแก่สมาชิก

8.2.3.6 ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกและชุมชน

8.2.3.7 ร่วมมือกับสหกรณ์อื่น สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยชุมนุม สหกรณ์ องค์กร ชุมชน ภาคเอกชน และหน่วยงานของรัฐ เพื่อส่งเสริมและปรับปรุงกิจการของสหกรณ์

8.2.4 สหกรณ์โคเนื้อพัทลุง จำกัด

บทบาทหน้าที่

8.2.4.1 เป็นสหกรณ์ที่ช่วยส่งเสริมและปรับปรุงกิจการของสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลาจำกัด

8.3 ภาคการเงินการธนาคาร

8.3.1 ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สาขาสงขลา

บทบาทหน้าที่

8.3.1.1 ทำหน้าที่อำนวยความสะดวกทางการเกษตร มุ่งให้ความช่วยเหลือทางการเงิน เพื่อส่งเสริมอาชีพการเกษตรหรือการดำเนินงานของเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร หรือสหกรณ์การเกษตร

8.3.1.2 ส่งเสริมให้เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร หรือ สหกรณ์การเกษตร สามารถประกอบอาชีพอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องในการเกษตร เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัวเกษตรกร รวมทั้งให้บริการรับฝากเงิน

8.4 ภาควิชาการ

8.4.1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ภาควิชาสัตวศาสตร์ คณะทรัพยากรธรรมชาติ
บพบาทหน้าที่

8.4.1.1 ให้การสนับสนุนด้านการวิจัย บริการทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับ
การผลิตโคเนื้อ พืชอาหารสัตว์ วิทยาศาสตร์เนื้อสัตว์ สุขศาสตร์สัตว์ และอาหารสัตว์

8.5 ภาคประชาสังคม

8.5.1 มูลนิธิชุมชนสงขลา
บพบาทหน้าที่

8.5.1.1 เป็นผู้ร่วมก่อตั้ง บริษัทประชารัฐรักสามัคคีจังหวัดสงขลา จำกัด

สถานการณ์โคเนื้อ และแนวทางการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มเลี้ยงโคเนื้อของประเทศไทย

1. สถานการณ์โคเนื้อของประเทศไทย

1.1 การผลิต

โคเนื้อในประเทศไทย ปริมาณโคเนื้อ ณ วันสำรวจ ปี พ.ศ.2559 ทั้งหมด
จำนวน 4.5 ล้านตัว คิดเป็นร้อยละ 0.46 ของปริมาณโคเนื้อโลก

1.1.1 ศักยภาพการผลิตโคเนื้อ การเลี้ยงโคเนื้อเป็นอาชีพของเกษตรกรฐานราก
จากสถิติกรมปศุสัตว์ของประเทศไทย ช่วงระยะเวลา 5 ปี (พ.ศ.2555 - 2559) โครงสร้างการผลิต จำนวน
เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ และประชากรโคเนื้อมีแนวโน้มลดลงอย่างรวดเร็วปี พ.ศ.2555 มีเกษตรกร จำนวน
1.035 ล้านราย โคเนื้อ 6.333 ล้านตัว ปี พ.ศ.2558 เกษตรกรเลี้ยงโคเนื้อลดลงเหลือ 0.764 ล้านราย โคเนื้อ
เหลือ 4.407 ล้านตัว จำนวนเกษตรกร และโคเนื้อลดลงจำนวนมาก คิดเป็นร้อยละ 25.18 และ 30.41
ตามลำดับ ส่วนศักยภาพการผลิตโคเนื้อระดับฟาร์ม การรับรองฟาร์มโคเนื้อที่ได้มาตรฐาน จำนวน
211 ฟาร์ม โคเนื้อจำนวน 21,101 ตัว คิดเป็นร้อยละ 0.48 ของโคเนื้อทั้งหมดในประเทศ

1.2 เกษตรกรเลี้ยงโคเนื้อฐานรากที่เลี้ยงโคเนื้อไม่เกิน 30 ตัว ปี พ.ศ.2558 จำนวน
752,626 ราย (98.43%) เกษตรกรกลุ่มนี้มีความสำคัญที่ภาครัฐต้องยกระดับให้มีฐานะความมั่นคง
ในอาชีพ โดยมีเป้าหมายคือ เกษตรกรต้องรวมตัวเป็นกลุ่มเพื่อเข้าถึงบริการจากภาครัฐ เช่น
กลุ่มเกษตรกร กลุ่มวิสาหกิจชุมชน หรือ สหกรณ์ ส่วนเกษตรกรรายใหญ่ (เลี้ยงตั้งแต่ 30 ตัว/ราย) สามารถ
พัฒนาให้ได้มาตรฐานฟาร์ม และเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันในตลาดโคเนื้อระดับประเทศ มี 3 กลุ่ม ได้แก่
เกษตรกรที่เลี้ยงโคเนื้อตั้งแต่ 31 - 100 ตัวต่อราย จำนวน 1,196 ราย (1.46%) และเลี้ยงโคเนื้อตั้งแต่ 101 -
200 ตัวต่อราย จำนวน 633 ราย (0.8%) สำหรับเกษตรกรที่เลี้ยงโคเนื้อขนาดใหญ่ มีจำนวนโคเนื้อมากกว่า
200 ตัวต่อรายขึ้นไป จำนวน 213 ราย (0.3%) ตารางที่ 2 - 1 ส่วนใหญ่ผ่านการรับรองมาตรฐานฟาร์ม ดังนั้น
การวางแผนพัฒนาโคเนื้อของประเทศ ควรกำหนดตามกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ และเป้าหมายการเพิ่ม
ประสิทธิภาพการผลิต รวมทั้งหาตลาดรองรับผลผลิตโคเนื้อให้สอดคล้องกับเกษตรกรแต่ละกลุ่ม

ตารางที่ 2 - 1 โครงสร้างเกษตรกรเลี้ยงโคเนื้อของไทยจำแนกตามพื้นที่ ปี พ.ศ.2557 - 2558

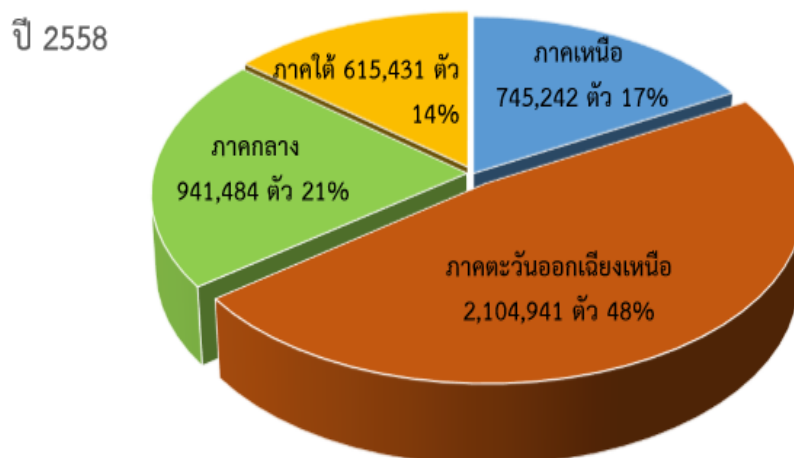
รายการ	เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ ปี พ.ศ. 2557 (ราย)					เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ ปี พ.ศ. 2558 (ราย)					
	พื้นที่/ขนาดการเลี้ยง	1-30 ตัว	31-100 ตัว	101-200 ตัว	>200 ตัว	รวม	1-30 ตัว	31-100 ตัว	101-200 ตัว	>200 ตัว	รวม
รวมทั้งหมด		734,290	10,259	626	233	745,408	752,626	11,196	633	213	764,668
ภาคเหนือ		63,345	3,500	110	30	66,985	68,067	3,803	122	20	72,012
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		466,665	1,352	30	15	468,062	479,189	1,581	67	8	480,845
ภาคกลาง		65,512	5,005	465	179	71,161	61,339	5,302	419	177	67,237
ภาคใต้		138,768	402	21	9	139,200	144,031	510	25	8	144,574

ที่มา : รายงานผลการศึกษายุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมโคเนื้อไทยทั้งระบบ, 2560. หน้า 22.

1.3 ประชากรโคเนื้อพื้นฐานการผลิต ปี พ.ศ.2558 ทั้งหมดจำนวน 4.407 ล้านตัว เป็นโคเพศผู้ จำนวน 1.270 ล้านตัว (28.82%) เพศเมีย จำนวน 2.97 ล้านตัว (67.39%) จำแนกเป็น แม่โคท้องแรกขึ้นไป จำนวน 1.319 ล้านตัว และโคแรกเกิดถึงโคสาว จำนวน 1.564 ล้านตัวคาดว่าจะผลิตลูกโคประมาณ 1.427 ล้านตัวต่อปี (55%) ประสิทธิภาพการผลิตแม่โคพื้นเมืองอัตราการให้ผลผลิตลูก ร้อยละ 65 ส่วนแม่โคลูกผสมอัตราการให้ผลผลิตลูกร้อยละ 50

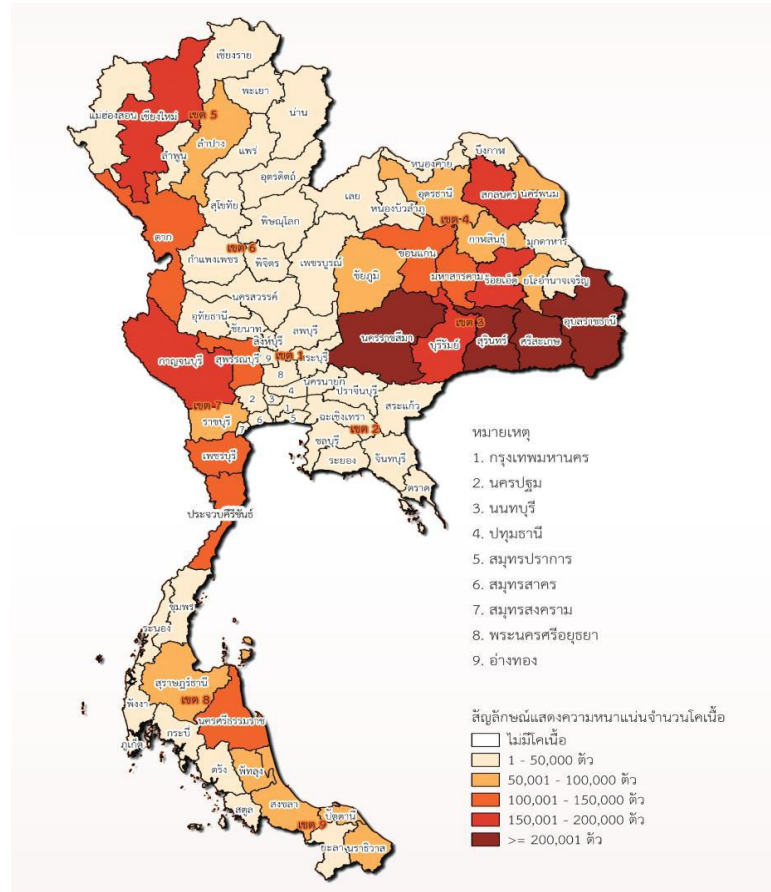
1.4 แหล่งเลี้ยงโคเนื้อที่สำคัญ และมีจำนวนโคเนื้อ (ณ วันที่สำรวจ) มากที่สุดของประเทศไทยอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือเลี้ยงโคเนื้อจำนวน 2.107 ล้านตัว (47.76%) จังหวัดที่มีการเลี้ยงโคเนื้อมากที่สุด ได้แก่ นครราชสีมา สุรินทร์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี และกาญจนบุรี ตามลำดับ ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ชนนึ่งโคเนื้อตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และสามารถเป็นฐานการผลิต และส่งออกโคเนื้อและผลิตภัณฑ์ไปยังประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งสาธารณรัฐประชาชนลาว กัมพูชา และเวียดนาม รองลงมาคือ ภาคกลางซึ่งเป็นศูนย์กลางกระจายสินค้าและแหล่งบริโภคเนื้อโคที่สำคัญของประเทศ มีการเลี้ยงโคเนื้อ 0.941 ล้านตัว (21.36%) ภาคเหนือ 0.745 ล้านตัว (16.91%) ภาคใต้ 0.615 ล้านตัว (13.96%) ตามแผนภาพที่ 2 - 8 และ 2 - 9

แผนภาพที่ 2 - 8 ภาพแสดงสัดส่วนการเลี้ยงโคเนื้อในประเทศไทย

ที่มา : รายงานผลการศึกษายุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมโคเนื้อไทยทั้งระบบ, 2560. หน้า 23.

แผนภาพที่ 2-9 ภาพแสดงแหล่งผลิตโคเนื้อที่สำคัญของประเทศไทย

ที่มา : รายงานผลการศึกษายุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมโคเนื้อไทยทั้งระบบ, 2560. หน้า 24.

1.5 พันธุ์โคเนื้อ ที่กรมปศุสัตว์ส่งเสริมให้เกษตรกรเลี้ยง แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1.5.1 โคเนื้อพันธุ์ตระกูลเมืองร้อน เป็นโคพื้นเมืองประมาณ 2.70 ล้านตัว

โคพันธุ์และโคลูกผสมพันธุ์บราห์มัน 95.98% ของจำนวนโคเนื้อทั้งหมด ตามรูปภาพที่ 2 - 10 และ 2 - 11

รูปภาพที่ 2 - 10 ภาพแสดงโคเนื้อพื้นเมืองพันธุ์แท้ของประเทศไทย

ที่มา : รายงานผลการศึกษายุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมโคเนื้อไทยทั้งระบบ, 2560. หน้า 24.

รูปภาพที่ 2 - 11 ภาพแสดงโคเนื้อพันธุ์บราห์มัน

ที่มา : คู่มือการส่งเสริมการเลี้ยงโค นทพ., 2559. หน้า 15.

1.5.2 โคเนื้อพันธุ์ลูกผสมตระกูลเมืองหนาว ได้แก่ โคลูกผสมพันธุ์ชาร์โรเลส์ โคพันธุ์ตาก พันธุ์กำแพงแสน พันธุ์กบินทร์บุรี พันธุ์แองกัส และพันธุ์อื่น ๆ มีประมาณ 0.17 ล้านตัว คิดเป็นร้อยละ 3.85 ของจำนวนโคทั้งหมด ตามรูปภาพที่ 2 - 12 และ 2 - 16

รูปภาพที่ 2 - 12 ภาพแสดงโคเนื้อลูกผสมพันธุ์ชาร์โรเลส์

ที่มา : https://www.technologychaoban.com/livestock-technology/article_3608

รูปภาพที่ 2 - 13 ภาพแสดงโคเนื้อลูกผสมพันธุ์ตาก

ที่มา : รายงานผลการศึกษายุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมโคเนื้อไทยทั้งระบบ, 2560. หน้า 25.

รูปภาพที่ 2 - 14 ภาพแสดงโคเนื้อพันธุ์กำแพงแสน

ที่มา : http://www3.rdi.ku.ac.th/exhibition/49_1/Award/aw_01/aw_01.htm

รูปภาพที่ 2 - 15 ภาพแสดงโคเนื้อพันธุ์กบินทร์บุรี

ที่มา : รายงานผลการศึกษายุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมโคเนื้อไทยทั้งระบบ, 560. หน้า 26.

รูปภาพที่ 2 - 16 ภาพแสดงโคเนื้อพันธุ์แองกัส

ที่มา : <http://www.ninehoil.com/sell59/nakonsritomaraj.html>

1.6 พื้นที่ปลูกหญ้า/พืชอาหารสัตว์ ข้อมูลจากสถิติศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารกรมปศุสัตว์ ปี 2559 ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกหญ้าและพืชอาหารสัตว์จำนวน 0.62 ล้านไร่ และพื้นที่ทุ่งหญ้าสาธารณะจำนวน 2.25 ล้านไร่ รวมพื้นที่สำหรับเลี้ยงสัตว์ทั้งหมดจำนวน 2.87 ล้านไร่ ของปี 2555 คิดเป็นร้อยละ 74.91 โดยพื้นที่ปลูกหญ้าและพืชอาหารสัตว์ลดลงจาก 1.87 ล้านไร่ และพื้นที่ทุ่งหญ้าสาธารณะลดลงจาก 3.15 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 201.61 และ 40 ตามลำดับ

1.7 ระบบการเลี้ยงโคเนื้อ แบ่งเป็น 2 ระบบ ดังนี้

1.7.1 ระบบการเลี้ยงโคเนื้อเชิงธุรกิจ (โคขุน) เป็นการเลี้ยงโคเนื้อตามหลักวิชาการ มีการลงทุนสูงจำเป็นต้องวางแผนการผลิตอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ได้ผลตอบแทนสูง คู่มีค่ากับการลงทุน ตั้งแต่การสร้างโรงเรือน คอกคัด แปลงหญ้า โรงผสมอาหารสัตว์ รวมทั้งมีการจัดการด้านอาหารและสุขภาพสัตว์ จากสถิติกรมปศุสัตว์ปี พ.ศ.2559 การเลี้ยงโคเนื้อประเภทนี้มีเกษตรกรอยู่จำนวน 846 ราย โคเนื้อจำนวน 127,000 ตัว คิดเป็นร้อยละ 0.1 และ 2.88 ของการเลี้ยงโคเนื้อในประเทศตามลำดับ

1.7.2 ระบบการเลี้ยงโคเนื้อเพื่อผลิตลูก (โคต้นน้ำ) เป็นการเลี้ยงโคเนื้อแบบพื้นบ้าน ที่เกษตรกรถือปฏิบัติกันมาอย่างต่อเนื่อง เลี้ยงปล่อยตามทุ่งหญ้าธรรมชาติตอนโคออกไปกินหญ้าหรือพื้นที่ที่มีพืชอาหารโคทั่วไป เช่น ตามริมถนน พื้นที่ทุ่งหญ้าสาธารณะ ป่าสาธารณะทั่วไปรอบ ๆ หมู่บ้าน ตลอดจนพื้นที่เพาะปลูกของเกษตรกรที่เก็บเกี่ยวพืชผลแล้ว เช่น ในทุ่งนา อาจมีการปลูกหญ้าเลี้ยงบ้าง การเลี้ยงโคเนื้อระบบนี้มีเกษตรกรประมาณ 0.76 ล้านราย โคเนื้อประมาณ 4.28 ล้านตัว คิดเป็นเกษตรกรร้อยละ 99.34 และโคเนื้อร้อยละ 97.12 ของการเลี้ยงโคเนื้อทั้งประเทศ ตามลำดับ

1.8 การเลี้ยงโคเนื้อของไทย สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 แบบ

1.8.1 ฟาร์มเลี้ยงโคเนื้อรายใหญ่ (≥ 200 ตัว/ราย) ที่มีอาชีพเลี้ยงโคเนื้อเป็นหลัก ซึ่งยอมรับในกฎ กติกา สามารถปฏิบัติได้ตามมาตรฐาน หัวก้าวหน้าพึ่งตัวเองได้ 100% พร้อมทั้งจะทำการผลิต เพื่อส่งออกได้ทันที

1.8.2 ฟาร์มเลี้ยงโคเนื้อขนาดกลาง (101 - 200 ตัว/ราย) ที่มีอาชีพเลี้ยงโคเนื้อซึ่งยอมรับกฎ กติกาสากล ทำตามได้ แต่ต้องการการสนับสนุนช่วยเหลือบ้างเพื่อให้การผลิตได้มาตรฐานสูงขึ้น

1.8.3 ฟาร์มเลี้ยงโคเนื้อขนาดเล็ก (31 - 100 ตัว/ราย) มีบางส่วนที่ยอมรับกฎ กติกาสากลสามารถปรับเปลี่ยน ไปสู่ฟาร์มขนาดกลาง แต่ส่วนใหญ่จะปฏิบัติตามยาก เนื่องจากไม่ได้เลี้ยงโคเนื้อเป็นอาชีพหลัก เมื่อมีปัญหาเมื่อไรพร้อมที่จะเลิกเลี้ยงได้ทันที ควรจะดึงส่วนนี้เข้าสู่ฟาร์มขนาดกลางอย่างน้อยร้อยละ 50

1.8.4 ฟาร์มเลี้ยงโคเนื้อรายย่อย (≤ 30 ตัว/ราย) เลี้ยงใต้ถุน หรือหลังบ้าน ไม่สนใจกฎกติกา ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงและปฏิบัติการกฎระเบียบไม่ได้ ต้องปล่อยไปตามธรรมชาติ แต่ต้องควบคุมให้ทำวัคซีน ป้องกันโรคระบาดไม่ให้แพร่ระบาด

1.9 ศักยภาพการผลิตระดับโรงงาน แบ่งเป็น 3 ประเภท โรงงานเพื่อทำการฆ่าชำแหละ - ตัดแต่งเนื้อโค โรงงานแปรรูปอาหารจากเนื้อโค และโรงงานผลิตภัณฑ์โคที่ไม่ใช่อาหาร ดังนี้

1.9.1 โรงฆ่าโค - กระบือ ทั้งหมดที่เปิดทำการฆ่าโคและกระบือ ปี 2559 จำนวน 700 โรง แยกเป็นโรงฆ่าเฉพาะโคและกระบือ 450 โรง (ขึ้นทะเบียน ขจส. 2 จำนวน 3900 โรง คิดเป็นร้อยละ 87% ของโรงฆ่าเฉพาะโคและกระบือทั้งหมด) โรงฆ่าโค-กระบือ-แพะ-แกะ ในโรงเดียวกัน จำนวน 3 โรง และโรงฆ่าโค กระบือ และสุกร รวมในโรงเรือนเดียวกัน จำนวน 248 โรง เป็นโรงฆ่าที่ยังไม่ได้ ขจส. 2 จำนวน 219 โรง ส่วนโรงฆ่าขนาดใหญ่ที่ได้มาตรฐานการส่งออก จำนวน 3 โรง ได้แก่ บริษัท ปีไฟโร จำกัด (Est.74) จ.สุพรรณบุรี กำลังผลิต 1 ตัน/เดือน บริษัท ประกอบปีไฟโรดักส์ จำกัด จ.ราชบุรี (Est. 167) กำลังผลิต 20 ตัว/วัน และ บริษัท อิบราฮิมแอนด์บีพี จำกัด (Est. 213) กำลังผลิต 20 - 50 ตัว/วัน จ.ราชบุรี โรงงานตัดแต่งเพื่อส่งออก 1 โรง คือ ชูพีเรียคอลลิตี ฟู้ด จำกัด กรุงเทพฯ ส่วนโรงฆ่าโค กระบือ และสุกร ที่กรมปศุสัตว์สนับสนุนงบประมาณ จำนวน 6 โรง ตั้งอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ ดังนี้ จังหวัดนครศรีธรรมราช, ราชบุรี, อุทัยธานี, มหาสารคาม, ชุมพร และฉะเชิงเทรา (สุกร)

ตารางที่ 2 - 2 โรงฆ่าโค - กระบือ ปี พ.ศ.2559

ภาค	ได้ ขจส.2 โรง	ได้ GMP โรง	รับรองส่งออก โรง	หมายเหตุ
เหนือ	68	-	-	ราชการ 7 เอกชน 61
กลาง	31	4	4	ราชการ 1 เอกชน 30
ตะวันออก	43	-	-	ราชการ 1 เอกชน 42
ตะวันออกเฉียงเหนือ	146	-	-	ราชการ 22 เอกชน 124
ตะวันตก	92	2	3	ราชการ 1 เอกชน 91
ใต้	10	-	-	ราชการ 6 เอกชน 4
รวมทั้งหมด	390	6	7	ราชการ 38 เอกชน 352

ที่มา : กรมปศุสัตว์

1.9.2 โรงงานแปรรูปเนื้อโค เป็นอาหารสำหรับการบริโภค จำนวน 81 โรง ได้แก่ โรงงานผลิตภัณฑ์จากเนื้อโคเพื่อส่งออก 10 โรง โรงงานทำผลิตภัณฑ์เนื้อโคและลูกชิ้น 71 แห่ง

1.9.3 โรงงานแปรรูปซากโค เป็นอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่ไม่ใช่อาหาร ได้แก่ อุตสาหกรรมฟอกหนัง 69 โรง และโรงงานกระดุกป่น 8 โรง

1.10 ผลผลิตโคเนื้อ ปริมาณผลผลิตโคเนื้อของประเทศไทย ช่วง 5 ปี (พ.ศ.2555 - 2559) ลดลงอัตราเฉลี่ยร้อยละ 0.68 ต่อปี ปริมาณผลผลิตโคเนื้อเริ่มปรับตัวดีขึ้นช่วงปี 2558 - 2559 จากจำนวน 1.049 ล้านตัว ในปี 2558 เป็นจำนวน 1.093 ล้านตัว ในปี 2559 เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.19 เนื่องจากภาครัฐส่งเสริมการผลิตเพิ่มปริมาณโคเนื้อในระบบโดยจัดทำโครงการต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เช่น โครงการโคเนื้อสร้างอาชีพ และโครงการโคเนื้อต้นแบบ ธนาคารโค - กระบือ เป็นต้น ตารางที่ 2 - 3 ปริมาณและอัตราการขยายตัวผลผลิตโคเนื้อ และบริโภคเนื้อโคของไทย ปี พ.ศ.2553 - 2559

รายการ	ปี 2553	ปี 2554	ปี 2555	ปี 2556	ปี 2557	ปี 2558	ปี 2559	GR 55-59(%)
ปริมาณโคเนื้อ ณ วันสำรวจ	6,426,853	6,583,106	6,333,816	4,530,915	4,312,408	4,407,108	4,439,738	- 6.83
-ผลิตโคเนื้อ(ตัว)	1,267,911	1,182,696	1,378,986	1,063,247	1,037,625	1,048,929	1,093,383	- 0.68
-นำเข้า(ตัว)	28,105	48,048	71,672	128,359	124,308	134,861	100,544	21.63
รวมโคเนื้อ(ตัว)	1,296,016	1,230,744	1,450,658	1,191,606	1,161,933	1,183,790	1,193,927	0.05
-ส่งออกโคมีชีวิต(ตัว)	145,148	113,283	125,667	218,005	243,638	207,860	162,268	11.91
คงเหลือโค(ตัว)	1,150,868	1,117,461	1,324,991	973,601	918,295	975,930	1,031,659	- 0.33
คิดเป็นเนื้อโค(กก.)	181,261,710	176,000,108	208,686,083	153,342,158	144,631,463	153,708,975	162,486,293	- 0.33
นำเข้าเนื้อโค(กก.)	2,717,158	3,260,335	4,122,487	6,050,555	6,598,382	8,875,599	9,138,856	23.95
รวมเนื้อโคทั้งหมด(กก.)	183,978,868	179,260,443	212,808,570	159,392,713	151,229,845	162,584,574	171,625,148	0.31
ส่งออกเนื้อโคสด(กก.)	37,938	6,000	55,685	12,624	1,656	3,607	122,173	- 15.47
ส่งออกเนื้อโคแปรรูป(กก.)	4,342	27	783,620	956,574	1,931,005	1,213,840	1,493,112	27.5
รวมส่งออกเนื้อโค(กก.)	42,280	6,027	839,305	969,198	1,932,661	1,217,447	1,615,285	27.64
คงเหลือเนื้อโคบริโภค(กก.)	183,936,588	179,254,416	211,969,264	158,423,514	149,297,184	161,367,127	170,009,863	0.13
เฉลี่ย(กก./คน/ปี)	2.88	2.80	3.29	2.45	2.29	2.46	2.57	- 0.50
ประชากร(คน)	63,878,267	64,076,033	64,456,695	64,785,909	65,124,716	65,729,098	66,125,473	0.63

ที่มา : การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลการผลิต และการตลาดโคเนื้อ กรมปศุสัตว์

2. การตลาดโคเนื้อและผลิตภัณฑ์

ปริมาณการบริโภคเนื้อโคของไทย ปี พ.ศ.2559 ทั้งหมด 170,000 ตัน อัตราการบริโภคเนื้อโคเฉลี่ย 2.57 กิโลกรัม/คน/ปี

2.1 ตลาดในประเทศ จำแนกตามวัตถุประสงค์ของผู้ซื้อ แบ่งเป็น 3 ประเภท ดังนี้

2.1.1 ตลาดโคเนื้อมีชีวิต การซื้อโคเนื้อมีชีวิตของเกษตรกรส่วนใหญ่ผ่านตลาดนัดค้าสัตว์ หรือเรียกว่า ตลาดนัดโค - กระบือ ซึ่งมีกระจายอยู่ทุกภูมิภาคในพื้นที่ที่เป็นแหล่งเลี้ยงโคเนื้อ - กระบือหนาแน่น จากข้อมูลกรมปศุสัตว์ ช่วงปี 2555 - 2559 จำนวนตลาดนัดโค - กระบือ ลดลง มากกว่าร้อยละ 60 เนื่องจากปริมาณการเลี้ยงลดลง ตลาดนัดโค - กระบือทั่วประเทศเหลือจำนวน 109 แห่ง ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 70 แห่ง ภาคเหนือ 28 แห่ง ภาคกลาง 6 แห่ง และภาคใต้ 3 แห่ง การซื้อขายโคเนื้อผ่านตลาดนัดมีทั้งซื้อไปเลี้ยงขุนต่อ และนำไปเข้าโรงฆ่าโดยการตกลงราคาที่ยอมรับของคู่ค้า

2.1.2 ตลาดเนื้อโคชำแหละ จากการศึกษาตลาดตามพฤติกรรมผู้บริโภคเนื้อโคแบ่งตามลักษณะคุณภาพ และสถานที่จัดวางจำหน่าย แบ่งเป็น 3 ระดับ

2.1.2.1 ตลาดระดับล่าง หรือ ตลาดสด (Wet Market) กลุ่มผู้บริโภคที่ต้องการซื้อเนื้อโคสดเป็นเนื้อแดง ซากอุ่นจากเชิงจำหน่ายเนื้อโคในตลาดสดทั่วไป รวมถึงกลุ่มผู้ซื้อเนื้อโคสดเข้าโรงงานทำลูกชิ้น

2.1.2.2 ตลาดระดับกลาง หรือ ตลาดเนื้อโคแช่เย็นในห้างสรรพสินค้า (Middle Market or Supermarket) กลุ่มผู้บริโภคที่ต้องการซื้อเนื้อโคสดชำแหละทั้งซากอุ่น และแช่เย็นที่มีตู้แช่จากตลาดสดขนาดใหญ่ เช่น ตลาดองค์กรเพื่อเกษตรกร (อตก.) Supermarket เป็นต้น

2.1.2.3 ตลาดระดับสูง กลุ่มผู้บริโภคที่ต้องการซื้อเนื้อโคที่เน้นคุณภาพ ซาก ความนุ่มของเนื้อโคเป็นสำคัญเพื่อนำไปทำอาหารประเภทสเต็ก ผู้บริโภคมีตั้งแต่คนไทยที่รู้จักวิธีประกอบอาหารจากเนื้อแบบตะวันตก คนต่างชาติที่อยู่ในประเทศ โรงแรม ภัตตาคาร ร้านอาหาร ห้างสรรพสินค้าชั้นนำ (Modern Trade, Niche market, Restaurant, Hotel)

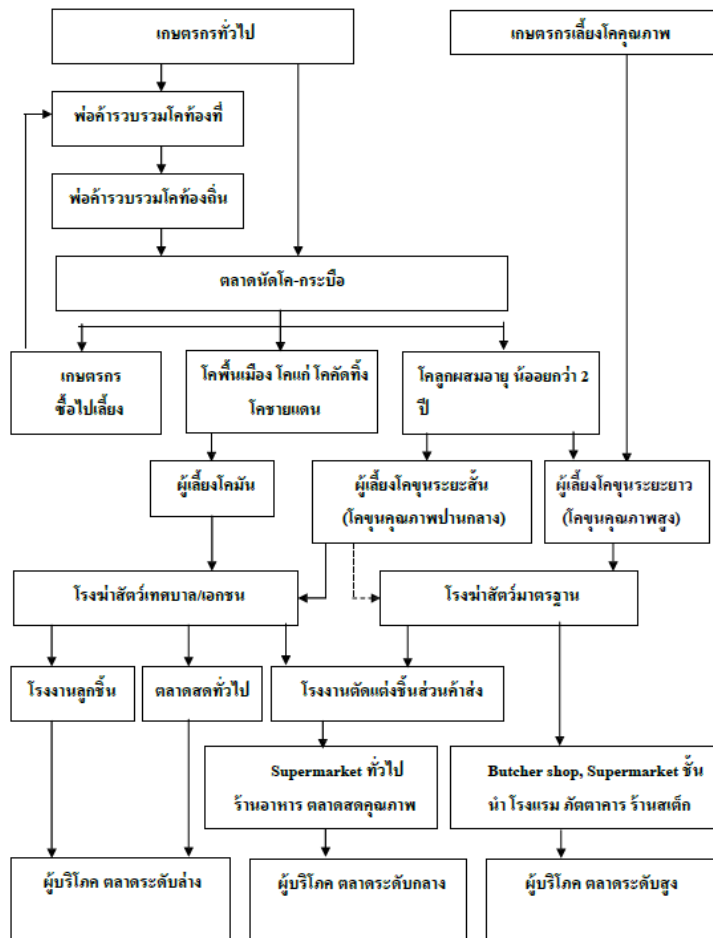
2.1.3 วิธีตลาดโคเนื้อของไทย (ตามแผนภาพที่ 2 - 17)

2.1.3.1 ตลาดเนื้อโคระดับล่าง เกษตรกรผู้เลี้ยงโคพื้นเมืองจำหน่ายให้พ่อค้าท้องถิ่นเพื่อเข้าโรงฆ่า ชำแหละ และส่งเขียงตลาดสดทั่วไป

2.1.3.2 ตลาดเนื้อโคระดับกลาง และระดับสูง เกษตรกรผู้เลี้ยงโคขุน
 รับซื้อโคเนื้อจากเกษตรกร ไม่จำกัดสายพันธุ์นำไปขุน ประมาณ 100 - 120 วัน หรือ 3 เดือน ส่งเข้า
 โรงฆ่าที่ได้ ฆจส. 2 หรือ โรงฆ่าส่งออก ซากอุ่นส่งจำหน่ายตลาด Supermarket รับรองด้วยสัญลักษณ์
 ปศุสัตว์ OK ส่วนชิ้นเนื้อโคส่งออก จะตัดแต่งซากตามสากล และบ่มซาก 7 - 21 วัน ตามความต้องการ
 ของตลาด Modern trade หรือตลาด เพื่อการส่งออก

แผนภาพที่ 2 - 17 วิธีการตลาดโคเนื้อ

ที่มา : รายงานผลการศึกษา VALUE CHAIN โคเนื้อ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.)

2.1.4 ปริมาณเนื้อโคของประเทศไทย จากข้อมูลจำนวนโคที่เข้าโรงฆ่า
 น้ำหนักซากโค ประมาณร้อยละ 50 - 58 ของน้ำหนักโคมีชีวิต ปริมาณเนื้อแดง (เนื้อเชาะ) ที่ได้จากการชำแหละ
 ตัดแต่งจะเท่ากับร้อยละ 80 - 85 ของน้ำหนักซาก หรือร้อยละ 40 - 46 ของน้ำหนักโคมีชีวิต ทั้งนี้เปอร์เซ็นต์
 ซากและเปอร์เซ็นต์เนื้อแดงที่ได้จากการตัดแต่งจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับประเภทของโคเนื้อที่เข้าฆ่า

ปี พ.ศ.2559 ปริมาณโคเนื้อที่ผลิตได้ ทั้งหมด 1.093 ล้านตัว มีการนำเข้า
 โคเนื้อจากต่างประเทศจำนวน 100,544 ตัว รวมเป็น 1.194 ล้านตัว ส่งออกจำนวน 162,263 ตัว
 เหลือโคเนื้อในประเทศรวม 1.03 ล้านตัว คิดเป็นเนื้อโค 162,225 ตัน และนำเข้า 9,138.86 ตัน

รวมเป็นเนื้อโคทั้งหมด 171,363 ตัน ส่งออก 1,615 ตัน คงเหลือเนื้อโคที่ใช้บริโภคในประเทศ 169,748 ตัน โดยประมาณ เมื่อจำแนกตามสัดส่วนของตลาดระดับล่างร้อยละ 53.5 ตลาดระดับกลางร้อยละ 44.2 และตลาดระดับสูงร้อยละ 2.3 ของตลาดเนื้อโคในประเทศทั้งหมดตามลำดับ การบริโภคเนื้อโคของไทยเฉลี่ย 2.87 กิโลกรัม/คน/ปี ซึ่งมีปริมาณน้อยมากเมื่อเทียบกับการบริโภคเนื้อโปรตีนจากสัตว์อื่น สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากประเทศไทยมีเนื้อสัตว์ชนิดอื่น ๆ เช่น ปลา ไก่ สุกร ให้เลือกบริโภคได้ในราคาไม่แพง หรืออาจเป็นเพราะความเชื่อเรื่องศาสนา

2.1.5 ราคาเนื้อโค ความแตกต่างของราคาขึ้นอยู่กับคุณภาพของเนื้อโคและประเภทของตลาด กล่าวคือเนื้อโคที่มีคุณภาพสูงจะมีราคาสูงกว่าเนื้อโคคุณภาพทั่วไป เนื้อโคคุณภาพสูงหมายถึง เนื้อโคที่เน้นความนุ่ม ความชุ่มฉ่ำ และมีไขมันแทรกในกล้ามเนื้อเป็นสำคัญ เนื้อโคที่มีคุณภาพสูงจะได้มาจากโคที่มีระบบการเลี้ยงดูและมีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้เนื้อโคมีคุณภาพสูง ดังนี้

2.1.5.1 สายพันธุ์โค โคเนื้อสายพันธุ์ตระกูลเมืองหนาว เช่น พันธุ์ชาร์โรเลส์ พันธุ์ลิมูซีน พันธุ์ซิมเมนทอล จะให้เนื้อที่มีคุณภาพสูงกว่าโคเนื้อสายพันธุ์ตระกูลเมืองร้อน เช่น โคพันธุ์พื้นเมือง พันธุ์บราห์มัน เนื่องจากมีอัตราการเจริญเติบโตเร็วกว่า มีไขมันแทรกในกล้ามเนื้อมากกว่าเนื้อที่มีความนุ่มมากกว่า ทำให้เป็นที่ต้องการของตลาดระดับสูง จึงมีราคาแพงกว่าเนื้อโคทั่วไป

2.1.5.2 อายุ โคที่มีอายุน้อยกว่า จะให้เนื้อโคที่มีความนุ่มมากกว่าโคที่มีอายุมาก ราคาเนื้อโคที่มาจากโคอายุน้อยจะสูงกว่าเนื้อโคที่มาจากโคที่มีอายุมาก

2.1.5.3 อาหารที่ใช้เลี้ยงโค โคที่เลี้ยงขุนด้วยอาหารข้นจะมีอัตราการเจริญเติบโตได้เร็วกว่า ทำให้เนื้อโคมีความนุ่มมากกว่าโคที่เลี้ยงด้วยอาหารหยาบเพียงอย่างเดียว

2.1.5.4 ชิ้นส่วนของเนื้อ เนื้อโคแต่ละชิ้นส่วนจะมีความนุ่ม ความเหนียวแตกต่างกัน ชิ้นส่วนของเนื้อโคที่มีความนุ่มมาก ได้แก่ เนื้อสันใน (Filet หรือ Tenderloin) เนื้อสันนอก (Loin) เนื้อ T-bone ชิ้นส่วนของเนื้อโคที่มีความนุ่มปานกลางได้แก่ เนื้อสะโพก (Round) เนื้อสันไหล่ (Chuck) ชิ้นส่วนของ เนื้อโคที่มีความนุ่มน้อยได้แก่ เนื้อน่อง (Shank) เนื้อพันท้อง (Flank) เนื้อเสื่อร่องให้ (Brisket) เป็นต้น

สำหรับราคาโคเนื้อมีชีวิตที่เกษตรกรขายได้ และเนื้อโคขายปลีก ตลาด กทม. ช่วงปี พ.ศ.2555 - 2559 เพิ่มขึ้นอัตราเฉลี่ยร้อยละ 14.58 และ 14.25 ต่อปี ตามลำดับ ขณะที่ต้นทุนการผลิตปรับตัวสูงขึ้นในอัตราร้อยละ 14.03 ต่อปีเช่นเดียวกัน ทำให้ผลตอบแทนที่เกษตรกรได้รับปรับตัวลดลงเฉลี่ยร้อยละ 0.19 ต่อปี ตารางที่ 2 - 4

ตารางที่ 2 - 4 ต้นทุนการผลิต ราคาโคมีชีวิต ผลตอบแทน เนื้อขายปลีก และการขยายตัว ปี พ.ศ.2554 - 2559

ปี	ต้นทุนการผลิต	ราคาโคมีชีวิต	ผลตอบแทน	เนื้อขายปลีก
	บาท/กก.	บาท/กก.	บาท/กก.	บาท/กก.
2554	52.71	52.99	0.28	131.91
2555	67.98	64.35	- 3.63	137.50
2556	76.67	74.13	- 2.54	179.60
2557	93.31	96.13	2.82	195.00
2558	96.48	101.27	4.79	246.40
2559	99.67	108.18	8.51	250.00
Gr (%)	14.03	14.58	- 0.19	14.25

ที่มา : ต้นทุน ราคาโคมีชีวิต กรมปศุสัตว์ เนื้อโคขายปลีกตลาด กทม. กรมการค้าภายใน

2.1.6 ตลาดผลิตภัณฑ์จากโคเนื้อ เนื้อโคใช้แปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ ส่วนใหญ่ ได้แก่ ลูกชิ้น ส่วนผลิตภัณฑ์แปรรูปชนิดอื่น ๆ เช่น เนื้อกระป๋อง (Can beef) และไส้กรอกชนิดต่าง ๆ ยังมีการวางจำหน่ายน้อยมาก

2.1.7 หนังโค การผลิตหนังโคภายในประเทศผลิตได้ปีละ 45,000 ตันหรือ 30% ของปริมาณความต้องการใช้หนังของประเทศยังไม่เพียงพอ เพื่อนำมาใช้ในอุตสาหกรรมโรงฟอกหนัง และอุตสาหกรรมเครื่องหนัง จึงได้มีการขออนุญาตนำเข้าหนังโค กระบือจากต่างประเทศ จากสถิติ กรมปศุสัตว์ ปี พ.ศ.2559 การขออนุญาตนำเข้าหนังโคและกระบือสด หนังหมักเกลือ และหนังฟอก จำนวน 136,775 ตัน มูลค่า 15,462.62 ล้านบาท หนังโคเนื้อที่ผลิตได้ในประเทศไทยยังมีคุณภาพด้อยกว่า หนังโคที่นำเข้าจากต่างประเทศ เพราะหนังโคไทยมีขนาดเล็ก เนื่องจากโคไทยยังมีรูปร่างขนาดเล็ก ระบบการฆ่ายังไม่ได้มาตรฐาน ส่วนใหญ่ฆ่าและโดยการใช้น้ำร้อน ทำให้หนังเกิดบาดแผล การเลี้ยงโค ยังประสบปัญหาเรื่องเห็บและเหากัด ทำให้หนังเกิดรอยแผล เป็นตำหนิ การเก็บรักษาหนังดิบ และหนังหมักเกลือยังไม่คุณภาพได้มาตรฐาน

2.1.8 กระดูกและเขา กระดูกเป็นผลพลอยได้จากการฆ่าโค พบว่ากระดูก มีน้ำหนักเฉลี่ยประมาณร้อยละ 9.5 ของน้ำหนักโคมีชีวิตที่ส่งเข้าโรงฆ่า กระดูกจะใช้เป็นวัตถุดิบ สำหรับการผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ เช่น กระดูกบดแตก (ossein) เจลาติน (gelatin) อาหารสัตว์ ปุ๋ย เป็นต้น โดยในช่วงก่อนปี พ.ศ.2544 ธุรกิจกระดูกสัตว์มีการเติบโตเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะทางด้านการส่งออก ผลิตภัณฑ์กระดูกแตก (ossein) แต่หลังจากที่เกิดปัญหาโรควัวบ้า (BSE) ระบาดไปทั่วโลก ทำให้ตลาดการส่งออกเริ่มซบเซาลง ผู้ประกอบธุรกิจกระดูกป่น จึงหันมามุ่งที่ตลาดภายในประเทศเป็นหลัก โดยทำเป็นกระดูกป่นใช้เป็นส่วนผสมอาหารสัตว์ เป็นอาหารแร่ธาตุมากยิ่งขึ้น สำหรับการผลิตและส่งออกผลิตภัณฑ์อื่น ๆ จากเขาโค - กระบือ และกระดูก จะเป็นผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากเขาสัตว์ในกลุ่มงานฝีมือ (Art & Crafts) ตกแต่งบ้าน หวี กระดุม Tee golf

2.2 ตลาดการค้าระหว่างประเทศ

2.2.1 การนำเข้าโคเนื้อมีชีวิตเกือบทั้งหมดมาจากประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ ประเทศเมียนมาร์ ส่วนที่เหลือมาจากประเทศออสเตรเลีย และสหรัฐอเมริกา จากสถิติกรมปศุสัตว์ ช่วง 5 ปี (พ.ศ.2555 - 2559) การขออนุญาตนำเข้าโคเนื้อมีชีวิต จากข้อมูลระบบ e - movement เพิ่มขึ้นจากจำนวน 71,632 ตัว ในปี พ.ศ.2555 เพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 100,544 ตัว ในปี พ.ศ.2559 อัตราการขยายตัวนำเข้าโคมีชีวิตเพิ่มขึ้น เฉลี่ยร้อยละ 21.57 ต่อปี เนื่องจากผลผลิตในประเทศไม่พอกับความต้องการส่งออกโคเนื้อมีชีวิตไปประเทศเพื่อนบ้าน และราคาโคเนื้อในประเทศปรับตัวสูงขึ้น การนำเข้าเนื้อโคแช่เย็น แช่แข็งเพิ่มขึ้นต่อเนื่องจากจำนวน 4,307.96 ตันในปี พ.ศ.2555 เพิ่มขึ้นเป็น 8,138.86 ตัน ในปี พ.ศ.2559 อัตราขยายตัวการนำเข้าเนื้อโคเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 23.60 ต่อปี โดยนำเข้าจากประเทศออสเตรเลียมากกว่าร้อยละ 50

2.2.2 การส่งออก โคเนื้อไปจำหน่ายต่างประเทศช่วง 5 ปี (พ.ศ.2555 - 2559) เพิ่มขึ้นจาก จำนวน 125,972 ตัว ในปี พ.ศ.2555 เพิ่มขึ้นเป็น 162,268 ตัว ในปี พ.ศ.2559 อัตราขยายตัวส่งออกโคมีชีวิต เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 11.86 ต่อปี โดยเฉพาะช่วงปี 2556 - 2558 ส่งออกมากกว่า 200,000 ตัว/ปี โดย การส่งโคเนื้อมีชีวิตไปจำหน่ายประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มากกว่าร้อยละ 40 เพื่อส่งต่อไปประเทศจีน ส่วนที่เหลือส่งไปประเทศเวียดนาม กัมพูชา และมาเลเซีย การส่งออกเนื้อโคสดไปประเทศเพื่อนบ้านมีเพียงเล็กน้อย ส่วนเนื้อแปรรูปเป็นการนำเข้าเนื้อโคสดจาก

ต่างประเทศมาแปรรูปส่งออกไปประเทศญี่ปุ่น ปริมาณส่งออกเนื้อโคสดและแปรรูปขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.54 ต่อปี ปี พ.ศ.2559 ส่งออกทั้งหมด 1,718.74 ตัน

3. ปัญหาและอุปสรรคการพัฒนาโคเนื้อ

3.1 ด้านการผลิต

3.1.1 เกษตรกรเล็กลูกอาชีพการเลี้ยงโค จากสถิติกรมปศุสัตว์ ปี 2550 มีโคเนื้อ 8.84 ล้านตัว เกษตรกร 1.37 ล้านราย ในปี 2554 มีโคเนื้อลดลงเหลือ 6.58 ล้านตัว เกษตรกร 1.03 ล้านราย เกษตรกรเล็กลูกอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อสาเหตุเนื่องจากราคาผันผวน ไม่แน่นอน และได้ผลตอบแทนต่ำ

3.1.2 โคเนื้อให้ผลผลิตต่ำ จากสถิติปี 2554 มีโคเนื้อจำนวน 6.58 ล้านตัว แยกเป็นเพศผู้ 1.96 ล้านตัว เพศเมีย 4.62 ล้านตัว มีโคเนื้อเพศเมียวัยเจริญพันธุ์ที่ให้ลูกได้ จำนวน 1.59 ล้านตัว ผลิตลูกโคได้ ประมาณ 0.87 ล้านตัว คิดเป็นร้อยละ 55 ของโคเพศเมียวัยเจริญพันธุ์ทั้งหมดเท่านั้น ซึ่งปัญหาโคเนื้อให้ผลผลิตต่ำ สามารถแบ่งได้เป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

3.1.2.1 ด้านความรู้ของเกษตรกร เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อร้อยละ 9 เป็นเกษตรกรรายย่อย มีพื้นฐานอาชีพด้านเกษตรกรรม มีการศึกษาน้อย ทำให้การจัดการเลี้ยงดู และการป้องกันโรค ยังไม่ได้มาตรฐาน การรับเทคโนโลยีต่าง ๆ เป็นไปได้อย่างช้า ๆ จึงทำให้ประสิทธิภาพ การผลิตโคเนื้อต่ำ

3.1.2.2 ด้านการปรับปรุงพันธุ์ สถิติกรมปศุสัตว์ปี 2555 พบว่าพันธุ์โคเนื้อที่เกษตรกรเลี้ยงเป็นโคเนื้อพันธุ์ลูกผสมเพียงร้อยละ 29.4 ที่เหลืออีกร้อยละ 70.6 เป็นโคพันธุ์พื้นเมืองและลูกผสมพื้นเมือง การปรับปรุงพันธุ์ โดยวิธีผสมเทียมและการใช้พ่อโคพันธุ์ดีผสมพันธุ์ โดยรัฐยังบริการไม่ทั่วถึง ทำให้ขาดแคลนพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์ที่ดีในการผลิตลูกโคเนื้อคุณภาพ เพื่อนำมาเลี้ยงเป็นโคขุนได้อย่างเพียงพอ

3.1.2.3 มีการฆ่าโคเพศเมียและแม่โคอุมท้อง เพื่อการบริโภคสูงมากอย่างต่อเนื่อง ทำให้ฐานแม่พันธุ์ลดลง

3.1.2.4 ด้านพืชอาหารสัตว์ ปัญหาได้แก่การขาดพื้นที่ปลูกพืชอาหาร เพราะเกษตรกรนำพื้นที่ไปปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ซึ่งได้ผลตอบแทนเร็วกว่า และราคามั่นคง ปัญหาการขาดแคลนน้ำในการปลูกพืชอาหารสัตว์ รวมทั้งเกษตรกรขาดความรู้และเข้าใจถึงความจำเป็นในการเก็บถนอมพืชอาหารสัตว์ไว้ใช้ในยามขาดแคลนหรือในฤดูแล้ง

3.1.2.5 ปัญหาด้านการป้องกันและควบคุมโรคระบาด เนื่องจากเกษตรกรที่เลี้ยงโคเนื้อในประเทศไทยเป็นรายย่อย ทำให้ระบบการเลี้ยงไม่ได้มาตรฐาน ลูกโคเนื้อตายจากสาเหตุโรคมายังมีอัตราสูง นอกจากนี้การผลิตวัคซีนป้องกันโรคระบาดยังมีปริมาณไม่เพียงพอในการป้องกันโรคระบาด

3.1.2.6 ปัญหาด้านเงินทุน เกษตรกร ขาดแคลนแหล่งเงินทุนหมุนเวียน ขาดแหล่งเงินกู้ระยะยาวที่อัตราดอกเบี้ยต่ำ จึงไม่สามารถขยายอาชีพการเลี้ยงโคเป็นอาชีพหลักเนื่องจาก การประกอบอาชีพเลี้ยงโคเป็นอาชีพหลักต้องใช้จ่ายเงินสูง โดยเฉพาะเพื่อจัดซื้อโคพันธุ์ดีไว้เลี้ยง

3.2 ด้านการแปรรูป

3.2.1 โรงฆ่าสัตว์ยังไม่ได้มาตรฐาน โรงฆ่าสัตว์ส่วนใหญ่อยู่ในระหว่างการพัฒนา ให้เข้าหลักเกณฑ์มาตรฐาน โรงฆ่าสัตว์มาตรฐานมีจำนวนน้อยซึ่งยังไม่เพียงพอและทั่วถึงทุกพื้นที่

3.2.2 การลักลอบฆ่าหาละเนื้อโค ยังมีการลักลอบฆ่าหาละเนื้อโค ทั้งในระดับชุมชนและชุมชนเมือง ทำให้ยากต่อการควบคุมการฆ่าแม่พันธุ์ สุขอนามัยของผู้บริโภค และการบำบัดน้ำเสีย

3.2.3 คุณภาพหนัง คุณภาพหนัง ยังไม่ได้มาตรฐานตามที่ สมอ. กำหนด เนื่องจากกระบวนการฆ่าและกระบวนการเก็บรักษาหนังไม่ได้มาตรฐาน

3.2.4 การแปรรูปเนื้อโคเป็นผลิตภัณฑ์ การแปรรูปเนื้อโคเป็นผลิตภัณฑ์ เพื่อเพิ่มมูลค่ายังมีน้อย

3.3 ด้านการตลาด

3.3.1 ตลาดโคมีชีวิต มีปัญหาดังนี้

3.3.1.1 เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่ (ร้อยละ 99) เป็นเกษตรกรรายย่อย ขาดการรวมกลุ่ม และการสร้างเครือข่าย ไม่สามารถควบคุมการผลิตในปริมาณที่ตลาดต้องการได้

3.3.1.2 เกษตรกรผู้เลี้ยงขาดข้อมูล ข่าวสาร ด้านราคาโคเนื้อในภาวะปัจจุบัน ทำให้ถูกเอาเปรียบจากกลไกการตลาด

3.3.1.3 ระเบียบการปฏิบัติเพื่อควบคุมการเคลื่อนย้ายสัตว์และซากสัตว์ ไม่เอื้ออำนวยต่อระบบการตลาด

3.3.1.4 ขาดการประชาสัมพันธ์ และสนับสนุนการจำหน่ายโคมีชีวิต (โคพันธุ์) ออกต่างประเทศ

3.3.1.5 ยังไม่มีระบบสืบย้อนกลับได้ (Traceability) ว่ามีประวัติมาจากที่ไหน มีระบบการจัดการการเลี้ยงเป็นอย่างไร

3.3.2 ตลาดเนื้อโค มีปัญหาดังนี้

3.3.2.1 โรงฆ่าสัตว์หรือโรงงานแปรรูปโค ยังไม่สะอาด ถูกสุขอนามัย ทำให้ผู้บริโภคไม่มั่นใจ ด้านความปลอดภัยทางอาหาร

3.3.2.2 ขาดการประชาสัมพันธ์ให้ผู้บริโภคเข้าใจถึงเรื่องความแตกต่างด้านคุณภาพของเนื้อโคคุณภาพดีกับเนื้อโคทั่วไป

3.3.2.3 ขาดแนวทางการพัฒนาตลาดเนื้อโคเพื่อเพิ่มมูลค่า

3.3.2.4 ผู้บริโภคยังขาดความรู้ในการเลือกซื้อเนื้อโคทั่วไปแต่ละชิ้นส่วนในการประกอบอาหาร ทำให้มีปัญหาเรื่องเนื้อโคชิ้นส่วนรองหลังตัดแต่งที่มีสัดส่วนประมาณ 40% ไม่สามารถจำหน่ายได้ในราคาที่เหมาะสม

3.3.2.5 ขาดการศึกษาวิจัย การใช้ประโยชน์จากเนื้อโคชิ้นส่วนรองหลังการตัดแต่ง ทำให้จำกัดการขยายตัวเรื่องการผลิตเนื้อโคคุณภาพสูง

3.4 ด้านการศึกษาวิจัย

3.4.1 ขาดการศึกษาวิจัยในชุมชนแบบเกษตรกรมีส่วนร่วม ในด้านระบบการผลิต การแปรรูป การจัดโรงฆ่าสัตว์ และการตลาด

3.4.2 ผลการศึกษาวิจัยส่วนใหญ่ยังไม่มีเผยแพร่สู่เกษตรกร

3.5 ด้านนโยบายของภาครัฐ

3.5.1 นโยบายการพัฒนาโคเนื้อไม่มีแผนต่อเนื่อง

3.5.2 ขาดการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับอาชีพการเลี้ยงโคนม มาร่วมกำหนดนโยบายและแผนงาน/โครงการการพัฒนาโคนม ทำให้โครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา โคนมไม่สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร

3.5.3 กฎหมาย ระเบียบบางอย่างล้าสมัย และไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนา โคนม เช่น พระราชบัญญัติการฆ่าและจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ.2535 ที่เจ้าพนักงานไม่มีอำนาจในการจับกุม ผู้กระทำผิดหรืออำนาจในการควบคุมยานพาหนะขนส่งซากสัตว์

4. การศึกษาวิเคราะห์แบบ SWOT Analysis

4.1 จุดแข็ง (Strength)

4.1.1 เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อยใช้แรงงานในครัวเรือนในการเลี้ยงโค ทำให้ต้นทุนการผลิตต่ำ

4.1.2 มีแหล่งอาหารหยาบที่มีปริมาณมากและราคาถูก และมีผลพลอยได้จากการเกษตร และโรงงานอุตสาหกรรมเกษตร ได้แก่ ข้าวฟ่าง ต้นและเปลือกข้าวโพด เปลือกสับปะรด ต้นกล้วยหลังการเก็บเกี่ยว เศษเหลือจากโรงงานผลไม้กระป๋องประเภทอื่นสามารถใช้เป็นอาหารเลี้ยงโคนม ทำให้ต้นทุนการผลิตต่ำ

4.1.3 ปลอดภัยโรควัวบ้า (BSE)

4.1.4 มีระบบการเลี้ยงที่สอดคล้องกับศักยภาพของเกษตรกรเพื่อผลิตเนื้อโคให้ตรงกับความต้องการของตลาด เช่น เกษตรกรที่ยากจนจะเลี้ยงโคด้วยหญ้าธรรมชาติเพื่อให้ได้น้ำหนักสำหรับเข้าขุนหรือเลี้ยงโคพื้นเมืองแบบปล่อยและเล็มตามทุ่งหญ้าสาธารณะ กลุ่มที่มีทุนพอสมควรก็จะเลี้ยงโคมัน ซึ่งใช้ระยะเวลาสั้น ส่วนกลุ่มที่มีเงินทุนหรือมีระบบสหกรณ์ก็สามารถเลี้ยงโคขุนคุณภาพได้

4.1.5 มีหน่วยงานที่มีศักยภาพในการทำการศึกษาด้านการผลิตสัตว์ด้านอาหารสัตว์ ด้านการป้องกันกำจัดโรคระบาดสัตว์ ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์สัตว์กระจายอยู่ทั่วประเทศ

4.2 จุดอ่อน (Weak)

4.2.1 เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย มีอายุมาก มีการศึกษาน้อย การยอมรับความรู้หรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อการพัฒนาอาชีพการเลี้ยงโคนมเป็นไปได้ช้า

4.2.2 ผู้เลี้ยงเป็นเกษตรกรรายย่อยขาดการรวมกลุ่ม ทำให้ยากต่อการควบคุมคุณภาพและปริมาณการผลิต ขาดการสร้างเครือข่ายเพื่อให้เกิดเชื่อมโยงระหว่างการผลิตและการตลาด

4.2.3 มีปัญหาโรคปากและเท้าเปื่อยระบาดอยู่ในประเทศ ทำให้มีข้อจำกัดการส่งโคมีชีวิตและเนื้อโคไปขายต่างประเทศ

4.2.4 มีการใช้พื้นที่การเกษตรยังไม่เหมาะสม ขาดแคลนพื้นที่ที่มีระบบชลประทานสำหรับปลูกพืชอาหารสัตว์ ทำให้มีพืชอาหารสัตว์ไม่เพียงพอในการเลี้ยงโคนม

4.2.5 การเลี้ยงโคนมต้องลงทุนสูงผลตอบแทนในระยะเวลานานและขาดแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ

4.2.6 โคเพศเมียถูกทำลาย ทำให้ขาดแม่โคพื้นฐานในการผลิตโคนม

4.2.7 การซื้อขายโคและเนื้อโคยังไม่มีมาตรฐานทั้งในด้านคุณภาพและราคา ยังไม่มีการจัดแบ่งเกรดคุณภาพเนื้อโค

4.2.8 โรงฆ่าส่วนใหญ่ ยังไม่ได้มาตรฐาน

4.2.9 วัคซีนสำหรับป้องกันโรคระบาดไม่เพียงพอ เช่น วัคซีนป้องกันโรคปากเท้าเปื่อย โรคไข้สามวัน โรคคอบวม โรคแท้งติดต่อ

4.2.10 ระเบียบ ข้อบังคับ ว่าด้วยการเคลื่อนย้ายสัตว์และซากสัตว์ยังไม่เอื้ออำนวยความสะดวกต่อระบบการตลาด

4.2.11 ผู้ประกอบการขาดความรู้ในด้านการจัดการหลังการฆ่า เช่น การเก็บรักษา การตัดแต่ง แยกชิ้นส่วนตามการใช้ประโยชน์ การบ่มเนื้อ

4.2.12 การพัฒนาแปรรูปผลิตภัณฑ์ยังมีน้อย ส่วนใหญ่ทำลูกชิ้น หรือนิยมบริโภคในรูปเนื้อสด

4.2.13 ขาดการประชาสัมพันธ์การสร้างค่านิยมในการบริโภคเนื้อโคที่ผลิตในประเทศ

4.3 โอกาส (Opportunity)

4.3.1 ไม่มีข้อขัดแย้งทางการเมืองกับกลุ่มประเทศมุสลิม ทำให้มีโอกาสส่งออกเนื้อโคได้ทั่วโลก

4.3.2 ชื่อเสียงด้านอาหารไทยที่รู้จักไปทั่วโลก ทำให้มีโอกาสพัฒนาเนื้อโคเพื่อการส่งออกประเภทพร้อมบริโภค (ready to eat)

4.3.3 สามารถสร้างเอกลักษณ์ของเนื้อโคไทย (New brand) เช่น เนื้อจากโคพื้นเมืองที่มีขนาดเล็ก โตได้ดีในสภาพปล่อยเลี้ยงตามธรรมชาติ อาจจัดเป็น organic beef หรือ natural beef

4.3.4 มีระบบการผลิตเนื้อโคคุณภาพสูงอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีคุณภาพเทียบเท่ากับเนื้อโคที่ผลิตได้ในต่างประเทศ (grain fed beef)

4.3.5 ความต้องการบริโภคเนื้อโคคุณภาพดีมีสูงขึ้นตลอดเวลา ได้แก่ นักท่องเที่ยวและผู้บริโภคภายในประเทศหันมาบริโภคเนื้อโคคุณภาพและสะอาดปลอดภัย

4.3.6 ผลจากการทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ทำให้ประเทศไทยมีโอกาสส่งเนื้อโคไปจำหน่ายต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น

4.3.7 ประเทศเพื่อนบ้านและประเทศในเขต ASEAN มีความต้องการโคเนื้อและเนื้อโคเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจและมีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

4.4 อุปสรรค / ภัยคุกคาม (Threats)

4.4.1 การยอมรับของผู้บริโภคต่อเนื้อโคยังอยู่ในระดับต่ำ โดยมีทัศนคติว่าเนื้อโคเหนียว และมีกลิ่นเหม็น ศาสนาและความเชื่อในเจ้าแม่กวนอิม ทำให้ไม่บริโภคเนื้อโค ไม่ยอมรับในคุณภาพของเนื้อโคไทย ทำให้เลิกกินเนื้อโคนำเข้าจากต่างประเทศ

4.4.2 คนไทยมีโอกาสในการเลือกบริโภคเนื้อประเภทอื่นซึ่งมีราคาถูกกว่า เช่น เนื้อไก่ เนื้อสุกร รวมทั้งอาหารตามธรรมชาติเช่น ปลา กุ้ง หอย เป็นต้น

4.4.3 การลงทุนข้ามชาติของประเทศพัฒนาแล้ว เช่น ประเทศออสเตรเลีย ลงทุนในประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซีย เพื่อเลี้ยงโคขุนโดยมีต้นทุนการผลิตต่ำ ทำให้เกิดการแข่งขันสูงในตลาดส่งออกของประเทศไทย โดยเฉพาะในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และตะวันออกกลาง

4.4.4 มีการลักลอบนำเนื้อโคจากต่างประเทศ (เนื้อเถื่อน) เข้ามาในประเทศ และยังไม่มีการควบคุมปราบปรามอย่างจริงจัง

4.4.5 เกิดโรคระบาดและภัยธรรมชาติ

4.4.6 การเปิดการค้าเสรี (FTA) จะทำให้ประเทศไม่สามารถกำหนดภาษีศุลกากร เพื่อป้องกันการนำเข้าเนื้อโคจากต่างประเทศ โดยเฉพาะออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และอินเดีย ที่มีต้นทุนการผลิตต่ำกว่า

4. แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อของประเทศไทย

จากรายงานผลการศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมโคเนื้อไทยทั้งระบบ ของ คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาค้นคว้าผลผลิตการเกษตร ใน คณะกรรมาธิการเกษตรและสหกรณ์ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (2560) มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการส่งเสริมและพัฒนาโคเนื้อ ดังนี้ เห็นว่าอุตสาหกรรมโคเนื้อของประเทศไทยมีศักยภาพ และโอกาสที่จะสร้างเศรษฐกิจของประเทศ ตั้งแต่ระดับเกษตรกรรายย่อย ผู้ประกอบการทุกระดับจนถึงผู้บริโภค อันจะนำไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ของอุตสาหกรรมโคเนื้อตามแนวยุทธศาสตร์ชาติ ภายใต้การสังเคราะห์ SWOT โดยในระยะ 5 ปีแรกให้ความสำคัญใน 3 ประเด็นหลักคือ

4.1 ประเด็นที่ 1 รักษาตลาดการบริโภคเนื้อโคไทย จากความต้องการบริโภคเนื้อโคประมาณ 2.57 กิโลกรัมต่อคน/ปี (ซากโค 1.2 ล้านตัว แต่สามารถผลิตได้ 1.0 ล้านตัว และยังมีปัญหาการลักลอบนำเข้าเนื้อโคเถื่อน และการใช้สารเร่งเนื้อแดง)

4.1.1 แนวทางที่ 1 การสกัดกั้นการนำเข้าเนื้อโคผิดกฎหมาย การใช้สารเร่งเนื้อแดง โดยมีมาตรการเร่งด่วน ภายใต้บังคับประกอบสำคัญ 3 มิติ คือ

ด้านเทคโนโลยี

4.1.1.1 กำหนดการออกรหัสประจำตัวสัตว์ (NID) และระบบตรวจสอบย้อนกลับ

4.1.1.2 รัฐบาลสนับสนุนการวิจัยชุดตรวจสอบสารเร่งเนื้อแดง (Test kit) ราคาถูก เพื่อให้ทุกภาคส่วนสามารถนำไปตรวจสอบเนื้อโค และรู้ผลได้อย่างรวดเร็ว

ด้านการบริหารจัดการ

4.1.1.3 ยกกระดับประสิทธิภาพของด่านกักกันสัตว์ ด้านศุลกากร โดยบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐทั้งส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคที่เกี่ยวข้องภายใต้การกำกับดูแลของ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการคลัง กระทรวงกลาโหม และสำนักนายกรัฐมนตรี

4.1.1.4 บังคับใช้บทลงโทษที่รุนแรงที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าผิดกฎหมาย

4.1.1.5 บูรณาการความร่วมมือในการดักจับสารเร่งเนื้อแดง ตลอดโซ่อุปทาน ทั้งผู้ผลิต และผู้จำหน่าย รวมทั้งทบทวนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารเร่งเนื้อแดง เพื่อกำหนดบทลงโทษที่รุนแรงใช้กับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

4.1.1.6 ผลักดันให้เกิดการตรวจสอบแหล่งที่มาของเนื้อ และผลิตภัณฑ์เนื้อที่จำหน่ายในตลาด Modern Trade

4.1.1.7 ผลักดัน Beef Board ให้ขับเคลื่อนตลาดของอุตสาหกรรมเนื้อโคด้วยการสร้างกระแสความรู้/Road Show เทศกาลเนื้อโคไทยอย่างต่อเนื่อง เนื้อโคขุนคุณภาพ ของไทย โดยความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้ประกอบการเอกชน ตลาด Modern Trade ฟาร์มเกษตรกร และสถาบันการศึกษา

4.1.1.8 ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง (กระทรวงพาณิชย์ สำนักงานประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์) สนับสนุนเรื่องต่าง ๆ (งบประมาณ ประชาสัมพันธ์) เพื่อสร้างกระแสการรับรู้ เรื่องคุณสมบัติการบริโภคที่ดีของเนื้อโคขุนเกรดคุณภาพของไทยผ่านสื่อ On air On line

4.1.1.9 ภาครัฐผลักดัน ออกใบรับรองความปลอดภัย ใบรับรองคุณภาพเนื้อ ให้กับผู้ประกอบการที่ใช้วัตถุดิบจากเนื้อโคไทยที่ได้มาตรฐานความปลอดภัย

4.1.1.10 เร่งรัดการใช้มาตรการการออกรหัสประจำตัวสัตว์ (NID) กับโคเนื้อในประเทศหลังหย่านมทั้งเพศผู้ และเพศเมีย

4.1.1.11 การสร้างกระแสความรู้อย่างต่อเนื่องเรื่องสารเร่งเนื้อแดง ให้แก่เกษตรกร ผู้ประกอบการจำหน่ายเนื้อ (เชียงใหม่) ประชาชน

4.1.1.12 จัดให้มีหน่วยงานดำเนินการด้านการตลาด ใน 5 ปีแรก กรมปศุสัตว์เป็นผู้ริเริ่มก่อนโดยทำงานร่วมกับสมาคม สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกรในการติดต่อซื้อขาย โคเนื้อโคพันธุ์ และเนื้อโคในระยะยาวอาจปรับเป็นองค์การอิสระที่ไม่หวังผลกำไรแบบเดียวกับ Australian Meat and Livestock (AML) หรือ SERSIER ของฝรั่งเศส

ด้านการสร้างแรงจูงใจ

4.1.1.13 สร้างกระแสการบริโภคเนื้อโคที่ได้รับการรับรองจากกรมปศุสัตว์แก่ประชาชนทั่วไป เพื่อให้เกิดการตระหนักรู้ถึงความปลอดภัยในการบริโภคเนื้อโค ผ่านสัญลักษณ์อาหารปลอดภัย (ขึ้นทะเบียนฟาร์มปลอดภัย จุดจำหน่ายปลอดภัย ร้านอาหารปลอดภัย)

4.1.2 แนวทางที่ 2 การสร้างคุณภาพชีวิต ความเชื่อมั่น ความปลอดภัยด้านอาหาร โดยมีมาตรการเร่งด่วน ภายใต้องค์ประกอบสำคัญ 3 มิติ คือ

ด้านเทคโนโลยี

4.1.2.1 มาตรการรับรองมาตรฐาน GMP / ระบบมาตรฐานฮาลาล สำหรับโรงฆ่าภายในประเทศ และ HACCP/ ระบบมาตรฐานฮาลาล สำหรับโรงฆ่าที่มีศักยภาพ เพื่อการส่งออก

4.1.2.2 สร้างกระแสอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับการตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability) เพื่อให้ผู้บริโภคตระหนักรู้ถึงความสำคัญของความปลอดภัยในการบริโภคเนื้อโคที่สามารถพิสูจน์แหล่งที่มาได้ และสร้างความมั่นใจไร้กังวลในตัวสินค้า (Food integrity)

ด้านการบริหารจัดการ

4.1.2.3 มีศูนย์รวบรวม/ ตัดแต่ง และกระจายสินค้าเนื้อโคของประเทศ

4.1.2.4 ทบทวนกฎหมาย ระเบียบบางอย่างที่ล้าสมัย และไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาโคเนื้อ เช่น พระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ พ.ศ.2482 พระราชบัญญัติการฆ่า พระราชบัญญัติบำรุงพันธุ์สัตว์ พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ.2535

4.1.2.5 การใช้ประโยชน์จากการทำ Zoning ของเขตปลอดโรค (เขต 2, 8 และ 9) โดยรัฐบาลสนับสนุน ปรับปรุง พัฒนาโรงฆ่าให้ได้มาตรฐานเพื่อการส่งออก ใช้เป็นต้นแบบยกระดับการพัฒนาโรงฆ่าเขตอื่น ๆ ที่มีศักยภาพต่อไป และเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน (Competitive advantages)

4.1.2.6 ยกกระดับโรงฆ่าที่มีอยู่เดิมให้มีความเพียงพอทั้งปริมาณ และคุณภาพ โดยสำรวจปริมาณความต้องการของตลาดในแต่ละดับในพื้นที่ เพื่อลำดับการปรับปรุงโรงฆ่าที่มีประสิทธิภาพ

ด้านการสร้างแรงจูงใจ

4.1.2.7 สนับสนุนให้มีสถานที่จัดจำหน่าย (สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องจักร) เนื้อโคที่มีมาตรฐานความปลอดภัย

4.1.2.8 ภาครัฐให้การสนับสนุนสิทธิลดหย่อนภาษีสำหรับผู้ประกอบการ โรงฆ่าที่ได้มาตรฐาน GMP/HACCP/ฮาลาล รวมถึงสิทธิพิเศษบางอย่างทางศุลกากร

4.2 ประเด็นที่ 2 กระตุ้นการเพิ่มประชากรโคเนื้อ ให้ได้ผลผลิตเนื้อเพียงพอต่อการบริโภค จากการเพิ่มสมรรถภาพ ความสมบูรณ์พันธุ์ และระบบการสืบพันธุ์พ่อ - แม่พันธุ์ รวมทั้งการใช้โคนมเพศผู้ และโคนมคัดทิ้งเข้ามาทดแทนโคเนื้อ

4.2.1 แนวทางที่ 1 การเพิ่มปริมาณโคเนื้อทั้งระบบ โดยมีมาตรการเร่งด่วน ภายใต้องค์ประกอบสำคัญ 3 มิติ คือ

ด้านเทคโนโลยี : เพื่อให้โคต้นน้ำมีระบบการผลิตที่ได้ปริมาณและคุณภาพตามความต้องการของตลาด

4.2.1.1 การนำเข้าพ่อโคพันธุ์ดี น้ำเชื้อ ตัวอ่อน / พัฒนาน้ำเชื้อที่มีอยู่ ให้มีศักยภาพเชิงพาณิชย์

4.2.1.2 พัฒนาสมรรถภาพการผลิตให้มีศักยภาพเชิงพาณิชย์

ด้านการบริหารจัดการ : เพื่อผลิตโคต้นน้ำที่มีระบบการผลิตที่สามารถพัฒนาเชื่อมโยงไปยังโซ่อุปทานกลางน้ำ และปลายน้ำ

4.2.1.3 กำหนดให้ลูกโคเกิดใหม่ที่ได้จากน้ำเชื้อที่มีการพัฒนา / นำเข้าของพันธุ์โคในตลาดแต่ละระดับขึ้นทะเบียน (NID) เพื่อเข้าสู่ระบบฐานข้อมูลโคต้นน้ำในอุตสาหกรรมโคเนื้อไทย อันจะนำไปสู่จุดเริ่มต้นของระบบการตรวจสอบย้อนกลับ

4.2.1.4 บังคับใช้นโยบาย/มาตรการ ห้ามขาย/ฆ่า แม่โคสมบูรณ์พันธุ์

4.2.1.5 การใช้แม่โคนมคัดทิ้ง เพื่อผลิตลูกผสมโคเนื้อ และเพื่อการผลิตเนื้อโค (ร้อยละ 20 ต่อปี หรือประมาณ 50,000 ตัว/ปี)

4.2.1.6 การใช้โคนมเพศผู้เพื่อทดแทนโคเนื้อ ไม่น้อยกว่า 200,000 ตัว/ปี

4.2.1.7 การสร้าง Brand เนื้อโคคุณภาพไทย (Thai Premium beef) ด้วย 3 กลุ่ม ผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วย กลุ่มเนื้อโคขุนคุณภาพเกรดไขมันแทรก (กำลังผลิต 20,000 ตัว/ปี) กลุ่มเนื้อโคขุนไม่เน้นไขมันแทรก (กำลังการผลิต กว่า 500,000 ตัว/ปี) และกลุ่มเนื้อโคธรรมชาติ (Natural Beef) กำลังผลิตกว่า 100,000 ตัว/ปี) เพื่อสร้างความมั่นใจในความปลอดภัย และคุณภาพที่แข่งขันได้

4.2.1.8 เพิ่มประสิทธิภาพอัตราเลี้ยงรอดถึงหย่านมของลูกโคให้ได้ 60% โดยเฉลี่ย

4.2.1.9 เพิ่มประสิทธิภาพ และลดต้นทุนการผลิตโคขุน

ด้านการสร้างแรงจูงใจ : เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์ การพัฒนา การใช้ประโยชน์ แม่โคเนื้อของไทย

4.2.1.10 การให้ Incentive สำหรับลูกโคที่เกิดจากแม่โคที่ได้รับน้ำเชื้อนำเข้า/ น้ำเชื้อที่พัฒนาแล้ว และได้รับการขึ้นทะเบียน (NID)

4.2.1.11 บูรณาการความร่วมมือระหว่าง ธ.ก.ส. เพื่อให้เกษตรกรสามารถนำแม่โคสมบูรณ์พันธุ์/ลูกโคที่ได้รับการขึ้นทะเบียน (NID) ใช้เป็นหลักค้ำประกันสินเชื่อได้

4.2.1.12 สนับสนุนให้เกิดโครงการประกันภัยพ่อแม่พันธุ์ โดยการขับเคลื่อนของหน่วยงานภาครัฐ

4.2.1.13 ส่งเสริมให้เปิดตลาดเนื้อโคพื้นเมือง ในตลาด Modern trade

4.2.2 แนวทางที่ 2 การสร้างความมั่นคงในอาชีพให้แก่เกษตรกร และองค์กรเกษตรกร ภายใต้การบูรณาการร่วมระหว่างกรมปศุสัตว์ กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่ เอกชน เกษตรกร/กลุ่มเกษตรกร/สหกรณ์ โดยมีมาตรการเร่งด่วน ภายใต้องค์ประกอบสำคัญ 3 มิติ คือ

ด้านเทคโนโลยี

4.2.2.1 สร้าง Smart Farmer โดยการใช้ระบบสารสนเทศมาเชื่อมโยงเครือข่ายระบบอุตสาหกรรมโคเนื้อตลอดโซ่อุปสงค์ และอุปทาน เพื่อให้เกษตรกรทราบความเคลื่อนไหวการผลิตโคเนื้อทั้งระบบ (ราคาโคมีชีวิต/เนื้อโคในและต่างประเทศ/ราคาวัตถุดิบอาหารสัตว์ และอื่น ๆ)

ด้านการบริหารจัดการ

4.2.2.2 การกำหนดพื้นที่การเลี้ยงของโคเนื้อ โดยร่วมมือกับหน่วยงานในพื้นที่รูปแบบเกษตรปศุสัตว์แปลงใหญ่ (Area Base Development) ลักษณะของการพัฒนาระดับจังหวัด (กำหนดเป็นแผนการพัฒนาจังหวัด) ภายใต้เงื่อนไขสำคัญศักยภาพการพื้นที่ โรงฆ่าผู้รวบรวมตลาด และวิชาการสนับสนุน

4.2.2.3 การสนับสนุนเครื่องมือ และกลไก วิชาการ ด้านงานวิจัย ด้านสินเชื่อ การประกันพ่อแม่พันธุ์ ทั้งนี้สนับสนุนระบบพี่เลี้ยงให้แก่เกษตรกรที่มีความจำเพาะในพื้นที่

4.2.2.4 การสนับสนุนการรวมกลุ่ม และสร้างเครือข่าย ตลอดโซ่อุปทาน โดยมีข้อมูลวิเคราะห์ต้นทุน - ผลตอบแทนของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในทุกระดับ เพื่อนำข้อมูลบริหารจัดการ การรวมกลุ่มเกษตรกร เพื่อลดต้นทุนการผลิต เพิ่มปริมาณโคมีชีวิตในระบบ

4.2.2.5 สนับสนุนการรวมกลุ่มระหว่างสหกรณ์ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ เพื่อให้เกิดห่วงโซ่การผลิต เพื่อเกิดอำนาจการสั่งซื้อ

4.2.2.6 สนับสนุนการเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโค และกลุ่มวิสาหกิจ เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน

4.2.2.7 สนับสนุนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนความรู้ด้านโคเนื้อครบวงจร

4.2.3 แนวทางที่ 3 การสร้างมูลค่าเพิ่มตลอดห่วงโซ่การผลิต และการสร้างโอกาสจากโคเนื้อนำเข้า โดยมีมาตรการเร่งด่วน ภายใต้องค์ประกอบสำคัญ 3 มิติ คือ

ด้านเทคโนโลยี

4.2.3.1 สนับสนุนการนำเทคโนโลยีด้านการส่งเสริมการขาย

4.2.3.2 สนับสนุนการนำผลงานวิจัยด้านนวัตกรรมรูปแบบการเลี้ยงไปใช้ในระดับฟาร์ม การเลี้ยงแบบลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การบริหารจัดการโรงฆ่าแบบ Zero Waste, นวัตกรรมเพิ่มมูลค่าเนื้อโคจากเทคโนโลยีเนื้อสัตว์

ด้านการบริหารจัดการ

4.2.3.3 การพัฒนาอุตสาหกรรมต้นน้ำ สร้างความหลากหลายของโคเนื้อในประเทศ และความแตกต่างในคุณภาพของเนื้อโค

4.2.3.4 การพัฒนาอุตสาหกรรมกลางน้ำ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มด้วยเทคโนโลยีการตัดแต่ง เทคโนโลยีการใช้ประโยชน์จากผลพลอยได้จากโรงฆ่า นวัตกรรมเนื้อโค

4.2.3.5 การพัฒนาอุตสาหกรรมปลายน้ำ โดยการบริการอาหาร (food service) จากวัฒนธรรมการบริโภคที่หลากหลายของประเทศไทย เทคโนโลยีการแปรรูปอาหาร (ผลิตภัณฑ์พร้อมบริโภค) และนวัตกรรมบริการ (Service innovation)

4.2.3.6 การพัฒนาอุตสาหกรรมเกี่ยวข้อ พัฒนาระบบการจัดเก็บรวบรวมผลพลอยได้ (เลือด หนัง กระดูก) เพื่อรักษาคุณภาพก่อนส่งต่อให้อุตสาหกรรมต่อเนื่อง

4.2.3.7 สร้างความร่วมมือระหว่างประเทศในภูมิภาคอาเซียน เพื่อสร้างโอกาสความร่วมมือเพื่อเชื่อมโยงการพัฒนาระบบตลาดโคมีชีวิต และเนื้อโค ร่วมผลิต ร่วมขาย ร่วมกันบริโภคในภูมิภาคอาเซียน (กระทรวงเกษตรฯ / กระทรวงพาณิชย์)

4.2.3.8 รัฐบาลควรสนับสนุน Farm Quarantine ในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนสำคัญ การส่งออก/ ปรับปรุงระเบียบ การเจรจาเรียกค่าผ่านด่าน (ค่าสัตว์)

4.2.3.9 การสร้างมูลค่าเพิ่มจากการลงทุนของต่างชาติ เพื่อสนับสนุน การศึกษาวิจัยถึงข้อดี ข้อเสีย และผลกระทบด้านสังคม และเศรษฐกิจในการร่วมลงทุนระหว่างประเทศในพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ

4.2.3.10 สนับสนุนการวิจัยที่ถูกต้องครบถ้วนและตรงประเด็น โดยให้ความสำคัญกับงานวิจัย และพัฒนาแบบองค์รวม และประยุกต์ใช้นวัตกรรมตลอดห่วงโซ่อุปทานเนื้อโค (From Farm to Table)

ด้านการสร้างแรงจูงใจ

4.2.3.11 การสร้างแรงจูงใจแก่ผู้ประกอบการในประเทศ (โรงงานแปรรูป/ ร้านจำหน่ายเนื้อ/ ร้านอาหาร) ที่ใช้เนื้อโคจากโคในประเทศ (ไม่รวมถึงโคนำเข้า) ผ่านโรงฆ่าที่ได้มาตรฐาน (เช่น สิทธิพิเศษด้านภาษี สินเชื่อ การประชาสัมพันธ์ และการหนุนเสริมทางสังคม)

4.2.3.12 การสนับสนุนการลงทุน Food Service ในประเทศเพื่อนบ้าน ในรูปของการเปิดเจรจาการค้าระหว่างประเทศ / นิทรรศการ (Road Show) / ประชาสัมพันธ์

4.3 ประเด็นที่ 3 ยกระดับผลิตภาพโคเนื้อไทย จากการบริหารจัดการวัตถุดิบพืชอาหารสัตว์และเศษเหลือจากและอุตสาหกรรมเกษตร

4.3.1 แนวทางที่ 1 ปฏิรูประบบการผลิต การเก็บเกี่ยว การแปรรูปและถนอมรักษาพืชอาหารสัตว์ และเศษเหลือจากอุตสาหกรรมเกษตรเชิงพาณิชย์ โดยมีมาตรการเร่งด่วน ภายใต้องค์ประกอบสำคัญ 3 มิติ คือ

ด้านเทคโนโลยี

4.3.1.1 ส่งเสริมการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีระบบการผลิต เก็บเกี่ยวรวบรวมวัตถุดิบอาหารสัตว์ โดยใช้เครื่องจักรกลการเกษตรเพื่อลดแรงงาน ต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพ

4.3.1.2 สนับสนุนการวิจัย พัฒนาสร้างนวัตกรรมการแปรรูป การถนอมและอาหารสัตว์เคี้ยวเอื้อง แบบอาหารแห้ง และอาหารหมักให้สอดคล้องกับพฤติกรรมการผลิตวัตถุดิบอาหารสัตว์ท้องถิ่น

ด้านการบริหารจัดการ

4.3.1.3 พัฒนาศูนย์ธุรกิจผลิตพืชอาหารสัตว์เกษตรแปลงใหญ่ (Feed production zoning) โดยส่งเสริมรวมกลุ่มเกษตรกร (วิสาหกิจ/สหกรณ์)

4.3.1.4 สร้างศูนย์อาหารสัตว์ชุมชน (Feed center/Hub) สนับสนุนการพัฒนาหน่วยธุรกิจโรงงานอาหารสัตว์ชุมชนเกษตรแปลงใหญ่ เพื่อบริหารจัดการระบบการจัดเก็บแปรรูปและ สร้างผลิตภัณฑ์สูตรอาหารสัตว์ บริการสมาชิกและเกษตรกรในชุมชนที่มีประสิทธิภาพ

4.3.1.5 ยกระดับการให้บริการเชิงรุกด้านการตรวจวิเคราะห์คุณภาพอาหารสัตว์ ของหน่วยงานภาครัฐ สถาบันการศึกษาและเอกชน ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

ด้านการสร้างแรงจูงใจ

4.3.1.6 สนับสนุนสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ เพื่อพัฒนาธุรกิจการผลิต เก็บเกี่ยวแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารสัตว์ สำหรับเกษตรกร/กลุ่ม/วิสาหกิจ/สหกรณ์

4.3.1.7 อุดหนุนการวิจัย พัฒนาระบบการผลิตพืชอาหารสัตว์ และ วัตถุดิบอาหารสัตว์แบบอินทรีย์ สำหรับเกษตรกร/กลุ่ม/วิสาหกิจ/สหกรณ์ ผู้ต้องการผลิตเนื้อโคและผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพอินทรีย์ (Organic beef/healthy beef) ให้เพียงพอกับตลาดที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

4.3.2 แนวทางที่ 2 ใช้ประโยชน์นวัตกรรมอาหารสัตว์และระบบการจัดการให้อาหารโคเนื้อ โดยมีมาตรการเร่งด่วน ภายใต้องค์ประกอบสำคัญ 3 มิติ คือ

ด้านเทคโนโลยี

4.3.2.1 ส่งเสริมการใช้นวัตกรรมอาหารและการจัดการให้อาหารสัตว์ เพื่อยกระดับประสิทธิภาพการผลิตโคเนื้อ ด้วยวิทยาการอาหารสัตว์ และให้อาหารสำหรับแม่พันธุ์สามารถให้ผลผลิตและอัตราเลี้ยงรอดลูกลูกโค

4.3.2.2 สนับสนุนการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมอาหารสัตว์ขั้นสูง เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของการแข่งขันของประเทศ โดยการศึกษาคุณค่าทางโภชนาการของวัตถุดิบอาหารสัตว์ (nutritive values) ความต้องการโภชนาการของโคเนื้อ (nutrient requirements) และการสร้างผลิตภัณฑ์สูตรอาหารโคเนื้อ (formula feed) ในแต่ละพื้นที่ให้มีความเหมาะสมกับโคเนื้อแต่ละพันธุ์/เพศ/ช่วงอายุและเป้าหมายการความต้องการของตลาดในแต่ละระดับ

ด้านการบริหารจัดการ

4.3.2.3 ผลักดันให้วิสาหกิจชุมชน/สหกรณ์สามารถผลิตอาหารสัตว์ที่มีคุณภาพในราคาที่เป็นธรรม เพื่อจำหน่ายให้แก่เกษตรกรสมาชิก/เครือข่าย โดยสนับสนุนส่งเสริมการสร้างศูนย์อาหารสัตว์ชุมชน พัฒนาหน่วยธุรกิจโรงงานอาหารสัตว์ชุมชน

4.3.2.4 แก่ไขระเบียบริหารการเพื่อยกระดับหน่วยงานด้านอาหารสัตว์ของภาครัฐ ให้สามารถบริการผลิตอาหารสัตว์เชิงพาณิชย์ ให้บริการเกษตรกร/วิสาหกิจ/สหกรณ์

4.3.2.5 ส่งเสริมการถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการบริหารจัดการพันธุ์ พืชอาหารสัตว์ ผลพลอยได้จากเกษตร อุตสาหกรรมเกษตร และพืชอาหารราคาคต่ำ เพื่อลดต้นทุนอาหารสัตว์

ด้านการสร้างแรงจูงใจ

4.3.2.6 สนับสนุนสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำให้กับธุรกิจอาหารโคเนื้อ (กลุ่ม/วิสาหกิจ/ สหกรณ์)

4.3.2.7 สนับสนุนการสร้างศักยภาพเกษตรกรและฟาร์มเลี้ยง สำหรับ (กลุ่ม/วิสาหกิจ/ สหกรณ์) ที่ต้องการประกอบธุรกิจอาหารโคเนื้อ

5. โครงการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อของประเทศไทย

จากผลการประชุมคณะกรรมการนโยบายพัฒนาโคเนื้อ - กระบือและผลิตภัณฑ์แห่งชาติ (Beef Board) ครั้งที่ 1/2561 เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2561 เวลา 09.30 - 13.00 น. ณ ห้องประชุม 135 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สรุปโครงการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อของประเทศไทย มีจำนวนทั้งสิ้น 4 โครงการ แบ่งเป็นโครงการซึ่งดำเนินการโดย กรมปศุสัตว์ จำนวน 3 โครงการย่อย และโครงการซึ่งดำเนินการโดย หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา จำนวน 1 โครงการ ดังนี้

4.1 โครงการเพิ่มปริมาณโคเนื้อในระบบ

สืบเนื่องจากปัญหาปริมาณโคเนื้อลดลงช่วงปี พ.ศ. 2554 - 2557 ภาครัฐมีนโยบายเพิ่มปริมาณโคเนื้อในระบบอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2557 - ปัจจุบัน หลายโครงการ ได้แก่

4.1.1 โครงการฟาร์มโคเนื้อสร้างอาชีพ ระยะที่ 1

วัตถุประสงค์

เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนโคเนื้อของประเทศไทย โดยปรับเปลี่ยนรูปแบบการเลี้ยงโคเนื้อ และเพื่อเพิ่มศักยภาพการเลี้ยงโคเนื้อให้เป็นอาชีพที่ยั่งยืน

ระยะเวลาดำเนินการ 7 ปี (1 ตุลาคม 2558 - 30 กันยายน 2565)

เกษตรกรสามารถเพิ่มแม่โคเนื้อได้รายละไม่เกิน 200,000.-บาท และเงินทุนที่ใช้ในการปรับปรุงโรงเรือน/แปลงหญ้ารายละไม่เกิน 50,000.-บาท รวม 250,000.-บาท โดยเป็นเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ ปลอดการชำระเงินต้นและดอกเบี้ย 3 ปีแรก

เป้าหมายของโครงการฯ

เกษตรกร 400 ราย เลี้ยงแม่โคเนื้อรายละไม่เกิน 5 ตัว รวมแม่โคเนื้อ 2,000 ตัว

งบประมาณ

กรมปศุสัตว์กู้ยืมเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร จำนวน 100 ล้านบาท ให้องค์กรเกษตรกร เพื่อจัดหาปัจจัยการผลิตให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ 400 ราย ๆ ละ ไม่เกิน 250,000.-บาท เป็นค่าใช้จ่ายค่าก่อสร้างหรือปรับปรุงโรงเรือนพร้อมลานปล่อยและปลูกพืชอาหารสัตว์ เป็นเงิน 50,000.-บาท ค่าโคเนื้อเพศเมียพันธุ์ดี รายละ 5 ตัว ๆ ละ 40,000.-บาท เป็นเงิน 200,000.-บาท โดยให้องค์กรเกษตรกรชำระเงินกู้ยืมภายในระยะเวลา 7 ปี ดังนี้

ปีที่ 1 - 3 ปลอดการชำระหนี้เงินต้นและดอกเบี้ย

ปีที่ 4 - 7 ชำระหนี้เงินต้นร้อยละ 25 ต่อปี พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ 2

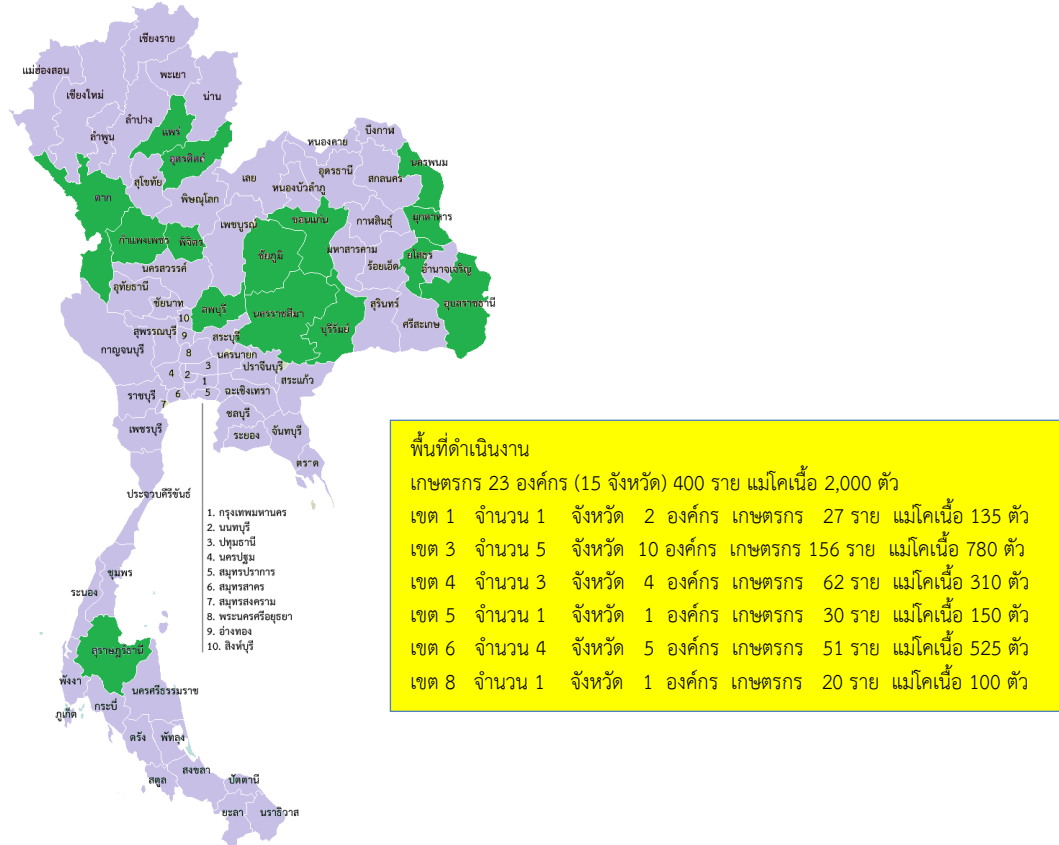
ประโยชน์ของโครงการฯ

สร้างอาชีพการเลี้ยงโคเนื้ออย่างยั่งยืน เพิ่มโคเนื้อเพศเมียพันธุ์ดี เป็นฐานการผลิตของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อต้นน้ำ ผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากมูลโคและใช้ประโยชน์จากมูลโคผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อปรับปรุงดิน

ผลการดำเนินงาน เสร็จเรียบร้อย มีองค์กรที่เข้าร่วมโครงการ 23 องค์กร สมาชิก 400 ราย แม่โคเนื้อ 2,000 ตัว ผลสำเร็จ มีลูกเกิด 1,646 ตัว เพศผู้ 728 ตัว และเพศเมีย 918 ตัว

ปัญหาอุปสรรค ไม่มี

รูปภาพที่ 2 - 18 พื้นที่ดำเนินงานโครงการฟาร์มโคเนื้อสร้างอาชีพ ระยะที่ 1

ที่มา : เอกสารประกอบการประชุมคณะกรรมการนโยบายพัฒนาโคเนื้อ-กระบือและผลิตภัณฑ์แห่งชาติ (Beef Board) ครั้งที่ 1/2561

4.1.2 โครงการฟาร์มโคเนื้อสร้างอาชีพ ระยะที่ 2

วัตถุประสงค์

เพื่อสร้างอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อให้กับเกษตรกรมีรายได้อย่างยั่งยืนและเพื่อเพิ่มผลผลิตโคเนื้อและความมั่นคงทางอาหารของประเทศ

ระยะเวลาดำเนินการ 7 ปี (พ.ศ.2560 - 2567)

เป้าหมายของโครงการ

องค์กรเกษตรกร (สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร/วิสาหกิจชุมชน) จำนวน 360 องค์กร รวม 3,600 ราย โคเนื้อเพศเมีย 18,000 ตัว

คุณสมบัติขององค์กรเกษตรกร : เป็นองค์กรเกษตรกรที่มีความประสงค์เข้าร่วมโครงการ, มีทุนเรือนหุ้นไม่ต่ำกว่า 50,000.-บาท สำหรับสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร และไม่ต่ำกว่า 10,000.-บาท สำหรับวิสาหกิจชุมชน, มีแผนการดำเนินการธุรกิจ แผนการผลิตโคเนื้อ และองค์กรเกษตรกร

ที่ประสงค์เข้าร่วมโครงการผู้เลี้ยงโคเนื้อ ต้องไม่ผิดนัดชำระหนี้เงินทุนของทางราชการ เว้นแต่ส่วนราชการที่รับผิดชอบเงินทุนจะเห็นว่ามิใช่ความผิดขององค์กรเกษตรกรที่ไม่สามารถชำระหนี้คืนได้

งบประมาณ

กรมปศุสัตว์กู้ยืมเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร จำนวน 900 ล้านบาท ให้องค์กรเกษตรกรกู้ยืมโดยปลอดภาระดอกเบี้ย เพื่อจัดหาปัจจัยการผลิตแก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ 3,600 ราย ๆ ละ ไม่เกิน 250,000.-บาท เป็นค่าใช้จ่าย ค่าก่อสร้างหรือปรับปรุงโรงเรือนพร้อมลานปล่อยและปลูกพืชอาหารสัตว์เป็นเงิน 50,000.-บาท, ค่าโคเนื้อเพศเมียพันธุ์ดี รายละ 5 ตัว ๆ ละ 40,000.-บาท เป็นเงิน 200,000.-บาท โดยให้องค์กรเกษตรกรชำระเงินกู้ยืมภายในระยะเวลา 7 ปี ดังนี้ * ปีที่ 1 - 3 ปลอดการชำระหนี้เงินต้นและดอกเบี้ย และปีที่ 4 - 7 ชำระหนี้เงินต้นร้อยละ 25 ต่อปี

ประโยชน์ของโครงการฯ

สร้างอาชีพการเลี้ยงโคเนื้ออย่างยั่งยืน, เพิ่มโคเนื้อเพศเมียพันธุ์ดี เข้าสู่ระบบการผลิต, ผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากมูลโค, ใช้ประโยชน์จากมูลโคผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อปรับปรุงดินและผลิตลูกโคเข้าสู่ระบบการผลิตโคเนื้อ

ผลการดำเนินงาน อยู่ระหว่างดำเนินการ (ข้อมูล ณ 22 ม.ค.61) ดังนี้

- อนุมัติโอนจัดสรรเงินยืมแล้ว 22 จังหวัด 167 กลุ่ม เกษตรกร 1,247 ราย
- ค่าจัดซื้อแม่โคเนื้อจำนวน 8,235 ตัว เป็นเงิน 329,400,000 บาท
- ค่าปรับปรุงโรงเรือน/ปรับปรุงแปลงหญ้า 1,247 โรงเรือน/8,235 ไร่

เป็นเงิน 82,350,000.-บาท

ปัญหาอุปสรรค ความล่าช้า (มี 2 จังหวัด รอเข้าคณะกรรมการฯระดับ

จังหวัด คือ จังหวัดศรีสะเกษ และสระแก้ว)

รูปภาพที่ 2- 19 พื้นที่ดำเนินงานโครงการฟาร์มโคเนื้อสร้างอาชีพ ระยะที่ 2

พื้นที่ดำเนินงาน			
เกษตรกร	360 องค์กร	(48 จังหวัด)	360 ราย แม่โคเนื้อ 18,000 ตัว
เขต 1	จำนวน 2	จังหวัด 6 องค์กร	เกษตรกร 60 ราย แม่โคเนื้อ 300 ตัว
เขต 2	จำนวน 2	จังหวัด 11 องค์กร	เกษตรกร 110 ราย แม่โคเนื้อ 550 ตัว
เขต 3	จำนวน 8	จังหวัด 162 องค์กร	เกษตรกร 1,600 ราย แม่โคเนื้อ 8,000 ตัว
เขต 4	จำนวน 12	จังหวัด 94 องค์กร	เกษตรกร 940 ราย แม่โคเนื้อ 4,700 ตัว
เขต 5	จำนวน 8	จังหวัด 10 องค์กร	เกษตรกร 110 ราย แม่โคเนื้อ 550 ตัว
เขต 6	จำนวน 5	จังหวัด 20 องค์กร	เกษตรกร 200 ราย แม่โคเนื้อ 1,000 ตัว
เขต 7	จำนวน 2	จังหวัด 12 องค์กร	เกษตรกร 200 ราย แม่โคเนื้อ 1,000 ตัว
เขต 8	จำนวน 4	จังหวัด 30 องค์กร	เกษตรกร 300 ราย แม่โคเนื้อ 1,500 ตัว
เขต 9	จำนวน 5	จังหวัด 15 องค์กร	เกษตรกร 150 ราย แม่โคเนื้อ 1,500 ตัว

ที่มา : เอกสารประกอบการประชุมคณะกรรมการนโยบายพัฒนาโคเนื้อฯ (Beef Board) ครั้งที่ 1/2561

4.1.3 โครงการโคบาลบูรพา

วัตถุประสงค์

เพื่อช่วยเหลือฟื้นฟูเกษตรกรในพื้นที่ประสบภัยแล้ง
เพื่อปรับเปลี่ยนพื้นที่ปลูกข้าวที่ไม่เหมาะสมไปเลี้ยงปศุสัตว์สร้างรายได้
เพื่อส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมโคเนื้อครบวงจรในเขตภาคตะวันออกเฉียง
ระยะเวลาในการดำเนินการ 6 ปี (พ.ศ.2560 - 2565)

เป้าหมายโครงการ

เกษตรกรยื่นพันธุ์สัตว์เพื่อการผลิตลูก 6,100 ราย (แม่โคเนื้อ 6,000 ราย
รวม 30,000 ตัว และแพะ 100 ราย รวม 3,200 ตัว) และเกษตรกรคืนลูกโคเนื้อและแพะตามจำนวน
ที่ยืม เพื่อกรมปศุสัตว์นำไปมอบให้เกษตรกรรายอื่นต่อไป

การส่งคืนเงินกู้

ปีที่ 1 - 3 ปลอดการชำระหนี้เงินต้น

ปีที่ 4 ชำระหนี้เงินต้น ร้อยละ 20

ปีที่ 5 ชำระหนี้เงินต้น ร้อยละ 30

ปีที่ 6 ชำระหนี้เงินต้น ร้อยละ 50

งบประมาณรวม 1,329,300,000.-บาท

งบกลาง 970,500,000.-บาท

เงินอุดหนุนค่าพันธุ์สัตว์ 909,900,000.-บาท

โคเนื้อ เกษตรกร 6,000 ราย ๆ ละ 5 ตัว ๆ ละ 30,000.-บาท เป็นเงิน
900,000,000.-บาท

แพะ เกษตรกร 100 ราย (แพะเทศเมียว รายละ 30 ตัว ๆ ละ 3,000.-บาท
แพะเทศผู้ รายละ 2 ตัว ตัวละ 4,500.-บาท) เป็นเงิน 9,900,000.-บาท

เงินอุดหนุนปลูกพืชอาหารสัตว์ 60,600,000.-บาท

โคเนื้อ เกษตรกร 6,000 ราย รายละ 5 ไร่ ไร่ละ 2,000.-บาท เป็นเงิน
60,000,000.-บาท

แพะ เกษตรกร 100 ราย รายละ 3 ไร่ ไร่ละ 2,000.-บาท เป็นเงิน
600,000.-บาท

เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร 358,800,000.-บาท

โคเนื้อ เกษตรกร 6,000 ราย รายละ 58,000 บาท เป็นเงิน
348,000,000.-บาท

ค่าก่อสร้างหรือปรับปรุงโรงเรือน รายละ 50,000.-บาท

ค่าชุดเจาะบ่อบาดาล บ่อดอกหรือบ่อน้ำตื้น รายละ 8,000.-บาท

แพะ เกษตรกร 100 ราย รายละ 108,000.-บาท เป็นเงิน
10,800,000.-บาท

ค่าก่อสร้างหรือปรับปรุงโรงเรือน รายละ 100,000.-บาท

ค่าชุดเจาะบ่อบาดาล บ่อดอกหรือบ่อน้ำตื้น รายละ 8,000.-บาท

ผลการดำเนินงาน (ณ วันที่ 12 ม.ค.61)

- ส่งมอบโคแก่เกษตรกร 804 ราย รายละ 5 ตัว เป็นจำนวน 4,020 ตัว (13.40%)

- เกษตรกรทำแปลงพืชอาหารสัตว์ 2,612 ราย จำนวน 13,060 ไร่

- เกษตรกรสร้างโรงเรือน จำนวน 2,620 หลัง
  - ผสมเทียมโค จำนวน 123 ตัว
  - ลูกเกิดจำนวน 13 ตัว (ลูกติดท้อง) เพศผู้ 7 ตัว เพศเมีย 6 ตัว
- หมายเหตุ ส่วนที่เหลืออยู่ระหว่างเร่งรัดตามแผนการดำเนินโครงการ
- ปัญหาอุปสรรค

มีการเปลี่ยนแปลงเกษตรกรเป้าหมายในแต่ละอำเภอ ทำให้การคัดเลือกเกษตรกรกล้าซ้ำ ทำให้การสร้างคอกโรงเรือน/แปลงพืชอาหารสัตว์กล้าซ้ำไปด้วย และไม่สอดคล้องกับแผนการส่งมอบโคในระยะแรก

4.1.4 โครงการปรับเปลี่ยนพื้นที่ทำนาไม่เหมาะสม เพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพปศุสัตว์

เป้าหมาย

เพื่อลดพื้นที่ทำนา 150,000 ไร่ ในพื้นที่ 55 จังหวัด เกษตรกร 30,000 ราย โดยมีโครงการที่รองรับ ดังนี้ โครงการปรับเปลี่ยนพื้นที่ทำนาไม่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ, โครงการปรับเปลี่ยนพื้นที่ทำนาไม่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมการเลี้ยงกระบือ, โครงการปรับเปลี่ยนพื้นที่ทำนาไม่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมการเลี้ยงแพะ และโครงการปรับเปลี่ยนพื้นที่ทำนาไม่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมการทำนาหญ้า

แนวทางการดำเนินงาน

4.1.4.1 เกษตรกรผู้ปลูกข้าวที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด สมัครร่วมโครงการ

4.1.4.2 คณะทำงานขับเคลื่อนโครงการ และ ธ.ก.ส. ชี้แจงการดำเนินโครงการ และตรวจสอบคุณสมบัติขององค์กรเกษตรกร/เกษตรกร

4.1.4.3 คณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด พิจารณาให้ความเห็นชอบการเข้าร่วมโครงการของเกษตรกร และแจ้งรายชื่อให้ ธ.ก.ส. พิจารณาสินเชื่อ

4.1.4.4 ธ.ก.ส. พิจารณาอนุมัติสินเชื่อตามหลักเกณฑ์ และวิธีปฏิบัติของโครงการ

4.1.4.5 วงเงินสินเชื่อ

กลุ่มโคเนื้อ	รายละเอียดไม่เกิน 4 แสนบาท (กลุ่มละ 10 ราย วงเงินไม่เกิน 4 ล้านบาท)
กลุ่มกระบือ	รายละเอียดไม่เกิน 3 แสนบาท (กลุ่มละ 10 ราย วงเงินไม่เกิน 3 ล้านบาท)
กลุ่มแพะ	รายละเอียดไม่เกิน 2.5 แสนบาท (กลุ่มละ 10 ราย วงเงินไม่เกิน 2.5 ล้านบาท)
กลุ่มนาหญ้า	รายละเอียดไม่เกิน 1.5 แสนบาท (กลุ่มละ 10 ราย วงเงินไม่เกิน 1.5 ล้านบาท)

4.1.4.6 หลักเกณฑ์การให้สินเชื่อให้เป็นไปตามเงื่อนไขของ ธ.ก.ส.

ปัญหาอุปสรรค

เกษตรกรรายชื้อซับซ้อนกับโครงการไร่ละ 1,000-บาท ของ กรมส่งเสริมการเกษตร ซึ่งเกษตรกรต้องคืนเงินก่อน ถึงจะเข้าร่วมโครงการได้ และเกษตรกรรวมกลุ่มกันไม่ถึง 7 ราย

รูปภาพที่ 2- 20 โครงการปรับเปลี่ยนพื้นที่ทำนาไม่เหมาะสม เพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพปศุสัตว์

ผลดำเนินงาน			
ผ่านคณะอนุจังหวัด	1,605 กลุ่ม	13,531 ราย	67,655 ไร่
ส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ	1,400 กลุ่ม	11,806 ราย	59,030 ไร่
ส่งเสริมการเลี้ยงกระบือ	182 กลุ่ม	1,534 ราย	7,670 ไร่
ส่งเสริมการเลี้ยงแพะ	19 กลุ่ม	160 ราย	800 ไร่
ส่งเสริมการทำนาหญ้า	4 กลุ่ม	31 ราย	155 ไร่
ได้รับเงินอุดหนุนแล้ว	13,244 ราย	264,880,000 บาท	
ส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ	11,496 ราย	229,920,000 บาท	
ส่งเสริมการเลี้ยงกระบือ	1,549 ราย	30,980,000 บาท	
ส่งเสริมการเลี้ยงแพะ	167 ราย	3,340,000 บาท	
ส่งเสริมการทำนาหญ้า	32 ราย	640,000 บาท	
ผ่านการอนุมัติสินเชื่อ	1,253 กลุ่ม	2,430,183,050 บาท	
ส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ	1,101 กลุ่ม	2,107,740,568 บาท	
ส่งเสริมการเลี้ยงกระบือ	139 กลุ่ม	303,906,482 บาท	
ส่งเสริมการเลี้ยงแพะ	13 กลุ่ม	18,536,000 บาท	
งบบริหารโครงการ (เงินงบกลาง)	18,887,700 บาท		

กิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ กระบือ
 จัดหาแม่พันธุ์โคเนื้อ เกษตรกร 11,806 ราย โคเนื้อ 59,030 ตัว
 จัดหาแม่พันธุ์กระบือ เกษตรกร 1,534 ราย กระบือ 7,670 ตัว

ที่มา : เอกสารประกอบการประชุมคณะกรรมการนโยบายพัฒนาโคเนื้อ-กระบือและผลิตภัณฑ์แห่งชาติ (Beef Board) ครั้งที่ 1/2561

4.2 โครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ นทพ.

4.2.1 วัตถุประสงค์ของโครงการ

4.2.1.1 เพื่อสร้างอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อเป็นอาชีพเสริมให้กับเกษตรกร และสามารถเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรอีกทางหนึ่ง

4.2.1.2 เป็นการพัฒนาสายพันธุ์ให้เหมาะสมกับตลาดโคเนื้อในประเทศ

4.2.1.3 เป็นการเพิ่มประชากรโคเนื้อภายในประเทศให้มีปริมาณ

เพียงพอต่อการบริโภค

4.2.1.4 เพื่อเป็นแหล่งวัตถุดิบผลิตปุ๋ยอินทรีย์แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ โดยการลดรายจ่ายในการซื้อปุ๋ยเคมี

4.2.2 แนวทาง/เป้าหมายการดำเนินงาน

4.2.2.1 เกษตรกรในพื้นที่เป้าหมายการพัฒนาของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

4.2.2.2 สนับสนุนให้เกษตรกร/กลุ่มมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ

เป็นการสร้างความเข้มแข็งในชุมชน และเกิดความยั่งยืน โดยการสร้างกลุ่มผู้เลี้ยงโคแม่พันธุ์ เพื่อผลิตโคเนื้อคุณภาพ

4.2.2.3 เกษตรกรผู้เลี้ยงแม่โค สามารถผลิตโคเนื้อลูกผสม จำนวน

2 ตัว/แม่โค 1 ตัว/4 ปี

4.3 รูปแบบการดำเนินงาน

- 4.3.1 การให้ยืมโคแม่พันธุ์เพื่อการผลิตโคเนื้อลูกผสมที่เกิดจากการผสมเทียม
- 4.3.2 การสนับสนุนต้นทุนการเลี้ยงโค เช่น โคแม่พันธุ์, โรงเรือนเลี้ยงสัตว์, การจัดทำแปลงหญ้าเนเปียร์ปากช่อง 1, อาหารเสริม (อาหารข้น, แร่ธาตุก้อน), ยาและเวชภัณฑ์ เป็นต้น และบริหารจัดการให้เกิดการหมุนเวียนของต้นทุนการเลี้ยงโคแม่พันธุ์เพื่อผลิตลูกโคอย่างต่อเนื่อง
- 4.3.3 การส่งเสริมให้เกิดการลดต้นทุนการเลี้ยงโค เช่น การผลิตอาหารสัตว์โดยใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น เป็นต้น
- 4.4 ที่มาของแม่โค
- 4.4.1 รับการสนับสนุนจาก สทพ.นทพ.
- 4.4.2 จัดซื้อโคในท้องถิ่น (ตลาดนัดโค - กระบือ)
- 4.5 เงื่อนไข
- 4.5.1 เกษตรกรยืมโคแม่พันธุ์จาก นทพ. เป็นระยะเวลา 4 ปี
- 4.5.2 ลูกโคที่เกิดมาเป็นกรรมสิทธิ์ของเกษตรกร เมื่อครบกำหนด 4 ปี (นับจากวันที่ส่งมอบโครงการ) ให้นำส่งโคแม่พันธุ์ที่ได้ยืม คืนให้กับ นทพ. เพื่อนำไปส่งเสริมให้กับเกษตรกรรายอื่นต่อไป
- 4.5.3 โคแม่พันธุ์ที่ได้ยืมต้องผสมพันธุ์โดยวิธีการผสมเทียม จาก นทพ. หรือกรมปศุสัตว์ เท่านั้น
- 4.6 ระยะเวลาการดำเนินงาน 4 ปี
- 4.7 คุณสมบัติผู้ยืม
- 4.7.1 เป็นเกษตรกรที่มีความตั้งใจในการเลี้ยงสัตว์ มีประสบการณ์ในการเลี้ยงโค และสามารถที่จะดูแลโคแม่พันธุ์ได้
- 4.7.2 เป็นเกษตรกรที่มีความประพฤติดี ขยันไม่เล่นการพนัน โดยต้องมีเอกสารการรับรองความประพฤติจากผู้ใหญ่บ้าน หรือ กำนัน
- 4.7.3 มีโรงเรือนเลี้ยงโค ตามความเหมาะสม
- 4.7.4 มีฟีดอาหารสัตว์เพียงพอตลอดปี
- 4.7.5 ผู้เลี้ยงต้องมีภูมิสำเนาตามทะเบียนราษฎรในเขตพื้นที่รับผิดชอบของหน่วย
- 4.7.6 ผู้เลี้ยงโคต้องทำข้อตกลง/สัญญากับหน่วย และปฏิบัติตามเงื่อนไขข้อตกลง/สัญญาอย่างเคร่งครัดจนกว่าจะสิ้นสุดข้อตกลง/สัญญา
- 4.8 ขั้นตอนการดำเนินงาน
- 4.8.1 หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ จัดประชุม/ประชาคมให้เกษตรกรรับทราบเงื่อนไข/ข้อตกลงโครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ นทพ.
- 4.8.2 เกษตรกรผู้มีความสนใจกรอกแบบฟอร์มแสดงความจำนขอรับการสนับสนุนโครงการ และมีหนังสือรับรองความประพฤติจาก ผู้ใหญ่บ้าน หรือ กำนัน แนบ
- 4.8.3 หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ จัดตั้งคณะกรรมการ จำนวน 2 นาย เพื่อตรวจสอบ และคัดเลือกเกษตรกรผู้ขอเข้าร่วมโครงการ
- 4.8.4 หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ ขออนุมัติโครงการฯ ในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณประจำปี
- 4.8.5 หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ จัดหาโคแม่พันธุ์เพื่อส่งมอบให้เกษตรกรรายละ 1 ตัว (โคเนื้อลูกผสมพันธุ์บราห์มัน 50%, เพศเมีย, อายุ 2 - 4 ปี, น้ำหนักไม่น้อยกว่า

250 กิโลกรัม) โดยขอรับการสนับสนุนจาก สทพ.นทพ. ก่อนเป็นอันดับแรก หาก สทพ.นทพ. ไม่สามารถให้การสนับสนุนได้ จึงพิจารณาจัดซื้อโคแม่พันธุ์ในท้องถิ่นต่อไป

4.8.6 การจัดหาและเวชภัณฑ์ ประกอบโครงการให้ หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ สนับสนุนแร่ธาตุก้อน ขนาด 5 กิโลกรัม จำนวน 2 ก้อน ฉีดยาถ่ายพยาธิ และยาบำรุง รวมทั้งฉีดวัคซีน (โรคปากและเท้าเปื่อย, โรคคอบวม และโรคแท้งติดต่อ) โดยวัคซีนให้ขอรับการสนับสนุนจากสำนักงานปศุสัตว์จังหวัด

4.8.7 จัดทำเครื่องหมายบนตัวสัตว์, ประวัติโคตามแบบ นทพ.101, สัญญาเยี่ยมสัตว์/บันทึกข้อตกลงของโครงการระหว่างเกษตรกรผู้เยี่ยมสัตว์ กับ ผู้บังคับหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ โดยมีผู้ใหญ่บ้าน กำนัน รองผู้บังคับหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ และ หัวหน้าหน่วยพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นพยาน จำนวน 2 ชุด (ให้เกษตรกร จำนวน 1 ชุด และหน่วย จำนวน 1 ชุด)

4.8.8 ส่งมอบโคให้กับเกษตรกร พร้อมทั้งสัญญาเยี่ยมสัตว์/บันทึกข้อตกลงของโครงการ และเอกสารส่งมอบโครงการ ระหว่างเกษตรกรผู้เยี่ยมสัตว์ กับ ผู้บังคับหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ โดยมีผู้ใหญ่บ้าน, กำนัน, รองผู้บังคับหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ และ ผบ.นพข เป็นพยาน จำนวน 1 ชุด

4.8.9 ให้ หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ ดำเนินงานสอดคล้องกับยุทธศาสตร์โคเนื้อ นทพ. ร่วมกับโครงการส่งเสริมการผสมเทียมโค นทพ. และโครงการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ นทพ.

4.8.10 ผู้บังคับหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ ติดตามความก้าวหน้าของโครงการ พร้อมทั้งส่งรายงานตามแบบรายงานโครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ นทพ. ทุก 3 เดือน ให้ สำนักงานทหารพัฒนา เพื่อนำเรียนผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา (ผ่านกองยุทธการ กองบัญชาการ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา) ทราบ

4.8.11 เมื่อครบกำหนดส่งคืนโค ให้เกษตรกรส่งคืนโคให้กับหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ พร้อมทั้งจัดทำเอกสารส่งมอบโคคืนร่วมด้วย เพื่อนำโคไปขยายผลให้กับเกษตรกรรายถัดไป หรือทำจำหน่ายออกจากบัญชีคุม โดยวิธีแลกเปลี่ยน ตามระเบียบหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทย ว่าด้วยสิ่งอุปกรณ์มีชีวิต พ.ศ.2555 (ดำเนินการก่อนครบกำหนดส่งมอบโคคืน 6 เดือน) เพื่อจัดหาโคเพศเมียให้กับเกษตรกรรายถัดไป

4.9 การทำสัญญา

4.9.1 ทำสัญญาระหว่างเกษตรกร กับ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา โดยผู้บังคับหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ เป็นผู้ลงนามแทน

4.9.2 มีผู้ค้ำประกัน คือ ผู้ใหญ่บ้าน และกำนัน

4.10 การเก็บข้อมูลสถิติ

4.10.1 หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ ติดตามการดำเนินงานของเกษตรกร/กลุ่ม และรายงานตามแบบรายงานโครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ นทพ. ทุก 3 เดือน ให้ สำนักงานทหารพัฒนา เพื่อนำเรียนผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา (ผ่านกองยุทธการ กองบัญชาการ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา) ทราบ

4.10.2 สทพ.นทพ. สรุปข้อมูลสถิติการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการเลี้ยงโค นทพ. ไตรมาส 1 - 4 นำเรียนผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา (ผ่านกองยุทธการ กองบัญชาการ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา) ทราบ

4.11 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

4.11.1 เกษตรกรมีอาชีพเสริม สามารถเพิ่มรายได้ในครัวเรือน

4.11.2 สามารถเพิ่มประชากรโคเนื้อภายในประเทศ

4.11.3 สามารถเพิ่มปริมาณเนื้อโคภายในประเทศให้มีปริมาณเพียงพอต่อการบริโภค

4.11.4 สามารถพัฒนาสายพันธุ์ให้เหมาะสมกับตลาดโคเนื้อในประเทศ

4.11.5 ผลพลอยได้จากการเลี้ยงโค สามารถนำมูลโคมาผลิตปุ๋ยคอกไว้ใช้ในครัวเรือน เป็นการลด/ทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมี

สถานการณ์โคเนื้อ และแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อของพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง (จังหวัดพัทลุง, สงขลา, ปัตตานี, ยะลา และนราธิวาส)

1. สถานการณ์โคเนื้อของพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง (จังหวัดพัทลุง, สงขลา, ปัตตานี, ยะลา และนราธิวาส)

สภาพการเลี้ยงโคเนื้อในภาคใต้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมซึ่งส่วนใหญ่เลี้ยงโคพื้นเมืองเพื่อใช้งาน เพื่อใช้ในการสืบสานวัฒนธรรมการชนโค และเพื่อบริโภค (เหลือเพียงการเลี้ยงโคพื้นเมืองเพื่อการสืบสานวัฒนธรรมการชนโค และเพื่อการบริโภค) ทั้งนี้ ศิริชัย (2543) รายงานว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ได้เปลี่ยนแปลงทัศนคติในการเลี้ยงโคจากเดิมที่เลี้ยงโคพื้นเมืองซึ่งมีขนาดเล็ก และมีอัตราการเพิ่มน้ำหนักไม่มาก และให้เนื้อน้อยไปเป็นการเลี้ยงโคลูกผสมซึ่งตัวใหญ่ มีอัตราการเจริญเติบโตสูง และให้เนื้อมาก อย่างไรก็ตาม การเลี้ยงโคพื้นเมืองยังคงอยู่ในภาคใต้ เพราะยังคงถูกเลี้ยงเพื่อพัฒนาเป็นโคชนเคียงคู่กับวัฒนธรรมของคนใต้ต่อไป

1.1 วัตถุประสงค์ในการเลี้ยง

จากการศึกษาของ ไชยวรรณและคณะ (2556) พบว่า ผู้เลี้ยงส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการเลี้ยงเพื่อจำหน่ายมากที่สุด (ร้อยละ 43.61) รองลงมา คือ เลี้ยงเพราะชอบเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 20.30 เพื่อประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ร้อยละ 19.55 และเพื่อบริโภคภายในครัวเรือน ร้อยละ 16.54 ตามลำดับ สำหรับพันธุ์โคเนื้อที่เกษตรกรเริ่มต้นเลี้ยงมากที่สุด (ร้อยละ 76.27) คือโคพื้นเมือง รองลงมาคือโคเนื้อลูกผสม (บราห์มัน หรือชาร์โรเลส์ ร้อยละ 20.34 และพันธุ์บราห์มันร้อยละ 3.39 ตามลำดับ โดยผู้เลี้ยงส่วนใหญ่เลี้ยงโคเนื้อจำนวนตั้งแต่ 1 - 5 ตัว ร้อยละ 46.80 รองลงมา คือ เลี้ยงโคเนื้อจำนวนตั้งแต่ 6 - 10 ตัว ร้อยละ 40.24 และเลี้ยงโคเนื้อจำนวนตั้งแต่ 11 - 15 ตัว ร้อยละ 8.54

1.2 รูปแบบในการเลี้ยงโคเนื้อ

เถลิงศักดิ์ และไชยวรรณ (2553) ได้สำรวจข้อมูลทั่วไปที่เกี่ยวกับการเลี้ยงโคเนื้อเฉพาะโคพื้นเมืองในจังหวัดสงขลา ด้วยวิธีสัมภาษณ์ผู้เลี้ยงจำนวน 100 ราย พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เลี้ยงโคพื้นเมืองเป็นอาชีพเสริม สำหรับรูปแบบการเลี้ยงโคพื้นเมือง พบว่าส่วนใหญ่ (ร้อยละ 88) เลี้ยงแบบปล่อยให้โคเล็มกินหญ้าเฉพาะในช่วงเช้าถึงบ่าย และตอนโคกลับเข้าคอกในช่วงเย็นถึงกลางคืน ทั้งนี้มีเกษตรกรร้อยละ 46 เลี้ยงโคในพื้นที่สาธารณะ รองลงมา คือ ร้อยละ 29 ใช้พื้นที่ของตนเองและพื้นที่สาธารณะ และร้อยละ 25 ใช้พื้นที่ของตนเอง ในส่วนของลักษณะการเลี้ยงเป็นการเลี้ยงแบบปล่อยหากินตามธรรมชาติร้อยละ 38 และเลี้ยงแบบขังคอกสลับกับการปล่อยแบบจำกัด

ร้อยละ 2.86 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ผู้เลี้ยงโคส่วนมาก (ร้อยละ 57.14) ไม่มีแปลงหญ้าสำหรับเลี้ยงโคเนื้อ แต่ใช้แหล่งพืชอาหารสัตว์จากพื้นที่สาธารณะในการปล่อยแพะ เล็ม หรือตัดหญ้าให้โคกิน เนื่องจากพืชอาหารเป็นปัจจัยทางด้านอาหารที่สำคัญสำหรับการเลี้ยงโค

1.3 การผลิต

1.3.1 จำนวนโคเนื้อในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง มีสัดส่วนปน 7.2 % เปรียบเทียบกับจำนวนโคเนื้อทั้งหมดในประเทศ (517,520 ตัวจากจำนวนทั้งหมด 4.41 ล้านตัว) พบว่า มีจำนวนโคเนื้อเฉลี่ย 15.7 ตัวต่อ 1 ตร.กม. ทั้งนี้ในภาพรวมทั้งประเทศมีโคเฉลี่ย 12.3 ตัว / ตร.กม. : ข้อมูล ป 2555)

1.3.2 โคเนื้อเป็นปศุสัตว์ที่มีความสำคัญ ในพื้นที่ที่มีความต้องการบริโภคในปริมาณสูง และการผลิตไม่เพียงพอจะต้องมีการนำเข้าจากเขตอื่นตลอดทั้งปี และปริมาณนำเข้าเพิ่มสูงขึ้นเด่นชัดในช่วงเทศกาล ดังนั้น ราคาโคเนื้อมีชีวิตในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง จะมีราคาที่สูงกว่าพื้นที่อื่น ๆ

1.3.3 จำนวนโคเนื้อในเขตพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง มีแนวโน้มทรงตัว เนื่องจากความต้องการบริโภคถูกชดเชยด้วยการนำเข้าโคมีชีวิต หรือเนื้อโคชำแหละจากนอกเขตพื้นที่

1.3.4 พื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง มีเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อจำนวน 109,430 ครัวเรือน ส่วนใหญ่เป็นการเลี้ยงในลักษณะเกษตรกรรายย่อย (เลี้ยงเฉลี่ยครัวเรือนละ 4 ตัว : ข้อมูลป 2555) เนื่องจากมีความเหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่ในพื้นที่ไม่มากนัก และใช้แหล่งอาหารหยาบตามธรรมชาติเป็นหลักที่สำคัญของเกษตรกรรายย่อย ส่วนเกษตรกรที่เลี้ยงเป็นการค้า (เลี้ยง 30 ตัวขึ้นไป) มี 459 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 0.55)

1.3.5 ระบบการผลิตโคเนื้อในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นการเลี้ยงเพื่อผลิตลูกโค โดยการผสมพันธุ์ตามธรรมชาติ หรือผสมเทียม บางส่วนอาจนำเข้าโคมาเลี้ยงขุนระยะสั้น ในส่วนการผสมเทียม 5 ปย่อนหลัง (2551 - 2555) สามารถผลิตลูกโคได้เฉลี่ยปีละ 26,144 ตัว โดยในปี 2555 ผลิตลูกโคได้สูงสุดเป็น จำนวน 30,500 ตัว

1.4 การตลาด

1.4.1 วิธีการจำหน่ายโคเนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยง พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 94) นิยมจำหน่ายแบบขายเหมาทั้งตัว ซึ่งส่วนมากจำหน่ายในราคาที่สูงกว่า 2,000 บาทต่อตัว ร้อยละ 36.36 รองลงมา ร้อยละ 29.55 จำหน่ายในราคาตั้งแต่ 5,001 - 8,000 บาทต่อตัว ร้อยละ 20.45 จำหน่ายในราคาตั้งแต่ 8,001 - 10,000 บาทต่อตัว และร้อยละ 13.64 จำหน่ายในราคาตั้งแต่ 10,001 - 12,000 บาทต่อตัว โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 73.68) จำหน่ายโคครั้งละ 1 - 2 ตัว

1.4.2 สถานที่จำหน่ายโคเนื้อพบว่ากลุ่มตัวอย่างนิยมจำหน่ายโคให้แก่พ่อค้าที่มาซื้อเองถึงบ้าน ร้อยละ 95.12 ส่วนการจำหน่ายโดยการซื้อขายกับเพื่อน หรือสำหรับพิธีทางศาสนา มีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 4.88 ทั้งนี้ไม่พบการนำไปส่งโรงฆ่าโดยตรง และนำไปขายตลาดนัดโค

1.4.3 เนื้อโคที่บริโภคในพื้นที่จะเป็นตลาดระดับกลางและกลาง ซึ่งจะเป็โคทุกชนิด ทุกเพศ ทุกวัย ไม่มีข้อกำหนดในการเลี้ยงและพันธุ์ ส่วนใหญ่จะเป็นพันธุ์พื้นเมือง หรือลูกผสม สงขายในตลาดสด และตามร้านอาหารทั่วไป ไมเน้นคุณภาพเนื้อมากนัก เป็นเนื้อสวนขาหลังของโคทั่วไป หรือขาหน้าของโคขุน สวนในตลาดกลางสวนใหญ่จะสงขายทำลูกขึ้น ซึ่งเป็นสวนอื่นที่ไม่ใช่ช่วงขาหลังหรือสวนที่ไม่สงขายในตลาดสด หรือร้านอาหารทั่วไป ซึ่งในตลาดลูกขึ้นนี้จะไมเน้นที่คุณภาพของเนื้อ แต่จะเน้นที่ราคาถูกมากกว่า ราคาขายปลีกเนื้อชำแหละ เฉลี่ยประมาณ 180 -

200 บาท/กก. แต่ราคาจะปรับสูงเพิ่มขึ้น ในช่วงเทศกาลด้วย เนื่องจากราคาโคเนื้อมีชีวิตจะปรับตัวเพิ่มสูงขึ้น โดยราคาโคมีชีวิตเฉลี่ย 74 บาท/กก.

1.4.4 เนื้อโคบางส่วนในตลาดระดับกลางและล่าง เป็นเนื้อชำแหละแช่แข็ง ซึ่งจะถูกลักลอบนำเข้ามาและจำหน่ายปลีกในตลาดควบคู่กันไปกับเนื้อโคชำแหละในพื้นที่ เนื้อชำแหละแช่แข็ง มีราคาขายปลีก ประมาณ 160 บาท/กก. จะเป็นตัวชดเชยอุปทานของเนื้อโคชำแหละในพื้นที่ซึ่งมีต้นทุนราคาที่สูงกว่า

1.4.5 โคเนื้อมีชีวิตที่ถูกส่งออกไปประเทศมาเลเซีย แทบทั้งหมดเป็นโคเนื้อที่นำเข้ามาจากนอกเขตพื้นที่ ผ่านออกทางด่านกักกันสัตว์สงขลา และด่านกักกันสัตว์นราธิวาส มีโคสวนนอยเท่านั้นที่จะถูกนำออกตามแนวชายแดน อ.สุไหงโกลก และ อ.ตากใบ

1.5 สุขภาพสัตว์

1.5.1 ปริมาณโคเนื้อมีชีวิตที่เคลื่อนย้ายเข้าพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง มีจำนวนมากกว่าการทำให้ไปยังพื้นที่อื่น โดยมีวัตถุประสงค์ นำมาเพื่อจำหน่าย เพื่อเลี้ยงทำพันธุ์ หรือเพื่อเข้าโรงงานสัตว์ นอกนั้นมีการเคลื่อนย้ายโคพื้นเมืองเพื่อประกอบพิธีกรรมทางศาสนาอิสลามด้วย

1.5.2 โรคระบาดสัตว์ที่สำคัญที่กระทบต่อผลการผลิตโคเนื้อ คือ โรคปากและเท้าเปื่อย ซึ่งพบสัตว์ป่วยจำนวนไม่มากนัก (จำนวน 134 ตัว ต่อประชากรโคเนื้อ 100,000 ตัว : ข้อมูลปี 2550 - 2555) ประกอบกับฤดูกาลที่พบโรคระบาดมากระหว่างเดือนกันยายน - ธันวาคม ซึ่งเป็นฤดูฝนตกชุก สัตว์ถูกไล่ต้อนไปอยู่ในที่สูงเกิดการขาดแคลนอาหาร สุขภาพทรุดโทรม ทำให้ผลผลิตต่ำ

1.5.3 สาเหตุหลักของการเกิดและการแพร่กระจายของโรคปากและเท้าเปื่อย คือการเคลื่อนย้ายสัตว์ ซึ่งก็คือการเคลื่อนย้ายปกติ การเคลื่อนย้ายโคชน และการเคลื่อนย้ายสัตว์ในโครงการต่าง ๆ ที่ไม่ผ่านการตรวจโรคของสัตว์แพทย์ หรือการกักตรวจไมรัตกุ่ม ทำให้เชื้อโรคแพร่กระจายจากที่หนึ่งไปอีกที่หนึ่งได้

1.5.4 โรคสัตว์อื่น ๆ ที่สำคัญรองลงมาได้แก่ โรคแท้งติดต่อ โรคพยาธิ โรควัณโรค และโรคทองเสียเรื้อรัง ซึ่งโรคเหล่านี้มีผลกระทบต่อการผลิตสัตว์เช่นกัน

1.6 สรุป

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างไม่ใช่กิจกรรมหลักทางการเกษตรที่ก่อให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจสูงเมื่อเปรียบเทียบกับยางพาราและปาล์มน้ำมัน แต่การเลี้ยงโคเนื้อก็เป็นกิจกรรมทางการเกษตรที่ขยายตัวอย่างช้า ๆ เพิ่มในพื้นที่นี้ เพราะประชาชนในพื้นที่ยังมีความนิยมบริโภคเนื้อโค โดยเฉพาะในกลุ่มประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลาม และกลุ่มประชาชน ที่นับถือศาสนาพุทธซึ่งอาศัยนอกเมืองใหญ่ นอกจากนี้ยังมีตลาดในประเทศมาเลเซียที่มีความต้องการโคเนื้อจากประเทศไทยอยู่ตลอด

2. การศึกษาวิเคราะห์แบบ SWOT Analysis

2.1 จุดแข็ง (Strength)

2.1.1 การเลี้ยงสวนใหญ่เป็นแบบรายย่อย ไร่แรงงานในครัวเรือน ทำให้ต้นทุนการผลิตต่ำ

2.1.2 มีความหลากหลายในลักษณะการเลี้ยงตามศักยภาพและความเหมาะสม เช่น เกษตรกรที่ยากจนจะเลี้ยงโคแบบปล่อยแทะเล็มตามทุ่งหญ้าสาธารณะ หรือเลี้ยงโคด้วยหญ้าธรรมชาติเพื่อให้ได้น้ำหนัก สำหรับเขาขุน หรือหากมีทุนพอสมควรก็จะเลี้ยงโคมัน ซึ่งใช้ระยะเวลาสั้น ส่วนกลุ่มที่มีเงินทุนหรือมีแหล่งอาหารขนก็สามารถเลี้ยงโคขุนคุณภาพได้

2.2 จุดอ่อน (Weak)

2.2.1 เกษตรกรรายย่อยมีความแตกต่างที่หลากหลาย การรวมกลุ่มยังไม่เข้มแข็ง มีส่วนรมน้อยในการพัฒนาการเลี้ยงหรือการป้องกันโรคระบาด

2.2.2 พื้นที่ธรรมชาติไม่มีการพัฒนาเพิ่มศักยภาพในการผลิตพืชอาหารสัตว์ ทำให้พืชอาหารสัตว์ไม่เพียงพอ เมื่อจะเพิ่มปริมาณการเลี้ยงโคเนื้อ

2.2.3 ขาดแคลนผลพลอยได้ทางการเกษตรอื่นที่จะสามารถนำมาใช้ในการเลี้ยงโค เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในการปลูกพืชเศรษฐกิจอื่น

2.2.4 โรงฆ่าโคที่ไดมาตรฐานมีจำนวนน้อย

2.3 โอกาส (Opportunity)

2.3.1 มีความต้องการบริโภคที่สูงในเขตพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นเนื้อสัตว์หนึ่งในสองชนิดหลักที่บริโภค จากปริมาณการเลี้ยงในพื้นที่ซึ่งไม่เพียงพอ ทำให้ราคาโคเนื้อมีชีวิตในเขตพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างมีราคาสูงกว่าเขตพื้นที่อื่น ๆ

2.3.2 การเข้าร่วมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเป็นโอกาสในการเพิ่มตลาดโคเนื้อ

2.3.3 สำหรับเกษตรกรรายย่อย โคเนื้อนับเป็นสินทรัพย์อย่างหนึ่ง เนื่องจากมีราคาดีและไม่ผันผวนมากนัก เกษตรกรจึงมักนิยมเลี้ยงไว้

2.4 อุปสรรค (Threats)

2.4.1 ราคาเนื้อโคที่สูงกว่าเนื้อสัตว์ชนิดอื่น ๆ ทำให้ผู้บริโภคเลือกซื้อเนื้อสัตว์ชนิดอื่นก่อน

2.4.2 มีโรคปากและเท้าเปื่อยในบางช่วงซึ่งมีการเคลื่อนย้ายสัตว์หนาแน่น ทำให้แม่โคเนื้อมีปัญหาสุขภาพ

3. แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อของพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง (จังหวัดพัทลุง, สงขลา, ปัตตานี, ยะลา และนราธิวาส)

ไชยวรรณและคณะ (2556) ได้จัดทำข้อเสนอแนะในรายงานวิจัยตามโครงการแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการโคเนื้อ สำหรับภาคใต้ตอนล่างไว้ดังนี้ เพื่อให้การส่งเสริมความรู้และเทคโนโลยีในด้านการเลี้ยงโคเนื้อและการผลิตโคเนื้อประสบความสำเร็จในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง จึงต้องกำหนดยุทธศาสตร์ในการดำเนินการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง ได้แก่

3.1 ยุทธศาสตร์การผลิตโคเนื้อและเนื้อโคมาตรฐาน

3.1.1 กำหนดมาตรฐานการเลี้ยงและการฆ่าโค

3.1.1.1 ในการผลิตโคเนื้อเพื่อรองรับอุตสาหกรรมฮาลาลของประเทศไทย ผู้ประกอบการฟาร์มควรจะต้องปรับกระบวนการและระบบการผลิตให้เป็นไปตามแนวปฏิบัติที่ดีทางการเกษตรที่ว่าด้วยฟาร์มปศุสัตว์ (Good Agricultural Practice for Farm Animal) ซึ่งปัจจุบัน มกอช. ได้จัดทำ “แนวปฏิบัติที่ดีทางการเกษตรที่ว่าด้วยฟาร์มโคเนื้อ (มกอช. 6400-2548) (มกอช.

2548) มีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการวางทำเลที่ตั้งและองค์ประกอบของฟาร์ม การจัดการการเลี้ยงดู โคที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล การจัดการด้านสุขภาพ การจัดการด้านสวัสดิภาพ และการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อใช้เป็นแนวทางประกันผลผลิตเนื้อที่ได้จากการเลี้ยง

3.1.1.2 กำหนดมาตรฐานการฆ่าโคแบบฮาลาล แม้จะไม่ใช่ประเด็นเร่งด่วน เพราะการส่งออกโคไปยังประเทศมาเลเซียเน้นการส่งโคมีชีวิต แต่หากพิจารณาในระยะยาว การพัฒนาเรื่องมาตรฐานการฆ่าโคให้เป็นสากลและถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลามจะช่วยสร้างความมั่นใจแก่ผู้บริโภคและผู้ผลิตในช่วงกลางน้ำ ถึงกระบวนการจัดการตัวสัตว์ก่อนฆ่าว่าสัตว์ได้รับการดูแลอย่างดี โดยยึดหลักสวัสดิภาพสัตว์ สัตว์มีสุขภาพดีไม่เจ็บป่วย นอกจากนี้ในขั้นตอนการฆ่าจะต้องดำเนินการให้ถูกต้องตามหลักสากลและถูกต้องตามหลักศาสนบัญญัติอิสลาม มีการจัดการซากและเนื้อไม่ให้ปนเปื้อนสิ่งสกปรกตามหลักสากลและหลักศาสนบัญญัติอิสลาม

3.1.2 กำหนดรูปแบบการเลี้ยงโคเนื้อในภาคใต้ตอนล่าง เป็น 3 รูปแบบดังนี้
กลุ่มผู้ผลิตโคเนื้อต้นน้ำ

3.1.2.1 ส่งเสริมกลุ่มผู้ผลิตพืชอาหารสัตว์หรืออาหารทางเลือกอื่น ๆ ที่ใช้เลี้ยงโคเนื้อ เพื่อจำหน่ายอาหารหยาบแก่กลุ่มผู้ผลิตโคเนื้อต้นน้ำ

3.1.2.2 สร้างเครือข่ายในพื้นที่อื่น เช่น ภาคใต้ตอนบนหรือภาคกลาง เพื่อเป็นกลุ่มผู้ผลิตโคเนื้อต้นน้ำ เพื่อรองรับกลุ่มผู้ผลิตโคเนื้อกลางน้ำ

3.1.2.3 ส่งเสริมกลุ่มผู้ผลิตพืชอาหารสัตว์หรืออาหารทางเลือกอื่น ๆ ที่ใช้เลี้ยงโคเนื้อ เช่นเดียวกับกลุ่มผู้ผลิตโคเนื้อต้นน้ำ

3.1.2.4 จำนวนโคเนื้อที่เหมาะสมสำหรับผู้เลี้ยงโคกลุ่มนี้ คือ ประมาณ 10 - 20 ตัวต่อครอบครัวต่อรอบการผลิต โดยใช้ระบบ All in - All out

กลุ่มผู้ผลิตโคเนื้อปลายน้ำ ความสำเร็จขึ้นอยู่กับ

3.1.2.5 ผลการดำเนินการของกลุ่มผู้ผลิตโคเนื้อต้นน้ำและกลางน้ำ

3.1.2.6 กฎระเบียบการกักกันโรค

3.1.2.7 ต้นทุนการขนส่งที่ส่งผลต่อต้นทุนการผลิต

3.2 ยุทธศาสตร์ในการเฝ้าระวังและควบคุมโรคระบาดสัตว์

ต้องมีระบบการเฝ้าระวังโรคระบาดสัตว์ทั้งในกลุ่มผู้เลี้ยงโคในพื้นที่และการนำโคและเนื้อโคเข้าพื้นที่ สำหรับการนำเข้าโคจากต่างพื้นที่จะต้องมีเอกสารสำแดงว่าโคที่เข้ามาในพื้นที่ไม่ป่วยด้วยโรคระบาดที่สำคัญ (เช่น โรคปากและเท้าเปื่อย โรคแท้งติดต่อ และโรคคอบวม) วางระบบการป้องกันโรคระบาดและระบบการกักกันโรคในโคที่นำเข้ามาจากต่างพื้นที่เพื่อลดการแพร่ระบาดของโรคต่าง ๆ ในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง

3.3 ยุทธศาสตร์การส่งเสริมระบบการตลาดโคเนื้อ

เพื่อให้การเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างมีความเข้มแข็งและเป็นส่วนหนึ่งของระบบผลิตโคเนื้อเพื่อเลี้ยงตัวเอง และลดการพึ่งพิงการนำเข้าโคมีชีวิตจากนอกพื้นที่ มีแนวทางในการดำเนินการดังนี้

3.3.1 ควรสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่ม หรือมีเครือข่ายผู้เลี้ยงโคเนื้อ เพื่อเชื่อมโยงระบบการผลิตโคเนื้อ ได้แก่ การจัดซื้อโค การผลิตอาหารหยาบและอาหารข้น การกำหนดราคาขาย เป็นต้น

3.3.2 ควรสร้างมาตรฐาน/รูปแบบการผลิตโคเนื้อในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง เพื่อใช้เป็นจุดขาย

3.3.3 ควรหาแนวทางสนับสนุนระบบตลาดในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การสร้างตลาดกลาง การวางแผนเส้นทางการผลิต การจัดทำโรงฆ่าที่ได้มาตรฐานสากลและฮาลาล การพัฒนาร้าน/เชียงขายเนื้อโคที่มีมาตรฐาน สะอาด และถูกสุขอนามัย การพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปที่ใช้เนื้อโคเป็นส่วนประกอบ เป็นต้น

3.3.4 ควรสนับสนุนให้มีการขึ้นทะเบียนผู้ประกอบการโคเนื้อ เพื่อวางระบบการสืบค้นย้อนกลับ (traceability) และใช้เป็นข้อมูลสำหรับใช้ประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่

3.3.5 ควรมีกิจกรรมส่งเสริมการบริโภคเนื้อโคที่ผลิตในพื้นที่ รวมทั้งการพัฒนาเมนูอาหารไทยที่ใช้เนื้อของโคเนื้อในพื้นที่

3.3.6 ควรส่งเสริมให้โรงแรม ร้านอาหาร เลือกซื้อเนื้อโคที่ผลิตในพื้นที่ให้มากขึ้น

3.4 ยุทธศาสตร์ในการสร้างและส่งเสริมความเข้มแข็งของเครือข่ายผู้ผลิตโคเนื้อ

3.4.1 ควรจัดให้มีการรวมกลุ่ม หรือมีเครือข่ายผู้เลี้ยงโคเนื้อ เพื่อเชื่อมโยงระบบการผลิตโคเนื้อ โดยวางรูปแบบกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์ รวมทั้งผลประโยชน์ที่ผู้ประกอบการจะได้ประโยชน์ร่วมกัน

3.4.2 ควรจัดหางบประมาณและกิจกรรมเพื่อสนับสนุนการพัฒนากลุ่ม/เครือข่าย ให้สามารถบริหารจัดการตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีหน่วยงานของภาครัฐเป็นพี่เลี้ยง

ยุทธศาสตร์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ และนโยบายรัฐบาล เพื่อสนับสนุนการแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

1. ยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาโคเนื้อไทยทั้งระบบ ของคณะกรรมการธิการเกษตรและสหกรณ์ สภานิติบัญญัติ

การขับเคลื่อนอุตสาหกรรมโคเนื้อ/เนื้อโคของไทยเพื่อให้สามารถก้าวไป “เป็นผู้นำอุตสาหกรรมโคเนื้ออย่างมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน สู่ประเทศไทย 4.0” จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องวางกรอบนโยบายการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เชิงระบบให้ไปในทิศทางเดียวกัน โดยกำหนดเป็นยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมโคเนื้อทั้งระบบที่สำคัญ 3 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

1.1 ยุทธศาสตร์รักษาตลาดการบริโภคเนื้อโคไทย โดยบูรณาการหน่วยงาน และบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องลงโทษอย่างรุนแรงสำหรับการนำเข้าเนื้อผิดกฎหมาย และการใช้สารเร่งเนื้อแดง รวมถึงนโยบายห้ามฆ่า และส่งออกโคเพศเมียที่สมบูรณ์พันธุ์ ตลอดจนการพัฒนากระบวนการตรวจสอบย้อนกลับ และแสดงแหล่งที่มาของเนื้อโคที่วางจำหน่ายในทุกตลาด

1.2 ยุทธศาสตร์กระตุ้นการเพิ่มประชากรโคเนื้อและเนื้อโค โดยการเพิ่มสมรรถภาพ การเจริญเติบโต ความสมบูรณ์พันธุ์ และระบบการสืบพันธุ์แม่โคเนื้อในประเทศ รวมทั้งการใช้โคนม เพศผู้ โคนมปลดระวาง และใช้แม่โคนมผลิตลูกโคเนื้อ

1.3 ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการพืชอาหาร และอาหารสัตว์ สำหรับโคเนื้อ โดยยกระดับ ประสิทธิภาพผลิตภาพโคเนื้อไทยจากการบริหารจัดการใช้ประโยชน์วัตถุดิบพืชอาหาร และเศษเหลือ จากอุตสาหกรรมเกษตรเป็นสูตรอาหารโคเนื้อที่มีคุณภาพอย่างเพียงพอ

2. ยุทธศาสตร์ กอ.รমন. พ.ศ.2560 - 2564

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคงในพื้นที่จังหวัด 3 ชายแดนภาคใต้

3. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.2560 - 2562

3.1 กรอบแนวคิด

3.1.1 หลักยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง

3.1.2 การบูรณาการในการขับเคลื่อนการพัฒนาตามกรอบยุทธศาสตร์ การพัฒนาประเทศ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.2560 - 2562 นโยบายรัฐบาลและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง

3.1.3 หลักการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาและการกำหนดภารกิจร่วมเพื่อเป็นการบูรณาการทุกภาคส่วน โดยยึดหลักพื้นที่และประชาชนเป็น ศูนย์กลาง รวมถึงกลไกการดำเนินการในรูปแบบ “ประชารัฐ รักสามัคคี”

3.2 วิสัยทัศน์

มุ่งบูรณาการและดำเนินการงานพัฒนาเพื่อความมั่นคง นำสันติสุขสู่จังหวัด ชายแดนภาคใต้

3.3 เป้าประสงค์

5.3.1 สถานการณ์ความไม่สงบลดลง

5.3.2 คุณภาพชีวิตประชาชนดีขึ้น

3.4 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม และเพิ่มโอกาสการเข้าถึง บริการของรัฐ

3.4.1 กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมสนับสนุนการยกระดับรายได้และสร้างโอกาสใน การประกอบอาชีพแก่ประชาชนที่มีความเหลื่อมล้ำทางรายได้ ขาดโอกาส และยากจน

3.4.2 กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมสนับสนุนการจัดบริการทางสังคมให้ทุกคนตาม สิทธิขั้นพื้นฐาน และเน้นการสร้างภูมิคุ้มกันระดับปัจเจกในพื้นที่เสี่ยง เป้าหมายกลุ่มเสี่ยง

3.4.3 กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมสนับสนุนการสร้างความเสมอภาคในการเข้าถึง ทรัพยากร แหล่งทุน แก่ประชาชนที่ขาดโอกาสและยากจน

3.4.4 กลยุทธ์ที่ 4 เสริมสร้างการบริการของรัฐให้เข้าถึงประชาชน พัฒนา โครงสร้างพื้นฐาน เพิ่มช่องทางการสื่อสารในชุมชนและพื้นที่ห่างไกล

4. ยุทธศาสตร์แผนปฏิบัติการ 4 ปี กองทัพไทย พ.ศ.2559 - 2562

4.1 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การรักษาความมั่นคงของรัฐ

4.1.1 กลยุทธ์ที่ 4 สนับสนุนรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาการก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

4.2 ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาประเทศและช่วยเหลือประชาชน

4.2.1 กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาประเทศและช่วยเหลือประชาชน โดยใช้ศักยภาพของกองทัพให้สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องและพิจารณาใช้ประโยชน์จากความร่วมมือของทุกภาคส่วน

4.2.2 กลยุทธ์ที่ 7 พัฒนาอาชีพให้กับประชาชน

5. แผนปฏิบัติการราชการ 4 ปี นทพ. พ.ศ.2559 - 2562

5.1 ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาศักยภาพของคน ชุมชน พื้นที่ ให้เกื้อกูลต่อการฝึกกำลังป้องกันประเทศ

5.1.1 กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและส่งเสริมอาชีพ เพื่อเสริมความมั่นคงและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ในชุมชนและพื้นที่

5.1.2 กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาประเทศและการช่วยเหลือประชาชน โดยน้อมนำแนวทางของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นแนวทางปฏิบัติ

6. ยุทธศาสตร์โคเนื้อ นทพ. (พ.ศ.2554 - 2558)

ในการพัฒนาและปรับปรุงสายพันธุ์โคลูกผสมของ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ในปัจจุบันได้ดำเนินการผ่านสถานีผสมเทียมของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา 76 สถานี 94 ชุดผสมเทียม ใน 38 จังหวัด โดยผลงานจากอดีตถึงปีงบประมาณ พ.ศ.2558 ได้ทำการผสมเทียมให้กับราษฎรไปแล้ว จำนวนไม่น้อยกว่า 1,166,091 ครั้ง สามารถติดตามลูกโคเกิดได้ไม่น้อยกว่า 343,682 ตัว คิดเป็นมูลค่าตัวละ 10,000.-บาท (อายุ 1 ปี) รวมประมาณ 3,436 ล้านบาท และมีเป้าหมายลูกโคเกิดจากการผสมเทียมไม่น้อยกว่าร้อยละ 45 ของจำนวนครั้งการผสมครั้งแรก

ชุดส่งเสริมกลุ่มผู้เลี้ยงโค สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ได้ยึดถือยุทธศาสตร์โคเนื้อ นทพ. เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน การให้คำแนะนำแก่ราษฎรที่ได้รับบริการ และเพื่อให้การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโค และการปฏิบัติราชการของ สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา มีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ภายใต้ทิศทางนโยบาย/ยุทธศาสตร์ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับปศุสัตว์ในส่วนภายในประเทศ โดยแนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์โคเนื้อ นทพ. สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้ ยุทธศาสตร์โคเนื้อ นทพ. ฉบับแรก (พ.ศ.2554 - 2558) ได้กำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินงาน 5 กลยุทธ์ ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์โคเนื้อของกรมปศุสัตว์ ดังนี้

6.1 กลยุทธ์ด้านการผลิต

6.1.1 ฝึกอบรมและถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตโคเนื้อสู่เกษตรกร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และลดต้นทุนการผลิต

6.1.2 เพิ่มผลผลิตโคเนื้อคุณภาพสำหรับตลาด โดยใช้เทคนิคการผสมเทียมด้วยน้ำเชื้อโคเนื้อสายพันธุ์ดีที่มีคุณภาพ โดยเน้นสายพันธุ์เลือดยุโรป เช่น ชาร์โรเลส์ และลิมูซิน เป็นต้น

6.1.2.1 พัฒนาปรับปรุงสถานีวิจัยผสมเทียม ซึ่งปัจจุบันมีอยู่ 80 สถานี ให้เป็นสถานีวิจัยผสมเทียมที่ได้มาตรฐานทั้งระบบงาน สถานี เจ้าหน้าที่ อุปกรณ์ และการให้บริการผสมเทียมแก่สมาชิก

6.1.2.2 ขยายงานด้านการผสมเทียมโค โดยการถ่ายโอนงานผสมเทียมให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น (อบต.) ที่มีศักยภาพ โดย นทพ. เป็นผู้ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ผสมเทียม สนับสนุนน้ำเชื้อโคแช่แข็ง และควบคุมคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพ เพื่อสร้างเครือข่ายงานผสมเทียมโคเนื้อของ นทพ. และเพื่อเพิ่มปริมาณโคเนื้อคุณภาพสู่ตลาดผู้บริโภคโคเนื้อ

6.1.2.3 แจกจ่ายโคลูกผสมให้เกษตรกรตามโครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคลูกผสม นทพ. โดยเน้นให้หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ติดตามผลลัพธ์ของโครงการด้วยการจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงโค และขยายกลุ่มผู้เลี้ยงโคที่ได้ส่งมอบโคคืนเมื่อครบระยะเวลาโครงการปีที่ 4

6.1.3 สนับสนุนให้เกษตรกรผลิตพืชอาหารสัตว์ที่มีคุณภาพสูง โดยการทำทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ เนื่องจากปัจจุบันเกษตรกรส่วนใหญ่ยังเลี้ยงโคตามทุ่งหญ้าธรรมชาติ และทุ่งหญ้าสาธารณะลดน้อยลง จึงต้องปลูกหญ้า เพื่อใช้ในการขุนโค โดยหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาสนับสนุนเมล็ดพันธุ์หญ้าในการดำเนินการ

6.2 กลยุทธ์ด้านการควบคุมป้องกันโรคระบาด โดยให้เจ้าหน้าที่ผสมเทียมของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ให้ความรู้ด้านการควบคุมป้องกันโรคระบาดสัตว์ แก่เกษตรกรสมาชิกผสมเทียม และดำเนินการฉีดวัคซีนที่จำเป็นแก่โคสมาชิกผสมเทียมเสริมการปฏิบัติงานแก่ของกรมปศุสัตว์ และให้ กองส่งเสริมและขยายพันธุ์สัตว์ฯ, กองส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ฯ, หน่วยส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ที่ 1 - 5 สำนักงานทหารพัฒนา หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ปรับปรุงฟาร์มโคเนื้อให้ได้ตามมาตรฐานของกรมปศุสัตว์

6.3 กลยุทธ์ด้านพัฒนาระบบการตลาด

6.3.1 สนับสนุนเกษตรกรรายย่อยให้รวมตัวเพื่อจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงโค โดยให้หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ ที่มีสถานีวิจัยผสมเทียม จัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงโคอย่างน้อย หน่วยละ 1 กลุ่ม (ในระยะเวลา 5 ปี) เพื่อสร้างเครือข่ายซื้อขายโคกับตลาด ซึ่งจะช่วยให้เกษตรกรมีอำนาจต่อรองมากขึ้น

6.3.2 สนับสนุนการตลาดให้เกษตรกรสามารถขายโคลูกผสมที่เกิดจากการผสมเทียมของ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กับตลาดคุณภาพ สหกรณ์โพธิ์ยางคำ สหกรณ์โคเนื้อกำแพงแสน สหกรณ์โคขุนสระแก้ว นทพ. จำกัด

6.3.3 ส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรเลี้ยงโคเนื้อลูกผสมคุณภาพสูง และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนหันมาบริโภคเนื้อโคขุนในประเทศ โดยให้หมุนเวียนหน่วยส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ที่ 1 - 5 สำนักงานทหารพัฒนา หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา จัดประกวดโคเนื้อลูกผสมที่เกิดจากการผสมเทียมของ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ปีละ 1 ครั้ง

6.4 กลยุทธ์ด้านการศึกษาวิจัย โดยให้ศูนย์สารสนเทศถ่ายทอดผลการศึกษาวิจัยที่เป็นไปได้ให้เกษตรกรสมาชิกผสมเทียมทราบ และให้การสนับสนุนกรมปศุสัตว์ และสถาบันศึกษาวิจัยต่าง ๆ

6.5 กลยุทธ์ด้านการบริหารจัดการองค์การ

6.5.1 ส่งเสริมและสนับสนุนสถาบันเกษตรกรเพื่อพัฒนาโคเนื้อ สนับสนุนกลุ่มเกษตรกรการผลิตโคเนื้อ และการแปรรูปโคเนื้อ ในระดับท้องถิ่นให้สามารถหาตลาดในระดับพื้นที่ได้ และสามารถแปรรูปโคเนื้อเป็นผลิตภัณฑ์

6.5.2 จัดตั้งศูนย์สารสนเทศโคเนื้อ

6.5.2.1 เพื่อทำหน้าที่ประสานข้อมูลข่าวสารโคเนื้อทั้งภาครัฐ และเอกชน

6.5.2.2 บริการจัดรวบรวมข้อมูลที่เป็นปัจจุบันสู่เกษตรกรผู้เลี้ยงโค

6.5.2.3 วิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลโคเนื้อด้านต่าง ๆ ให้กับเกษตรกร

ผู้เลี้ยงโคเนื้อ

7. ยุทธศาสตร์การพัฒนาโคเนื้อ สำนักงานปศุสัตว์ เขต 9 กรมปศุสัตว์

7.1 วิสัยทัศน์

การเลี้ยงโคเนื้อเป็นอาชีพที่มั่นคง ผลผลิตมีคุณภาพถูกสุขอนามัย และเพียงพอต่อความต้องการของตลาด

7.2 พันธกิจ

7.2.1 เพิ่มปริมาณ และคุณภาพผลผลิตจากการเลี้ยงโคเนื้อ

7.2.2 สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร และเครือข่าย

ผู้เลี้ยงโคเนื้อ

7.2.3 สร้างความยั่งยืนในอาชีพการผลิตโคเนื้อของเกษตรกร

7.3 วัตถุประสงค์

7.3.1 สร้างผลผลิตโคเนื้อใหม่มีคุณภาพ และปริมาณเพียงพอภายในเขต

7.3.2 พัฒนาผลผลิตเนื้อโคที่ถูกต้องสุขอนามัย

7.3.3 เสริมสร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ

7.4 เป้าหมาย

7.4.1 มีแม่โคที่ไซในการผลิตลูกผสมโคเนื้อ โดยเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปละ 55,000 ตัว

7.4.2 มีลูกผสมโคเนื้อเกิดโดยเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปละ 44,000 ตัว

7.4.3 ลดอัตราการเกิดโรคปากและเท้าเปื่อยรอยละ 5 ต่อปี

7.4.4 ปรับเปลี่ยนสายเลือดแม่โคพื้นเมืองให้เป็นแม่โคลูกผสม เฉลี่ยปละ 5,500 ตัว (10%)

7.4.5 ขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อและทำเครื่องหมายประจำตัวแม่โคเนื้อ ปละ 10,000 ราย

7.5 แผนยุทธศาสตร์

7.5.1 ยุทธศาสตร์เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

7.5.2 ยุทธศาสตร์ด้านควบคุมป้องกันโรคระบาด

7.5.3 ยุทธศาสตร์เสริมสร้างความเข้มแข็งเกษตรกรรายย่อย

7.5.4 ยุทธศาสตร์พัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์

7.6 กลยุทธ์

- 7.6.1 การเพิ่มสมรรถนะการผสมพันธุ์แม่โคเนื้อ
  - 7.6.1.1 ปรับปรุงแก้ไขปัญหาความสมบูรณ์พันธุ์
  - 7.6.1.2 จัดตั้งกองทุนอุดหนุนการคัดเลือกและทดแทนแม่โค
  - 7.6.1.3 พัฒนาสายพันธุ์โคลูกผสมเขต
- 7.6.2 การปรับปรุงพืชอาหารสัตว์
  - 7.6.2.1 บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์แปลงพืชอาหารสัตว์สาธารณะ
- 7.6.3 การพัฒนาฐานข้อมูลระบบผลิตโคเนื้อ
  - 7.6.3.1 จัดตั้งศูนย์สารสนเทศโคเนื้อ เขต 9 เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลการผลิตและการตลาด
  - 7.6.3.2 ทำเครื่องหมายประจำตัวสัตว์และลงทะเบียนระบุตัวแม่โคพื้นฐานที่ใช้ในการผลิต
  - 7.6.3.3 ทำระบบบันทึกข้อมูลการผลิตแบบ real time ณ จุดบริการ
- 7.6.4 การพัฒนาโรงฆ่าโคระดับชุมชน และสถานที่จำหน่าย
  - 7.6.4.1 ฝึกอบรมให้ความรู้ และงบประมาณอุดหนุนผู้ประกอบการให้ปรับเปลี่ยนระบบการฆ่า การขนส่ง และจำหน่าย
- 7.6.5 พัฒนาระบบเฝ้าระวังป้องกัน และควบคุมโรคระบาดสัตว์
  - 7.6.5.1 จัดตั้งศูนย์เฝ้าระวังทางระบาดวิทยาโรคปากและเท้าเปื่อยให้สอดคล้องกับนโยบายสร้างเขตปลอดโรคโดยไม่มีสัตว์เคี้ยวในพื้นทีภาคใต้
  - 7.6.5.2 พัฒนาศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ภาคใต้ตอนล่างให้สามารถเตรียมตัวอย่าง เพื่อการชันสูตรเทียบเท่า ศวพ.อื่นๆ
  - 7.6.5.3 เตรียมความพร้อมบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ ยาเวชภัณฑ์ เพื่อแก้ปัญหาการเกิดโรคระบาดสัตว์
- 7.6.6 การมีส่วนร่วมในการควบคุมป้องกันโรคระบาด
  - 7.6.6.1 ฝึกอบรมให้ความรู้เกษตรกร ให้สามารถช่วยเหลือ ป้องกันตนเองได้จากโรคระบาด
- 7.6.7 การควบคุมการเคลื่อนย้ายสัตว์
  - 7.6.7.1 เพิ่มสมรรถนะการควบคุมการเคลื่อนย้ายสัตว์ภายในแต่ละจังหวัด รอยต่อจังหวัด และรอยต่อเขต
- 7.6.8 การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกร และองค์กรเกษตรกร
  - 7.6.8.1 ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่ม และพัฒนาการรวมกลุ่มให้เข้มแข็ง
  - 7.6.8.2 พัฒนาเครือข่ายการเลี้ยงโคเนื้อ
- 7.7 กลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์
  - 7.7.1 หน่วยงานหลักที่มีภารกิจหลักเกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด, ศูนย์วิจัยและพัฒนา เทคโนโลยีชีวภาพสงขลา, ศูนย์วิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยี, ศูนย์วิจัยและพัฒนา พืชอาหารสัตว์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ภาคใต้ และด่านกักกันสัตว์

7.7.2 แหล่งงบประมาณ ใช้งบประมาณแผนงานพัฒนาปรับปรุงพันธุ์สัตว์, แผนพัฒนาพื้นที่พิเศษ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้, แผนงานพัฒนาสุขภาพสัตว์ หรือเสนอของงบประมาณ งบพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด, ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

7.8 วิธีการ

7.8.1 โดยผ่านกระบวนการงานในการส่งเสริม, การขึ้นทะเบียนประจำตัวสัตว์ (NID), ระบบงานผสมเทียม, การบริการควบคุม ป้องกัน กำจัดโรคระบาด และงานบริการสุขภาพสัตว์

7.8.2 หน่วยงานติดตามประเมินผล ได้แก่ สำนักงานปศุสัตว์เขต 9, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานอื่นที่มีภารกิจในการสนับสนุนการส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงสัตว์

7.8.3 ใช้งบประมาณให้การอุดหนุนโดยตรงต่อเกษตรกร/กลุ่มเกษตรกร ตามจุดประสงค์เฉพาะ

7.8.4 เกษตรกรรวมตัวเป็นกลุ่มอาชีพเพื่อรวมจัดทำแผนพัฒนาชุมชนและจัดทำโครงการเพื่อพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อตามแนวทางของกลุ่ม หรือรวมตัวจัดตั้งกลุ่ม/กองทุนเพื่อมีส่วนร่วมในการริเริ่มพัฒนาตนเอง

7.9 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

7.9.1 เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อที่มีรายได้ที่สม่ำเสมอแน่นอน

7.9.2 ผลผลิตเนื้อโคในพื้นที่ที่มีเสถียรภาพตามราคา

7.9.3 สินค้าเนื้อโคมีคุณภาพมาตรฐาน ปลอดภัยต่อผู้บริโภค

7.10 แผนงาน / โครงการ

7.10.1 ด้านการผลิตพันธุ์สัตว์

7.10.1.1 โครงการขยายผลการเลี้ยงโคเนื้อ ภายใต้แผนการพัฒนาพื้นที่พิเศษ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

7.10.1.2 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและจัดการผลผลิตปศุสัตว์

7.10.1.3 โครงการพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ

7.10.1.4 โครงการผลิต ก๊าซชีวภาพจากมูลสัตว์ในเกษตรกรรายย่อย

7.10.2 ด้านการผลิตพันธุ์พืช

7.10.2.1 โครงการเพิ่มศักยภาพการผลิตปศุสัตว์

8. นโยบายรัฐบาล “สานพลังประชารัฐ”

ตามรัฐบาลได้ประกาศนโยบายขับเคลื่อนประเทศด้วยกลไกประชารัฐ ซึ่งเป็นการสานพลังความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และ ภาคประชาสังคม นับจากนี้ไป ทุกภาคส่วนของประเทศจะร่วมแรงร่วมใจกันสนับสนุน และเสริมสร้างเศรษฐกิจฐานรากให้เจริญเติบโตอย่างเข้มแข็งสมดุล และยั่งยืน ผ่านทาง การดำเนินงานของ 12 คณะทำงาน ทั้งนี้ ภาครัฐและภาคเอกชนได้ให้การสนับสนุน และสร้างความร่วมมือกับภาคประชาชน ในรูปแบบ ของการจัดตั้ง “วิสาหกิจเพื่อสังคม” (Social Enterprise) เพื่อให้ชาวบ้านสามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยรัฐบาลยืนยันว่า ผลประโยชน์ทั้งหมดนั้น ตกเป็นของพี่น้องประชาชน และไม่มีการเอื้อประโยชน์ให้กลุ่มทุนใด ๆ

ทั้งสิ้น “สานพลังประชารัฐ” คือพลังอันยิ่งใหญ่ ที่จะเปลี่ยนแปลงและปฏิรูปประเทศไทย เป็นแรงขับเคลื่อนหลักของเศรษฐกิจไทยตั้งแต่ระดับ ฐานราก และส่งเสริมให้ชุมชนดำเนินธุรกิจบนฐานความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม และเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม

บทบาทของสำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ ภายใต้โครงการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตจังหวัดชายแดนภาคใต้

สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา เป็นหน่วยงานหนึ่งของกองทัพไทย ซึ่งเป็นหน่วยเฉพาะกิจที่ขึ้นควบคุมทางยุทธการกับกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน. ภาค 4 สน.) มีหน้าที่ในการควบคุม อำนาจการ การปฏิบัติงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการได้รับมอบภารกิจในการพัฒนาประเทศทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่เป้าหมาย เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของคนและชุมชนในพื้นที่พัฒนาเพื่อความมั่นคงและพื้นที่ที่มีปัญหาความมั่นคงภายในร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

ที่ตั้งของ สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา อยู่ที่ เลขที่ 13 ถนนชาญอุทิศ ตำบลบางนาค อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส (ที่ตั้งเดียวกับ วส.912 สนภ.4 นทพ.)

1. ภารกิจ

1.1 มีหน้าที่วางแผน อำนาจการ ประสานงาน และดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมจิตวิทยา รวมทั้งการช่วยเหลือประชาชนพื้นที่ที่กำหนด โดยมีผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาภาค 4 เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

1.2 การแบ่งมอบ เป็นหน่วยขึ้นตรงหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

1.3 ขอบเขตความรับผิดชอบและหน้าที่ที่สำคัญ

1.3.1 วางแผน อำนาจการ ประสานงานกับส่วนราชการ และองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อการพัฒนาและช่วยเหลือประชาชน ในภูมิภาคและพื้นที่ที่กำหนด

1.3.2 ดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจิตวิทยา เผยแพร่วิชาการเกี่ยวกับอาชีพ รวมทั้งการช่วยเหลือประชาชน เพื่อยกระดับมาตรฐานการครองชีพของประชาชนให้สูงขึ้น

1.3.3 ดำเนินการงานประชาสัมพันธ์ การเสนอข่าวและความรู้ความบันเทิงต่อประชาชน ตลอดจนการรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น

1.3.4 สนับสนุนกิจกรรมของหน่วยทหาร ในการสนับสนุนการพัฒนาประเทศ

1.3.5 การส่งเสริมและสนับสนุนการประกอบอาชีพเกษตรกรรม การเลี้ยงสัตว์แก่ราษฎรและหน่วยทหาร การฝึกอบรมด้านวิชาการที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างถูกต้อง

1.3.6 สำหรับงานส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ ภายใต้ “โครงการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตจังหวัดชายแดนภาคใต้” สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา มีหน่วยส่งเสริมปศุสัตว์จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสงขลา เป็นส่วนปฏิบัติการด้วยการจัดตั้งสถานีผสมเทียม จำนวน 33 สถานี มีภารกิจปรับปรุงสายพันธุ์โคเนื้อ ด้วย

งานการผสมเทียมโค, งานรักษาสัตว์, งานติดตามลูกโคเกิด และงานการรักษาและบำรุงพันธุ์ โดยมีพื้นที่เป้าหมายในการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อของชุดส่งเสริมกลุ่มผู้เลี้ยงโค ประกอบด้วย

จังหวัดสงขลา	มีพื้นที่ปฏิบัติงานใน 4 อำเภอ 10 ตำบล
จังหวัดปัตตานี	มีพื้นที่ปฏิบัติงานใน 8 อำเภอ 10 ตำบล
จังหวัดยะลา	มีพื้นที่ปฏิบัติงานใน 3 อำเภอ 4 ตำบล
จังหวัดนราธิวาส	มีพื้นที่ปฏิบัติงานใน 7 อำเภอ 7 ตำบล

แผนภาพที่ 2 - 21 พื้นที่ปฏิบัติงานชุดส่งเสริมกลุ่มผู้เลี้ยงโค 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ที่มา : สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา, 2558.

2. การแบ่งส่วนราชการและหน้าที่

2.1 กองบังคับการ มีหน้าที่ควบคุม วางแผน อำนวยการ ประสานงาน กำกับดูแล การดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจิตวิทยา

2.2 หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 41 - 44 สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกัน การแทรกซึม บ่อนทำลาย ความมั่นคงของชาติด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจิตวิทยา รวมทั้งการช่วยเหลือประชาชน ในพื้นที่ที่ได้รับมอบหมาย

2.3 สถานีวิทยุกระจายเสียง 912 มีหน้าที่ส่งกระจายเสียง เผยแพร่ข่าวสาร วิชาการต่าง ๆ เกี่ยวกับอาชีพและความเป็นอยู่ของราษฎร เสนอบทความสารคดี และให้ความรู้ ความบันเทิง เป็นสื่อประชาสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับรัฐบาล

2.4 หน่วยช่างพัฒนา มีหน้าที่ก่อสร้าง ซ่อมบำรุงสะพาน เส้นทาง และงานช่างอื่น ๆ ตลอดจนการเจาะบ่อน้ำบาดาล บ่อน้ำตื้น และการพัฒนาบ่อน้ำบาดาลในพื้นที่รับผิดชอบ

3. หน่วยขึ้นตรง สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

3.1 หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 41 สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ที่ตั้ง 216 หมู่ 6 ตำบลสุโขทัย อำเภอสุโขทัย จังหวัดนครราชสีมา

3.2 หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 42 สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ที่ตั้ง 98 บ้านลือตอ หมู่ 3 ตำบลบาโร๊ะ อำเภอยะหา จังหวัดยะลา

3.3 หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 43 สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ที่ตั้ง 170/1 หมู่ 5 ตำบลชุมพล อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง

3.4 หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 44 สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ที่ตั้ง หมู่ 5 บ้านน้ดฆอมิส ตำบลน้ำดำ อำเภอยะยา จังหวัดปัตตานี

4. การจัดในส่วนของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วยส่วนราชการ ดังนี้

4.1 กองบังคับการ

4.2 หน่วยช่วยพัฒนา

4.3 หน่วยพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งจะประกอบด้วย ชุดพัฒนาการเคลื่อนที่ ชุดส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ ชุดปฏิบัติงานจิตวิทยาและประชาสัมพันธ์ ชุดผสมเทียมโค

4.4 ตอนยานยนต์

4.5 ตอนเสนาธิการ

4.6 ตอนการสื่อสารและสารสนเทศ

4.7 ตอนส่งกำลัง

5. ความเป็นมาและความสำคัญของโครงการ

จากปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ นับตั้งแต่เกิดเหตุการณ์รุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ ตั้งแต่เดือน มกราคม พ.ศ.2547 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน รัฐบาลได้ระดมสรรพกำลังและงบประมาณมหาศาล เพื่อเข้าดำเนินการแก้ไขปัญหาในด้านความมั่นคงและด้าน การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แต่เนื่องจากปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่เรื้อรังมายาวนาน จึงยังไม่อาจสงบลงได้โดยง่ายจากเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นดังกล่าวส่งผลให้ในห้วงที่ผ่านมา ส่วนราชการพลเรือนไม่สามารถเข้าไปดำเนินการพัฒนาในพื้นที่ดังกล่าวได้ ดังนั้นเพื่อเป็นการพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนผู้บริสุทธิ์ “สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา” (สนภ.4 สน.นทพ.) จึงได้จัดทำโครงการ “เพิ่มประสิทธิภาพการเลี้ยงโคพื้นเมืองในหมู่บ้านเสริมสร้างสันติสุข” ในห้วงปีงบประมาณ พ.ศ.2553 - 2555 (เป็นระยะเวลา 3 ปี) เพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการด้านปศุสัตว์ของประชาชนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตลอดจนเป็นการสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหาร โดยส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อให้กับราษฎรในหมู่บ้านเสริมสร้างสันติสุข 217 หมู่บ้าน ในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา นครราชสีมา และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา ได้แก่ อำเภอจะนะ เทพา สะบ้าย้อย และนาทวี และได้จัดตั้ง “ศูนย์ส่งเสริมปศุสัตว์ภาคใต้ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา” (ศสพ.ต.นทพ.) เป็นหน่วยเฉพาะกิจขึ้นควบคุมทางยุทธการ กับ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.ภาค 4 สน.) มีหน้าที่

ในการควบคุม อำนวยความสะดวกการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการ สำหรับรูปแบบการดำเนินงานทางโครงการจะนำราษฎรมาฝึกอบรมการเลี้ยง โคเนื้อ, การผสมเทียมโค และการรักษาสัตว์ แล้วจัดตั้งเป็นอาสาสมัครผสมเทียม/อาสาสมัครปศุสัตว์ เพื่อดำเนินการผสมเทียมโคให้กับราษฎรในพื้นที่และรักษาพยาบาลสัตว์ โดยสำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา เป็นผู้ให้การสนับสนุนแม่โคพันธุ์ดี, นำเชื้อจากพ่อโคพันธุ์ดี, ยารักษาโรค, แร่ธาตุก้อนสำหรับปศุสัตว์ และอุปกรณ์ผสมเทียม ส่งผลให้ราษฎรในพื้นที่ได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเลี้ยงโคเนื้ออย่างถูกวิธีและราษฎรมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นจากการเลี้ยงโคเป็นอาชีพเสริม นอกจากนี้จากการที่โคในพื้นที่ได้รับการพัฒนาสายพันธุ์จากโคพันธุ์พื้นเมืองเป็นโคเนื้อพันธุ์ผสมสายเลือดยุโรปแล้ว ยังเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับโคเฉลี่ย 12,000 ถึง 20,000 บาทต่อตัว (จากเดิมโคพันธุ์พื้นเมือง อายุ 1 ปี สามารถจำหน่ายได้ในราคา 8,000 ถึง 10,000 บาทต่อตัว แต่โคเนื้อที่ได้รับการพัฒนาสายพันธุ์ให้เป็นโคเนื้อพันธุ์ผสมสายเลือดยุโรป อายุ 1 ปี จะมีราคาสูงถึง 20,000 ถึง 30,000 บาทต่อตัว) ซึ่งผลการดำเนินงานส่งผลให้ราษฎรมีรายได้เพิ่มขึ้น จากการเกิดของลูกโคเนื้อพันธุ์ผสมฯ มีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงาน และขอให้ สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ดำเนินโครงการต่อเนื่องไปอีกในห้วงปีงบประมาณ พ.ศ.2556 - 2557

เมื่อวันที่ 12 กันยายน พ.ศ.2557 รัฐบาลได้แถลงนโยบายต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยได้กำหนดนโยบายเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ เร่งแก้ไขปัญหาการใช้ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยนายยุทธศาสตร์เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนามาใช้ตามแนวทางกลยุธมิตรแบบสันติวิธี ควบคู่กับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ซึ่งเป็นพหุสังคม (คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี, 2557) และได้กำหนดแผนปฏิบัติการการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.2558 - 2560 ขึ้นตั้งนั้นเพื่อสนองต่อนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลและสร้างความต่อเนื่องในการดำเนินโครงการที่ผ่านมา สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา จึงได้จัดทำโครงการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ ภายใต้ “โครงการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตจังหวัดชายแดนภาคใต้” ในห้วงปีงบประมาณ พ.ศ.2558 - 2560 เพื่อเป็นการต่อยอดขยายผลจากโครงการเดิมที่ได้ดำเนินการมา

6. การส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ ภายใต้ “โครงการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตจังหวัดชายแดนภาคใต้”

6.1 การส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ ภายใต้ “โครงการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตจังหวัดชายแดนภาคใต้” ในห้วงปีงบประมาณ พ.ศ.2558 - 2560 โดยแยกลักษณะการดำเนินงาน ออกเป็น 2 กลุ่มงาน คือ

6.1.1 งานการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จำนวน 66 กลุ่ม มีสมาชิก 1,000 ราย โดยใช้อาสาสมัครผสมเทียม/อาสาสมัครปศุสัตว์เดิม จำนวน 66 คน เป็นแกนนำและเป็นผู้ดูแลให้คำแนะนำเกษตรกรในด้านการเลี้ยงโค การจัดทำแปลงหญ้าอาหารสัตว์ มีการบริหารจัดการกลุ่มที่เข้มแข็ง การจัดการตลาด การสร้างผลิตภัณฑ์ เพื่อรองรับการพัฒนาเป็นสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคในอนาคต โดย สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา เป็นผู้ให้การสนับสนุนในเรื่องของการปรับปรุงคอกโค สนับสนุนยา/เวชภัณฑ์และก้อนเกลือแร่ให้กับเกษตรกร สนับสนุนการไถแปลงพื้นที่ปลูกหญ้าและสนับสนุนพันธุ์หญ้าเนเปียร์ให้กับสมาชิกกลุ่มทุกราย จัดสร้างแหล่งน้ำให้กับเกษตรกรแกนนำ และสนับสนุนเครื่องมือ/วัสดุ และอุปกรณ์ในการเลี้ยงโค เช่น เครื่องสูบน้ำ - บดหญ้า ป้อนน้ำ และถังหมักอาหารสัตว์ เพื่อใช้ในการผลิตอาหารโค

6.1.2 จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เลี้ยงโค ณ ฟาร์มตัวอย่างอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ปิยามมิ่ง บ้านปียา ตำบลปิยามมิ่ง อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี เพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้การเลี้ยงโคครบวงจร เช่น การทำอาหารสัตว์ โรคสัตว์ และสัตว์บาล เป็นต้น โดย สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ได้ดำเนินการก่อสร้างอาคารกึ่งบังคับการ ระบบสาธารณูปโภค ตลอดจนจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ จำนวน 5 ฐาน คือ ฐานการเรียนรู้การเลี้ยงโคพันธุ์ผสมตามวิถีชาวบ้าน ฐานการเรียนรู้การทำอาหารสัตว์และแปลงหญ้า ฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับโรคของโคและสัตว์บาล ฐานการเรียนรู้การขุนโคสายิต และฐานการเรียนรู้การทำปุ๋ยหมักจากมูลโค นอกจากนี้หน่วยยังดำเนินการก่อสร้างอาคารที่พักให้กับผู้เข้ารับการศึกษาฝึกอบรมและเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ ตลอดจนฝึกอบรมให้ความรู้แก่สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคและผู้สนใจ จำนวน 12 รุ่น การดำเนินการอื่น ๆ ที่สนับสนุนงานจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้โคฯ ได้แก่ การจัดทำแปลงพืชอาหารสัตว์ การสร้างโรงผลิตอาหารสัตว์พร้อมเครื่องมือและอุปกรณ์ในการผลิต และการบริหารจัดการ/การตลาด เพื่อให้ศูนย์การเรียนรู้การเลี้ยงโคฯ สามารถดำรงอยู่ได้เมื่อโครงการนี้จบลง

6.2 ผลลัพธ์สุดท้ายของการดำเนินงานของ สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ทั้ง 2 ลักษณะ คือ

6.2.1 จัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงโค จำนวน 66 กลุ่ม สมาชิก จำนวน 1,000 ราย

6.2.2 เกษตรกรมีรายได้จาก การเลี้ยงโคเพิ่มมากขึ้น

6.2.3 มีแหล่งฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงโค เยวชน และประชาชนทั่วไปที่สนใจ

6.2.4 มีนักพัฒนาชั้นที่ 1 จำนวน 66 ราย จากเกษตรกรแกนนำ และนักพัฒนาชั้นที่ 2 จากสมาชิกผู้เลี้ยงโค จำนวน 934 ราย

6.3 จากการดำเนินงานด้านการส่งเสริมการเลี้ยงโคในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา สามารถสรุปแนวความคิดการดำเนินงาน แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

6.3.1 ระยะที่ 1 สร้างความไว้วางใจเชื่อใจด้วยการนำน้ำเชื้อพ่อโคพันธุ์ดีของ นทพ. เข้าไปปรับปรุงสายพันธุ์โคให้กับราษฎรในพื้นที่ที่หน่วยงานปกติเข้าไปไม่ถึง ตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการเลี้ยงโคพื้นเมืองในหมู่บ้านเสริมสร้างสันติสุข ในห้วงปีงบประมาณ พ.ศ.2553 - 2557 (เป็นระยะเวลา 5 ปี)

6.3.2 ระยะที่ 2 สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคด้วยการจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. ตามโครงการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ ในห้วงปีงบประมาณ พ.ศ.2558 - 2560 (เป็นระยะเวลา 2 ปี)

6.3.3 ระยะที่ 3 สร้างความยั่งยืนให้กับกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. ด้วยการจัดตั้งสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลาจำกัด เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการทั้งหมดในการส่งเสริมเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. ในพื้นที่ โดยมี สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา และสหกรณ์จังหวัดเป็นหน่วยสนับสนุน ในห้วงปีงบประมาณ พ.ศ.2561 - 2563 (เป็นระยะเวลา 3 ปี) ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคมีความยั่งยืนในการประกอบอาชีพจนสามารถพึ่งพาตนเองได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พล.ต.สงคราม ชุมทอง (2559) ทำการวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารจัดการการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ ของ สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ไว้ว่า จากสภาพปัญหาสถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้การประกอบอาชีพของราษฎรในพื้นที่เป็นไปด้วยความลำบาก การประกอบอาชีพแบบดั้งเดิม ทำนา ทำสวนยางพารา ทำสวนปาล์มน้ำมัน หรือประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป อาจทำให้ไม่พอเพียงในการเลี้ยงดูครอบครัว การส่งเสริมการทำอาชีพเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ ซึ่งมีกันทุกครัวเรือนก็ยังคงดำเนินไปแบบวิถีเดิม ผู้วิจัยได้เสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ดังนี้ คือ ควรมีหน่วยงานของภาครัฐอื่น ๆ เข้าไปให้คำแนะนำในด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโคเนื้อและการลดต้นทุนการผลิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาปรับปรุงอาหารชั้นที่เกษตรกรเป็นผู้ผสมเองให้เหมาะสมกับความต้องการของโคเนื้อ รวมทั้งการหาแนวทางในการปรับปรุงใบปาล์มน้ำมัน เพื่อใช้เป็นพืชอาหารหายาบ หรือการใช้ประโยชน์จากพืชอื่น ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น เช่น บุนหวนรา

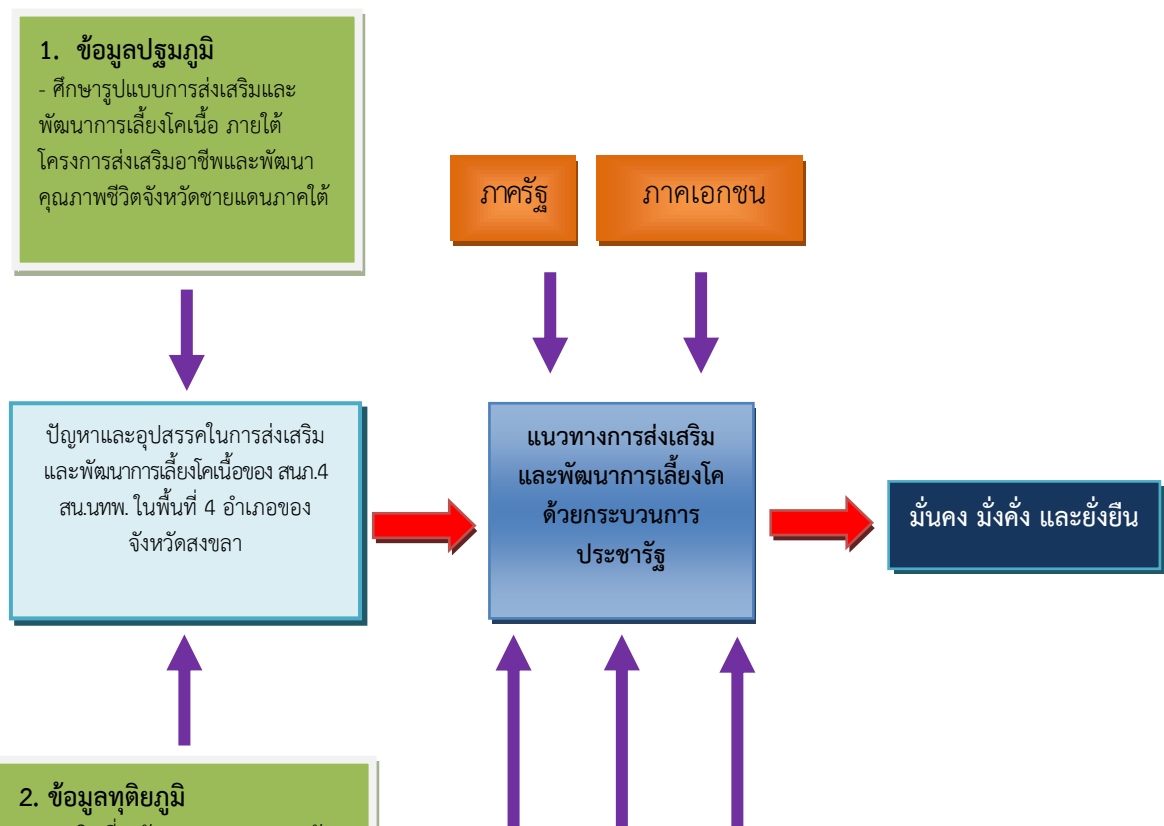
สมชาติ ธนะ (2558) ทำการศึกษาเรื่องโครงการหมู่บ้านโคขุนดอกคำใต้ เพื่อหาแนวทางในการให้ความรู้ด้านการผลิตและการจัดการโคขุนให้แก่กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคที่เป็นสมาชิกสหกรณ์โคขุนดอกคำใต้ จำกัด ทั้งที่อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดพะเยา เชียงราย แพร่ และน่าน ซึ่งได้เลี้ยงโคเนื้อ และได้เริ่มสนใจในการเลี้ยงโคขุนคุณภาพ เพื่อส่งเข้าโรงเชือดสหกรณ์ฯ โดยเฉพาะการผลิตอาหารไว้ใช้เองจากการวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตร ได้แก่ เศษเหลือจากการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ซึ่งข้าวโพดเปลือกข้าวโพด ต้นข้าวโพดและฝู่นข้าวโพด) มาก่อให้เกิดประโยชน์โดยนำมาผลิตเป็นอาหารหมักที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูง ซึ่งช่วยลดมลภาวะทางอากาศการเผาและลดต้นทุนการผลิตโคเนื้อ ทำให้สมาชิกสหกรณ์สามารถพึ่งพาตนเองได้และมีผลกำไรมากขึ้น ซึ่งส่งผลให้มีผลประกอบการเป็นบวกและแบ่งปันผลให้กับสมาชิกสหกรณ์ได้ นอกจากนี้เกษตรกรที่ร่วมโครงการยังสามารถนำเปลือกและซังข้าวโพดไปประยุกต์ใช้ร่วมกับเทคโนโลยีในด้านอื่น ๆ ได้ เช่น การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ในการเกษตร และ การใช้เป็นเชื้อเพลิงชีว และการผลิตก๊าซชีวภาพ ในการนี้คณะผู้วิจัยได้ดำเนินงานในโครงการวิจัยฯ โดยได้รับความร่วมมือจาก ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ตามโครงการสนับสนุนการวิจัยและทุนบ่มเพาะเพื่อพัฒนาธุรกิจ ประจำปีบัญชี พ.ศ.2556 จำนวนเงิน 170,000 บาท (พฤษภาคม พ.ศ.2557 ถึง เมษายน พ.ศ.2558) ตามภารกิจการเป็นสถาบันการเงิน เพื่อพัฒนาชนบทภายใต้หลักการ “ตลาดนำสินเชื่อตาม” ซึ่งทิศทางการดำเนินงานตามแผนธุรกิจ (Business Plan) ของสหกรณ์, มหาวิทยาลัยพะเยา และสถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์พะเยา ซึ่งเป็นหน่วยงานทางราชการที่ภายใต้กรมปศุสัตว์ เพื่อร่วมกันดำเนินงานโครงการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานโคเนื้อคุณภาพ เพื่อสนับสนุนเกษตรกรในการเพิ่มมูลค่าผลผลิต (Value Added) ตลอดห่วงโซ่มูลค่าเพิ่ม (Value Chain) โดยใช้เครือข่ายธุรกิจชุมชนและกระบวนการสหกรณ์เป็นกลไกการขับเคลื่อน เพื่อสนับสนุนกระบวนการสหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน เครือข่ายชุมชนและผู้ประกอบการให้สามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในการประกอบธุรกิจโคเนื้อคุณภาพอย่างครบวงจร เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตเกษตรกรและสนับสนุนการประกอบอาชีพ การทำปศุสัตว์ในรูปแบบของนวัตกรรมเกษตรกร (Smart Farmer) โดยเฉพาะการประยุกต์ใช้เปลือกข้าวโพดหมัก เพื่อลดต้นทุนและทดแทนการใช้หญ้าสดในช่วงหน้าแล้งของการเลี้ยงโคเนื้อภายใต้ยุทธศาสตร์การเกษตรของสหกรณ์โคขุนดอกคำใต้ ในการผลิตโคเนื้อคุณภาพ การผลิตอาหารสัตว์ต้นทุนต่ำ เพื่อไว้ใช้เอง และเป็นแหล่งบริการทางวิชาการด้านการศึกษา ดูงานสาธิตและฝึกอบรมด้านการเลี้ยงสัตว์ โดยร่วมกันกับ มหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อเสนอแนวทางจัดตั้งเป็น

การบริการวิชาการเพื่อ “การบริการวิชาการและถ่ายทอดเทคโนโลยีชีวภาพด้านปศุสัตว์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อความยั่งยืนด้านอาหาร พลังงาน และลดการเผาแก่เกษตรกรพื้นที่สูงกลุ่มภาคเหนือตอนบน (พะเยา เชียงราย แพร่ น่าน)” และพัฒนากลุ่มเกษตรกรในพื้นที่โดยเฉพาะสหกรณ์โคขุนดอกคำใต้ จำกัด ให้เป็นต้นแบบการดำเนินงานด้านปศุสัตว์เพื่อผลิตโคเนื้อและมีส่วนลดการเผาในแปลงเกษตรกรรม และเมื่อเกษตรกรที่ร่วมโครงการได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีแล้วจะสามารถนำความรู้ที่ได้ไปสร้างความเชื่อมโยงกับหน่วยงานต่าง ๆ เช่น ปศุสัตว์จังหวัดและกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ในลักษณะเป็นชุมชนนักปฏิบัติ (Community of Practice) ให้ได้เป็นองค์ความรู้สำหรับเป็นชุมชนต้นแบบการเรียนรู้เพื่อบริการและการถ่ายทอดเทคโนโลยีแบบครบวงจร (One stop service) เพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ที่ได้ขยายไปสู่ผู้ที่สนใจเกษตรกรอื่น ๆ และชุมชนใกล้เคียง สำหรับนำไปปฏิบัติใช้เพื่อเพิ่มรายได้และเป็นศูนย์กลางของการผลิตโคเนื้อคุณภาพดีในภาคเหนือ ในปี พ.ศ.2557 เพื่อเป็นการรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (Asean Economic Community, AEC) ที่กำลังจะมีผลกระทบกับธุรกิจและสังคมเมืองไทยในอนาคต รวมถึงระบบมาตรฐานโรงเชือดและตัดแต่งซากซึ่งกำลังก่อสร้างในงบประมาณ 15 ล้านบาท ซึ่งแล้วเสร็จเมื่อปลายปี พ.ศ.2557 จำเป็นจะต้องวางระบบบริหารจัดการโรงเชือดในส่วนมาตรฐานโรงเชือดตามหลัก GMP และฮาลาล ด้วย ทางหมู่บ้านแม่ข่ายจึงมีความต้องการในการวางมาตรฐานให้สมบูรณ์ รวมถึงการบริหารจัดการ โรงเชือด การทำบัญชี การคิดต้นทุน และการวางแผนการตลาด เป็นต้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยสามารถกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มเลี้ยงโคเนื้อ ภายใต้ “โครงการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้” ของ สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา เพื่อพิจารณาหาแนวทางในการนำกระบวนการประชารัฐมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนี้

แผนภาพที่ 2 - 22 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สรุปท้ายบทที่ 2 : กระบวนการประชารัฐและรูปแบบส่งเสริมและพัฒนา การเลี้ยงโคเนื้อของประเทศไทยและของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้วิจัยสามารถสรุป เรื่องกระบวนการประชารัฐและรูปแบบส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อของประเทศไทยและของ พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ดังนี้

จำนวนเกษตรกรและโคเนื้อลดลง เฉลี่ย 16.64 ต่อปี ด้วยหลายปัจจัยซึ่งเป็นสาเหตุ ให้เกษตรกรขายโคยกฝูง ทำให้ขาดแม่โคเนื้อต้นน้ำในเวลาต่อมา ได้แก่ การขาดแคลนแรงงานภาค การเกษตร, พื้นที่การเลี้ยงโคเนื้อลดลง เกษตรกรหันไปปลูกพืชเศรษฐกิจ, ราคาโคเนื้อมีชีวิตราคาต่ำ และ มีการนำเข้าเนื้อโค Premium Grade จากต่างประเทศ ในการแก้ปัญหาที่ผ่านมา ส่วนใหญ่มุ่งเน้น การผลิตโคต้นน้ำ ภายใต้โครงการต่าง ๆ ของรัฐบาล ซึ่งไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย ดังนั้นต้อง ปรับกระบวนการทัศน์ใหม่ โดยมุ่งเน้นเรื่องของการพัฒนาเชิงระบบที่ให้ความสำคัญตลอดโซ่อุปทานการผลิต ทั้งในด้านของการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การลดต้นทุน การเพิ่มคุณค่าและมูลค่าของเนื้อโคไทย ให้ได้มาตรฐาน และมีความปลอดภัยในระบบการผลิต การแปรรูป การตลาด การบริหารจัดการ เชิงพาณิชย์อย่างเหมาะสม และการบริโภค รวมไปถึงการนำความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมจาก ผลงานวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนา ซึ่งจะช่วยความสามารถในการแข่งขัน ยกระดับห่วงโซ่อุปทาน ไปสู่ห่วงโซ่คุณค่าของการผลิตโคเนื้อในประเทศไทยที่จะนำไปสู่ความเป็นผู้นำด้านการผลิตโคเนื้ออย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

ปริมาณโคเนื้อลดลง แต่ความต้องการบริโภค และการส่งออกเพิ่มขึ้นเป็นโอกาสที่จะ พัฒนาอุตสาหกรรมโคเนื้อของไทย ถึงแม้ในอนาคตอันใกล้การเลี้ยงโคเนื้อในประเทศไทยต้อง เผชิญกับปัญหาเนื้อโคราคาถูกจากประเทศอินเดียในตลาดล่าง และเนื้อโคคุณภาพดีจากประเทศ ออสเตรเลียในตลาดระดับกลางถึงสูง ซึ่งเป็นผลจากข้อตกลง FTA ที่รัฐบาลไทยได้ทำไว้กับประเทศคู่ค้า

อย่างไรก็ดีการพัฒนาและส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อก็ยังคงมีความสำคัญ ทั้งนี้เป็นไปเพื่อความมั่นคงในอาชีพของเกษตรกร และความมั่นคงทางด้านอาหารของประเทศไทย คือ

1. การผลิตเนื้อโคที่มีคุณค่าด้วยต้นทุนต่ำที่สุด จากปัจจัยการผลิตอาหารสัตว์ โดยใช้ผลพลอยได้จากพืชไร่ เช่น ฟางข้าว ตอซังข้าวโพด ต้นและเปลือกถั่วมาให้โคเปลี่ยนเป็นเนื้อ
2. ใช้เทคโนโลยีการจัดการฟาร์ม และเทคโนโลยีชีวภาพอาหารสัตว์เพิ่มคุณค่าอาหาร
3. การสร้างเครือข่ายการผลิตโคต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ ถึงโรงฆ่า - ซ้ำแหละ
4. เพิ่มประสิทธิภาพด้านการตลาดโคมีชีวิต และการแปรรูปเนื้อโค ทั้งแบบเป็นอาหารเพื่อสุขภาพ (functional food) ของเนื้อโคพื้นเมือง เนื้อโคที่มีคุณค่าด้านความปลอดภัยต่อผู้บริโภคจากการเลี้ยงด้วยระบบอินทรีย์ การแปรรูปที่ถูกสุขลักษณะไร้สารเร่งเนื้อแดง คุณค่าทางสิ่งแวดล้อมจากการรักษาภูมิทัศน์ คุณค่าทางจริยธรรมคือการช่วยเกษตรกรรายย่อยที่ยากจน และคุณค่าในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและทรัพยากรพันธุกรรมสัตว์ของประเทศ
5. การบังคับใช้ กฎหมาย และกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคในการพัฒนาโคเนื้อ
6. โซ่อุปทานโคเนื้อ และห่วงโซ่มูลค่า

6.1 เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมเนื้อโคอย่างมีประสิทธิภาพทั้งระบบ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีจัดการเชิงระบบ โดยอาศัยนวัตกรรมการจัดการเชิงระบบ คือ การเชื่อมโยงเครือข่าย กำหนดมาตรฐานการเลี้ยงและการแปรรูปของประเทศ, สร้างตราสินค้าที่เข้มแข็ง, สร้างมูลค่าเพิ่ม และสร้างคุณค่าให้เกิดขึ้นตลอดห่วงโซ่อุปทาน

รูปภาพที่ 2 - 23 ห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain) : ความมั่นคงและมั่นคงของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ

ที่มา : รายงานผลการศึกษายุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมโคเนื้อไทยทั้งระบบ, 2560. หน้า 63.

6.2 การขับเคลื่อนอุตสาหกรรมโคเนื้อของไทยตลอดห่วงโซ่อุปทาน ทุกกระบวนการมีการนำความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีมาใช้ในทุกห่วงโซ่ของการผลิต ตั้งแต่ต้นน้ำ (พันธุ์ อาหาร การจัดการ) กลางน้ำ (การจัดการก่อนการฆ่า กระบวนการฆ่า และหลัง กระบวนการฆ่า) และปลายน้ำ (การนำไปใช้ประโยชน์ในการแปรรูป ประกอบอาหาร บรรจุภัณฑ์ และการจัดจำหน่าย) ซึ่งที่ผ่านมา มุ่งเน้นการพัฒนาชุดความรู้ต้นน้ำอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่ชุดความรู้ ระดับกลางน้ำ และปลายน้ำ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการสร้างมูลค่าเพิ่มมีการศึกษาวิจัยค่อนข้างจำกัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องของมาตรฐานโรงฆ่าสัตว์ ความปลอดภัยด้านอาหาร วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเนื้อสัตว์ กระบวนการประจักษ์และแผนยุทธศาสตร์โคเนื้อในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีดังนี้

1. ประเด็นที่ 1 กระตุ้นการเพิ่มประชากรโคเนื้อ ให้ได้ผลผลิตเนื้อเพียงพอต่อการบริโภคภายในพื้นที่ จากการเพิ่มสมรรถภาพ ความสมบูรณ์พันธุ์ และระบบการสืบพันธุ์พ่อ - แม่พันธุ์

1.1 พัฒนาสายพันธุ์โคด้วยน้ำเชื้อจากพ่อโคพันธุ์ดี ปรับสายเลือดแม่โคพื้นเมืองให้เป็นแม่โคลูกผสม เพื่อให้ได้โคต้นน้ำที่มีคุณภาพตามความต้องการของตลาด

บทบาทของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

1.1.1 กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า เป็นผู้ชี้เป้า กลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ความมั่นคงที่ควรส่งเสริมอาชีพโดยการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ แล้วมอบหมายให้ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นผู้บูรณาการยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนา และควบคุม การปฏิบัติ

1.1.2 สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา เป็นผู้ดำเนินโครงการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ ภายใต้ “โครงการส่งเสริมอาชีพและพัฒนา คุณภาพชีวิตจังหวัดชายแดนภาคใต้” ในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และ 4 อำเภอของ จังหวัดสงขลา ได้แก่ อำเภอจะนะ เทพา สะบ้าย้อย และนาทวี เพื่อช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ ความมั่นคงที่มีรายได้น้อยให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยหน่วยเป็นผู้สนับสนุนด้านปัจจัยการผลิตโคเนื้อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งน้ำเชื้อจากพ่อโคพันธุ์ดี เช่น พันธุ์ชาร์โรเลส์ พันธุ์บราห์มัน รวมทั้งการฝึกอบรม ด้านการผสมเทียมและการเลี้ยงโค

1.2 กำหนดให้ลูกโคเกิดใหม่ของโครงการฯ ซึ่งเกิดจากน้ำเชื้อพ่อโคพันธุ์ดีได้รับการขึ้นทะเบียน (NID) เพื่อเข้าสู่ระบบโคต้นน้ำสายการผลิตโคเนื้อของไทย และรองรับระบบ การตรวจสอบย้อนกลับในอนาคต

บทบาทของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสงขลา และสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัด สงขลา จำกัด ดำเนินการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อและทำเครื่องหมายประจำตัวแม่โคเนื้อ รวมทั้งลูกโคเกิดใหม่ของโครงการฯ ซึ่งเกิดจากน้ำเชื้อพ่อโคพันธุ์ดีได้รับการขึ้นทะเบียน (NID)

1.3 มีมาตรการห้ามขาย/ฆ่า แม่โคสมบูรณ์พันธุ์ในโครงการฯ

บทบาทของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

สหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา จำกัด เป็นผู้กำหนดเงื่อนไขสำหรับ เกษตรกรที่เป็นสมาชิก เพื่อรักษาจำนวนของแม่โคเนื้อต้นน้ำเอาไว้

1.4 เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

บทบาทของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสงขลา เป็นผู้ให้คำแนะนำ ฝึกอบรมให้ความรู้ในด้านการผลิตโคเนื้อ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การป้องกันโรคสัตว์ โดยการอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ชุดส่งเสริมกลุ่มผู้เลี้ยงโค สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา และประธานกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา ในด้านการบันทึกข้อมูลดัชนีทางการสืบพันธุ์ เพื่อพัฒนาการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการผสมพันธุ์ และทำให้อัตราเลี้ยงรอดถึงหย่านมของลูกโคให้ได้ 60% โดยเฉลี่ย เพื่อผลิตโคต้นน้ำที่มีระบบการผลิตที่สามารถพัฒนาเชื่อมต่อไปยังโคกลางน้ำ และโคปลายน้ำ

ภาควิชาสัตวศาสตร์ คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (วิทยาเขตหาดใหญ่) เป็นผู้ให้บริการทางวิชาการ การศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิตโคเนื้อ เพื่อร่วมแก้ปัญหาและยกระดับประสิทธิภาพการผลิตโคเนื้อ

1.5 ลดต้นทุนการผลิต โดยพัฒนาสร้างนวัตกรรมการแปรรูป การถนอมและพัฒนาอาหารสัตว์เคี้ยวเอื้อง แบบอาหารแห้ง และอาหารหมักให้สอดคล้องกับปฏิทินการผลิตวัตถุดิบอาหารสัตว์ท้องถิ่น

บทบาทของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

สถานีพัฒนาอาหารสัตว์สตูล เป็นผู้ศึกษา วิจัย พัฒนา และให้คำปรึกษาทางวิชาการด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยีอาหารสัตว์ ตั้งแต่การจัดการแปลงหญ้าและการถนอมอาหารสัตว์ ทั้งในส่วนอาหารแห้งและอาหารหมักไว้ใช้ในฤดูแล้ง การพัฒนาสูตรอาหารผสมเองที่เหมาะสมตามความต้องการของโคในแต่ละช่วงการผลิต โดยมีความสอดคล้องกับวัตถุดิบอาหารสัตว์หรือผลพลอยได้ทางการเกษตรที่มีราคาถูกตามฤดูกาลที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น

ภาควิชาสัตวศาสตร์ คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (วิทยาเขตหาดใหญ่) เป็นผู้ให้บริการทางวิชาการ การศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพืชอาหารสัตว์ และอาหารสัตว์ เพื่อร่วมแก้ปัญหาและยกระดับประสิทธิภาพการผลิตโคเนื้อ

2. ประเด็นที่ 2 การสร้างความมั่นคงในอาชีพให้แก่เกษตรกร และองค์กรเกษตรกร ภายใต้การบูรณาการร่วมระหว่างกรมปศุสัตว์ กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่ เอกชน เกษตรกร/กลุ่มเกษตรกร/สหกรณ์

2.1 สร้าง Smart Farmer โดยการใช้ระบบสารสนเทศมาเชื่อมโยงเครือข่ายของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง ในประเทศ และนอกประเทศ เพื่อให้เกษตรกรทราบความเคลื่อนไหวการผลิตโคเนื้อทั้งระบบ (ราคาโคมีชีวิต/เนื้อโคในและต่างประเทศ/ราคาวัตถุดิบอาหารสัตว์ และอื่น ๆ) ทั้งนี้ให้เริ่มต้นจากการพัฒนาผู้จัดการสหกรณ์ให้เป็นผู้จัดการปราคาปราคา (Smart Manager)

บทบาทของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสงขลา กรมส่งเสริมสหกรณ์ ส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร โดยการฝึกอบรมและพัฒนาผู้จัดการสหกรณ์ให้เป็นผู้จัดการปราคาปราคา (Smart Manager) ซึ่งมีความสามารถในการบริหารจัดการ การตลาดและการจัดทำบัญชี

หอการค้าจังหวัดสงขลา ปรึกษาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเกษตรและปศุสัตว์ และช่วยอำนวยความสะดวกในการทำธุรกิจของสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา จำกัด

2.2 การกำหนดพื้นที่การเลี้ยงโคเนื้อ โดยความร่วมมือกับหน่วยงานในพื้นที่ รูปแบบเกษตรปศุสัตว์แปลงใหญ่ ลักษณะของการพัฒนาระดับจังหวัด (กำหนดเป็นแผนพัฒนาจังหวัด) ภายใต้เงื่อนไขสำคัญศักยภาพการพื้นที่ โรงฆ่าผู้รวบรวม ตลาด และวิชาการสนับสนุน

บทบาทของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสงขลา โดยปศุสัตว์อำเภอเป็นผู้จัดการแปลง ดูแลในด้านการผลิตและการเพิ่มผลผลิต

สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสงขลา เป็นผู้บริหารจัดการและทำการตลาด

2.3 การสนับสนุนด้านเครื่องมือ ด้านวิชาการ ด้านงานวิจัย ด้านสินเชื่อ ทั้งนี้ การสนับสนุนระบบพี่เลี้ยงให้แก่เกษตรกรที่มีความจำเพาะในพื้นที่

บทบาทของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

บริษัทประชารัฐรักสามัคคีจังหวัดสงขลา (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้กับ สหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา จำกัด โดยเป็นผู้ประสานงานในการจับคู่ภารกิจในแต่ละด้านของการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ คล้ายกับเป็นพี่เลี้ยง ทั้งนี้บริษัทประชารัฐรักสามัคคีจังหวัดสงขลา (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด จะดำเนินงานโดยความร่วมมือกับ คณะทำงานและขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ (E3) ซึ่งเป็นกรรมการ/เลขานุการร่วมของ คณะกรรมการประสานและขับเคลื่อนนโยบายสานพลังประชารัฐประจำจังหวัดสงขลา (คสป.)

2.4 การสนับสนุนการรวมกลุ่ม และการสร้างเครือข่าย ตลอดโซ่อุปทาน โดยมีข้อมูลวิเคราะห์ต้นทุน - ผลตอบแทนของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ เพื่อนำข้อมูลมาบริหารจัดการการรวมกลุ่มเกษตรกร เพื่อลดต้นทุนการผลิต

บทบาทของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

สหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา จำกัด

2.5 สนับสนุนการรวมกลุ่มระหว่างสหกรณ์ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ เพื่อให้เกิดห่วงโซ่การผลิต

บทบาทของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

หอการค้าจังหวัดสงขลา

สหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อพัทลุง จำกัด

2.6 สนับสนุนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนความรู้ด้านโคเนื้อครบวงจร

บทบาทของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ภาควิชาสัตวศาสตร์ คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

2.7 สร้างความร่วมมือระหว่างประเทศในภูมิภาคอาเซียน เพื่อสร้างโอกาสความร่วมมือเพื่อเชื่อมโยงการพัฒนาระบบตลาดโคมีชีวิต และเนื้อโค

บทบาทของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

หอการค้าจังหวัดสงขลา

3. ประเด็นที่ 3 ยกระดับผลิตภาพโคเนื้อไทย จากการบริหารจัดการวัตถุดิบพืชอาหารสัตว์และเศษเหลือจากและอุตสาหกรรมเกษตร

3.1 ส่งเสริมการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีระบบการผลิต เกือบเกี่ยวรวบรวมวัตถุดิบอาหารสัตว์ โดยใช้เครื่องจักรกลการเกษตรเพื่อลดแรงงาน ต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพ

บทบาทของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

- สถานีพัฒนาอาหารสัตว์สตูล
ภาควิชาสัตวศาสตร์ คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- 3.2 สนับสนุนการวิจัย พัฒนาสร้างนวัตกรรมการแปรรูป การถนอมและอาหารสัตว์เคี้ยวเอื้อง
แบบอาหารแห้ง และอาหารหมักให้สอดคล้องกับปฏิทินการผลิตวัตถุดิบอาหารสัตว์ท้องถิ่น
บทบาทของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง
สถานีพัฒนาอาหารสัตว์สตูล
ภาควิชาสัตวศาสตร์ คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- 3.3 พัฒนาศูนย์ธุรกิจผลิตพืชอาหารสัตว์เกษตรแปลงใหญ่ (Feed production
zoning) โดยส่งเสริมรวมกลุ่มเกษตรกร (วิสาหกิจ/สหกรณ์)
บทบาทของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง
สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสงขลา โดยปศุสัตว์อำเภอเป็นผู้จัดการแปลง
- 3.4 สร้างศูนย์อาหารสัตว์ชุมชน (Feed center/Hub) สนับสนุนการพัฒนา
หน่วยธุรกิจโรงงานอาหารสัตว์ชุมชนเกษตรแปลงใหญ่ เพื่อบริหารจัดการระบบการจัดเก็บแปรรูปและสร้าง
ผลิตภัณฑ์สูตรอาหารสัตว์ บริการสมาชิกและเกษตรกรในชุมชนที่มีประสิทธิภาพ
บทบาทของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง
สถานีพัฒนาอาหารสัตว์สตูล
สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสงขลา
ภาควิชาสัตวศาสตร์ คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
สหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา จำกัด
- 3.5 ยกระดับการให้บริการเชิงรุกด้านการตรวจวิเคราะห์คุณภาพอาหารสัตว์ ของ
หน่วยงานภาครัฐ สถาบันการศึกษาและเอกชน ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด
บทบาทของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง
สถานีพัฒนาอาหารสัตว์สตูล
- 3.6 สนับสนุนสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ เพื่อพัฒนาธุรกิจการผลิต เก็บเกี่ยว แปรรูปและ
ผลิตภัณฑ์อาหารสัตว์ สำหรับเกษตรกร/กลุ่ม/วิสาหกิจ/สหกรณ์
บทบาทของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.)
- 3.7 ส่งเสริมการใช้นวัตกรรมอาหารและการจัดการให้อาหารสัตว์ เพื่อยกระดับ
ประสิทธิภาพการผลิตโคเนื้อ ด้วยวิทยาการอาหารสัตว์ และให้อาหารสำหรับแม่พันธุ์สามารถให้ผลผลิต
บทบาทของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง
สถานีพัฒนาอาหารสัตว์สตูล
ภาควิชาสัตวศาสตร์ คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- 3.8 ผลักดันให้วิสาหกิจชุมชน/สหกรณ์สามารถผลิตอาหารสัตว์ที่มีคุณภาพในราคา
ที่เป็นธรรม เพื่อจำหน่ายให้แก่เกษตรกรสมาชิก/เครือข่าย โดยสนับสนุนส่งเสริมการสร้างศูนย์อาหารสัตว์
ชุมชน พัฒนาหน่วยธุรกิจโรงงานอาหารสัตว์ชุมชน
บทบาทของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง
สถานีพัฒนาอาหารสัตว์สตูล

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสงขลา

ภาควิชาสัตวศาสตร์ คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
สหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา จำกัด

3.9 ส่งเสริมการถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการบริหารจัดการพันธุ์พืช
อาหารสัตว์ ผลพลอยได้จากเกษตร อุตสาหกรรมเกษตร และพืชอาหารราคาตกต่ำ เพื่อลดต้นทุนอาหารสัตว์
บทบาทของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

สถานีพัฒนาอาหารสัตว์สตูล

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสงขลา

ภาควิชาสัตวศาสตร์ คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

3.10 สนับสนุนการสร้างศักยภาพเกษตรกรและพี่เลี้ยง สำหรับกลุ่ม/วิสาหกิจ/
สหกรณ์ที่ต้องการประกอบธุรกิจอาหารโคเนื้อ

บทบาทของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

บริษัทประชารัฐรักสามัคคีจังหวัดสงขลา (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.)

บทที่ 3

ปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อของ สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

การดำเนินโครงการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตจังหวัดชายแดน
ภาคใต้ ของ สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

1. ภารกิจ

ตามคำสั่ง สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า (เฉพาะ) ที่ 886/57 ลง 17 ต.ค.57 เรื่อง การปฏิบัติงานส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิต จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีงบประมาณ พ.ศ.2558 เพื่อให้การปฏิบัติงานตามแผนงาน / โครงการ ของ สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า ในการสนับสนุน กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า และส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีงบประมาณ พ.ศ.2561 เป็นไปด้วยความเรียบร้อย จึงให้ปฏิบัติดังนี้

1.1 วางแผนประสานงาน/ควบคุม/กำกับดูแล และอำนวยการ การปฏิบัติ ของ หน่วยขึ้นตรง และสำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า ในการพัฒนา เพื่อความมั่นคง สนับสนุน กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า

1.2 จัดชุดส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตจังหวัดชายแดนภาคใต้ ติดตาม ความก้าวหน้า / ปัญหาอุปสรรค และข้อขัดข้อง ของกลุ่มผู้เลี้ยงโค 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา

1.3 สนับสนุนงานส่งเสริมสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโค นทพ. จำนวน 1,350 ราย

1.4 สนับสนุนศูนย์เรียนรู้การเลี้ยงโคฟาร์มตัวอย่างอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ปิยามมั่ง บ้านปียา ตำบลปิยามมั่ง อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี

2. แผนการดำเนินงาน ปีงบประมาณ พ.ศ.2561

2.1 กลุ่มงานส่งเสริมกลุ่มผู้เลี้ยงโค

2.1.1 จัดสร้างที่ทำการสหกรณ์ผู้เลี้ยงโค นทพ. จังหวัดสงขลา พร้อมวัสดุสำนักงาน

2.1.2 จัดหายาเวชภัณฑ์และก้อนแร่ธาตุสนับสนุนกลุ่มผู้เลี้ยงโค

2.1.3 จัดหาวัสดุ - อุปกรณ์ ในการเลี้ยงโคให้กับสมาชิก ปลุกแปลงหญ้า รายละเอียด 1.5 ไร่ และซ่อมคอกโคให้กับสมาชิกผู้เลี้ยงโค จำนวน 350 ราย

2.1.4 ประกวตโค สายพันธุ์ นทพ.

2.1.5 การบริหารการตลาดนัดโค 6 ครั้ง/ปี

2.1.6 สร้างคอกโคเหล็กเคลื่อนที่ ขนาด 10 x 20 เมตร

2.1.7 สร้างของผสมเทียมโค

2.1.8 สร้างโรงผลิตอาหารสัตว์/อาคารสับย่อยพร้อมเครื่องอุปกรณ์

- 2.1.9 สร้างโรงผลิตปุ๋ยอาคารสับย่อยพร้อมเครื่องอุปกรณ์
- 2.1.10 สนับสนุนเต็นท์ผ้าใบ ขนาด 4 x 8 เมตร พร้อมเก้าอี้พลาสติก
- 2.1.11 จัดชุดส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิต ตรวจสอบติดตามความก้าวหน้าของโครงการ / ปัญหาอุปสรรคและข้อขัดข้อง ในเรื่องจัดการประชุมกลุ่ม, การทำอาหารสัตว์, การจัดทำแปลงหญ้า, การซ่อมคอก/ รวบรวมข้อมูลทางสถิติ ของกลุ่มผู้เลี้ยงโคในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา
- 2.2 กลุ่มงานศูนย์เรียนรู้การเลี้ยงโคฟาร์มตัวอย่างอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ปิยามมิ่ง บ้านปิยา ตำบลปิยามมิ่ง อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี
- 2.2.1 จัดหาวัสดุการเกษตรสนับสนุนศูนย์เรียนรู้การเลี้ยงโคฯ ต.ปิยามมิ่ง อ.ยะหริ่ง จว.ป.น.
- 2.2.2 จัดหาวัสดุผลิตอาหารชั้นสนับสนุนศูนย์เรียนรู้การเลี้ยงโคฯ ต.ปิยามมิ่ง อ.ยะหริ่ง จว.ป.น.
- 2.2.3 จัดฝึกอบรมให้ความรู้และส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงโค 12 รุ่น
- 2.2.4 ศึกษาดูงาน จำนวน 4 รุ่น
- 2.2.5 บริหารงานทั่วไป
- 2.2.6 การประชาสัมพันธ์กลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ.
- 2.2.7 งานด้านการข่าว

3. เป้าหมายการดำเนินโครงการปีงบประมาณ พ.ศ.2561

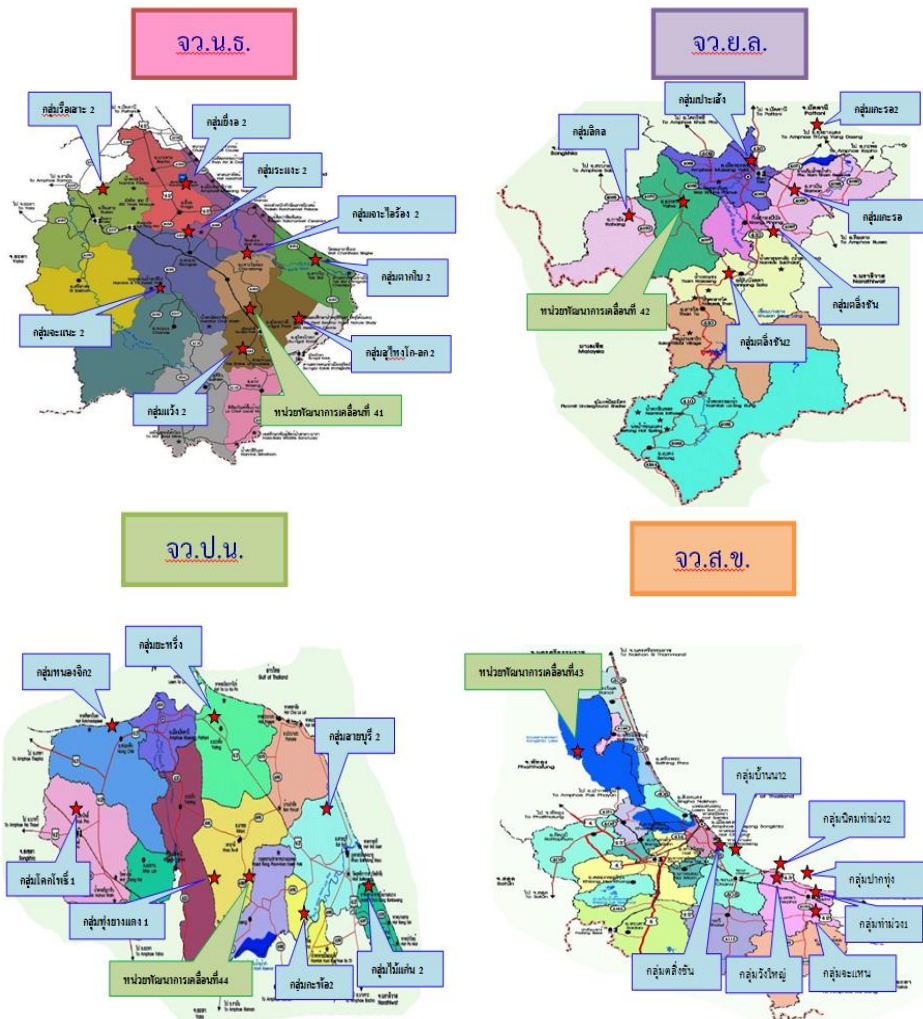
เพิ่มจำนวนสมาชิกใหม่ 350 ราย จากเดิม 1,000 ราย เป็น 1,350 ราย เป็นการดำเนินงานเพื่อพัฒนาศักยภาพ และทักษะความรู้ความสามารถในการเลี้ยงโคพื้นเมืองลูกผสม โดยมีความมุ่งหมายในการสร้างอาชีพ เพิ่มรายได้ ลดต้นทุนในการผลิต เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่ รวมทั้งเพื่อให้สมาชิกมีภูมิคุ้มกันสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พร้อมทั้งจะเผชิญปัญหาภัยคุกคามทุกมิติของความมั่นคง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นการสร้างเครือข่ายกลุ่มราษฎรในพื้นที่ให้มีทัศนคติที่ดี มีความเชื่อมั่นศรัทธาและพร้อมให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

เป้าหมาย คือ รายได้ของสมาชิกกลุ่มอาชีพผู้เลี้ยงโคเนื้อพันธุ์ผสมตามโครงการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตของพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลาทั้งสิ้น 33 กลุ่ม เพิ่มขึ้นร้อยละ 15 ภายในปีงบประมาณ พ.ศ.2561

4. พื้นที่เป้าหมายกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จำนวน 350 ราย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2561

- 4.1 จังหวัดนราธิวาส ดำเนินการโดย หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 41 สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า จำนวน 24 กลุ่ม สมาชิก 98 ราย
- 4.2 จังหวัดยะลา ดำเนินการโดย หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 42 สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า จำนวน 6 กลุ่ม สมาชิก 47 ราย
- 4.3 จังหวัดปัตตานีดำเนินการโดย หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 44 สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า จำนวน 22 กลุ่ม สมาชิก 113 ราย
- 4.4 จังหวัดสงขลา ดำเนินการโดย หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 43 สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า จำนวน 14 กลุ่ม สมาชิก 92 ราย

แผนภาพที่ 3 - 1 พื้นที่เป้าหมายกลุ่มผู้เลี้ยงโคนเนื้อ นทพ. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2561

ที่มา : สรุปรายงานผลการปฏิบัติงาน โครงการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีงบประมาณ พ.ศ.2561 ประจำเดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ.2561

สถานการณ์ที่ผ่านมาและสถานการณ์ปัจจุบัน

1. แนวความคิดการดำเนินงาน

จากการดำเนินงานด้านการส่งเสริมเลี้ยงโคนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา สามารถสรุปแนวความคิดการดำเนินงาน แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

1.1 ระยะที่ 1 สร้างความไว้วางใจด้วยการนำน้ำเชื้อโคพันธุ์ดีของ นทพ. เข้าไปปรับปรุงสายพันธุ์โคให้กับราษฎรในพื้นที่ที่หน่วยงานปกติเข้าไปไม่ถึง ตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการเลี้ยงโคพื้นเมือง ในหมู่บ้านเสริมสร้างสันติสุข (ปีงบประมาณ พ.ศ.2553 - 2557)

1.1.1 เป้าหมาย :

1.1.1.1 มีอาสาสมัครผสมเทียม จำนวน 66 คน

1.1.1.2 ปรับปรุงสายพันธุ์โคด้วยการผสมเทียมไม่น้อยกว่า ปีละ 3,500 ครั้ง

1.1.1.3 การรักษาสัตว์และบำรุงพันธุ์ไม่น้อยกว่าปีละ 6,000 ครั้ง

1.1.1.4 ติดตามลูกโคเกิดไม่น้อยกว่า 40% ของการผสมเทียม

1.1.2 ผลการดำเนินงาน :

1.1.2.1 มีอาสาผสมเทียม จำนวน 66 คน

1.1.2.2 สามารถผสมเทียมโคได้ จำนวน 33,218 ครั้ง

1.1.2.3 สามารถรักษาสัตว์และบำรุงพันธุ์ได้ จำนวน 56,511 ครั้ง

1.1.2.4 ติดตามลูกโคเกิดได้ จำนวน 13,346 ตัว คิดเป็นร้อยละ 40.17

1.2 ระยะเวลาที่ 2 สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคด้วยการจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. ตามโครงการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิต จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปีงบประมาณ พ.ศ.2558 - 2560)

1.2.1 เป้าหมาย :

1.2.1.1 จัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงโค จำนวน 66 กลุ่ม มีสมาชิก จำนวน 1,000 ราย

1.2.1.2 จัดสร้างศูนย์การเรียนรู้การเลี้ยงโคเนื้อ นทพ. ณ ฟาร์มตัวอย่างบ้านปียา ตำบลปียามูมั่ง อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี

1.2.2 ผลการดำเนินงาน :

1.2.2.1 ปีงบประมาณ พ.ศ.2558 - 2560 ดำเนินการจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ.จำนวน 66 กลุ่ม สมาชิก จำนวน 1,000 ราย ประชากรโดยรวมทั้งสิ้นจำนวน 5,396 ตัว (ไม่คิดจำนวนลูกโคเกิด)

1.2.2.2 ดำเนินการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้การเลี้ยงโคเนื้อ นทพ. แล้วเสร็จสามารถเปิดการฝึกอบรมได้แล้ว

1.3 ระยะเวลาที่ 3 สร้างความยั่งยืนให้กับกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. ด้วยการจัดตั้งสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการทั้งหมดในการส่งเสริมเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. ในพื้นที่ โดยมี นทพ. และสหกรณ์จังหวัดเป็นหน่วยสนับสนุน ทั้งนี้ เพื่อให้สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคมีความยั่งยืนในการประกอบอาชีพจนสามารถพึ่งพาตนเองได้ (ปีงบประมาณ พ.ศ.2561 - 2563)

1.3.1 เป้าหมาย :

1.3.1.1 จัดตั้งสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา จำกัด เป็นโครงการต้นแบบ (Pilot Project) ของ สหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัด จำกัด

1.3.1.2 จัดสร้างแหล่งผลิตสินค้าเพื่อใช้เป็นธุรกิจของสหกรณ์ (โรงผลิตปุ๋ยคอกและโรงผลิตอาหารสัตว์)

1.3.2 ผลการดำเนินงาน :

1.3.2.1 สามารถจัดตั้งสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา จำกัด เป็นโครงการต้นแบบ (Pilot Project) ของ สหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัด จำกัด

1.3.2.2 จัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงโค จำนวน 28 กลุ่ม มีสมาชิก จำนวน 350 ราย

2. สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา ปีงบประมาณ พ.ศ.2558 - 2561

กลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา มีจำนวน 14 กลุ่ม มีจำนวนสมาชิก 343 ราย มีจำนวนประชากรโครวมทั้งสิ้น 2,886 ตัว (เพศผู้ 1,124 ตัว และเพศเมีย 1,762 ตัว) โดยตลอดระยะเวลา 4 ปี มีจำนวนโคที่จำหน่ายไปแล้ว 144 ตัว (เพศผู้ 89 ตัว และเพศเมีย 55 ตัว) ราคาเฉลี่ย 21,018.54 บาท/ตัว คิดเป็นเงิน 3,026,670.-บาท ดังข้อมูลต่อไปนี้

ตารางที่ 3 - 1 สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2558 - 2561

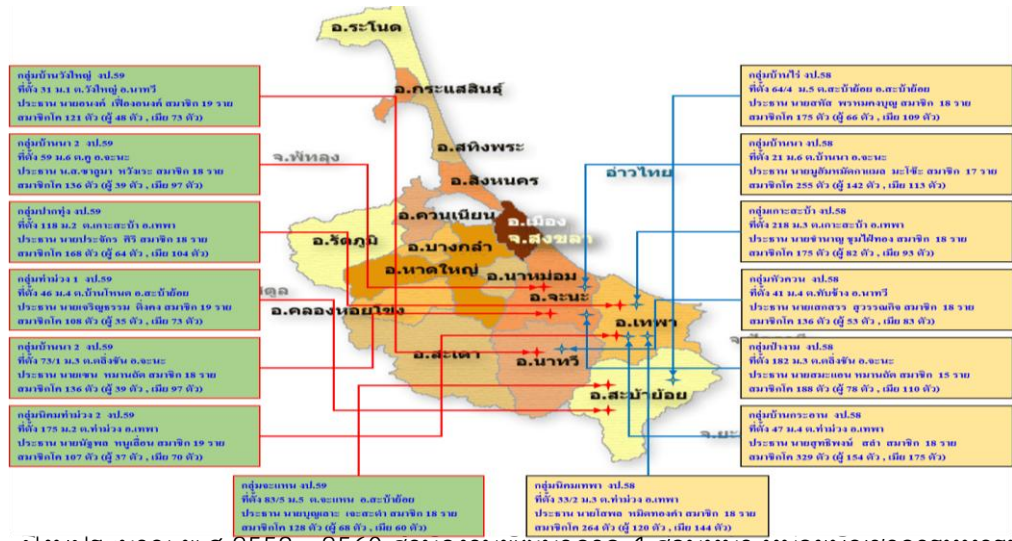
ปี 58				
ลำดับ	ชื่อกลุ่ม	ชื่อประธานกลุ่ม	ที่อยู่	เบอร์โทรศัพท์
1	กลุ่มบ้านไร่	นายสหัส พรหมคงบุญ	85/5 หมู่ 5 ตำบลจะแหน อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา	084-3139002
2	กลุ่มบ้านนา	นายมุฮัมหมัด กาแมล มะไซ๊ะ	21 หมู่ 6 ตำบลบ้านนา อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา	081-2778972
3	กลุ่มนิคมเทพา	นายโสพล หมดทองคำ	33/2 หมู่ 3 ตำบลท่าม่วง อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา	085-0799617
4	กลุ่มกระอาน	นายสุทธิพงษ์ สล้าเหม	47 หมู่ 4 ตำบลท่าม่วง อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา	081-7989657
5	กลุ่มเกาะสะบ้า	นายชำนาญ ชุมไฟทอง	21 หมู่ 3 ตำบลเกาะสะบ้า อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา	084-4669439
6	กลุ่มป่างาม	นายสมะแอน หมาถัด	182 หมู่ 3 ตำบลตลิ่งชัน อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา	089-8779681
7	กลุ่มหัวควน	นายเสกสรร สุวรรณกิจ	41 หมู่ 4 ตำบลทับช้าง อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา	081-0984057
7 กลุ่ม		จำนวนสมาชิก 87 ราย	ประชากรโคของสมาชิก 516 ตัว (ผู้ 153 ตัว, เมีย 363 ตัว)	

ตารางที่ 3 - 1 สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2558 - 2561 (ต่อ)

ปี 59				
ลำดับ	ชื่อกลุ่ม	ชื่อประธานกลุ่ม	ที่อยู่	เบอร์โทรศัพท์
1	กลุ่มปากทุ่ง	นายประจักษ์ ศิริ	118 หมู่ 2 ตำบลเกาะสะบ้า อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา	098-0840947
2	กลุ่มบ้านนา 2	นางสาวชาลุม่า หวังระ	59/1 หมู่ 6 ตำบลคู อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา	083-3985933
3	กลุ่มบ้านจะแหน	นายบุลเลาะ เจ๊ะสะดำ	64 หมู่ 5 ตำบลสะบ้าย้อย อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา	098-5507696
4	กลุ่มท่าม่วง 1	นายเจริญธรรม ดิงคง	4/6 หมู่ 4 ตำบลโหนด อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา	085-6712592
5	กลุ่มท่าม่วง 2	นายรัฐพล หนูเลื่อน	175/2 หมู่ 3 ตำบลท่าม่วง อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา	080-1387548
6	กลุ่มบ้านวังใหญ่	นายอนงค์ เพ็องอนงค์	31/1 หมู่ 1 ตำบลวังใหญ่ อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา	087-2880563
7	กลุ่มตลิ่งชัน	นายเชน หมาถัด	73/1 หมู่ 3 ตำบลตลิ่งชัน อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา	089-8784977
7 กลุ่ม		จำนวนสมาชิก 87 ราย	ประชากรโคของสมาชิก 881 ตัว (ผู้ 384 ตัว, เมีย 497 ตัว)	
ปี 60				
-	-	-	-	-
14 กลุ่ม (เดิม)		จำนวนสมาชิก 77 ราย	ประชากรโคของสมาชิก 1,022 ตัว (ผู้ 453 ตัว, เมีย 569 ตัว)	
ปี 61				
-	-	-	-	-
14 กลุ่ม (เดิม)		จำนวนสมาชิก 92 ราย	ประชากรโคของสมาชิก 467 ตัว (ผู้ 134 ตัว, เมีย 333 ตัว)	
จำนวนทั้งสิ้น 14 กลุ่ม		จำนวนสมาชิก 343 ราย	ประชากรโคของสมาชิก 2,886 ตัว (ผู้ 1,124 ตัว, เมีย 1,762 ตัว)	

ที่มา : สรุปรายงานสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. ปีงบประมาณ พ.ศ.2558 - 2561 สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

แผนภาพที่ 3 - 2 ที่ตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา จำนวน 14 กลุ่ม

ปีงบประมาณ พ.ศ.2558 - 2560 สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ตารางที่ 3 - 2 สรุปจำนวนสมาชิกและประชากรโคในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2558 - 2561

ปี งบประมาณ	จำนวนกลุ่ม	แม่พันธุ์โคที่แจกจ่าย	ลูกโคที่เกิดจากแม่พันธุ์ที่แจกจ่าย			รวมประชากรโคของประธานกลุ่ม			
			รวม (ตัว)	เพศผู้ (ตัว)	เพศเมีย (ตัว)				
58	7	28	16	12	4	44			
59	7	28	20	7	13	48			
60	-	84	6	3	3	34			
รวม	14	28	42	22	20	126			
ปี งบประมาณ	สมาชิก (ราย)	ประชากรโคของสมาชิก			ลูกโคเกิดใหม่ของสมาชิก			รวมโคสมาชิก	รวมโคทั้งสิ้น
		รวม (ตัว)	เพศผู้ (ตัว)	เพศเมีย (ตัว)	รวม (ตัว)	เพศผู้ (ตัว)	เพศเมีย (ตัว)		
58	87	510	148	362	6	5	1	516	560
59	87	516	184	332	365	200	165	881	929
60	77	238	23	215	784	430	354	1,022	1,056
61	92	467	134	333	-	-	-	467	467
รวม	343	1,731	489	1,242	1,155	635	520	2,886	3,012
ปี งบประมาณ	สมาชิก (ราย)	จำนวนกลุ่ม	จำนวนโคที่จำหน่าย			เป็นเงิน (บาท)	ราคาเฉลี่ย/ตัว (บาท)		
			รวม (ตัว)	เพศผู้ (ตัว)	เพศเมีย (ตัว)				
58	87	7	3	3	-	66,000.-	22,000.-		
59	87	7	7	5	2	155,000.-	22,142.86		
60	77	-	134	81	53	2,805,670.	20,937.84		
61	92	-	-	-	-	-	-		
รวม	343	14	144	89	55	3,026,670.-	-		

ที่มา : สรุปรายงานสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. ปีงบประมาณ พ.ศ.2558 - 2561 สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

ปัญหาและอุปสรรค

1. ทางกายภาพ

1.1 เกษตรกร

- 1.1.1 ประกอบอาชีพหลักอยู่เดิมแล้ว อยากรีไทร์เป็นอาชีพเสริมเท่านั้น
ไม่พร้อมที่จะยี่ดอาชีพเลี้ยงโคเนื้อเป็นอาชีพหลัก
- 1.1.2 ไม่มีความพร้อมทางด้านสถานที่และแปลงหญ้าที่จะเป็นอาหารให้กับโค
- 1.1.3 ไม่มีองค์ความรู้ในการเลี้ยงมากเพียงพอ
- 1.1.4 ไม่มีเงินทุน และบางรายมีภาระหนี้สิน
- 1.1.5 เป็นผู้สูงอายุ บางรายเลิกเลี้ยงโคทันทีที่ประสบปัญหาในการเลี้ยง
- 1.1.6 มีภูมิสำเนาไกล ลำบากต่อการเดินทางมาอบรม ทำให้อบรมได้จำนวนน้อย
- 1.1.7 เหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดกิจกรรมต่าง ๆ
ที่จะส่งเสริมและพัฒนากลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ
- 1.1.8 ไม่มีใจรักในการเลี้ยงโค แต่เป็นผู้ที่หวังจะมารับโคแล้วไปขาย โดยไม่เลี้ยง
- 1.1.9 ปัจจัยด้านเวลาที่จะเข้าร่วมกลุ่ม
- 1.1.10 ไม่เห็นความสำคัญของการจัดอบรม
- 1.1.11 ประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการแจกจ่ายโค มีภูมิสำเนาไกล ทำให้
ลำบากต่อการเดินทางมาอบรม จึงอบรมได้จำนวนน้อย
- 1.2 เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานชุดส่งเสริมกลุ่มผู้เลี้ยงโค
- 1.2.1 มีจำนวนไม่เพียงพอ
- 1.2.2 มีทักษะความรู้ไม่เพียงพอ
- 1.2.3 ไม่เข้าใจนโยบายของหน่วย
- 1.2.4 มีวาระงานมาก จึงไม่สามารถทุ่มเทความสำคัญให้กับการส่งเสริม
การเลี้ยงโคได้
- 1.2.5 ไม่เอาใจใส่ เพราะไม่มีใจรัก
- 1.2.6 เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานไม่ใช่คนในพื้นที่ จึงมีปัญหาในเรื่องภาษาที่ใช้
สื่อสารกับประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งมีผลต่อการติดตามโครงการ
- 1.3 ผู้บังคับหน่วย
- 1.3.1 ให้ความสำคัญเรื่องการส่งเสริมการเลี้ยงโคน้อยกว่าเรื่องการพัฒนา
โครงสร้างพื้นฐาน
- 1.3.2 ไม่เข้าใจเรื่องโค ทำให้ไม่สามารถขับเคลื่อนโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 1.4 แมโคต้นน้ำ
- 1.4.1 บางส่วนมีปัญหาเรื่องระบบสืบพันธุ์
- 1.4.2 บางตัว มีอายุมาก จะสามารถขยายผลต่อไปได้ในเวลาไม่นาน
- 1.4.3 โคที่ได้รับแจกจ่ายเป็นโคที่มาจากภาคกลาง จึงไม่สามารถทนต่อสภาพ
ภูมิประเทศภูมิอากาศในพื้นที่ได้จริง
- 1.5 อาหาร
- 1.5.1 ขาดแคลนพื้นที่ปลูกพืชอาหารสัตว์
- 1.6 คอกโค/โรงเรือน
- 1.6.1 คอกไม่ได้มาตรฐาน
- 1.6.2 คอกไม่พอ

1.6.3 คอกแฉะ

1.7 งบประมาณ

1.7.1 ใช้งบประมาณไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ จึงไม่สามารถสนองตอบความต้องการของชุมชนได้อย่างทั่วถึง

1.7.2 ใช้งบประมาณจำนวนมากไปกับการตรวจติดตามและประเมินผล เนื่องจากการเดินทางในพื้นที่มีระยะทางไกล

1.8 สภาพการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่

1.8.1 สภาพการเลี้ยงโคของเกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เป็นเหตุให้แม่โคเนื้อที่เกษตรกรเลี้ยงมีสภาพไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร ขาดความสมบูรณ์พันธุ์ ผสมติดยาก และมีอัตราการให้ลูกต่ำ

1.8.2 ประสิทธิภาพระบบการบริการผสมเทียมโคต่ำ

1.8.3 การกระจายบริการสุขภาพสัตว์ไม่ทั่วถึง

2. เชิงระบบ

2.1 การแจกจ่ายโค

2.1.1 ระบบเศรษฐกิจตกต่ำ ราษฎรบางรายที่รับโคไปแล้ว นำโคไปขาย

2.1.2 มีการเปลี่ยนแปลงเกษตรกรผู้รับโค ทำให้ไม่ได้เป้าหมายที่ตรงกับความ ต้องการอย่างแท้จริง

2.1.3 เกษตรกรหลายรายไม่เคยมีประสบการณ์ในการเลี้ยงโค ดังนั้นเมื่อได้รับการแจกจ่ายโคไปแล้ว ไม่สามารถเลี้ยงได้

2.2 การดูแลโคและการผสมเทียม โดยอาสาสมัคร/อาสาปศุสัตว์/ประธานกลุ่ม

2.2.1 อาสาสมัคร/อาสาปศุสัตว์/ประธานกลุ่ม มีประสบการณ์ในการเลี้ยง และดูแลสุขภาพโคแตกต่างกัน ทำให้ความสามารถในการสังเกตการณ์เป็นสัตว์ ความสามารถในการผสมเทียม และความสามารถในการดูแลสุขภาพโคแตกต่างกัน

2.2.2 ความเอาใจใส่ในการเลี้ยงก็เป็นสิ่งสำคัญ เพราะโคในกลุ่มที่เกษตรกร ดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดี จะมีประสิทธิภาพการผลิตที่สูงกว่าโคที่เลี้ยงปล่อยตามปกติ

2.3 ขั้นตอนการติดตามโครงการ

2.3.1 จากการที่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการร้อยละ 20 ชายโค หลังจากที่ได้รับแจกจ่าย ทำให้การประเมินผลในเรื่องของการเจริญเติบโตและการให้กำเนิดลูกโค ไม่ได้ยึดติดตามที่กำหนดไว้

2.3.2 เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการบางพื้นที่ ไม่ให้ความร่วมมือในการติดตาม และประเมินผล

2.3.3 เกษตรกรมักจะเลี้ยงโคในลักษณะปล่อยทุ่ง ทำให้ในการติดตามไป ตรวจสอบไม่พบโคที่แจกจ่าย

2.3.4 ปัญหาเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ มีผลต่อการติดตามโครงการ เนื่องจากพื้นที่ต้องเข้าไปติดตามมีความเสี่ยงสูง

2.4 การตลาด

2.4.1 การดำเนินธุรกิจด้านโคเนื้อยังเป็นธุรกิจของพ่อค้าคนกลางในพื้นที่

2.4.2 ราคาโคมีชีวิตถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง โดยพ่อค้าท้องถิ่นจะทำการติดต่อซื้อโคมีชีวิตจากเกษตรกรโดยตรง เพื่อทำการฆ่าชำแหละแล้วจึงขายต่อพ่อค้าขายปลีกเนื้อโคชำแหละ หรือ ทำการฆ่าชำแหละและเป็นพ่อค้าขายปลีกเนื้อโคชำแหละเอง

3. ปัญหาข้อขัดข้องอื่น ๆ

3.1 เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ มีวิธีการเลี้ยงโคแบบปล่อยทุ่ง จึงประสบปัญหาเรื่องการควบคุมโรคติดต่อในพื้นที่ เช่น โรคปากเท้าเปื่อย ฯลฯ ซึ่งอาจจะเกิดผลกระทบกับโคที่แจกจ่ายได้

3.2 กฎระเบียบบางอย่าง ยังไม่เอื้ออำนวยในการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อ

3.3 สภาพแวดล้อมและภัยธรรมชาติ ได้แก่ เหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ เป็นต้น

สรุปท้ายบทที่ 3 : ปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อของสำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

จากการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อในห้วงที่ผ่านมา (ปีงบประมาณ พ.ศ.2558 - 2561) ของสำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา ได้แก่ อำเภอจะนะ เทพา สะบ้าย้อย และนาทวี ทำให้ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้ ปัญหาด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ปัญหาด้านการลดต้นทุนการผลิต ปัญหาด้านการตลาด และด้านอื่น ๆ จึงมีแนวคิดในการนำ “นโยบายสานพลังประชารัฐ สร้างเศรษฐกิจฐานราก ขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้สู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” มาสร้างรูปแบบการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อภายใต้โครงการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อสนับสนุนการแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยสร้างแบบจำลองการดำเนินงานตามกระบวนการประชารัฐของสหกรณ์โคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา จำกัด นำมาเป็นต้นแบบการดำเนินโครงการให้กับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

บทที่ 4

ปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนา การเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

เอกสารวิจัยเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ เพื่อสนับสนุนการแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยกระบวนการประชารัฐ” มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษากระบวนการประชารัฐ และรูปแบบการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ ภายใต้โครงการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อของ สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา และเพื่อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ เพื่อสนับสนุนการแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยกระบวนการประชารัฐ โดยผู้วิจัยเลือกศึกษากลุ่มตัวอย่างจากพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา ได้แก่ อำเภอจะนะ อำเภอเทพา อำเภอสะบ้าย้อย และอำเภอนาทวี ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความพร้อมและสามารถจัดตั้งสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา จำกัด

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษา การวิเคราะห์และสรุปข้อมูลเชิงคุณภาพ ออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 การสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการฯ และผู้แทนจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่จะเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนการแก้ปัญหาการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคของโครงการฯ ด้วยกระบวนการประชารัฐ เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยความสำเร็จ ปัญหาและอุปสรรค และแนวทางแก้ไข โดยแยกออกเป็น 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการฯ 5 ระดับ ได้แก่ ผู้กำกับดูแลการดำเนินงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้กำหนดนโยบายการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อของ สนภ.4 สน. ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ เกษตรกรผู้ได้รับผลประโยชน์ และผู้จัดการสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา จำกัด

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้แทนจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่จะเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนการแก้ปัญหาการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคของโครงการฯ ด้วยกระบวนการประชารัฐ 4 ภาคส่วน ได้แก่ ผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการศึกษา และภาคการเงินการธนาคาร

ตอนที่ 3 หัวข้อในการสัมภาษณ์

ตอนที่ 4 ผลการสัมภาษณ์

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูล จากการถอดบทสัมภาษณ์

ตอนที่ 6 สรุปความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหา

ส่วนที่ 2 ปัจจัยความสำเร็จ ปัญหาและอุปสรรค และแนวทางแก้ไข

ส่วนที่ 3 แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อด้วยกระบวนการประชารัฐ

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

การสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) ซึ่งเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการฯ และผู้แทนจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่จะเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนการแก้ปัญหา การส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมเลี้ยงโคของโครงการฯ ด้วยกระบวนการประชารัฐ เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยความสำเร็จ ปัญหาและอุปสรรค และแนวทางแก้ไข

1. ความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมเลี้ยงโคเนื้อภายใต้โครงการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตจังหวัดชายแดนภาคใต้ในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา

เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ในเรื่องการสำรวจความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมเลี้ยงโคเนื้อภายใต้โครงการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตจังหวัดชายแดนภาคใต้ในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา ผู้วิจัยจึงดำเนินการสืบสภาพความคิดเห็น โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งผู้แทนจากส่วนราชการที่ปฏิบัติงานอยู่ในจังหวัดสงขลา เจ้าหน้าที่ของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา และเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา โดยแบ่งดำเนินงานเป็น 5 ระดับ ดังนี้

1.1 สัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) เจ้าหน้าที่ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า (กอ.รมน.ภาค 4 สน.) และศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ซึ่งเป็นผู้วางแผน อำนวยการ และกำกับดูแลการปฏิบัติของหน่วยงานทุกภาคส่วนที่แก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.2 สัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) เจ้าหน้าที่ระดับผู้บริหารของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ซึ่งเป็นผู้กำหนดนโยบาย

1.3 สัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) เจ้าหน้าที่ระดับผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นผู้ขับเคลื่อนงานตามนโยบายและแผนงาน

1.4 สัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) ประธานกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อที่เป็นสมาชิกสหกรณ์โคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลาจำกัด จำนวน 14 ราย ซึ่งเป็นตัวแทนของเกษตรกรผู้ได้รับประโยชน์จากการดำเนินโครงการฯ

1.5 สัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) ผู้จัดการสหกรณ์โคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา จำกัด

2. ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้แทนจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่จะเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนการแก้ปัญหาการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมเลี้ยงโคเนื้อภายใต้โครงการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตจังหวัดชายแดนภาคใต้ในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา ด้วยกระบวนการประชารัฐ

เพื่อให้แนวทางในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยกระบวนการประชารัฐเกิดความสมบูรณ์ในเรื่องการสำรวจความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงดำเนินการสืบสภาพความคิดเห็นโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview)

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งผู้แทนจากส่วนราชการที่ปฏิบัติงานอยู่ในจังหวัดสงขลา ภาคเอกชน ภาคการศึกษา และภาคการเงินการธนาคาร โดยแบ่งดำเนินงานเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

2.1 สัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) ผู้แทนจากส่วนราชการ ได้แก่ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสงขลา สถานีพัฒนาอาหารสัตว์สตูล สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสงขลา

2.2 สัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) ผู้แทนจากภาคเอกชน ได้แก่ สหกรณ์โคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา จำกัด, กลุ่มพ่อค้าตลาดโคเนื้อในจังหวัดสงขลา, หอการค้าจังหวัดสงขลา, สหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อพัทลุงจำกัด และบริษัท ประชาธิปไตยสามัคคีจังหวัดสงขลา จำกัด

2.3 สัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) ผู้แทนจากภาคการศึกษา ได้แก่ ภาควิชาสัตวศาสตร์ คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

2.4 สัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) ผู้แทนจากภาคการเงินการธนาคาร ได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาสงขลา และศูนย์บ่มเพาะและพัฒนานวัตกรรม SMEs เกษตร ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขานางเลิ้ง

3. หัวข้อสัมภาษณ์

3.1 คำถามสำหรับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มเลี้ยงโคเนื้อ ภายใต้โครงการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตจังหวัดชายแดนภาคใต้ในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา

3.1.1 ท่านคิดว่า “ถ้าจะเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ประสบความสำเร็จต้องทำอะไร”

3.1.2 ท่านคิดว่า “อะไรเป็นปัญหาในการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้บ้าง”

3.1.3 ท่านคิดว่า “มีวิธีในการแก้ปัญหา ตามข้อ 3.1.2 อย่างไร”

3.2 ผู้แทนจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่จะเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนการแก้ปัญหา การส่งเสริมและพัฒนากลุ่มเลี้ยงโคเนื้อภายใต้โครงการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตจังหวัดชายแดนภาคใต้ในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา ด้วยกระบวนการประชารัฐ

3.2.1 ท่านทราบหรือไม่ว่า “สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา มีการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อให้กับประชาชน”

3.2.2 หน่วยงาน/องค์กรของท่านมีบทบาทอย่างไรในการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มเลี้ยงโคเนื้อให้กับประชาชนในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา ได้แก่ อำเภอจะนะ เทพา สะบ้าย้อย และนาทวี

3.2.3 ท่านเห็นด้วยหรือไม่ และมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการนำ “นโยบายสานพลังประชารัฐ สร้างเศรษฐกิจฐานราก” มาช่วยส่งเสริมและพัฒนากลุ่มเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (เฉพาะพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา ได้แก่ อำเภอจะนะ เทพา สะบ้าย้อย และนาทวี)

3.2.4 ท่านคิดว่า ด้วยศักยภาพของหน่วยงาน/องค์กรของท่าน จะสามารถช่วยสนับสนุนการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มเลี้ยงโคเนื้อให้กับประชาชนในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลาได้อย่างไร

4. ผลการสัมภาษณ์

4.1 ผู้วางแผน อำนวยการ และกำกับดูแลการปฏิบัติของหน่วยงานทุกภาคส่วนที่แก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในเบื้องต้นผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของกองอำนวยการรักษา

ความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า (กอ.รมน.ภาค 4 สน.) และศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ซึ่งถือเป็นหัวใจที่สำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนา โดยได้ขอคำแนะนำเบื้องต้นจาก พันเอก พิระพล พิชิตอริพ่าย หัวหน้ากลุ่มงานมวลชน กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน จังหวัดสงขลา และนายกิตติ สุระคำแหง ผู้ช่วยเลขาธิการ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทราบว่าการแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในกรอบของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า (กอ.รมน.ภาค 4 สน.) ปัจจุบัน แบ่งการดำเนินการออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ คือ ยุทธศาสตร์ความมั่นคง และยุทธศาสตร์การพัฒนา โดยยุทธศาสตร์ความมั่นคง ดำเนินการโดย กองบัญชาการผสมตำรวจ พลเรือน ทหาร (พตท.) เป็นหน่วยบูรณาการปฏิบัติงาน และควบคุมการปฏิบัติ ยึดถือแผนการอำนวยการความเป็นธรรมและความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ในแผนการพัฒนาพื้นที่พิเศษ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นแนวทางการดำเนินงานมีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สามารถดำรงชีวิต และประกอบอาชีพได้อย่างปกติสุข ได้รับสิทธิพื้นฐานตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม มีความเชื่อถือศรัทธาและไว้วางใจในอำนาจรัฐ ส่วนยุทธศาสตร์การพัฒนาดำเนินการ โดยศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) โดยฉีกกำลังจากกระทรวงทบวงกรมด้านการพัฒนาภายใต้การอำนวยการของผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งเป็นผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัด (ผอ.รมน.จังหวัด) มีเป้าหมายต่อประชาชนในพื้นที่ซึ่งเป็นจุดศูนย์กลางยุทธศาสตร์ โดยยึดถือยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นแนวทางในการดำเนินการด้วยการบูรณาการแผนงาน/โครงการตามแผนพัฒนาพื้นที่พิเศษ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ สอดคล้องและเกื้อกูลซึ่งกันและกันในทุกกลยุทธ์ เมื่อสอบถามถึงภารกิจของสำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ในพื้นที่พบว่า ไม่มีความขัดแย้งในภาคของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.ภาค 4 สน.) แต่กลับมีส่วนเสริมโดยตรงกับ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ในเรื่องการพัฒนา เนื่องด้วยในบางพื้นที่ที่มีเหตุการณ์รุนแรง เจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนไม่มั่นใจในความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ และเป็นพื้นที่ทุรกันดาร สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา มีส่วนสำคัญในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การปรับพื้นผิวถนนในตำบลและหมู่บ้าน การขุดเจาะบ่อน้ำบาดาล เนื่องจากมีความพร้อมในเรื่องกำลังพลและยุทธโธปกรณ์ ในส่วนของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ก็ได้ร้องขอให้หน่วยนี้ดำเนินการในบางโครงการกรณีไม่สามารถหาผู้ประกอบการในพื้นที่ได้จากจากสถานการณ์ความไม่สงบ และอีกภารกิจของสำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนาที่มีความสำคัญ คือ การส่งเสริมอาชีพประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อที่สามารถพัฒนาการเลี้ยงโคแบบดั้งเดิมของชาวบ้านที่มีมูลค่าน้อย จนปัจจุบันทราบว่ามีการรวมกลุ่มจนจัดตั้งสหกรณ์ได้แล้ว ซึ่งคาดว่าจะนำไปสู่การพัฒนาประชาชนในพื้นที่ให้มีความอยู่ดีกินดี โดยสอดคล้องกับแผนการพัฒนาพื้นที่พิเศษ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป

4.2 ผู้กำหนดนโยบายการส่งเสริมการเลี้ยงโคของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ระดับผู้บริหารของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ได้แก่

4.2.1 พันเอก โกศล กิจกุลธนนันต์ รองผู้อำนวยการสำนักงานทหารพัฒนา หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ซึ่งสำนักงานทหารพัฒนาเป็นหน่วยที่มีหน้าที่ในการพิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับนโยบายการใช้กำลังทหารเพื่อการพัฒนาประเทศ ทั้งด้านการเกษตรและสหกรณ์

การปศุสัตว์ และการจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นผู้จัดทำ “ยุทธศาสตร์โคเนื้อ นทพ.” (เดิม) ปัจจุบันคือ “แผนปฏิบัติการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ นทพ. ระยะ 5 ปี พ.ศ.2561 - 2565” และ “คู่มือการส่งเสริมการเลี้ยงโค นทพ.” เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติงานในการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ ให้แก่เจ้าหน้าที่ผสมเทียมของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาและเจ้าหน้าที่หน่วยพัฒนาคุณภาพชีวิต ทราบว่า การเลี้ยงโคให้ประสบความสำเร็จนั้น มีปัจจัยหลักที่ต้องคำนึงด้วยกัน 3 ประการ คือ พันธุ์ดี อาหารดี และการจัดการฟาร์มที่ดี สำหรับปัญหาของการเลี้ยงโคในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วยปัญหาเรื่องเงินทุน ซึ่งสามารถแก้ไขได้โดยการหาสมาชิกเพิ่มเพื่อระดมทุน, ปัญหาเรื่องบุคลากร ซึ่งสามารถแก้ปัญหามาตรการโดยการพัฒนาบุคลากรทางด้านปศุสัตว์ให้มีความรู้มากขึ้น และ ปัญหาเรื่องสภาพภูมิประเทศ ซึ่งแก้ไขโดยการคัดเลือกสายพันธุ์โคแม่พันธุ์ที่จะนำไปแจกจ่ายและ เลี้ยงใช้น้ำเชื้อจากโคสายพันธุ์ที่มีความเหมาะสม สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพภูมิอากาศและ ภูมิประเทศในพื้นที่ได้ นอกจากนี้มีความเห็นว่าเจ้าหน้าที่ควรเพิ่มความถี่ของการเข้าไปพบปะสมาชิก กลุ่มผู้เลี้ยงโคให้มากขึ้น เพื่อนำองค์ความรู้ด้านการจัดการฟาร์มและการสหกรณ์ไปประชาสัมพันธ์และ สร้างองค์ความรู้ให้กับกลุ่มผู้เลี้ยงโค

4.2.2 พันเอก ศราวุธ จันทรพุ่ม ผู้อำนวยการกองยุทธการ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ซึ่งกองยุทธการ กองบัญชาการ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา มีหน้าที่ในการอำนวยความสะดวก ประสานงาน จัดทำนโยบายด้านการพัฒนาช่วยเหลือประชาชน ทั้งงานพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและ การส่งเสริมอาชีพด้านเกษตร ปศุสัตว์ในพื้นที่เป้าหมายที่รับผิดชอบ โดยงานพัฒนาช่วยเหลือประชาชน จะมีความเชื่อมโยงและสอดคล้องกับเป้าหมายตามแผนปฏิบัติการกองบัญชาการกองทัพไทย แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนปฏิรูปประเทศ และยศ.ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2560 - 2579) ทราบว่าเป้าหมายของการเลี้ยงโคเนื้อให้ประสบความสำเร็จคือการรวมกลุ่มเพื่อตั้งสหกรณ์ในแต่ละ จังหวัดให้ได้ เพื่อเพิ่มความสามารถให้เกษตรกรสามารถบริหารจัดการภายในกลุ่มได้ด้วยตัวเอง มีทุน ขยายกิจการ โดยมีประธานกลุ่มที่เข้มแข็งเป็นแกนนำคอยเป็นผู้ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผ่านทางเจ้าหน้าที่ชุดส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้ปัจจัยที่ส่งผล ต่อความสำเร็จต้องเริ่มจากการคัดเลือกเกษตรกรที่มีใจรักในการเลี้ยงโค มีความต้องการในการพัฒนา การเลี้ยงโคเนื้อของตน นอกจากนี้เกษตรกรต้องมีพื้นที่ในการเลี้ยงและจัดทำแปลงหญ้าด้วย สำหรับ ปัญหาว่าจะอยู่ที่เหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ซึ่งส่งผลต่อการเข้าไปปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และ การเดินทางเข้าร่วมกิจกรรมของเกษตรกร ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเห็นว่าโครงการนี้ยังสามารถพัฒนา ได้อีกในอนาคต เห็นควรเพิ่มกลุ่มผู้เลี้ยงโคให้มากขึ้นจากเดิม 66 กลุ่ม สมาชิก 1,000 ราย อาจเพิ่มจำนวน ได้ถึง 132 กลุ่ม สมาชิก 2,000 ราย โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา ซึ่งถึงแม้ว่า จะเป็นพื้นที่ความมั่นคง แต่ก็พื้นที่ความมั่นคงที่ไม่ค่อยมีเหตุการณ์รุนแรง จึงมีความเหมาะสมอย่างยิ่ง ที่จะพัฒนาให้เป็นต้นแบบของจังหวัดอื่น ๆ ที่เหลือต่อไป

4.2.3 พลตรี สงคราม ชุมทอง หัวหน้าสำนักงานเสนาธิการหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ซึ่งเป็นอดีตรองผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา (ดำรงตำแหน่งระหว่าง ตุลาคม พ.ศ.2556 - กันยายน 2558) และ พันเอก ธนช บุดุอาร์ักษ์ ฝ่ายเสนาธิการ ประจำสำนักงานเสนาธิการหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา อดีตฝ่ายเสนาธิการผู้เขียนโครงการศูนย์ส่งเสริม ปศุสัตว์ภาคใต้ (ศสป.ต.นทพ.) ทราบว่า เป้าหมายในระยะเริ่มโครงการคือ ใช้การผสมเทียมโค เป็นเครื่องมือหนึ่งที่ใช้ในการสร้างเครือข่ายนักพัฒนาก่อนที่จะเข้าไปดำเนินการพัฒนาในด้านอื่น ๆ ต่อไป

โดยน้อมนำหลักการทรงงานของในหลวงรัชกาลที่ 9 ในเรื่อง “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” มาใช้ในการทำงาน แต่ปัจจุบันเป้าหมายที่ต้องการในการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เน้นไปที่การสร้างอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ ทั้งจากการขายโค ขายมูลโค และเกษตรกรบางรายยังปลูกหญ้าขายอีกด้วย นอกจากนี้เป้าหมายอีกประการหนึ่งคือ การปฏิบัติภารกิจจิตวิญญานมวลชน เพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จากการที่ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จึงเกิดศรัทธาในหน่วยงานของเรา โดยในส่วนของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเลี้ยงโคหลัก ๆ ได้แก่ คน นั่นคือ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานมีจำนวนไม่เพียงพอ และขาดความรู้, งบประมาณ มีเพียงพอ แต่ขาดในส่วนการจัดสรรให้เหมาะสมกับกิจกรรม, ครุภัณฑ์ในการดำเนินงาน ไม่ได้มีการจัดหามาเพิ่มเติมนับตั้งแต่เริ่มทำโครงการในปีงบประมาณ พ.ศ.2553 จนกระทั่งปัจจุบันเป็นเวลาประมาณ 8 ปี ซึ่งครุภัณฑ์ในบางรายการก็อยู่ในสภาพที่เก่าใช้งานได้ไม่มีประสิทธิภาพ ส่วนบางรายการก็อยู่ในสภาพไม่พร้อมใช้งาน และสุดท้ายคือขั้นตอนการดำเนินงานที่เกิดการติดขัดจากความล่าช้าของระบบการส่งกำลังไนโตรเจนเหลวและน้ำเชื้อโคเพื่อการผสมเทียม ภาวะเปียบของหน่วยที่ขัดต่อการปฏิบัติงาน โดยแนวทางแก้ไขเรื่องคนหรือบุคลากร ต้องเริ่มจากผู้บังคับหน่วยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการเลี้ยงโคให้มากขึ้น สร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานหรือความก้าวหน้าในชีวิตรับราชการให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในส่วนชุดส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยต้องคัดเลือกเจ้าหน้าที่ที่มีอุดมการณ์เสียสละ และใจรักเข้ามาปฏิบัติงานเพิ่มเติม และต้องส่งเจ้าหน้าที่ไปฝึกอบรมตามหลักสูตรที่สำนักงานทหารพัฒนาและกรมปศุสัตว์เปิดอบรมเสมอ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ นอกจากนี้อาจเสริมการแก้ปัญหาด้วยการอบรมประธานกลุ่มให้เข้มแข็งในเรื่ององค์ความรู้ในการเลี้ยงโคและการผลิตอาหารโคจากวัตถุดิบในท้องถิ่น เพื่อให้สามารถเป็นศูนย์การเรียนรู้ขนาดเล็กที่สามารถถ่ายทอดแก่สมาชิกกลุ่มรายอื่น ๆ เสริมกับศูนย์เรียนรู้การเลี้ยงโคฟาร์มตัวอย่างอันเนื่องมาจากพระราชดำริปายามัง การแก้ปัญหาในเรื่องสิ่งอุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานก็ให้เริ่มสำรวจสภาพ เพื่อให้ทราบสถานภาพที่แท้จริงของสิ่งอุปกรณ์ก่อนจะเสนอความต้องการจัดซื้อจัดหาสิ่งอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อไป สำหรับการแก้ปัญหาในเรื่องการสนับสนุนไนโตรเจนเหลว น้ำเชื้อโค และระเบียบในการปฏิบัติงานคงเป็นเรื่องของฝ่ายเทคนิคอย่างสำนักงานทหารพัฒนาที่จะต้องดำเนินการปรับปรุงให้เป็นไปด้วยความสะดวกและรวดเร็วสอดคล้องกับความต้องการในการปฏิบัติงานของหน่วยสนาม ในส่วนของข้อเสนอแนะเพิ่มเติมควรนำระบบสารสนเทศเข้ามาใช้ในการจัดเก็บข้อมูลต่าง ๆ ของสมาชิกและประชากรโค เพราะข้อมูลเหล่านี้ต้องเป็นแบบ real time ซึ่งสามารถนำมาประมวลผล เพื่อประโยชน์ในการประเมินประสิทธิภาพการดำเนินโครงการ และควรมีจัดทำแผนงาน/โครงการ ระยะปานกลาง และระยะยาวให้เกิดความชัดเจน โดยประสานกับกรมปศุสัตว์ เพื่อให้การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเลี้ยงโคสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลและยุทธศาสตร์ชาติต่อไป

4.3 ผู้ปฏิบัติงานซึ่งเป็นผู้ขับเคลื่อนงานตามนโยบายและแผนงาน ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ระดับผู้ปฏิบัติงานของสำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ได้แก่

4.3.1 พันเอก ชิวฉินย์ ปิยะศาสตร์ธนา รองผู้อำนวยการ สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ทราบว่า เป้าหมายที่ต้องการในการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ประสบความสำเร็จ คือ สมาชิกผู้เลี้ยงโคมีรายได้เพิ่มขึ้น มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และเป็น การปรับปรุงสายพันธุ์โคในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีสายพันธุ์โคที่มีคุณภาพและสมบูรณ์ โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเลี้ยงโค คือ ความตั้งใจ มุ่งมั่น ศรัทธาของสมาชิกผู้เลี้ยงโค นั่นคือ การผสม

ภูมิปัญญาของชาวบ้านกับแนวคิดในการพัฒนาของรัฐ โดยมีการแลกเปลี่ยนแนวความคิดของเกษตรกร และนำมาปรับปรุงโดยมีการวางแผนที่ดีของหน่วยงานรัฐ ในส่วนของปัญหาการเลี้ยงโคในพื้นที่ แบ่งออกเป็น

4.3.1.1 เกษตรกร ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในวิธีการเลี้ยงโค ที่ถูกต้อง รอรับแต่ความช่วยเหลือจากรัฐ ไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้

วิธีในการแก้ปัญหา เริ่มจากการคัดเลือกเกษตรกรที่มีความพร้อม และต้องมีการทำความเข้าใจในเรื่องเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการฯ ร่วมกับการนำเกษตรกร ที่ความพร้อมและความเข้าใจมาร่วมประชาสัมพันธ์และเป็นเกษตรกรตัวอย่างให้เกษตรกรคนอื่น ๆ ได้ ศึกษา เพื่อให้เกษตรกรรู้จักการช่วยเหลือตนเองและการช่วยเหลือซึ่งกัน

4.3.1.2 การตลาด ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้และ 4 อำเภอของ จังหวัดสงขลา ตลาดนัดโคจะมีลักษณะผูกขาดจากผู้นำท้องถิ่น ส่งผลให้ไม่สามารถกำหนดราคาได้เอง และ ผลประโยชน์ก็ตกอยู่ที่พ่อค้าคนกลาง การตั้งสหกรณ์เพื่อช่วยเหลือด้านการตลาดก็ไม่สามารถแก้ปัญหา ได้ทั้งหมด เนื่องจากวัฒนธรรมการปฏิบัติของพื้นที่ยึดหลักศรัทธาผู้นำ

วิธีในการแก้ปัญหา นำหลักการบริหารจัดการ โดยระบบ สหกรณ์มาจัดการ สมาชิกทุกคนต้องมีการซื้อ - ขายโดยผ่านระบบสหกรณ์เท่านั้น

4.3.1.3 อาหาร ปัจจุบันอาหารโคในพื้นที่มีราคาค่อนข้างแพง เพราะ เนื่องจากมีค่าขนส่งในการจัดซื้อ เกษตรกรยังขาดความรู้ความเข้าใจในการผลิตอาหารขึ้น โดยใช้วัสดุ ที่มีอยู่ในพื้นที่ให้คุ้มค่า

วิธีในการแก้ปัญหา เห็นควรมีโรงงานผลิตอาหารโคในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อลดต้นทุนในการขนส่งสินค้า

4.3.1.4 ลักษณะการเลี้ยงในพื้นที่ ปัจจุบันเกษตรกรส่วนใหญ่มีการเลี้ยงโค แบบปล่อย ขาดการดูแลเอาใจใส่ ในบางพื้นที่เจ้าหน้าที่ไม่สามารถเข้าไปดูแลได้อย่างทั่วถึง ทำให้ เกษตรกรขาดความรู้ในการดูแลโคของตนเองและยึดติดกับวิถีชาวบ้านแบบเดิม ๆ

วิธีในการแก้ปัญหา เห็นควรมีการขยายสมาชิกให้ทั่วถึงในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และมีการฝึกอบรมการดูแลโคในพื้นที่ให้ทั่วถึงและมากขึ้นกว่าเดิม

4.3.2 พันเอก ไชยวัฒน์ โสดา ผู้บังคับหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 43 สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ทราบว่า เป้าหมายที่ต้องการในการ เลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ประสบความสำเร็จ คือ สามารถสนับสนุนรัฐบาลในการ แก้ปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากการที่สมาชิกผู้เลี้ยงโคมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการเลี้ยงโค เป็นอาชีพเสริม มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น และเกิดความเชื่อมั่นศรัทธาในทหาร โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อ ความสำเร็จในการเลี้ยงโค คือ การส่งเสริมการเลี้ยงโคที่เป็นไปตามความต้องการของประชาชน เพราะ จะทำให้เกิดความยั่งยืน สำหรับปัญหาของการดำเนินการในพื้นที่ ได้แก่ ไม่เข้าใจนโยบายของ ผู้บังคับบัญชา มีวาระงานมาก จึงไม่สามารถทุ่มเทความสำคัญให้กับการส่งเสริมการเลี้ยงโคได้เต็มที่ ในขณะที่เจ้าหน้าที่บางคนก็ไม่เอาใจใส่ เพราะไม่มีใจรัก ซึ่งมีผลต่อการติดตามโครงการ แนวทาง แก้ปัญหา คือ การประชุมชี้แจงทำความเข้าใจแผนงาน/นโยบาย และประชุมติดตามผลการดำเนินงาน อย่างสม่ำเสมอ การหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ภายในหน่วย ไม่ให้มีภาระงานที่หนักจนเกินไป คัดเลือกคน ที่มีใจรักมาทำงานด้านการส่งเสริมการเลี้ยงโค

4.3.3 พันจำเอก มุคฺลิสฺ สาณานะอะ เจ้าหน้าทีชูดสงเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิต จังหวัดสงขลา ทราบว่า เป้าหมายที่ต้องการในการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้ประสบความสำเร็จ คือ การสร้างรายได้ให้กับชุมชน โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเลี้ยงโค คือ ต้นทุนในการเลี้ยงต่ำ และความตั้งใจ สำหรับปัญหาในการเลี้ยงโคในพื้นที่จังหวัดสงขลา คือ ชาวบ้านส่วนใหญ่นิยมเลี้ยงโคพันธุ์พื้นเมือง ทำให้การพัฒนาสายพันธุ์และการสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านมีน้อยและเลี้ยงแบบปล่อยทุ่ง ทำให้การควบคุมโรคทำได้ยาก ที่ผ่านมาจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมฯ พยายามแก้ปัญหาโดยการแนะนำและส่งเสริมให้ชาวบ้านในพื้นที่เปลี่ยนมาเลี้ยงโคเนื้อพันธุ์ผสมแทน การเลี้ยงโคพันธุ์พื้นเมืองแบบเดิม โดยให้เหตุผลในเรื่องของราคาโคที่สูงมากกว่า ในส่วนของการแก้ปัญหาการเลี้ยงโคเนื้อด้วยสหกรณ์โคเนื้อที่จัดตั้งขึ้นนั้นยังถือว่าไม่มีความพร้อมในหลาย ๆ ด้าน ทั้งเจ้าหน้าที่ดำเนินการ คณะกรรมการบริหาร การดำเนินธุรกิจ อยากรู้ได้ที่ปรึกษาแนะนำในเรื่องการบริหารจัดการสหกรณ์ ทั้งนี้ผู้ที่จะมาให้คำปรึกษาควรศึกษาถึงสภาพพื้นที่ ความเป็นอยู่ และสังคมให้ดีกว่าก่อน เพื่อให้การดำเนินการทุกอย่างตรงตามต้องการของชาวบ้าน

4.3.4 สิบเอก ประโชค ไชยมนตรี เจ้าหน้าทีชูดสงเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิต จังหวัดสงขลา ทราบว่า เป้าหมายที่ต้องการในการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้ประสบความสำเร็จ คือ การประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกเข้าใจแนวทางในการเลี้ยงโคและผลที่จะได้รับจากการเลี้ยงโค สำหรับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเลี้ยงโค คือ พันธุ์โค โรงเรือน แพลงหญ้า และตลาดขายโค โดยปัญหาในการเลี้ยงโคในพื้นที่จังหวัดสงขลา คือ เกษตรกรที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเลี้ยงโค การผสมเทียมโคที่ยังมีอัตราการผสมติดไม่สูงนัก และการปรับปรุงพันธุ์ ปัญหาดังกล่าวแก้โดยการให้ความรู้ในเรื่องการเลี้ยงโคให้มากขึ้น โดยเฉพาะเรื่องการสังเกตการเป็นสัดเพื่อเจ้าหน้าที่จะได้เข้าไปผสมเทียมได้ในเวลาที่เหมาะสม อัตราการผสมติดจะได้สูงขึ้น ทั้งนี้หากสามารถจัดหาเชื้อพ่อโคพันธุ์ที่ตรงกับความต้องการของเกษตรกรแล้วก็จะสามารถแก้ไขปัญหาในเรื่องการปรับปรุงพันธุ์ได้ดีขึ้น ในเรื่องการบริหารจัดการของสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา จำกัดนั้น เข้าใจว่า เป็นสหกรณ์ที่จัดตั้งใหม่ ทุกสิ่งเพิ่งเริ่มต้นอย่างค่อยเป็นค่อยไปและได้มีสหกรณ์จังหวัดสงขลาเข้ามาช่วยให้คำปรึกษาอยู่ตลอด นอกจากนี้เห็นว่าคณะกรรมการมีความตั้งใจในการบริหารงานและมีความรับผิดชอบดี หากจะสามารถขอรับการสนับสนุนได้ก็อยากได้ที่ปรึกษาในเรื่องการตลาดที่ชัดเจน โรงขุนโค การประชาสัมพันธ์ การทำบัญชี และการป้องกันโรคระบาด โดยส่วนตัวคิดว่าการทำงานในพื้นที่ให้ประสบความสำเร็จ สิ่งที่ต้องเน้นคือ การประชาสัมพันธ์ข่าวสารและสิ่งที่สมาชิกต้องดำเนินการให้สมาชิกทราบ โดยเฉพาะเรื่องผลประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับจากการเข้าร่วมโครงการฯ

4.4 ผู้ได้รับประโยชน์จากการดำเนินโครงการฯ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ประธานกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อที่เป็นสมาชิกสหกรณ์โคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา จำกัด จำนวน 14 ราย ซึ่งเป็นตัวแทนของสมาชิกผู้เลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา จำนวนทั้งสิ้น 343 ราย ตามตารางที่ 4 - 1

ตารางที่ 4 - 1 สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2558 - 2561

ปี 58				
ลำดับ	ชื่อกลุ่ม	ชื่อประธานกลุ่ม	ที่อยู่	เบอร์โทรศัพท์
1	กลุ่มบ้านไร่	นายสหัส พรหมคงบุญ	85/5 หมู่ 5 ตำบลจะแหวน อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา	084-3139002
2	กลุ่มบ้านนา	นายมุฮัมหมัด กามเมล มะโซ๊ะ	21 หมู่ 6 ตำบลบ้านนา อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา	081-2778972

3	กลุ่มนิคมเทพา	นายโสพล หมดทองคำ	33/2 หมู่ 3 ตำบลท่าม่วง อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา	085-0799617
4	กลุ่มกระอาน	นายสุทธิพงษ์ สล้าเหม	47 หมู่ 4 ตำบลท่าม่วง อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา	081-7989657
5	กลุ่มเกาะสะบ้า	นายชำนาญ ชุมไฟทอง	21 หมู่ 33 ตำบลเกาะสะบ้า อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา	084-4669439
6	กลุ่มป่างาม	นายสมะแอน หนานถัด	182 หมู่ 3 ตำบลตลิ่งชัน อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา	089-8779681
7	กลุ่มหัวควน	นายเสกสรร สุวรรณกิจ	41 หมู่ 4 ตำบลทับช้าง อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา	081-0984057
7 กลุ่ม		จำนวนสมาชิก 87 ราย	ประชากรโคของสมาชิก 516 ตัว (ผู้ 153 ตัว, เมีย 363 ตัว)	
ปี 59				
ลำดับ	ชื่อกลุ่ม	ชื่อประธานกลุ่ม	ที่อยู่	เบอร์โทรศัพท์
1	กลุ่มปากทุ่ง	นายประจักษ์ ศิริ	118 หมู่ 2 ตำบลเกาะสะบ้า อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา	098-0840947
2	กลุ่มบ้านนา 2	นางสาวชาลุม่า หวังระ	59/1 หมู่ 6 ตำบลคู อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา	083-3985933
3	กลุ่มบ้านจะแหน	นายบุลเกาะ เจ๊ะสะตา	64 หมู่ 5 ตำบลสะบ้าย้อย อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา	098-5507696
4	กลุ่มท่าม่วง 1	นายเจริญธรรม ตังคง	4/6 หมู่ 4 ตำบลโหนด อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา	085-6712592
5	กลุ่มท่าม่วง 2	นายรัฐพล หนูเลื่อน	175/2 หมู่ 3 ตำบลท่าม่วง อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา	080-1387548
6	กลุ่มบ้านวังใหญ่	นายอนงค์ เพ็ญอนงค์	31/1 หมู่ 1 ตำบลวังใหญ่ อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา	087-2880563
7	กลุ่มตลิ่งชัน	นายเซน หนานถัด	73/1 หมู่ 3 ตำบลตลิ่งชัน อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา	089-8784977
7 กลุ่ม		จำนวนสมาชิก 87 ราย	ประชากรโคของสมาชิก 881 ตัว (ผู้ 384 ตัว, เมีย 497 ตัว)	
ปี 60				
ลำดับ	ชื่อกลุ่ม	ชื่อประธานกลุ่ม	ที่อยู่	เบอร์โทรศัพท์
-	-	-	-	-
14 กลุ่ม (เดิม)		จำนวนสมาชิก 77 ราย	ประชากรโคของสมาชิก 1,022 ตัว (ผู้ 453 ตัว, เมีย 569 ตัว)	
ปี 61				
ลำดับ	ชื่อกลุ่ม	ชื่อประธานกลุ่ม	ที่อยู่	เบอร์โทรศัพท์
-	-	-	-	-
14 กลุ่ม (เดิม)		จำนวนสมาชิก 92 ราย	ประชากรโคของสมาชิก 467 ตัว (ผู้ 134 ตัว, เมีย 333 ตัว)	
จำนวนทั้งสิ้น 14 กลุ่ม		จำนวนสมาชิก 343 ราย	ประชากรโคของสมาชิก 2,886 ตัว (ผู้ 1,124 ตัว, เมีย 1,762 ตัว)	

ที่มา : สรุปรายงานสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. ปีงบประมาณ พ.ศ.2558 - 2561 สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

เพื่อให้เกิดความสะดวกในการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจึงแบ่งกลุ่มผู้ถูกสัมภาษณ์ตามอำเภอ 4 อำเภอ ดังนี้

4.4.1 ประธานกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา (กลุ่มบ้านเกาะสะบ้า กลุ่มบ้านท่าม่วง 1 กลุ่มกระอาน กลุ่มบ้านท่าม่วง 2 กลุ่มบ้านนิคมเทพา กลุ่มบ้านวังใหญ่ และกลุ่มบ้านปากทุ่ง)

4.4.1.1 คำถามหัวข้อที่ 1 ท่านคิดว่า “ถ้าจะเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ประสบความสำเร็จต้องทำอะไร” ทราบว่า เป้าหมายที่ต้องการ คือ ต้องการให้การเลี้ยงโคเนื้อเป็นอาชีพเสริมจะได้มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการทำสวนและเป็นอาชีพหลักให้กับเกษตรกร บางรายได้อย่างมั่นคง ต้องเริ่มจากการศึกษาหาความรู้ในการเลี้ยงโค แล้ววางแผนการเลี้ยงในเรื่องแหล่งอาหารที่จะสามารถช่วยลดต้นทุนการเลี้ยงได้ โรงเรือน และการจัดการ โดยปัจจัยความสำเร็จคือทุน การเอาใจใส่ การดูแลสุขภาพโค และพื้นที่ที่เพียงพอต่อการเลี้ยง

4.4.1.2 คำถามหัวข้อที่ 2 ท่านคิดว่า “อะไรเป็นปัญหาในการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้บ้าง” ทราบว่า แหล่งอาหารไม่เพียงพอ การจัดการไม่ค่อยเป็นระบบ ยัง

ไม่มีโรงเชือดที่ได้มาตรฐาน ไม่ได้นำเชื้อโคฟอพันธุ์ที่เป็นที่ต้องการของตลาด การระบาดของโรคปากเท้าเปื่อยและโรคพยาธิ

4.4.1.3 คำถามหัวข้อที่ 3 ท่านคิดว่า “มีวิธีในการแก้ปัญหา ตามคำถามหัวข้อที่ 2 อย่างไร” ทราบว่า ต้องปลูกหญ้าเองและรวมกันซื้ออาหารโดยผ่านทางสหกรณ์ การปรับระบบการจัดการใหม่ การสร้างโรงเชือดให้มีมาตรฐาน การซื้อฟอโคสายพันธุ์ที่ต้องการมาเลี้ยงเอง การฉีดวัคซีนป้องกันโรคระบาดและการถ่ายพยาธิโคเป็นประจำ

4.4.1.4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ได้แก่ อยากให้รัฐมีโครงการแจกโคเนื้อพันธุ์ดีให้ประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

4.4.2 ประธานกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. อำเภอบางบาล จังหวัดสงขลา (กลุ่มบ้านไร่ และกลุ่มบ้านจะแหน)

4.4.2.1 คำถามหัวข้อที่ 1 ท่านคิดว่า “ถ้าจะเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ประสบความสำเร็จต้องทำอะไร” ทราบว่า เป้าหมายที่ต้องการ คือ การเลี้ยงโคเป็นอาชีพเสริมและพัฒนาเป็นอาชีพหลัก โดยปัจจัยความสำเร็จต้องเริ่มจากการมีใจรัก ศึกษาหาความรู้ เรื่องการเลี้ยงโคและพันธุ์ให้เข้าใจ และศึกษาเพิ่มเติมเรื่องทุนในการเลี้ยงและการตลาด

4.4.2.2 คำถามหัวข้อที่ 2 ท่านคิดว่า “อะไรเป็นปัญหาในการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้บ้าง” ทราบว่า อาหารโคไม่เพียงพอ อากาศร้อน โรคในโค ตลาดโคในพื้นที่ที่ยังอยู่ในมือพ่อค้าคนกลาง เพราะตอนนี้พ่อค้าคนกลางมีอิทธิพลในการซื้อโคมาก บางที่ประชาชนก็จำเป็นต้องขาย อยากให้มีตลาดกลางให้ชัดเจน ในระดับอำเภอหรือจังหวัด การตลาดสำคัญที่สุด การส่งเสริมการเลี้ยงยังไม่จริงจังและต่อเนื่องเท่าที่ควร

4.4.2.3 คำถามหัวข้อที่ 3 ท่านคิดว่า “มีวิธีในการแก้ปัญหา ตามคำถามหัวข้อที่ 2 อย่างไร” ทราบว่า เพิ่มพื้นที่ในการปลูกหญ้าและปรับปรุงแปลงหญ้า ปรับปรุงสายพันธุ์ให้ทนทานต่อสภาพอากาศในพื้นที่ได้ ให้ความรู้กลุ่มเกษตรกรในเรื่องการป้องกันและรักษาโรค การจัดตั้งสหกรณ์ จัดหาทุนให้สหกรณ์ให้สหกรณ์เป็นกลไกเกี่ยวกับการบริหารจัดการการเลี้ยงโคทั้งหมดแบบครบวงจร โดยเฉพาะเรื่องส่งเสริมการตลาด

4.4.3 ประธานกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา (กลุ่มบ้านหัวควน)

4.4.3.1 คำถามหัวข้อที่ 1 ท่านคิดว่า “ถ้าจะเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ประสบความสำเร็จต้องทำอะไร” ทราบว่า เป้าหมายที่ต้องการ คือ การพัฒนาอาชีพการเลี้ยงโคจากอาชีพเสริมให้เป็นอาชีพหลัก ซึ่งหากต้องการให้ประสบความสำเร็จหน่วยงานภาครัฐต้องให้การส่งเสริมอย่างจริงจังในเรื่องความรู้เรื่องการเลี้ยงโค การสนับสนุนปัจจัยการผลิต (น้ำเชื้อจากฟอโคพันธุ์ดี ยา และเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ) การพัฒนาสายพันธุ์จากโคพื้นเมืองให้เป็นโคเนื้อลูกผสมที่ขายได้ราคาดีกว่า เพราะโคเนื้อตัวใหญ่ขึ้นก็ขายได้ราคาดีขึ้น ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนสร้างความพึงพอใจให้กับเกษตรกรในกลุ่มและมีแรงจูงใจในการเลี้ยงโคมากขึ้น เพราะเมื่อมีรายได้ ความเป็นอยู่ดีขึ้น ทุกคนก็มีความสุข

4.4.3.2 คำถามหัวข้อที่ 2 ท่านคิดว่า “อะไรเป็นปัญหาในการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้บ้าง” ทราบว่า เงินทุนในการซื้อโคมาเลี้ยงสูง เพราะการเลี้ยงขุนเพิ่มรายได้ให้มากกว่าการเลี้ยงแม่โคผลิตลูก แต่ก็ต้องใช้เงินทุนสูง อากาศร้อน ไม่มีตลาด พื้นที่ปลูกหญ้าไม่ค่อยมี แคมในเวลาหน้าท่วมก็ไม่มีพื้นที่เลี้ยงโคและไม่มีอาหารให้โคกิน

4.4.3.3 คำถามหัวข้อที่ 3 ท่านคิดว่า “มีวิธีในการแก้ปัญหา ตามคำถาม หัวข้อที่ 2 อย่างไร” ทราบว่า อยากให้รัฐช่วยแก้ปัญหา โดยหาแหล่งทุนดอกเบี้ยต่ำมาให้กู้ยืม และให้ช่วยแก้ปัญหาเรื่องการพัฒนาสายพันธุ์โคที่สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพอากาศในพื้นที่ได้ การส่งเสริมการตลาดไปควบคู่กับการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ ขยายพื้นที่ปลูกหญ้า และอยากให้หน่วยงานของรัฐให้ความช่วยเหลือในช่วงน้ำท่วมมากกว่านี้ เช่น การสนับสนุนหญ้าแห้ง

4.4.1.4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ได้แก่ อยากให้รัฐบาลสนับสนุนแม่พันธุ์โคเนื้อ เพื่อสร้างโอกาสเข้าถึงอาชีพการเลี้ยงโคมากขึ้น เพราะประชาชนบางคนยากจน อยากเลี้ยงโคมาก แต่ก็ไม่มีโอกาส

4.4.4 ประธานกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. อำเภอนะจะ จังหวัดสงขลา (กลุ่มบ้านนา กลุ่มบ้านนา 2 กลุ่มบ้านตลิ่งชัน และกลุ่มบ้านปางาม)

4.4.4.1 คำถามหัวข้อที่ 1 ท่านคิดว่า “ถ้าจะเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ประสบความสำเร็จต้องทำอย่างไร” ทราบว่า เป้าหมายที่ต้องการ คือ การมีรายได้เพิ่มขึ้น ทำให้ชีวิตมีความสุข ซึ่งกว่าจะประสบความสำเร็จเกษตรกรต้องขยัน อดทน มีความรับผิดชอบ ศึกษาหาความรู้นำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการเลี้ยง

4.4.4.2 คำถามหัวข้อที่ 2 ท่านคิดว่า “อะไรเป็นปัญหาในการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้บ้าง” ทราบว่า เกษตรกรต่างคนต่างขายโค จึงถูกพ่อค้าคนกลางเอาเปรียบ

4.4.4.3 คำถามหัวข้อที่ 3 ท่านคิดว่า “มีวิธีในการแก้ปัญหา ตามคำถาม หัวข้อที่ 2 อย่างไร” ทราบว่า ให้เกษตรกรรวมกันขาย แต่แยกกันเลี้ยงเหมือนเดิม

4.5 นายชำนาญ ชุมไผทอง ผู้จัดการสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา จำกัด เนื่องจากกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลาได้ร่วมกันจัดตั้งสหกรณ์โคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา จำกัด ผู้วิจัยจึงได้สัมภาษณ์ผู้จัดการสหกรณ์โคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา จำกัด เพื่อให้ทราบถึงความเป็นมาของการจัดตั้งสหกรณ์ วัตถุประสงค์ แผนดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจหรือกิจกรรมของสหกรณ์ ผลการดำเนินงานกิจการสหกรณ์ที่ผ่านมา ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ และความประสงค์ที่จะขอรับการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ เพื่อให้สหกรณ์มีความพร้อมในการดำเนินการมากยิ่งขึ้น ทราบว่า

4.5.1 ความเป็นมาของการจัดตั้งสหกรณ์

กลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา ทั้ง 14 กลุ่ม มีสมาชิกทั้งหมด 343 ราย และภายในกลุ่มจะมีกิจกรรมที่ทำให้แก่สมาชิก คือ ต้องออกไปผสมเทียมโคและรักษาสัตว์ป่วยให้กับสมาชิก รวมทั้งประธานกลุ่มจะต้องมีการสอนให้สมาชิกภายในกลุ่มทำอาหารเลี้ยงโค รวมถึงต้องแนะนำการเลี้ยงโค การปลูกสร้างแปลงหญ้าให้แก่สมาชิก ภายในกลุ่มจะมีการเก็บเงินเดือนละ 100 บาทต่อราย ตอนนี้มีเงินสะสมอยู่จำนวน 187,588.-บาท เพื่อความมั่นคงทางการเงินของกลุ่ม ต่อมาประธานกลุ่มได้ไปศึกษาดูงานสหกรณ์โคเนื้อขุนโพนยางคำ จำกัด จึงเกิดความคิดที่จะพัฒนากลุ่มโดยการจัดตั้งสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา จำกัดขึ้น ทางสำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ได้เห็นถึงความเข้มแข็งของกลุ่มและเป็นความต้องการของสมาชิกผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. ในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา จึงได้ประสานสำนักงานสหกรณ์จังหวัดสงขลา เพื่อมาให้ความรู้ในการจัดตั้งสหกรณ์ จนกระทั่งสหกรณ์ได้รับการจดทะเบียนสหกรณ์จากนายทะเบียนสหกรณ์ เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ.2559 เป็นสหกรณ์ประเภทสหกรณ์การเกษตร เลขทะเบียนสหกรณ์ที่ 9000000125591 โดยใช้ชื่อ “สหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา” ที่ตั้งสำนักงาน 218 หมู่ 3 ตำบลเกาะสะบ้า อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา ท้องที่ดำเนินงานคือ 4 อำเภอ

ของจังหวัดสงขลา ได้แก่ อำเภोजะนะ เทพา สะบ้าย้อย และนาทวี) โดยมี นายชำนาญ ชุมไฟทอง ประธานกลุ่มผู้เลี้ยงโคกลุ่มเกาะสะบ้า เป็น ประธานคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์

4.5.2 วัตถุประสงค์

4.5.2.1 จัดหาวัสดุการเกษตรและเครื่องอุปโภคบริโภคมาจำหน่ายแก่สมาชิก

4.5.2.2 รวบรวมผลิตผลการเกษตร ผลิตภัณฑ์และบริการของสมาชิก มาจัดการขายหรือแปรรูปออกขายโดยซื้อหรือรวบรวมผลิตผลจากสมาชิกก่อนผู้อื่น

4.5.2.3 จัดให้มีเงินกู้/สินเชื่อแก่สมาชิก เพื่อการประกอบอาชีพและการดำรงชีพ

4.5.2.4 ส่งเสริมการออมทรัพย์ของสมาชิก

4.5.2.5 ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกและชุมชน

4.5.2.6 ร่วมมือกับสหกรณ์อื่น สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ชุมนุมสหกรณ์ องค์กรชุมชน ภาคเอกชน และหน่วยงานของรัฐเพื่อส่งเสริมและปรับปรุงกิจการของสหกรณ์

4.5.2.7 ส่งเสริมและเผยแพร่อาชีพการเกษตร ทัศนกรรม อุตสาหกรรม ในครัวเรือนหรือการประกอบอาชีพอย่างอื่นในหมู่สมาชิกและครอบครัวสมาชิก รวมทั้งการส่งเสริมความรู้ในการผลิตทางอุตสาหกรรม เพื่อให้สมาชิกมีอาชีพและรายได้ที่มั่นคง

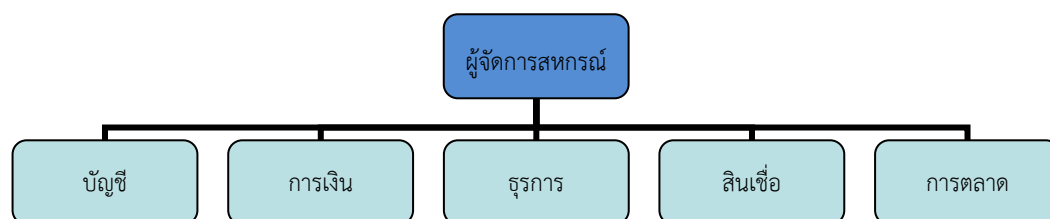
4.5.3 แผนดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจหรือกิจกรรมของสหกรณ์

4.5.3.1 แผนบริหารจัดการองค์กร

4.5.3.1 (1) โครงสร้างเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ (แผนภาพที่ 4 - 1)

4.5.3.2 (2) อัตรากำลัง (ตารางที่ 4 - 2)

แผนภาพที่ 4 - 1 โครงสร้างเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์

ตารางที่ 4 - 2 อัตรากำลัง

ลำดับ	ตำแหน่ง	จำนวน (คน)				
		หน่วยนับ	แรกตั้ง	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3
1	ผู้จัดการ	คน	-	***	***	***
2	เจ้าหน้าที่บัญชี	คน	-	1	1	1
3	เจ้าหน้าที่การเงิน	คน	-	***	***	***
4	เจ้าหน้าที่สินเชื่อ	คน	-	***	***	1
5	เจ้าหน้าที่การตลาด	คน	-	***	***	1
6	จำนวนสมาชิก	คน	52	102	152	202
7	จำนวนสมาชิกเพิ่มระหว่างปี	คน	-	50	50	50
8	ค่าธรรมเนียมแรกเข้าสหกรณ์ คนละ...50...บาท	บาท	2,600	2,500	2,500	2,500
	รวม		-	1	1	3

หมายเหตุ *** กรรมการหรือเจ้าหน้าที่หน่วยงานทำแทน

4.5.3.2 แผนบริหารเงินทุน (ตารางที่ 4 - 3 และตารางที่ 4 - 4)

ตารางที่ 4 - 3 แผนบริหารเงินทุนในการดำเนินธุรกิจและกิจกรรม 3 ปี (ที่มาของเงินทุน)

ลำดับ	ที่มาของเงินทุน	หน่วยนับ	แรกตั้ง	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3
1	หุ้นแรกเข้า (หุ้นละ 10 บาท) คนละ 50 หุ้น	บาท	26,000	25,000	25,000	25,000
2	ซื้อหุ้นเพิ่มปีละ...100...หุ้น/คน	บาท	-	-	-	-
3	เงินรับฝากจากสมาชิก ดอกเบี้ยย	บาท ร้อยละ	-	62,400 1.5	70,000 1.5	80,000 1.5
4	เงินกู้ยืมภายนอก ดอกเบี้ยย	บาท ร้อยละ	-	4,000,000 5.5	4,000,000 5.5	4,000,000 5.5
5	รายได้จากการดำเนินธุรกิจ					
	5.1 ธุรกิจสินเชื่อ (ดอกเบียรับ)	บาท	-	234,000	225,000	225,000
	5.2 ธุรกิจรวมผลผลิต/ผลิตภัณฑ์	บาท	-	1,200,000	1,600,000	1,900,000
	5.3 ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย	บาท	-	1,150,000	1,500,000	1,800,000
6	รายได้อื่น (ค่าธรรมเนียมแรกเข้า)	บาท	-	2,600	2,500	2,500
7	เงินอุดหนุน/บริจาค	บาท	-	-	-	-
8	ทุนสำรอง จัดสรรจากกำไรสุทธิ เป็นเงิน	ร้อยละ บาท	-	10 208,180	10 207,990	10 183,908
	รวม (1)	บาท	26,000	6,882,180	7,630,490	8,216,408

ตารางที่ 4 - 4 แผนบริหารเงินทุนในการดำเนินธุรกิจและกิจกรรม 3 ปี (การใช้เงินทุน)

ลำดับ	การใช้เงินทุน	หน่วยนับ	แรกตั้ง	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3
1	เงินลงทุนในการดำเนินธุรกิจ					
	1.1 ธุรกิจสินเชื่อ					
	1.1.1 จ่ายเงินให้สมาชิกกู้	บาท	-	2,600,000	2,700,000	2,800,000
	1.1.2 ดอกเบียจ่าย	บาท	-	160,000	150,000	140,000
	1.2 ธุรกิจรวบรวมผลผลิตภัณฑ์	บาท	-	12,500,000	12,500,000	12,500,000
	1.3 ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย	บาท	-	4,505,000	4,505,000	4,505,000
2	เงินลงทุนในทรัพย์สิน					
	2.1 คอมพิวเตอร์พร้อมอุปกรณ์ 1 ชุด	บาท	-	30,000	-	-
	2.2 ครุภัณฑ์สำนักงาน	บาท	-	10,000	10,000	10,000
	2.3 โรงเรือนและอุปกรณ์การเลี้ยง	บาท	-	-	-	50,000
	รวม (2)	บาท	-	19,805,000	19,865,000	20,005,000

4.5.3.3 แผนบริหารธุรกิจและการตลาด (ตารางที่ 4 - 5)

ตารางที่ 4 - 5 แผนบริหารธุรกิจและการตลาดในการดำเนินธุรกิจและกิจกรรม 3 ปี

ลำดับ	การดำเนินธุรกิจโดยสมาชิกมีส่วนร่วม	หน่วยนับ	แรกตั้ง	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3
1	ประมาณการรายได้ - รายจ่ายจากการดำเนินธุรกิจ					
	1.1 ธุรกิจสินเชื่อ					

	1.1.1 จ่ายเงินกู้ให้กับสมาชิก - ดอกเบี้ยรับ - อัตราดอกเบี้ย	บาท ปี ร้อยละ	- - -	2,600,000 234,000 9.00	2,700,000 243,000 9.00	2,800,000 252,000 9.00
	1.1.2 ดอกเบี้ยจ่าย	บาท	-	160,000	150,000	140,000
	กำไร (ขาดทุน) จากธุรกิจสินเชื่อ	บาท	-	74,000	93,000	112,000
	1.2 ธุรกิจรวบรวมผลิตภัณฑ์					
	1.2.1 รายได้จากการจำหน่ายโคเนื้อ	บาท	-	5,200,000	6,500,000	8,125,000
	1.2.2 รายได้จากการรวบรวมโคเนื้อ	บาท	-	4,800,000	6,000,000	7,500,000
	กำไร (ขาดทุน) จากธุรกิจรวบรวมผลิตภัณฑ์	บาท	-	400,000	500,000	625,000
	1.3 ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่ายให้กับสมาชิก					
	1.3.1 รายได้จากการจำหน่าย					
	- ขายปุ๋ยชีวภาพมูลโค	บาท	-	124,800	135,000	145,000
	- ขายอาหารหยาบ	บาท	-	900,000	950,000	1,000,000
	- ขายอาหารชั้น	บาท	-	400,000	450,000	500,000
	- ขายเวชภัณฑ์	บาท	-	100,000	150,000	200,000
	- ขายก้อนเกลือแร่	บาท	-	60,000	70,000	80,000
	รวมรายได้จากการจำหน่าย	บาท	-	1,584,800	1,755,000	1,925,000
	1.3.2 รายจ่ายจากการจำหน่าย					
	- ซื้อมูลโค	บาท	-	119,600	129,800	135,000
	- ซื้ออาหารหยาบ	บาท	-	850,000	900,000	950,000
	- ซื้ออาหารชั้น	บาท	-	350,000	300,000	250,000
	- ซื้อยาเวชภัณฑ์	บาท	-	95,000	145,000	190,000
	- ซื้อก้อนเกลือแร่	บาท	-	58,000	68,000	78,000
	- ซื้อกระสอบพร้อมตราสหกรณ์	บาท	-	5,000	5,000	5,000
	รวมรายจ่ายจากการซื้อสินค้า	บาท	-	1,477,600	1,547,800	1,608,000
	กำไร (ขาดทุน) จากธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย	บาท	-	107,200	207,200	317,000
2	ประมาณการรายได้จากการดำเนินธุรกิจ (ต่อปี)					
	2.1 กำไรจากธุรกิจสินเชื่อ	บาท	-	74,000	93,000	112,000
	2.2 ธุรกิจรวบรวมผลิตภัณฑ์	บาท	-	400,000	500,000	625,000
	2.3 ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่ายให้กับสมาชิก	บาท	-	107,200	207,200	317,000
	รวมรายได้ (3)	บาท	-	581,200	800,200	1,054,000
	รายได้จากการดำเนินงาน					
	2.4 ค่าธรรมเนียมแรกเข้า	บาท	-	2,600	2,500	2,500
	2.5 รายได้อื่น ๆ (ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร)	บาท	-	-	-	-
	รวมรายได้ (4)	บาท	-	583,800	802,700	1,056,500

ตารางที่ 4 - 5 แผนบริหารธุรกิจและการตลาดในการดำเนินธุรกิจและกิจการ 3 ปี (ต่อ)

ลำดับ	การดำเนินธุรกิจโดยสมาชิกมีส่วนร่วม	หน่วยนับ	แรกตั้ง	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3
3	ประมาณการรายจ่ายในการดำเนินงาน (ต่อปี)					
	3.1 เงินเดือนเจ้าหน้าที่	บาท	-	119,520	119,520	358,560
	3.2 ดอกเบี้ยจ่ายเงินรับฝาก	บาท	-	1,872	3,672	5,460
	3.3 ค่าเบี้ยเลี้ยง พาหนะ ค่าตอบแทน เบี้ยประชุม	บาท	-	32,400	32,400	32,400
	3.4 ค่าใช้จ่ายแผนพัฒนาบุคลากร	บาท	-	35,000	35,000	35,000
	3.5 ค่าใช้จ่ายแผนเอื้ออาทรต่อชุมชน	บาท	-	10,000	10,000	10,000
	3.6 ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานอื่น ๆ	บาท	-	1150,000	150,000	150,000
	รวมค่าใช้จ่าย (5)	บาท	-	348,792	350,592	591,420
	คาดว่าจะกำไร (ขาดทุน) (3) + (4) - (5)	บาท	-	235,008	452,108	465,080

4.5.3.4 แผนพัฒนาบุคลากร (ตารางที่ 4 - 6)

ตารางที่ 4 - 6 แผนพัฒนาบุคลากรในการดำเนินธุรกิจและกิจกรรม 3 ปี

ลำดับ	แผนพัฒนาบุคลากร	หน่วยนับ	แรกตั้ง	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3
1	1.1 จัดกิจกรรมอบรมสมาชิก	คน	-	102	152	202
	- ค่าใช้จ่ายในการจัดอบรม	บาท	-	10,000	15,000	20,000
	1.2 ค่าใช้จ่ายส่งเจ้าหน้าที่ไปอบรม	บาท	-	5,000	5,000	10,000
	1.3 ค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในสหกรณ์	บาท	-	10,000	10,000	10,000
	รวมค่าใช้จ่าย	บาท	-	25,000	30,000	40,000

4.5.3.5 แผนเอื้ออาทรต่อชุมชน (ตารางที่ 4 - 7)

ตารางที่ 4 - 7 แผนเอื้ออาทรต่อชุมชนในการดำเนินธุรกิจและกิจกรรม 3 ปี

ลำดับ	แผนเอื้ออาทรต่อชุมชน	หน่วยนับ	แรกตั้ง	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3
1	ให้ทุนสาธารณประโยชน์	บาท	-	10,000	10,000	10,000
	รวมค่าใช้จ่าย	บาท	-	10,000	10,000	10,000

4.5.3.6 แผนเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างภาคสหกรณ์และภาคเอกชน (ตารางที่ 4 - 8)

ตารางที่ 4 - 8 แผนเชื่อมโยงเครือข่ายในการดำเนินธุรกิจและกิจกรรม 3 ปี

ลำดับ	แผนเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างภาคสหกรณ์และภาคเอกชน	หน่วยนับ	แรกตั้ง	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3
1	1.1 ด้านการผลิต	แห่ง	-	5	5	5
	1.2 ด้านการตลาด	แห่ง	-	5	5	5
	1.3 ด้านการเงิน	แห่ง	-	5	5	5

4.5.4 ผลการดำเนินกิจการสหกรณ์ที่ผ่านมา (ห้วงระหว่าง 2 พ.ย.59 - 30 เม.ย.61)

4.5.4.1 ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ในรอบบัญชีที่ผ่านมา (ห้วงระหว่าง 1 ม.ค.60 - 31 ธ.ค.60) เน้นเรื่องการระดมทุน ระดมเงินฝาก ซึ่งถือได้ว่าเป็นทุนภายในของกิจการ และมีธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย เพื่อให้บริการแก่สมาชิก ส่วนเรื่องการตลาดซึ่งเป็นโครงการปลายน้ำของสหกรณ์ กำลังอยู่ระหว่างดำเนินการ โดยสมาชิกแกนนำศึกษาดูงาน เพื่อนำความรู้ที่ได้มาปรับใช้ในระบบสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคนม สำหรับโครงการต้นน้ำ (การผลิตลูกโค) ได้มีการดำเนินการแล้ว และสามารถช่วยเหลือสมาชิกในเรื่องราคาที่สร้างความพึงพอใจ

4.5.4.2 ปัจจุบันสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคนม มีความพร้อมในการดำเนินงานอยู่ที่ร้อยละ 70

4.5.5 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ

4.5.5.1 เกษตรกรสมาชิกสหกรณ์ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตโคนมที่มีคุณภาพ การเลี้ยงโคนมเพื่อจำหน่ายในตลาดบน ทำให้สภาพปัจจุบันสมาชิกยังคงจำหน่ายโคนมในตลาดล่างซึ่งราคาไม่สูงนัก ทำให้สมาชิกขาดกำลังใจในการเลี้ยงโค

4.5.6 ความประสงค์ที่จะขอรับการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ

4.5.6.1 หลักสูตรการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานสหกรณ์ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการธุรกิจในรูปแบบสหกรณ์ เพื่อให้สหกรณ์ดำเนินงานได้อย่างเป็นระบบที่ถูกต้อง

4.5.6.2 คำแนะนำในการสร้างเครือข่าย เพื่อแก้ปัญหาเกษตรกรสมาชิก สหกรณ์ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตโคเนื้อที่มีคุณภาพ การเลี้ยงโคเนื้อ เพื่อจำหน่ายในตลาดบ่น ทำให้สภาพปัจจุบันสมาชิกยังคงจำหน่ายโคเนื้อในตลาดล่างซึ่งราคาไม่สูงนัก ทำให้สมาชิกขาดกำลังใจในการเลี้ยงโค

4.6 ผู้แทนจากส่วนราชการในพื้นที่จังหวัดสงขลา

4.6.1 นายกิติกรณ เจนไพบูลย์ ปศุสัตว์จังหวัดสงขลา สำนักงานปศุสัตว์ จังหวัดสงขลา กรมปศุสัตว์ ทราบว่า ผมทราบว่าสำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา มีการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อและแพะเนื้อให้กับประชาชน ทางสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสงขลา มีบทบาทในการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มเลี้ยงโคเนื้อให้กับประชาชนในพื้นที่จังหวัดสงขลา ดังนี้ ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่ม ให้ความรู้ด้านการจัดการ - การป้องกันโรค - พืชอาหารสัตว์ - การดูแลสุขภาพสัตว์ และให้บริการผสมเทียมโดยใช้น้ำเชื้อของกรมปศุสัตว์ ผมเห็นด้วยในหลักการนำ “นโยบายสานพลังประชารัฐ สร้างเศรษฐกิจฐานราก” มาช่วยส่งเสริมและพัฒนากลุ่มเลี้ยงโคในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และยินดีให้ความร่วมมือกับสำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ในการส่งเสริมการเลี้ยงโคตามบทบาทของหน่วยงานตามที่ได้กล่าวไป แต่ขอเพิ่มเติมในเรื่องการใช้ตลาดนำการผลิต และสหกรณ์ต้องมีสัญญาซื้อขายโคเนื้อของเกษตรกรที่เป็นสมาชิก เพื่อให้การพัฒนาการเลี้ยงโคเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

4.6.2 นางสุธาสินี แสงอรุณ นักวิชาการสหกรณ์ชำนาญการ สำนักงาน สหกรณ์จังหวัดสงขลา กรมส่งเสริมสหกรณ์ ทราบว่า ทางหน่วยงานรู้จักสำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา จากการบูรณาการงานจัดตั้งสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา จำกัด ร่วมกัน โดยสำนักงานสหกรณ์สงขลา มีบทบาทในการแนะนำส่งเสริมการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วย สหกรณ์และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง และส่งเสริมและพัฒนากิจการสหกรณ์ นอกจากนี้ ยังให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบสหกรณ์ อุดมการณ์ หลักการและวิธีการสหกรณ์ ดิฉันเห็นด้วย ในการนำ “นโยบายสานพลังประชารัฐ สร้างเศรษฐกิจฐานราก” มาช่วยส่งเสริมและพัฒนากลุ่มเลี้ยงโคในพื้นที่ จังหวัดสงขลา แต่จะต้องอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่าย การพัฒนาที่ยั่งยืนจะเกิดขึ้นได้ต้องมาจาก ความต้องการของเกษตรกรและความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ในการนี้สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสงขลา สามารถสนับสนุนการดำเนินกิจการสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา จำกัดได้ โดยการแนะนำ ส่งเสริมการบริหารงานภายใต้กฎหมายสหกรณ์และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงข้อบังคับและระเบียบต่าง ๆ นอกจากนี้ยังสามารถแนะนำเรื่องการบริหารจัดการสหกรณ์ การนำหลักธรรมาภิบาลและการควบคุม การบริหาร งานภายใน มาใช้ในการบริหารจัดการ เพื่อให้การดำเนินกิจการของสหกรณ์ฯ มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ดิฉันขอแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า แนวทางในการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มเลี้ยงโคเนื้อ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ต้องส่งเสริมโดยความสมัครใจของเกษตรกรและแนะนำให้มีการช่วยเหลือตนเอง ไม่ให้การรอคอยความช่วยเหลือจากภาครัฐ มีการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง และต้องชี้แจงหลักเกณฑ์การให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรอย่างชัดเจน

4.6.3 นายสมเกียรติ กิจรุ่งโรจน์ นักวิชาการสัตวบาลชำนาญการพิเศษ ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สตูล ทราบว่า ทางศูนย์วิจัยฯ รู้จักสำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ว่ามีโครงการสนับสนุนการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยบทบาทของศูนย์วิจัยฯ มีดังนี้ ส่งเสริมการปลูกพืชอาหารสัตว์ เพื่อลดต้นทุนการเลี้ยงโค เช่น การปลูกหญ้าเนเปียร์, อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับอาหารสัตว์ เช่น การผสมอาหารสัตว์ใช้เองเพื่อลดต้นทุนการเลี้ยงสัตว์ การจัดการแปลงพืชอาหารสัตว์ การทำแก๊สชีวภาพจากมูลโคเพื่อเป็นพลังงานความร้อน การถนอมอาหารสัตว์เพื่อไว้ใช้ยามขาดแคลน, สนับสนุนท่อนพันธุ์/หน่อพันธุ์หญ้า เพื่อให้เกษตรกรปลูกเป็นแปลงพืชอาหารสัตว์, ร่วมกับสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสงขลาและสำนักงานปศุสัตว์ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา ดำเนินโครงการหมู่บ้านหลักถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ เพื่อเป็นศูนย์เรียนรู้ แหล่งสาธิตด้านอาหารสัตว์ อำเภอละ 1 แห่ง และวิจัยเกี่ยวกับอาหารสัตว์เพื่อนำมาพัฒนาการเลี้ยงสัตว์ เช่น พันธุ์หญ้าที่ให้ผลผลิตสูง การเขตกรรมอื่น ๆ เช่น การให้น้ำ ระยะเวลาการปลูก อัตราปุ๋ยที่เหมาะสม เพื่อให้ได้พืชอาหารสัตว์ที่มีผลผลิตสูง ต้นทุนต่ำ

ทางศูนย์วิจัยฯ เห็นด้วยกับการนำนโยบายสานพลังประชารัฐ สร้างเศรษฐกิจฐานรากมาช่วยส่งเสริมและพัฒนารวมการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพราะการมีหลายหน่วยงานมาช่วยกันทำงานในพื้นที่เป็นการประสานพลัง ทำให้งานสำเร็จได้โดยง่าย เพียงแต่ต้องมีการประสานงานที่ดี ก็จะทำให้มีการวางแผนแก้ปัญหาการเลี้ยงโคเนื้อที่ครอบคลุมทั้งห่วงโซ่อุปทานการเลี้ยงโคเนื้อได้ และหากให้ศูนย์วิจัยฯ ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการสนับสนุนการส่งเสริมและพัฒนารวมการเลี้ยงโคเนื้อฯ เราสามารถสนับสนุนในเรื่องความรู้ด้านอาหารสัตว์ เช่น การจัดการแปลงพืชอาหารสัตว์ การผสมอาหารสัตว์ ฯลฯ และการสนับสนุนท่อนพันธุ์พืชอาหารสัตว์เพื่อปลูกสร้างเป็นแปลงพืชอาหารสัตว์ ซึ่งแนวทางดังกล่าวมีความสำคัญมาก เนื่องจากในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อเปรียบเทียบจำนวนโคกับพื้นที่ปลูกพืชอาหารสัตว์แล้ว ยังมีพื้นที่ปลูกน้อยมาก ทำให้ปริมาณพืชอาหารสัตว์ที่ผลิตได้ไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงโค จึงควรส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชอาหารสัตว์ให้มากขึ้น หรือใช้ผลพลอยได้จากการเกษตรมาเลี้ยงสัตว์ให้เต็มที่ ประกอบกับวัตถุดิบอาหารสัตว์ในพื้นที่มีน้อยชนิด บางชนิด (เช่น มันสำปะหลัง) ต้องสั่งซื้อจากภาคกลางหรือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้มีราคาแพงเนื่องจากรวมค่าขนส่ง หากมีการส่งเสริมให้ปลูกพืชที่ใช้เป็นวัตถุดิบอาหารสัตว์ชนิดอื่น ๆ ในพื้นที่ก็จะเป็นการเพิ่มปริมาณวัตถุดิบอาหารสัตว์ในพื้นที่จะทำให้ต้นทุนการเลี้ยงสัตว์ต่ำลง และยังช่วยลดพื้นที่ปลูกยางพาราที่มีราคาตกต่ำได้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ คือ การแก้ปัญหาควรหวังผลในระยะยาว ฐานความคิด ปัญญาให้มากและต่อเนื่อง ต้องให้เกษตรกรคิดเอง ทำเอง พึ่งตนเองให้มากที่สุดและมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนของกระบวนการแก้ปัญหา รัฐสนับสนุนงบประมาณและช่วยเหลือเกษตรกรเท่าที่จำเป็น เพื่อให้เกษตรกรสามารถยืนได้ด้วยตัวเองอย่างยั่งยืน ควรน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชกาลที่ 9 มาปรับใช้

4.6.4 นางยินดี รักชะพันธ์ หัวหน้ากลุ่มงานสารสนเทศการพัฒนาชุมชน สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสงขลา/คณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ (E3) ทราบว่า ยังไม่เคยเห็นบทบาทของสำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา และไม่ทราบด้วยว่ามีการส่งเสริมการเลี้ยงโค หากสำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา มีแนวคิดจะให้ทีม E3 จังหวัดสงขลา และบริษัท ประชาธิปไตยรักสามัคคีจังหวัดสงขลา จำกัด ร่วมกันเป็นสื่อกลางที่จะนำพา

ความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ มาช่วยกันส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคในพื้นที่จังหวัดสงขลา เพื่อนำร่องให้กับจังหวัดชายแดนภาคใต้อีก 3 จังหวัด ตามนโยบายสานพลังประชารัฐ สร้างเศรษฐกิจฐานรากนั้น ทางทีม E3 เห็นด้วยและยินดีให้การสนับสนุน เพราะเป็นการสร้างความรู้ และขยายโอกาสช่วยเหลือประชาชนระดับรากหญ้าได้ ทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น แต่ต้องประสานความร่วมมือกันอย่างจริงจัง จริงใจ ไม่ทำงานแบบไฟไหม้ฟาง และขอเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ควรสนับสนุนงบประมาณให้ครัวเรือนที่มีฐานะยากจนจริง ๆ โดยในการดำเนินโครงการต้องออกกฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับสำหรับผู้ที่ได้รับการสนับสนุนที่สามารถปฏิบัติได้จริง หากมีการจัดซื้อเพื่อส่งมอบให้เกษตรกรต้องซื้อโคเนื้อที่มีคุณภาพ มีฝ่ายปฏิบัติการที่ติดตามให้ความรู้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ และสุดท้ายต้องมีการขยายผลไปยังครัวเรือนอื่น ๆ ที่ด้อยโอกาส

4.6.5 นายญาล้า บูอีดำ เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสงขลา/คณะทำงานการพัฒนาการเกษตรสมัยใหม่ (D6) ทราบว่าทางสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสงขลา ยังไม่เคยรู้จักสำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา และไม่ทราบด้วยว่ามีการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อให้กับประชาชนทางเราเห็นด้วยที่จะมีการบูรณาการความร่วมมือกัน ตามนโยบายสานพลังประชารัฐฯ ของรัฐบาล ในการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื่องจากประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม ทั้งด้านการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และการประมง ที่ผ่านมามีพบว่าเกษตรกรในพื้นที่ส่วนใหญ่มีรายได้น้อย การส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อจะช่วยให้เกษตรกรในพื้นที่พัฒนาอาชีพและเพิ่มรายได้ได้อย่างยั่งยืน ขณะนี้เองทางจังหวัดสงขลา มีคณะกรรมการฟาร์มโคเนื้อสร้างอาชีพ ระยะที่ 2 จังหวัดสงขลา โดยมี นายจรศักดิ์ เจริญโสภา รองผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา เป็นประธาน มีปศุสัตว์จังหวัดสงขลา เป็นเลขานุการ และมีเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสงขลา ร่วมเป็นกรรมการอยู่ในคำสั่งดังกล่าวด้วย จึงเห็นควรบูรณาการการทำงานร่วมกับคณะกรรมการชุดนี้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและมีเป้าหมายไปในทิศทางเดียวกัน และทางเรายินดีเป็นหน่วยงานที่จะช่วยประสานความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการเลี้ยงโคในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

4.6.6 นายอำพล พงศ์สุวรรณ หัวหน้าสำนักงานจังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกรรมการ/เลขานุการร่วม ของ คณะกรรมการประสานและขับเคลื่อนนโยบายสานพลังประชารัฐประจำจังหวัดสงขลา (คสป.จว.ส.ข.) ทราบว่า สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา มีการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อให้กับประชาชน โดยทราบจากเพื่อนที่ปฏิบัติงานอยู่ในหน่วยงานนี้เล่าให้ฟัง และทราบจากโครงสร้างของกองทัพไทย เคยเห็นงานในกิจกรรมการพัฒนาหลายอย่างในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่เรื่องการส่งเสริมการเลี้ยงโคยังไม่เคยเห็นกิจกรรมของจริง หากผู้วิจัยมีแนวคิดในการนำนโยบายสานพลังประชารัฐ สร้างเศรษฐกิจฐานรากมาขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้สู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน หลักการคือ “ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ช่วยกันแก้ปัญหา และคิดหาทางสร้างอนาคตให้ประเทศไทย” ในที่นี้คือ บริษัทประชารัฐรักสามัคคีจังหวัดสงขลาจำกัด หรือสำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า จะเป็นตัวกลางในการนำพาความร่วมมือจากหน่วยงานของภาครัฐและสถาบันการศึกษา รวมทั้งสหกรณ์โคเนื้อพัทลุงจำกัด และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มาช่วยกันแก้ปัญหาในการเลี้ยงโคของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคของโครงการฯ (ได้แก่ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตลูกโค การป้องกันโรค การลดต้นทุนการเลี้ยงโค และ

การทำตลาด) เพื่อให้เกษตรกรที่เป็นสมาชิกของสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา จำกัด สามารถยกระดับเป็นเกษตรกรผู้ผลิตโคเนื้อต้นน้ำส่งให้กับสหกรณ์โคเนื้อพัทลุง จำกัดได้นั้น ผมเห็นว่า เป็นโครงการที่ดีมากในการสร้างเศรษฐกิจฐานรากให้กับเกษตรกรที่สนใจได้มีอาชีพที่มั่นคง มีหลักประกันที่แข็งแกร่ง เนื่องจากได้รับการสนับสนุนจากพลังประชารัฐ ตั้งแต่ ต้นทาง กลางทาง และ ปลายทาง คิดว่าหากโครงการนี้ขับเคลื่อนตามเป้าหมายที่กำหนดไว้จะสามารถสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรได้เป็นอย่างดี ผมคิดว่าการเริ่มต้นการดำเนินการหรือขยายผลของโครงการนี้ ควรจะหยิบยก มาพูดคุยในที่ประชุม คสป. ของจังหวัด เพื่อรวมความคิดเห็นและแสวงหาแนวทางการสนับสนุนจาก คสป. ซึ่งประกอบด้วยทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่อย่างจริงจัง หากที่ประชุมเห็นด้วยก็จะเป็นแนวร่วมอย่างดีให้เกษตรกร นำไปปฏิบัติเป็นรูปธรรมและยั่งยืนได้ สิ่งสำคัญที่เป็นปัจจัยของความสำเร็จ คือ ความรักความสนใจ ของเกษตรกรเป็นตัวตั้งหรือเป็นหลัก การสนับสนุนจากภาคส่วนต่าง ๆ เป็นส่วนเสริม เช่น องค์กรความรู้ เรื่องที่เกษตรกรให้ความสนใจ การสนับสนุนเงินทุนหรือปัจจัยที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพ การแนะนำช่วยเหลือจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง สุดท้ายที่ขาดไม่ได้คือ การมีตลาดรองรับ ดังนั้น สิ่งทีกล่าวมาข้างต้นก็คือ กระบวนการของประชารัฐ หากกระบวนการดังกล่าวมีความเข้มแข็ง ก็สามารถนำไปสู่การปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลลัพธ์ที่ได้คือ เกษตรกร มีอาชีพ มีรายได้ที่มั่นคง ซึ่งคิดว่าเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาและแก้ปัญหาจังหวัด ชายแดนภาคใต้

4.7 ผู้แทนจากภาคเอกชน

4.7.1 นายกวิศพงษ์ สิริธนนท์สกุล ประธานกรรมการ/ประธานหอการค้า จังหวัดสงขลา ทราบว่า รู้จักสำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา จากงาน สนับสนุนและส่งเสริมอาชีพของหน่วย และทราบด้วยว่าหน่วยมีการส่งเสริมการเลี้ยงโคให้กับเกษตรกร หากมีการนำ “นโยบายสานพลังประชารัฐ สร้างเศรษฐกิจฐานราก” มาช่วยส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยง โคในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จะยิ่งเป็นการผลักดัน สนับสนุน ผู้ประกอบวิสาหกิจ โดยอาศัยความร่วมมือจากภาครัฐเป็นหลัก หากสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา จำกัด แนวทางในการ ดำเนินกิจการ ดังนี้คือ 1) เป็นสหกรณ์ผู้ผลิตโคเนื้อต้นน้ำ ซึ่งก็คือ การเลี้ยงแม่โคเพื่อผลิตลูกโค พันธุ์ผสมชาร์โรเล่ส์จำหน่ายให้กับสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อพัทลุง และ 2) เป็นสหกรณ์ผู้ผลิตโคขุนมีชีวิต เพื่อส่งออกไปยังประเทศมาเลเซีย โดยเน้นโคขุนพันธุ์ลูกผสมบราห์มันแดงเป็นสายพันธุ์ตาม ความต้องการของประเทศมาเลเซีย ด้วยศักยภาพของหอการค้าจังหวัดสงขลา สามารถที่จะสนับสนุน การส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ ให้ประสบความสำเร็จ โดยการเป็นหน่วยงานที่ช่วยเป็นที่ปรึกษาและให้ คำแนะนำเกี่ยวกับการตลาดและช่วยอำนวยความสะดวกในการทำธุรกิจของสหกรณ์ผู้เลี้ยง โคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา จำกัด ได้ เพราะเรามีภารกิจในการส่งเสริมวิสาหกิจต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ ในทางการค้า เช่น การเผยแพร่ข่าวสารทางการค้า รับปรึกษาและให้ข้อแนะนำเกี่ยวกับการค้า เกษตรกรรม การเงิน และเศรษฐกิจอยู่แล้ว นอกจากนี้เรายังสามารถช่วยประสานงานในทางการค้า ระหว่างผู้ประกอบการกับทางราชการได้อีกด้วย

4.7.2 นางสาวกฤตชญา เม่าทอง ผู้จัดการสหกรณ์โคเนื้อพัทลุง จำกัด ทราบว่า ทางสหกรณ์รู้จักหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 43 สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการ ทหารพัฒนา เพราะมีที่ตั้งอยู่ในจังหวัดพัทลุง จากการบอกเล่าของสมาชิกสหกรณ์ฯ และเห็นกิจกรรม

การพัฒนาและส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อให้กับเกษตรกร ได้แก่ การออกหน่วยผสมเทียม เพื่อการขยายพันธุ์โคเนื้อและปรับปรุงพันธุ์ ที่ผ่านมาทางโครงการฯ ก็ได้ช่วยเหลือเกษตรกรในสภาวะราคายางตกต่ำ ทำให้เกษตรกรประสบปัญหาด้านรายได้จากสวนยางที่ลดลง โดยหน่วยได้ส่งเสริมให้เกษตรกรเลี้ยงโคเนื้อ และอบรมให้ความรู้ เพื่อให้เกษตรกรสามารถเลี้ยงโคได้อย่างมีคุณภาพ ขณะนี้ทางจังหวัดพัทลุง โดยปศุสัตว์จังหวัดพัทลุง และสหกรณ์โคเนื้อพัทลุง จะทำเป็นจังหวัดนำร่องของการขับเคลื่อนโครงการโคเนื้อศรีวิชัยของรัฐบาล เพื่อให้งานส่งเสริมฯ ดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ แล้วส่งเสริมสมาชิกเครือข่ายจังหวัดต่าง ๆ ในภาคใต้ให้เข้าร่วมเป็นสมาชิกสหกรณ์โคเนื้อพัทลุง จำกัด และขยายฐานเครือข่ายไปครอบคลุม เพื่อจะได้ช่วยเหลือสมาชิกให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น และสามารถสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรอย่างมั่นคงและยั่งยืน ขณะนี้ได้มีเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน และเกษตรกรผู้เลี้ยงโคของอำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา เข้าร่วมเครือข่ายกับสหกรณ์ฯ แล้ว เพื่อส่งเสริมการเชื่อมโยงและพัฒนากลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อต่อไป ทางสหกรณ์ฯ เห็นด้วยต่อการนำ “นโยบายสานพลังประชารัฐ สร้างเศรษฐกิจฐานราก” มาช่วยส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพราะถือว่าเป็นกระบวนการขับเคลื่อนตามนโยบายภาครัฐที่ดีวิธีหนึ่ง แต่ทั้งนี้และทั้งนั้นต้องได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ อย่างจริงจัง เพื่อให้เกษตรกรมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นจริง ๆ ขณะนี้สหกรณ์ฯ ส่งเสริมให้สมาชิกเลี้ยงโคเนื้อ เพื่อคัดเกรดไปสู่ตลาดเนื้อโคคุณภาพเกรดพรีเมียมแล้ว ระยะเวลาต่อไปคือการเพิ่มปริมาณการผลิตของสมาชิกให้มากขึ้น โดยการจัดทำโครงการฟาร์มโคขุนต้นแบบ เพื่อขุนโคไปสู่ตลาดคุณภาพนั่นเอง และด้วยศักยภาพของสหกรณ์ฯ เรามีความเชื่อมั่นว่าจะสามารถสนับสนุนการส่งเสริมการเลี้ยงโคของโครงการฯ ให้ประสบความสำเร็จได้ โดยทางสหกรณ์มีแนวทางในการปรับปรุงพันธุ์ให้โคหน้าเหมือนกันทั้งหมดในจังหวัดพัทลุงและจังหวัดที่เป็นเครือข่าย ทางสหกรณ์ฯ จะเป็นผู้กำหนดราคาเองโดยไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง และขณะนี้สหกรณ์ฯ กำลังจัดทำโรงเชือดให้ผ่านเกณฑ์คุณภาพ ผ่านมาตรฐาน GMP ฮาลาล และมีการกักกันสัตว์ก่อนเชือด ทั้งนี้เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรให้ดีขึ้นกว่าเดิม และเพื่อสร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรกลับมาเลี้ยงโคมากขึ้น เนื่องจากที่ผ่านมาเกษตรกรผู้เลี้ยงโคประสบปัญหาด้านการตลาด เลี้ยงโคขุนจนครบระยะขุนแล้วไม่สามารถจำหน่ายได้ในราคาที่เหมาะสม เพราะถูกกดราคาจากพ่อค้า ทำให้เกษตรกรเริ่มถดถอยที่จะเลี้ยงโค

4.7.3 นางกนกวรรณ ชีระเดชะ ผู้จัดการบริษัท ประชาธิปไตยรักสามัคคี จังหวัดสงขลา จำกัด ทราบว่า บริษัทฯ รู้จัก สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ผ่านการทำงานของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 43 ซึ่งทำหน้าที่ช่วยเหลือประชาชนในหลาย ๆ ด้าน เช่น การทำถนน การขุดลอกผักตบชวา แต่เพิ่งทราบจริง ๆ ว่ามีการส่งเสริมการเลี้ยงโคด้วย ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มงานที่เป็นเป้าหมายของบริษัทฯ และทีม E 3 จังหวัดสงขลา มี 3 กลุ่ม คือ การเกษตร การแปรรูป และการท่องเที่ยวชุมชน โดยบริษัทฯ จะสร้างโอกาสในการสร้างความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ ทำหน้าที่เป็นคนกลางประสานงาน เชื่อมร้อยศักยภาพของแต่ละภาคส่วน สร้างความเติบโตให้กับประชาชนตัวเล็ก ๆ กิจกรรมที่ผ่านมาของบริษัทฯ ได้แก่ “กระเช้าชุมชน” ในเทศกาลปีใหม่ กิจกรรมอื่น ๆ ก็จะได้รับรู้จากกรณีศึกษา ค้นหาสินค้าที่เหมาะสม แล้วนำมาสู่กระบวนการพัฒนาต่อยอด สร้างต้นแบบเพื่อเป็นการเรียนรู้ของบริษัทประชารัฐจังหวัด แต่จากประสบการณ์ที่ผ่านมา กิจกรรมที่บริษัทส่งเสริมและทำการตลาดให้ในภาคการเกษตรก็มีแต่เพียงผักอินทรีย์เท่านั้น อย่างไรก็ตามทางบริษัทฯ เห็นด้วยเป็นอย่างมากต่อการนำ “นโยบายสานพลังประชารัฐ สร้างเศรษฐกิจฐานราก” มาช่วยส่งเสริมและ

พัฒนาการเลี้ยงโคในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา เพราะด้วยจุดมุ่งหมายของทางบริษัทฯ ที่จัดตั้งขึ้นมาก็เพื่อที่จะประกอบธุรกิจเพื่อช่วยสร้างรายได้ให้ชุมชน อยากรู้ทำให้ประชาชนมีความสุขอยู่แล้ว ถึงแม้ว่าทางบริษัทฯ ไม่มีประสบการณ์มากพอที่จะเป็นผู้ขับเคลื่อนการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อได้ เพราะมีความถนัดในเรื่องการทำการตลาดของสินค้า OTOP ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก สินค้าแฟชั่น และผักอินทรีย์ แต่หากสำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนาขอความร่วมมือ ทางบริษัทฯ ของเราก็ยินดีเป็นตัวกลางที่จะประสานงานและประสานความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ ได้

4.8 ผู้แทนจากภาคการศึกษา

4.8.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดอกเตอร์ไชยวรรณ วัฒนจันทร์ รองคณบดีฝ่ายวิจัยและนวัตกรรม ภาควิชาสัตวศาสตร์ คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ทราบว่า รู้จักและทราบถึงภารกิจของสำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ในการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อให้กับประชาชนมานานแล้ว อาจารย์เห็นด้วยต่อการนำ “นโยบายสานพลังประชารัฐ สร้างเศรษฐกิจฐานราก” มาช่วยส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งจะประสบความสำเร็จได้ต้องเน้นไปที่การจัดการโคต้นน้ำที่ดี และมีการจัดการด้านอาหารโคอย่างเหมาะสม หนึ่งในกรณีความร่วมมือกับสหกรณ์โคเนื้อพัทลุง จำกัด มีบุคลากรของคณะเข้าไปทำงานร่วมอยู่แล้ว และหากให้ทางคณะฯ ช่วยสนับสนุนการพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อของโครงการฯ ทางเราสามารถให้ทรัพยากรฟาร์ม และบุคลากรสนับสนุนการให้ความรู้แก่เกษตรกรผู้ประกอบการโคเนื้อได้ (ภาคประชาชน) ผมมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้ การดำเนินการของทางทหารควรจะต้องสอดคล้องกับโครงการพัฒนาเศรษฐกิจรวมถึงอาชีพของ ศอ.บต. ซึ่งมีการวางแผนการส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อแบบครบวงจร โดยดำเนินการในรูปแบบเครือข่ายประชารัฐ มีกรมปศุสัตว์ โดย สำนักงานปศุสัตว์ เขต 9 เป็นผู้รับผิดชอบ ส่วนมหาวิทยาลัยถือว่าเป็นหน่วยงานร่วมด้านวิชาการ กรณีโคเนื้อ ในช่วงที่ผ่านมาหลายหน่วยงานของทหารเข้าไปทำ เช่น หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า รวมทั้งกรมราชองครักษ์ เช่น งานส่งเสริมกลุ่มเลี้ยงโคเนื้อที่บ้านไอร์บือแต อำเภอจะนะ จังหวัดนราธิวาส ของกรมราชองครักษ์ ปัจจุบันแม้ว่ากรมราชองครักษ์ โดย พลโท อรรถพร โปสุวรรณ จะจบภารกิจลงแล้ว แต่งานที่ได้ขับเคลื่อนไว้เป็นงานที่ดีและน่าจะนำมาขับเคลื่อนต่อในนามหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา เพราะฐานเดิมที่ดำเนินไว้ดีอยู่แล้ว

4.9 ผู้แทนจากภาคการเงินการธนาคาร

4.9.1 นายณัฐ ทองพูน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาสงขลา ทราบว่า รู้จักบทบาทการทำงานของสำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนาทางภาพข่าว และทราบด้วยว่าหน่วยมีโครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อให้กับประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทางเราเห็นด้วยกับแนวทางตามนโยบายประชารัฐดังกล่าว เพราะเป็นการให้ความร่วมมือกันของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งประชาชนทั่วไปที่จะช่วยกันแก้ปัญหาของเกษตรกร และทางธนาคารเองก็มีนโยบายในการส่งเสริมให้เกษตรกรมีอาชีพเสริมที่สามารถสร้างรายได้เพิ่มให้กับเกษตรกร การเลี้ยงโคเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการสร้างรายได้ ซึ่งปัจจุบันทางธนาคารได้ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ โดยการขยายสินเชื่อทั้งเงินลงทุนซื้อแม่พันธุ์และเงินหมุนเวียนในการเลี้ยงโค ทางธนาคารขอแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าโคเนื้อเป็นผลผลิตเดียวที่สามารถสร้างรายได้เพิ่มขึ้นให้กับเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพราะตลาดมีความต้องการสูง

4.9.2 นายเรืองชัย เจริญกิจสุพัฒน์ ผู้อำนวยการศูนย์ป่มเพาะและพัฒนา นวัตกรรม SMEs เกษตร ธนาการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ทราบว่า ศูนย์ป่มเพาะฯ เป็น ส่วนงานที่ทำหน้าที่ในการให้ความรู้ คำปรึกษา และแนะนำด้านต่าง ๆ ทางธุรกิจ ตลอดจนให้ความ ช่วยเหลือด้านการตลาดแก่ผู้ประกอบการ SMEs การเกษตร ซึ่งดำเนินการในรูปแบบของการจัด ประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ประกอบการเหล่านี้ได้มีโอกาสพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนความรู้ด้านต่าง ๆ นวัตกรรมเพื่อพัฒนาสินค้าให้มีคุณภาพตรงตามความต้องการของตลาด และยกระดับในการผลิต แปรรูป การสร้างมูลค่าเพิ่มให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังมี คณะอาจารย์/ผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญที่ ธ.ก.ส. เชิญมา ได้เข้ามาช่วยเหลือในการให้คำแนะนำชี้แนะเกี่ยวกับการ ดำเนินธุรกิจทั้งด้านการผลิตและนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้กับผู้ประกอบการได้ไปปรับปรุงพัฒนาตัวสินค้าให้ดีขึ้น

ในส่วนของธุรกิจสหกรณ์โคนม ทาง ธ.ก.ส. ได้ให้การสนับสนุนมาโดยตลอด โดยมีแนวคิดในการเชื่อมโยงการผลิตสู่การตลาดผ่านกระบวนการสหกรณ์ เกิดจากการที่ธนาการเข้าไป ช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้าและพบว่า การให้สินเชื่อทำการผลิตอย่างเดียวไม่สามารถทำให้เกษตรกร มีรายได้มากขึ้น มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น หลังจากศึกษาปัญหาที่พบว่า ปัญหาของเกษตรกรที่แท้จริง คือ เรื่องการตลาด จึงเกิดแนวคิดที่จะเข้ามาดูแลเรื่องการตลาดของสินค้าเพื่อเพิ่มมูลค่า ซึ่งนำมาสู่การทำ การตลาดเนื้อโคขุนในแบรนด์ A - Beef ทั้งนี้ ธ.ก.ส. ได้นำต้นแบบมาจากสหกรณ์โคขุนโพนยงคำ จังหวัดสกลนคร ซึ่งปัจจุบันเริ่มมีปัญหา คือ มีโคขุนรอเชือดจำนวนมากจากการหาตลาดไม่ได้ นอกจากนี้ ธ.ก.ส. ยังได้เป็นที่ปรึกษาของสหกรณ์โคนมหนองสูง จังหวัดหนองคาย โดยร่วมกับอาจารย์ จากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ มาช่วยสอนในเรื่องการทำอาหาร การลดต้นทุนการผลิต และเรื่องการผลิต ปัจจุบันสามารถผลิตอาหาร TMR ต้นทุนต่ำกว่า 2 บาทได้แล้ว นอกจากนี้ ธ.ก.ส. ยังมีทีมจากสมาคม นักวินิจฉัยเป็นที่ปรึกษาการที่เป็นที่ปรึกษาการของบริษัทใหญ่ ๆ มาช่วยในการปิดช่องโหว่ของปัญหาที่แก้ไข ยากอีกด้วย

ทางศูนย์ป่มเพาะฯ มีความเห็นว่า การเลี้ยงโคในพื้นที่จังหวัดชายแดน ภาคใต้เป็นกิจกรรมที่นำให้การสนับสนุนเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากในพื้นที่มีความต้องการการบริโภคสูง แต่ไม่สามารถผลิตได้เพียงพอและยังต้องมีการนำเข้าโคจากพื้นที่ภาคกลางลงมาฆ่าและเพื่อจำหน่าย ในพื้นที่ อีกทั้งยังมีชายแดนที่ติดกับประเทศมาเลเซียซึ่งมีความสำคัญในเรื่องเศรษฐกิจฮาลาล จากความต้องการสินค้าฮาลาลที่ผลิตจากชาวมุสลิมและเรื่องการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งหากสนับสนุนดี ๆ อาจสามารถพัฒนาให้พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นแหล่งส่งออกเนื้อไปยัง ประเทศมาเลเซียได้อีกด้วย โดยต้องแบ่งตลาดออกเป็น 2 ตลาด คือ ตลาดโคกูรบาน (โคที่เตรียมไว้เชือด เพื่อแสดงความใกล้ชิดต่อพระอัลลอฮ์ โดยจะเชือดในวันตรุษอีดีลฮัจญ์) และตลาดโคขุน

ในปัจจุบัน ธ.ก.ส. เป็นที่ปรึกษาของสหกรณ์โคนมปัตตานี จังหวัด ปัตตานี และสหกรณ์โคนมมือนารอ จังหวัดนราธิวาส โดยมีแนวทางการพัฒนาการผลิตโคนมโดยใช้ “ตลาดนำการผลิต” โดยแบ่งกลุ่มการผลิตออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) โคนมต้นน้ำ ได้แก่ กลุ่มผลิตโคพันธุ์ (ปรับปรุงพันธุ์) กลุ่มผลิตลูกโคสำหรับขุน และกลุ่มเลี้ยงโคขุน) 2) โคนมกลางน้ำ ได้แก่ กลุ่มเลี้ยงโค ขุน และโรงเชือด) และ 3) โคนมปลายน้ำ ได้แก่ กลุ่มตลาดเนื้อโค ในส่วนของกิจกรรมที่ ธ.ก.ส. ดำเนินการ สนับสนุนธุรกิจสหกรณ์ ได้แก่ 1) การจัดอบรมเกษตรกรในเรื่องความรู้ในการเลี้ยงโค การสหกรณ์ และการทำบัญชีฟาร์มเพื่อดูรายรับ - รายจ่าย 2) การจัดทำฐานข้อมูลของประธานกลุ่ม

ผู้เลี้ยงโคเนื้อและของสหกรณ์ 3) การวางระบบบัญชีของสหกรณ์ 4) การวางแผนการทำตลาดให้กับสหกรณ์ 6) การเข้าไปดูในกระบวนการผลิตแต่ละส่วน เพื่อประเมินประสิทธิภาพการผลิตและวิเคราะห์ปัญหา ซึ่งนำมาสู่การประสานหาแนวร่วมจากภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาให้สหกรณ์ เช่น การประสานอาจารย์จากมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ จังหวัดนราธิวาสและมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มาช่วยแก้ปัญหาเรื่องการผลิตต้นทุนค่าอาหารโคโดยใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นมาทำอาหาร TMR และ 7) การให้สินเชื่อเพื่อการพัฒนาธุรกิจของสหกรณ์ เป็นต้น

ในส่วนของความร่วมมือในการพัฒนาสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา จำกัด นั้น ทาง ธ.ก.ส. มีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่จะให้ความร่วมมือในการร่วมพัฒนาธุรกิจของสหกรณ์ฯ ทั้งนี้ทาง ธ.ก.ส. และ นทพ. ได้เคยมีการลงนามบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือโครงการ 1 ประชากร 1 ภูมิภาค ร่วมกับภาคีอื่น ๆ อีก 6 หน่วยงาน ลงนาม ณ วันที่ 28 ธันวาคม 2560 โดยมีระยะเวลาดำเนินการจนถึงวันที่ 30 กันยายน 2564 เพื่อให้ ธ.ก.ส. สนับสนุนสินเชื่อให้เกษตรกรและชุมชนตามศักยภาพและความพร้อมของเกษตรกรและชุมชน และสนับสนุนด้านการผลิตแก่เกษตรกร ช่วยการลดต้นทุนการผลิต แต่ในเบื้องต้นทาง ธ.ก.ส. ยังไม่ได้รับการประสานเพื่อขอความช่วยเหลือในด้านการพัฒนาธุรกิจสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา จำกัด แต่อย่างใด

5. วิเคราะห์ข้อมูล ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อของสำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา รวมทั้งวิธีการในการแก้ปัญหา

5.1 ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้แก่

5.1.1 บุคลากรดี

5.1.1.1 ผู้บริหาร กำหนดนโยบายที่ดี มีการวางแผนโครงการที่ดี มีแผนการปฏิบัติงานที่ชัดเจน มีระบบวัดประสิทธิภาพที่รัดกุมและมีการติดตามความก้าวหน้าของโครงการตามตารางช่วงเวลาของงบประมาณและการวัดคุณภาพของโครงการ

พันเอก ธนัช บุญอารักษ์ กล่าวว่า “ควรมีจัดทำแผนงาน/โครงการ ระยะปานกลาง และระยะยาวให้เกิดความชัดเจน โดยประสานกับกรมปศุสัตว์ เพื่อให้การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเลี้ยงโคสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลและยุทธศาสตร์ชาติต่อไป”

5.1.1.2 ผู้บังคับหน่วย ให้ความสำคัญต่องานส่งเสริมการเลี้ยงโค

พลตรี สงคราม ขุมทอง กล่าวว่า “แนวทางแก้ไขเรื่องคนหรือบุคลากร ต้องเริ่มจากผู้บังคับหน่วยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการเลี้ยงโคให้มากขึ้น สร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานหรือความก้าวหน้าในชีวิตราชการให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในส่วนชุดส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยต้องคัดเลือกเจ้าหน้าที่ที่มีอุดมการณ์ เสียสละ และใจรักเข้ามาปฏิบัติงานเพิ่มเติม และต้องส่งเจ้าหน้าที่ไปฝึกอบรมตามหลักสูตรที่สำนักงานทหารพัฒนาและกรมปศุสัตว์เปิดอบรมเสมอ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์”

5.1.1.3 เจ้าหน้าที่ชุดส่งเสริมอาชีพฯ มีความรู้ความเข้าใจงานในภารกิจ มีอุดมการณ์ มีองค์ความรู้เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน

พลตรี สงคราม ชุมทอง กล่าวว่า “เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในส่วนชุดส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยต้องคัดเลือกเจ้าหน้าที่ที่มีอุดมการณ์ เสียสละ และใจรัก เข้ามาปฏิบัติงานเพิ่มเติม และต้องส่งเจ้าหน้าที่ไปฝึกอบรมตามหลักสูตรที่สำนักงานทหารพัฒนาและกรมปศุสัตว์เปิดอบรมเสมอ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์”

5.1.1.4 เกษตรกร มีใจรัก มีความรู้ มีความตั้งใจ ที่จะพัฒนาอาชีพ การเลี้ยงโค

พันเอก ศราวุธ จันทร์พุ่ม กล่าวว่า “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จต้องเริ่มจากการคัดเลือกเกษตรกรที่มีใจรักในการเลี้ยงโค มีความต้องการในการพัฒนา การเลี้ยงโคเนื้อของตน นอกจากนี้เกษตรกรต้องมีพื้นที่ในการเลี้ยงและจัดทำแปลงหญ้าด้วย”

5.1.1.5 ผู้จัดการสหกรณ์และทีมคณะกรรมการบริหารสหกรณ์ มีความตั้งใจที่จะพัฒนากิจการสหกรณ์ให้เจริญก้าวหน้า มีวิสัยทัศน์ และมีความโปร่งใส

นายชำนาญ ชุมไผทอง ผู้จัดการสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อฯ กล่าวว่า “มีความประสงค์ที่จะขอรับการสนับสนุนหลักสูตรการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานสหกรณ์ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการธุรกิจในรูปแบบสหกรณ์ เพื่อให้สหกรณ์ดำเนินงานได้อย่างเป็นระบบที่ถูกต้อง”

5.1.2 งบประมาณ/เงินทุน

5.1.2.1 งบประมาณที่ได้รับมีจำนวนเพียงพอ และได้รับการจัดสรรอย่างเหมาะสมกับกิจกรรมของโครงการ

พลตรี สงคราม ชุมทอง กล่าวว่า “งบประมาณ มีเพียงพอ แต่ขาดในส่วนการจัดสรรให้เหมาะสมกับกิจกรรม”

5.1.2.2 เงินทุนของเกษตรกร เกษตรกรมีโอกาสเข้าหาแหล่งทุน เพื่อพัฒนาการเลี้ยงได้ง่าย และสามารถบริหารเงินทุนที่ได้รับอย่างมีประสิทธิภาพ

พันเอก โกศล กิจกุลธนนันต์ กล่าวว่า “สำหรับปัญหาของการเลี้ยงโคในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วยปัญหาเรื่องเงินทุน ซึ่งสามารถแก้ไขได้โดยการหาสมาชิกเพิ่มเพื่อระดมทุน”

นายชำนาญ ชุมไผทอง ผู้จัดการสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อฯ กล่าวว่า “ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ในรอบบัญชีที่ผ่านมา (ห้วงระหว่าง 1 ม.ค.60 - 31 ธ.ค.60) เน้นเรื่องการระดมทุน ระดมเงินฝาก ซึ่งถือได้ว่าเป็นทุนภายในของกิจการ”

ประธานกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ นพพ. อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา กล่าวว่า “ปัญหาในการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ เงินทุนในการซื้อโคมาเลี้ยงขุน เพราะ การเลี้ยงขุน เพิ่มรายได้ให้มากกว่าการเลี้ยงแม่โคผลิตลูก แต่ก็ต้องใช้เงินทุนสูง”

5.1.3 วัสดุหรือวัตถุดิบ

5.1.3.1 โคพันธุ์ดี แมโคต้นน้ำเป็นโคลูกผสมสายเลือดยุโรป (สายพันธุ์บราห์มันหรือชาร์โรเลส์) เมื่อนำมาผสมกับน้ำเชื้อจากพ่อโคพันธุ์ดีจะให้ลูกที่มีลักษณะดี คือ มีโครงสร้างใหญ่ เนื้อมาก อัตราแลกเนื้อสูง ให้ซากคุณภาพดีมีไขมันแทรก

พันเอก โกศล กิจกุลธนนต์ กล่าวว่า “การเลี้ยงโคให้ประสบความสำเร็จนั้น มีปัจจัยหลักที่ต้องคำนึงด้วยกัน 3 ประการ คือ พันธุ์ดี อาหารดี และการจัดการฟาร์มที่ดี”

พันเอก ชิวฉินย์ ปิยะศาสตร์ธนา กล่าวว่า “เป้าหมายที่ต้องการในการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ประสบความสำเร็จ คือ การปรับปรุงสายพันธุ์โคในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีสายพันธุ์โคที่มีคุณภาพและสมบูรณ์”

5.1.3.2 แหล่งอาหาร (อาหารหยาบและอาหารข้น) มีปริมาณที่เพียงพอ มีคุณภาพ และราคาถูก เพื่อช่วยลดต้นทุนในการเลี้ยง

พันเอก ชิวฉินย์ ปิยะศาสตร์ธนา กล่าวว่า “ปัจจุบันอาหารโคในพื้นที่มีราคาค่อนข้างแพง เพราะเนื่องจากมีค่าขนส่งในการจัดซื้อ เกษตรกรยังขาดความรู้ความเข้าใจในการผลิตอาหารข้น โดยใช้วัสดุที่มีอยู่ในพื้นที่ให้คุ้มค่า”

พันเอก ศราวุธ จันทร์พุ่ม กล่าวว่า “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จต้องเริ่มจากการคัดเลือกเกษตรกรที่มีใจรักในการเลี้ยงโค มีความต้องการในการพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อของตน นอกจากนี้เกษตรกรต้องมีพื้นที่ในการเลี้ยงและจัดทำแปลงหญ้าด้วย”

พันเอก ธนัช บุญอารักษ์ กล่าวว่า “นอกจากนี้อาจเสริมการแก้ปัญหาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมฯมีจำนวนไม่เพียงพอด้วยการอบรมประธานกลุ่มให้เข้มแข็งในเรื่ององค์ความรู้ในการเลี้ยงโคและการผลิตอาหารโคจากวัตถุดิบในท้องถิ่น เพื่อให้สามารถเป็นศูนย์การเรียนรู้ขนาดเล็กที่สามารถถ่ายทอดแก่สมาชิกกลุ่มรายอื่น ๆ เสริมกับศูนย์เรียนรู้การเลี้ยงโคฟาร์มตัวอย่างอันเนื่องมาจากพระราชดำริปายมั่ง”

5.1.3.3 โรงเรือน/ลักษณะการเลี้ยง

พันเอก ชิวฉินย์ ปิยะศาสตร์ธนา กล่าวว่า “ลักษณะการเลี้ยงในพื้นที่ ปัจจุบันเกษตรกรส่วนใหญ่มีการเลี้ยงโคแบบปล่อย ขาดการดูแลเอาใจใส่ ในบางพื้นที่เจ้าหน้าที่ไม่สามารถเข้าไปดูแลได้อย่างทั่วถึง ทำให้เกษตรกรขาดความรู้ในการดูแลโคของตนเองและยึดติดกับ วิธีชาวบ้านแบบเดิม ๆ”

5.1.3.4 วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการผสมเทียมมีปริมาณที่เพียงพอและมีสภาพพร้อมใช้งาน สามารถสนับสนุนน้ำเชื้อโคพ่อพันธุ์แท้และไนโตรเจนเหลวได้อย่างเพียงพอและทันต่อความต้องการ

พลตรี สงคราม ขุมทอง กล่าวว่า “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเลี้ยงโคหลัก ๆ ได้แก่ ภาครัฐในการดำเนินงาน ไม่ได้มีการจัดหามาเพิ่มเติม นับตั้งแต่เริ่มทำโครงการในปีงบประมาณ พ.ศ.2553 จนกระทั่งปัจจุบันเป็นเวลาประมาณ 8 ปี ซึ่งภาครัฐในบางรายการก็อยู่ในสภาพที่เก่าใช้งานได้ไม่มีประสิทธิภาพ ส่วนบางรายการก็อยู่ในสภาพ

ไม่พร้อมใช้งาน และสุดท้ายคือขั้นตอนการดำเนินงานที่เกิดการติดขัดจากความล่าช้าของระบบการส่งกำลัง ไนโตรเจนเหลวและน้ำเชื้อโคเพื่อการผสมเทียม”

5.1.4 การบริหารจัดการ

5.1.4.1 การบริหารจัดการโครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคที่มีประสิทธิภาพ คือ มีการจัดทำแผนงานของโครงการล่วงหน้า สามารถแปลงนโยบายไปสู่แผนการปฏิบัติงาน ผู้ปฏิบัติงานมีความเข้าใจในนโยบายและสามารถปฏิบัติงาน เพื่อตอบสนองความต้องการของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อผู้และสามารถแก้ปัญหาได้อย่างตรงจุด รวมไปถึงการทบทวนความก้าวหน้าของโครงการตามตารางช่วงเวลาของงบประมาณและการวัดคุณภาพของโครงการ ซึ่งจะช่วยให้ตรวจสอบพบปัญหา เพื่อนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาได้ตั้งเนิ่น ๆ

พันเอก ธนัช บุญอารักษ์ กล่าวว่า “ควรมีจัดทำแผนงาน/โครงการ ระยะปานกลาง และระยะยาวให้เกิดความชัดเจน โดยประสานกับ กรมปศุสัตว์ เพื่อให้การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเลี้ยงโคสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลและยุทธศาสตร์ชาติต่อไป”

5.1.4.2 การบริหารธุรกิจของสหกรณ์ที่เข้มแข็งและโปร่งใส

พันเอก ศราวุธ จันทร์พุ่ม กล่าวว่า “เป้าหมายของการเลี้ยงโคเนื้อให้ประสบความสำเร็จคือการรวมกลุ่มเพื่อตั้งสหกรณ์ในแต่ละจังหวัดให้ได้ เพื่อเพิ่มความสามารถให้เกษตรกรสามารถบริหารจัดการภายในกลุ่มได้ด้วยตัวเอง มีทุนขยายกิจการ โดยมีประธานกลุ่มที่เข้มแข็งเป็นแกนนำคอยเป็นผู้ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของรัฐผ่านทางเจ้าหน้าที่ชุดส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตจังหวัดชายแดนภาคใต้”

นายชำนาญ ชุมไฟทอง ผู้จัดการสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อฯ กล่าวว่า “มีความประสงค์ที่จะขอรับการสนับสนุนหลักสูตรการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานสหกรณ์ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการธุรกิจในรูปแบบสหกรณ์ เพื่อให้สหกรณ์ดำเนินงานได้อย่างเป็นระบบที่ถูกต้อง”

5.1.4.3 การจัดการระบบสืบพันธุ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดอกเตอร์ไชยวรรณ วัฒนจันทร์ กล่าวว่า “การนำนโยบายสานพลังประชารัฐ สร้างเศรษฐกิจฐานรากมาช่วยส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งจะประสบความสำเร็จได้ต้องเน้นไปที่การจัดการโคต้นน้ำที่ดี และมีการจัดการด้านอาหารโคอย่างเหมาะสม”

5.1.4.4 การจัดการทั่วไป

นายชำนาญ ชุมไฟทอง กล่าวว่า “ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ คือ เกษตรกรสมาชิกสหกรณ์ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตโคเนื้อที่มีคุณภาพ การเลี้ยงโคเนื้อเพื่อจำหน่ายในตลาดบ่น ทำให้สภาพปัจจุบันสมาชิกยังคงจำหน่ายโคเนื้อในตลาดล่าง ซึ่งราคาไม่สูงนัก ทำให้สมาชิกขาดกำลังใจในการเลี้ยงโค”

5.1.4.5 การจัดการฝูงโคสาวทดแทน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดอกเตอร์ไชยวรรณ วัฒนจันทร์ กล่าวว่า “การนำนโยบายสานพลังประชารัฐ สร้างเศรษฐกิจฐานรากมาช่วยส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งจะประสบความสำเร็จได้ต้องเน้นไปที่การจัดการโคต้นน้ำที่ดี และมีการจัดการด้านอาหารโคอย่างเหมาะสม”

5.1.4.6 การทำบัญชีฟาร์ม

นายเรืองชัย เจริญกิจสุพัฒน์ กล่าวว่า “ในส่วนของกิจกรรมที่ ธ.ก.ส. ดำเนินการ สนับสนุนธุรกิจสหกรณ์ ได้แก่ 1) การจัดอบรมเกษตรกรในเรื่องความรู้ในการเลี้ยงโค การสหกรณ์ และการทำบัญชีฟาร์มเพื่อดูรายรับ - รายจ่าย 2) การจัดทำฐานข้อมูลของประธานกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อและของสหกรณ์ 3) การวางระบบบัญชีของสหกรณ์”

5.1.5 การตลาด

5.1.5.1 เกษตรกรมีการรวมกลุ่มที่เข้มแข็ง เพื่อจัดตั้งสหกรณ์

พันเอก ศราวุธ จันทรพุ่ม กล่าวว่า “เป้าหมายของการเลี้ยงโคเนื้อให้ประสบความสำเร็จคือการรวมกลุ่มเพื่อตั้งสหกรณ์ในแต่ละจังหวัดให้ได้ เพื่อเพิ่มความสามารถให้เกษตรกรสามารถบริหารจัดการภายในกลุ่มได้ด้วยตัวเอง มีทุนขยายกิจการ โดยมีประธานกลุ่มที่เข้มแข็งเป็นแกนนำคอยเป็นผู้ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของรัฐผ่านทางเจ้าหน้าที่ชุดส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตจังหวัดชายแดนภาคใต้... ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเห็นว่าโครงการนี้ ยังสามารถพัฒนาได้อีกในอนาคต เห็นควรเพิ่มกลุ่มผู้เลี้ยงโคให้มากขึ้นจากเดิม 66 กลุ่ม สมาชิก 1,000 ราย อาจเพิ่มจำนวนได้ถึง 132 กลุ่ม สมาชิก 2,000 ราย โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา ซึ่งถึงแม้ว่าจะเป็นพื้นที่ความมั่นคง แต่ก็เป็นที่ความมั่นคงที่ไม่ค่อยมีเหตุการณ์รุนแรง จึงมีความเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะพัฒนาให้เป็นต้นแบบของจังหวัดอื่น ๆ ที่เหลือต่อไป”

5.1.5.2 ทีมคณะกรรมการบริหารสหกรณ์มีประสบการณ์

นายชำนาญ ชุมไฟทอง ผู้จัดการสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อฯ กล่าวว่า “ในเรื่องการตลาดซึ่งเป็นโครงการปลายน้ำของสหกรณ์ กำลังอยู่ระหว่างดำเนินการ โดยสมาชิกแกนนำศึกษาดูงาน เพื่อนำความรู้ที่ได้มาปรับใช้ในระบบสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อฯ... มีความประสงค์ที่จะขอรับการสนับสนุนหลักสูตรการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานสหกรณ์ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการธุรกิจในรูปแบบสหกรณ์ เพื่อให้สหกรณ์ดำเนินงานได้อย่างเป็นระบบที่ถูกต้อง”

5.1.5.3 การสร้างเครือข่ายเพื่อให้เกิดเชื่อมโยงระหว่างการผลิตและการตลาด

นายชำนาญ ชุมไฟทอง ผู้จัดการสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อฯ กล่าวว่า “มีความประสงค์ที่จะขอรับการสนับสนุนคำแนะนำในการสร้างเครือข่าย เพื่อแก้ปัญหาเกษตรกรสมาชิกสหกรณ์ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตโคเนื้อที่มีคุณภาพ การเลี้ยงโคเนื้อ

เพื่อจำหน่ายในตลาดบน ทำให้สภาพปัจจุบันสมาชิกยังคงจำหน่ายโคเนื้อในตลาดล่างซึ่งราคาไม่สูงนัก ทำให้สมาชิกขาดกำลังใจในการเลี้ยงโค”

5.2 ปัญหาในการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่

5.2.1 ปัญหาด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

5.2.1.1 แมโคต้นน้ำ

พันเอก ชีวธัญย์ ปิยะศาสตร์ธนา กล่าวว่า “ลักษณะการเลี้ยงในพื้นที่ปัจจุบันเกษตรกรส่วนใหญ่มีการเลี้ยงโคแบบปล่อย ขาดการดูแลเอาใจใส่ ในบางพื้นที่เจ้าหน้าที่ไม่สามารถเข้าไปดูแลได้อย่างทั่วถึง ทำให้เกษตรกรขาดความรู้ในการดูแลโคของตนเองและยึดติดกับวิถีชาวบ้านแบบเดิม ๆ”

พันเอก มุคลิช สานานะอะ กล่าวว่า “สำหรับปัญหาในการเลี้ยงโคในพื้นที่จังหวัดสงขลา คือ ชาวบ้านส่วนใหญ่นิยมเลี้ยงโคพันธุ์พื้นเมือง ทำให้การพัฒนาสายพันธุ์และการสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านมีน้อยและเลี้ยงแบบปล่อยทุ่ง ทำให้การควบคุมโรคทำได้ยาก”

5.2.1.2 เกษตรกร

พันเอก ชีวธัญย์ ปิยะศาสตร์ธนา กล่าวว่า “ในส่วนของปัญหาเรื่องเกษตรกร ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในวิธีการเลี้ยงโคที่ถูกต้อง รอรับแต่ความช่วยเหลือจากรัฐ ไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้”

สิบเอก ประโชค ไชยมนตรี กล่าวว่า “ปัญหาในการเลี้ยงโคในพื้นที่จังหวัดสงขลา คือ เกษตรกรที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเลี้ยงโค การผสมเทียมโคที่ยังมีอัตราการผลติดไม่สูงนัก และการปรับปรุงพันธุ์”

5.2.1.3 เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานชุดส่งเสริมกลุ่มผู้เลี้ยงโค

พันเอก ไชยวัฒน์ โสตา กล่าวว่า “สำหรับปัญหาของการดำเนินการในพื้นที่ ได้แก่ ไม่เข้าใจนโยบายของผู้บังคับบัญชา มีวาระงานมาก จึงไม่สามารถทุ่มเทความสำคัญให้กับการส่งเสริมการเลี้ยงโคได้เต็มที่ ในขณะที่เจ้าหน้าที่บางคนก็ไม่เอาใจใส่ เพราะไม่มีใจรัก ซึ่งมีผลต่อการติดตามโครงการ แนวทางแก้ปัญหา คือ การประชุมชี้แจงทำความเข้าใจแผนงาน/นโยบาย และประชุมติดตามผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ การหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ภายในหน่วย ไม่ให้มีภาระงานที่หนักจนเกินไป คัดเลือกคนที่มีใจรักมาทำงานด้านการส่งเสริมการเลี้ยงโค”

5.2.1.4 ลักษณะของการดำเนินโครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ

พันเอก ธนัช บุญอารักษ์ กล่าวว่า “สำหรับการแก้ปัญหาในเรื่องการสนับสนุนในโตรเจนเหลว น้ำเชื้อพ่อโค และระเบียบในการปฏิบัติงานคงเป็นเรื่องของฝ่ายเทคนิคอย่างสำนักงานทหารพัฒนาที่จะต้องดำเนินการปรับปรุงให้ทันไปด้วยความสะดวกและรวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการในการปฏิบัติงานของหน่วยสนาม ในส่วนของข้อเสนอแนะเพิ่มเติมควรนำระบบสารสนเทศ เข้ามาใช้ในการจัดเก็บข้อมูลต่าง ๆ ของสมาชิกและประชากรโค เพราะข้อมูลเหล่านี้ต้องเป็นแบบ real time ซึ่งสามารถนำมาประมวลผล เพื่อประโยชน์ในการประเมินประสิทธิภาพ

การดำเนินโครงการ และควรมีจัดทำแผนงาน/โครงการ ระยะปานกลาง และระยะยาวให้เกิดความชัดเจน โดยประสานกับ กรมปศุสัตว์ เพื่อให้การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเลี้ยงโคสอดคล้องกับนโยบายของ รัฐบาลและยุทธศาสตร์ชาติต่อไป”

พันจ่าเอก มุคลิขิ สานานะอะ กล่าวว่า “ในส่วนของ การแก้ปัญหา การเลี้ยงโคเนื้อด้วยสหกรณ์โคเนื้อที่จัดตั้งขึ้นนั้นยังถือว่าไม่มีความพร้อมในหลาย ๆ ด้านทั้งเจ้าหน้าที่ ดำเนินการ คณะกรรมการบริหาร การดำเนินธุรกิจ อยากรู้ได้ที่ปรึกษาแนะนำในเรื่องการบริหารจัดการ สหกรณ์ ทั้งนี้ผู้ที่จะมาให้คำปรึกษาควรศึกษาถึงสภาพพื้นที่ ความเป็นอยู่ และสังคมให้ดีกว่า”

5.2.2 ปัญหาด้านการลดต้นทุนการผลิต

5.2.2.1 อาหาร

ประธานกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา กล่าวว่า “แหล่งอาหารไม่เพียงพอ” และประธานกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา กล่าวว่า “อาหารโคไม่เพียงพอ”

นายสมเกียรติ กิจรุ่งโรจน์ กล่าวว่า “ในพื้นที่จังหวัดชายแดน ภาคใต้ เมื่อเปรียบเทียบจำนวนโคกับพื้นที่ปลูกพืชอาหารสัตว์แล้ว ยังมีพื้นที่ปลูกน้อยมาก ทำให้ ปริมาณพืชอาหารสัตว์ที่ผลิตได้ไม่เพียงพอกับการเลี้ยงโค จึงควรส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชอาหารสัตว์ ให้มากขึ้น หรือใช้ผลพลอยได้จากการเกษตรมาเลี้ยงสัตว์ให้เต็มที่ ประกอบกับวัตถุดิบอาหารสัตว์ในพื้นที่ มีน้อยชนิด บางชนิด (เช่น มันสำปะหลัง) ต้องสั่งซื้อจากภาคกลางหรือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้ มีราคาแพงเนื่องจากรวมค่าขนส่ง หากมีการส่งเสริมให้ปลูกพืชที่ใช้เป็นวัตถุดิบอาหารสัตว์ชนิดอื่น ๆ ในพื้นที่ ก็จะเป็นการเพิ่มปริมาณวัตถุดิบอาหารสัตว์ในพื้นที่ จะทำให้ต้นทุนการเลี้ยงสัตว์ต่ำลง และยัง ช่วยลดพื้นที่ปลูกยางพาราที่มีราคาตกต่ำได้อีกด้วย”

5.2.2.2 การป้องกันโรค

พันจ่าเอก มุคลิขิ สานานะอะ กล่าวว่า “ปัญหาในการเลี้ยงโคใน พื้นที่จังหวัดสงขลา คือ ชาวบ้านส่วนใหญ่นิยมเลี้ยงโคพันธุ์พื้นเมือง ทำให้การพัฒนาสายพันธุ์และ การสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านมีน้อยและเลี้ยงแบบปล่อยทุ่ง ทำให้การควบคุมโรคทำได้ยาก”

5.2.3 ปัญหาด้านการตลาด

พันเอก ชิวธัญญ์ ปิยะศาสตร์ธนา กล่าวว่า “ปัญหาการตลาด ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา ตลาดนัดโคจะมีลักษณะผูกขาดจากผู้นำ ท้องถิ่น ส่งผลให้ไม่สามารถกำหนดราคาได้เอง และผลประโยชน์ก็ตกอยู่ที่พ่อค้าคนกลาง การตั้ง สหกรณ์เพื่อช่วยเหลือด้านการตลาดก็ไม่สามารถแก้ปัญหาได้ทั้งหมด เนื่องจากวัฒนธรรมการปฏิบัติ ของพื้นที่ยึดหลักศรัทธาผู้นำ”

ประธานกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา กล่าวว่า “เกษตรกรต่างคนต่างขายโค จึงถูกพ่อค้าคนกลางเอาเปรียบ” และประธานกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ.

อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา “ตลาดโคในพื้นที่ยังอยู่ในมือพ่อค้าคนกลาง เพราะตอนนี้พ่อค้าคนกลางมีอิทธิพลในการซื้อโคมาก บางทีประชาชนก็จำเป็นต้องขาย อยากให้มีตลาดกลางให้ชัดเจนในระดับอำเภอหรือจังหวัด การตลาดสำคัญที่สุด”

5.3 วิธีในการแก้ปัญหาการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

5.3.1 ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

แม่โคต้นน้ำ

5.3.1.1 เพิ่มจำนวนแม่โคต้นน้ำ

นางยินดี รักชะพันธ์ กล่าวว่า “หากมีการจัดซื้อเพื่อส่งมอบให้เกษตรกรต้องซื้อโคเนื้อที่มีคุณภาพ”

นายบรรณัฐ ทองพูน กล่าวว่า “การเลี้ยงโคเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการสร้างรายได้ ซึ่งปัจจุบันทางธนาคารได้ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ โดยการขยายสินเชื่อทั้งเงินลงทุนซื้อแม่พันธุ์และเงินหมุนเวียนในการเลี้ยงโค ทางธนาคารขอแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าโคเนื้อเป็นผลผลิตเดียวที่สามารถสร้างรายได้เพิ่มขึ้นให้กับเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพราะตลาดมีความต้องการสูง”

5.3.1.2 บันทึกประวัติข้อมูลสุขภาพของโคแต่ละตัว

พลตรี สงคราม ชุมทอง กล่าวว่า “ในส่วนของข้อเสนอแนะเพิ่มเติมควรนำระบบสารสนเทศ เข้ามาใช้ในการจัดเก็บข้อมูลต่าง ๆ ของสมาชิกและประชากรโค เพราะข้อมูลเหล่านี้ต้องเป็นแบบ real time ซึ่งสามารถนำมาประมวลผล เพื่อประโยชน์ในการประเมินประสิทธิภาพการดำเนินโครงการ”

5.3.1.3 เพิ่มการจัดการด้านระบบสืบพันธุ์ในเรื่องการตรวจคัดอย่างสม่ำเสมอ ส่วนการจัดการทั่วไปให้เน้นเรื่องประเภทอาหารที่โคแม่พันธุ์ได้รับและการเสริมแร่ธาตุ

สิบเอก ประโชค ไชยมนตรี กล่าวว่า “ปัญหาในการเลี้ยงโคในพื้นที่จังหวัดสงขลา คือ เกษตรกรที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเลี้ยงโค การผสมเทียมโคที่ยังมีอัตราการผสมติดไม่สูงนัก และการปรับปรุงพันธุ์ ปัญหาดังกล่าวแก้โดยการให้ความรู้ในเรื่องการเลี้ยงโคให้มากขึ้น โดยเฉพาะเรื่องการสังเกตการเป็นสัด เพื่อเจ้าหน้าที่จะได้เข้าไปผสมเทียมได้ในช่วงเวลาที่เหมาะสม อัตราการผสมติดจะได้สูงขึ้น ทั้งนี้หากสามารถจัดหาพ่อโคพันธุ์ที่ตรงกับความต้องการของเกษตรกรแล้วก็จะสามารถแก้ไขปัญหาในเรื่องการปรับปรุงพันธุ์ได้ดีขึ้น”

5.3.1.4 แม่โคที่นำไปแจกจ่ายให้กับเกษตรกรให้คัดเลือกจากโคในพื้นที่ภาคใต้เป็นหลัก (จังหวัดชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช และพัทลุง)

พันเอก โกศล กิจกุลธนนันต์ กล่าวว่า “ปัญหาเรื่องสภาพภูมิประเทศ ซึ่งแก้ไขโดยการคัดเลือกสายพันธุ์โคแม่พันธุ์ที่จะนำเข้าไปแจกจ่ายและเลือกใช้น้ำเชื้อจากโคสายพันธุ์ที่มีความเหมาะสม สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพภูมิอากาศและภูมิประเทศในพื้นที่ได้”

เกษตรกร

5.3.1.5 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจัดการฝึกอบรมและให้ความรู้เกษตรกร

สืบเอก ประโชค ไชยมนตรี กล่าวว่า “ปัญหาในการเลี้ยงโคในพื้นที่จังหวัดสงขลา คือ เกษตรกรที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเลี้ยงโค การผสมเทียมโคที่ยังมีอัตราการผสมติดไม่สูงนัก และการปรับปรุงพันธุ์ ปัญหาดังกล่าวแก้โดยการให้ความรู้ในเรื่องการเลี้ยงโคให้มากขึ้น โดยเฉพาะเรื่องการสังเกตการเป็นสัด เพื่อเจ้าหน้าที่จะได้เข้าไปผสมเทียมได้ในช่วงเวลาที่เหมาะสม อัตราการผสมติดจะได้สูงขึ้น ทั้งนี้หากสามารถจัดหาเชื้อพ่อโคพันธุ์ที่ตรงกับความต้องการของเกษตรกรแล้วก็จะสามารถแก้ไขปัญหาในเรื่องการปรับปรุงพันธุ์ได้ดีขึ้น”

5.3.1.6 สร้างแรงจูงใจในการเลี้ยงโคให้กับเกษตรกรรายใหม่ ๆ รวมทั้งการใช้กิจกรรมสาธิตการเลี้ยงโคของศูนย์เรียนรู้การเลี้ยงโคฟาร์มตัวอย่างอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ปิยามมิ่ง เป็นที่ศึกษาดูงานภาคปฏิบัติ

พลตรี สงคราม ขุมทอง กล่าวว่า “นอกจากนี้อาจเสริมการแก้ปัญหาด้วยการอบรมประธานกลุ่มให้เข้มแข็งในเรื่ององค์ความรู้ในการเลี้ยงโคและการผลิตอาหารโคจากวัตถุดิบในท้องถิ่น เพื่อให้สามารถเป็นศูนย์การเรียนรู้ขนาดเล็กที่สามารถถ่ายทอดแก่สมาชิกกลุ่มรายอื่น ๆ เสริมกับศูนย์เรียนรู้การเลี้ยงโคฟาร์มตัวอย่างอันเนื่องมาจากพระราชดำริปิยามมิ่ง”

5.3.1.7 อำนวยความสะดวกให้แก่เกษตรกรรายย่อยสามารถเข้าถึงปัจจัยการผลิต

นายณัฐ ทองพูน กล่าวว่า “การเลี้ยงโคเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการสร้างรายได้ ซึ่งปัจจุบันทางธนาคารได้ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ โดยการขยายสินเชื่อทั้งเงินลงทุนซื้อแม่พันธุ์และเงินหมุนเวียนในการเลี้ยงโค”

5.3.1.8 ให้การสนับสนุนปัจจัยการผลิตเป็นพิเศษแก่เกษตรกรกลุ่มที่เลี้ยงโคต้นน้ำหรือเลี้ยงแม่โคเพื่อผลิต

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดอกเตอร์ไชยวรรณ วัฒนจันทร์ กล่าวว่า “เห็นด้วยต่อการนำ “นโยบายสานพลังประชารัฐ สร้างเศรษฐกิจฐานราก” มาช่วยส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งจะประสบความสำเร็จได้ต้องเน้นไปที่การจัดการโคต้นน้ำที่ดี และมีการจัดการด้านอาหารโคอย่างเหมาะสม”

5.3.1.9 ส่งเสริมความรู้ให้กับเกษตรกรในเรื่องต่าง ๆ

สืบเอก ประโชค ไชยมนตรี กล่าวว่า “ปัญหาในการเลี้ยงโคในพื้นที่จังหวัดสงขลา คือ เกษตรกรที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเลี้ยงโค การผสมเทียมโคที่ยังมีอัตราการผสมติดไม่สูงนัก และการปรับปรุงพันธุ์ ปัญหาดังกล่าวแก้โดยการให้ความรู้ในเรื่องการเลี้ยงโคให้มากขึ้น โดยเฉพาะเรื่องการสังเกตการเป็นสัด เพื่อเจ้าหน้าที่จะได้เข้าไปผสมเทียมได้ในช่วงเวลาที่เหมาะสม อัตราการผสมติดจะได้สูงขึ้น ทั้งนี้หากสามารถจัดหาเชื้อพ่อโคพันธุ์ที่ตรงกับความต้องการของเกษตรกรแล้วก็จะสามารถแก้ไขปัญหาในเรื่องการปรับปรุงพันธุ์ได้ดีขึ้น”

5.3.1.10 สร้างโอกาสในการเข้าถึงแหล่งความรู้ ผ่านสถาบันการศึกษาในพื้นที่ กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ องค์กรบริหารส่วนตำบล และหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่เป้าหมาย

นายเรืองชัย เจริญกิจสุพัฒน์ กล่าวว่า “ในส่วนของกิจกรรมที่ ๕.ก.ส. ดำเนินการ สนับสนุนธุรกิจสหกรณ์ ได้แก่ ... 6) การเข้าไปดูในกระบวนการผลิตแต่ละส่วน เพื่อประเมินประสิทธิภาพการผลิตและวิเคราะห์ปัญหา ซึ่งนำมาสู่การประสานหาแนวร่วมจากภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาให้สหกรณ์ เช่น การประสานอาจารย์จากมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ จังหวัดนราธิวาสและมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มาช่วยแก้ปัญหาเรื่องการลดต้นทุนค่าอาหารโคโดยใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นมาทำอาหาร TMR”

5.3.1.11 แสดงให้เกษตรกรเห็นความสำคัญของการบันทึกข้อมูลการเลี้ยง

นายเรืองชัย เจริญกิจสุพัฒน์ กล่าวว่า “ในปัจจุบัน ๕.ก.ส. เป็นที่ปรึกษาของสหกรณ์โคเนื้อปัตตานี จังหวัดปัตตานี และสหกรณ์โคเนื้อมีนารอ จังหวัดนราธิวาส โดยมีแนวทางการพัฒนาการผลิตโคเนื้อโดยใช้ “ตลาดนำการผลิต” โดยแบ่งกลุ่มการผลิตออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) โคเนื้อต้นน้ำ ได้แก่ กลุ่มผลิตโคพันธุ์ (ปรับปรุงพันธุ์) กลุ่มผลิตลูกโคสำหรับขุน และกลุ่มเลี้ยงโคขุน 2) โคเนื้อกลางน้ำ ได้แก่ กลุ่มเลี้ยงโคขุน และโรงเชือด และ 3) โคเนื้อปลายน้ำ ได้แก่ กลุ่มตลาดเนื้อโค ในส่วนของกิจกรรมที่ ๕.ก.ส. ดำเนินการ สนับสนุนธุรกิจสหกรณ์ ได้แก่ 1) การจัดอบรมเกษตรกรในเรื่องความรู้ในการเลี้ยงโค การสหกรณ์ และการทำบัญชีฟาร์มเพื่อดูรายรับ - รายจ่าย 2) การจัดทำฐานข้อมูลของประธานกลุ่ม ผู้เลี้ยงโคเนื้อและของสหกรณ์”

5.3.1.12 สนับสนุนการรวมกลุ่มของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อรายย่อย และการสร้างเครือข่ายตลอดโซ่

นายกิติกรณ์ เจนไพบูลย์ กล่าวว่า “ทางสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสงขลา มีบทบาทในการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อให้กับประชาชนในพื้นที่จังหวัดสงขลา ดังนี้ ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่ม”

5.3.1.13 ให้ความสำคัญกับงานปฏิบัติการจิตวิทยาและประชาสัมพันธ์

พันเอก ไชยวัฒน์ โสดา กล่าวว่า “เป้าหมายที่ต้องการในการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ประสบความสำเร็จ คือ สามารถสนับสนุนรัฐบาลในการแก้ปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากการที่สมาชิกผู้เลี้ยงโคมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการเลี้ยงโคเป็นอาชีพเสริม มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น และเกิดความเชื่อมั่นศรัทธาในทหาร”

สิบเอก ประโชค ไชยมนตรี กล่าวว่า “โดยส่วนตัวคิดว่าการทำงานในพื้นที่ให้ประสบความสำเร็จ สิ่งที่ต้องเน้นคือ การประชาสัมพันธ์ข่าวสารและสิ่งที่สมาชิกต้องดำเนินการให้สมาชิกทราบ โดยเฉพาะเรื่องผลประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับจากการเข้าร่วมโครงการฯ”

เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานชุดส่งเสริมกลุ่มผู้เลี้ยงโค

5.3.1.14 กำหนดให้มีการพัฒนาความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ชุดส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง

พันเอก โกศล กิจกุลธนนต์ กล่าวว่า “ปัญหาเรื่องบุคลากรซึ่งสามารถแก้ปัญหาโดยการอบรมและพัฒนาบุคลากรทางด้านปศุสัตว์ให้มีความรู้มากขึ้น”

พลตรี สงคราม ขุมทอง กล่าวว่า “ต้องส่งเจ้าหน้าที่ไปฝึกอบรมตามหลักสูตรที่สำนักงานทหารพัฒนาและกรมปศุสัตว์เปิดอบรมเสมอ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์”

5.3.1.15 จัดทำแผนงาน/โครงการ ระยะปานกลาง และระยะยาวให้เกิดความชัดเจน

พันเอก ธนัช บุญอารักษ์ กล่าวว่า “ควรมีจัดทำแผนงาน/โครงการ ระยะปานกลาง และระยะยาวให้เกิดความชัดเจน โดยประสานกับ กรมปศุสัตว์ เพื่อให้การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเลี้ยงโคสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลและยุทธศาสตร์ชาติต่อไป”

5.3.1.16 คัดเลือกเจ้าหน้าที่ชุดส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มีอุดมการณ์ เสียสละ และใจรักเข้ามาปฏิบัติงานเพิ่มเติม และต้องมีการส่งเจ้าหน้าที่ไปฝึกอบรมตามหลักสูตรที่สำนักงานทหารพัฒนาและกรมปศุสัตว์เปิดอบรม รวมทั้งหลักสูตรอื่น ๆ ที่มีความจำเป็น ต่อการปฏิบัติงานในพื้นที่

พลตรี สงคราม ขุมทอง กล่าวว่า “โดยแนวทางแก้ไขเรื่องคนหรือบุคลากร ต้องเริ่มจากผู้บังคับหน่วยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการเลี้ยงโคให้มากขึ้น สร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานหรือความก้าวหน้าในชีวิตราชการให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในส่วนชุดส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยต้องคัดเลือกเจ้าหน้าที่ที่มีอุดมการณ์ เสียสละ และใจรักเข้ามาปฏิบัติงานเพิ่มเติม และต้องส่งเจ้าหน้าที่ไปฝึกอบรมตามหลักสูตรที่สำนักงานทหารพัฒนาและกรมปศุสัตว์เปิดอบรมเสมอ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์”

พันเอก ไชยวัฒน์ โสดา กล่าวว่า “ปัญหาของการดำเนินการในพื้นที่ ได้แก่ ไม่เข้าใจนโยบายของผู้บังคับบัญชา มีวาระงานมาก จึงไม่สามารถทุ่มเทความสำคัญให้กับการส่งเสริมการเลี้ยงโคได้เต็มที่ ในขณะที่เจ้าหน้าที่บางคนก็ไม่เอาใจใส่ เพราะไม่มีใจรัก ซึ่งมีผลต่อการติดตามโครงการ แนวทางแก้ปัญหา คือ การประชุมชี้แจงทำความเข้าใจแผนงาน/นโยบาย และประชุมติดตามผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ การหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ภายในหน่วย ไม่ให้มีภาระงานที่หนักจนเกินไป คัดเลือกคนที่มีใจรักมาทำงานด้านการส่งเสริมการเลี้ยงโค”

ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน

5.3.1.17 ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา ร่วมกันวางแผนและสนับสนุนการเตรียมโครงสร้างการผลิตในภาพรวมเพื่อรองรับการดำเนินการในระยะยาว ลดข้อจำกัดในการดำเนินโครงการ และช่วยกันแก้ปัญหาในเรื่องต่าง ๆ

นายอำพล พงศ์สุวรรณ กล่าวว่า “หากผู้วิจัยมีแนวคิดในการนำนโยบายสานพลังประชารัฐ สร้างเศรษฐกิจฐานรากมาขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้สู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน... ผมเห็นว่าเป็นโครงการที่ดีมากในการสร้าง

เศรษฐกิจฐานรากให้กับเกษตรกรที่สนใจได้มีอาชีพที่มั่นคง มีหลักประกันที่แข็งแกร่ง เนื่องจากได้รับการสนับสนุนจากพลังประชารัฐ ตั้งแต่ ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง คิดว่าหากโครงการนี้ขับเคลื่อนตามเป้าหมายที่กำหนดไว้จะสามารถสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรได้เป็นอย่างดี ผมคิดว่า การเริ่มต้นการดำเนินการหรือขยายผลของโครงการนี้ ควรจะหยิบยกมาพูดคุยในที่ประชุม คสช. ของจังหวัด เพื่อรวมความคิดเห็นและแสวงหาแนวทางการสนับสนุนจาก คสช. ซึ่งประกอบด้วยทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่อย่างจริงจัง หากที่ประชุมเห็นด้วยก็จะเป็นแนวร่วมอย่างดีให้เกษตรกรนำไปปฏิบัติเป็นรูปธรรมและยั่งยืนได้”

5.3.1.18 หาแนวทางให้เกษตรกรผู้เลี้ยงแม่โคเพื่อผลิตลูกโคมีรายได้เพิ่มขึ้นหรือคู้ค่าเพียงพอ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดอกเตอร์ไชยวรรณ วัฒนจันทร์ กล่าวว่า “เห็นด้วยต่อการนำ “นโยบายสานพลังประชารัฐ สร้างเศรษฐกิจฐานราก” มาช่วยส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งจะประสบความสำเร็จได้ต้องเน้นไปที่การจัดการโคต้นน้ำที่ดี และมีการจัดการด้านอาหารโคอย่างเหมาะสม”

5.3.1.19 หาแนวทางพัฒนากลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์ในเรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การลดต้นทุน รวมไปถึงความรู้ด้านการบริหารจัดการ การตลาด และการแข่งขันทางธุรกิจ

นายเรืองชัย เจริญกิจสุพัฒน์ กล่าวว่า “ในปัจจุบัน ธ.ก.ส. เป็นที่ปรึกษาของสหกรณ์โคเนื้อปัตตานี จังหวัดปัตตานี และสหกรณ์โคเนื้อเมืองนารอ จังหวัดนราธิวาส โดยมีแนวทางการพัฒนาการผลิตโคเนื้อโดยใช้ “ตลาดนำการผลิต” ... ในส่วนของกิจกรรมที่ ธ.ก.ส. ดำเนินการ สนับสนุนธุรกิจสหกรณ์ ได้แก่ 1) การจัดอบรมเกษตรกรในเรื่องความรู้ในการเลี้ยงโค การสหกรณ์ และการทำบัญชีฟาร์มเพื่อดูรายรับ - รายจ่าย 2) การจัดทำฐานข้อมูลของประธานกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อและของสหกรณ์ 3) การวางระบบบัญชีของสหกรณ์ 4) การวางแผนการทำตลาดให้กับสหกรณ์ 6) การเข้าไปดูในกระบวนการผลิตแต่ละส่วน เพื่อประเมินประสิทธิภาพการผลิตและวิเคราะห์ปัญหา ซึ่งนำมาสู่การประสานหาแนวร่วมจากภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาให้สหกรณ์ เช่น การประสานอาจารย์จากมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ จังหวัดนราธิวาสและมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มาช่วยแก้ปัญหาเรื่องการลดต้นทุนค่าอาหารโคโดยใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นมาทำอาหาร TMR และ 7) การให้สินเชื่อเพื่อการพัฒนาธุรกิจของสหกรณ์ เป็นต้น”

นางสาวกฤตชญา เม่าทอง กล่าวว่า “ขณะนี้ทางจังหวัดพัทลุง โดยปศุสัตว์จังหวัดพัทลุง และสหกรณ์โคเนื้อพัทลุง จะทำเป็นจังหวัดนำร่องของการขับเคลื่อนโครงการโคเนื้อศรีวิชัยของรัฐบาล เพื่อให้งานส่งเสริมฯ ดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ แล้วส่งเสริมสมาชิกเครือข่ายจังหวัดต่าง ๆ ในภาคใต้ให้เข้าร่วมเป็นสมาชิกสหกรณ์โคเนื้อพัทลุง จำกัด และขยายฐานเครือข่ายไปครอบคลุม เพื่อจะได้ช่วยเหลือสมาชิกให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น และสามารถสร้างรายได้ให้กับ

เกษตรกรอย่างมั่นคงและยั่งยืน ขณะนี้ได้มีเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน และเกษตรกรผู้เลี้ยงโคของ อำเภอรัตถุมิ จังหวัดสงขลา เข้าร่วมเครือข่ายกับสหกรณ์ฯ แล้ว เพื่อส่งเสริมการเชื่อมโยงและพัฒนา กลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อต่อไป”

5.3.2 ด้านการลดต้นทุนการผลิต

5.3.2.1 อาหาร

นายสมเกียรติ กิจรุ่งโรจน์ กล่าวว่า “หากให้ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์จังหวัดสตูล ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการสนับสนุนการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ เราสามารถสนับสนุนในเรื่องความรู้ด้านอาหารสัตว์ เช่น การจัดการแปลงพืชอาหารสัตว์ การผสมอาหารสัตว์ ฯลฯ และการสนับสนุนท่อนพันธุ์พืชอาหารสัตว์เพื่อปลูกสร้างเป็นแปลงพืชอาหารสัตว์ ซึ่งแนวทางดังกล่าวมีความสำคัญมาก เนื่องจากในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อเปรียบเทียบจำนวน โคกับพื้นที่ปลูกพืชอาหารสัตว์แล้ว ยังมีพื้นที่ปลูกน้อยมาก ทำให้ปริมาณพืชอาหารสัตว์ที่ผลิตได้ไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงโค จึงควรส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชอาหารสัตว์ให้มากขึ้น หรือใช้ผลพลอยได้จากการเกษตรมาเลี้ยงสัตว์ให้เต็มที ประกอบกับวัตถุดิบอาหารสัตว์ในพื้นที่มีน้อยชนิด บางชนิด (เช่น มันสำปะหลัง) ต้องสั่งซื้อจากภาคกลางหรือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้มีราคาแพงเนื่องจากรวมค่าขนส่ง หากมีการส่งเสริมให้ปลูกพืชที่ใช้เป็นวัตถุดิบอาหารสัตว์ชนิดอื่น ๆ ในพื้นที่ ก็จะเป็นการเพิ่มปริมาณวัตถุดิบอาหารสัตว์ในพื้นที่ จะทำให้ต้นทุนการเลี้ยงสัตว์ต่ำลง และยังช่วยลดพื้นที่ปลูกยางพาราที่มีราคาตกต่ำได้อีกด้วย”

5.3.2.2 การป้องกันโรค

นายกิติกรณ เจนไพบูลย์ กล่าวว่า “ทางสำนักงานปศุสัตว์ จังหวัดสงขลา มีบทบาทในการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อให้กับประชาชนในพื้นที่จังหวัดสงขลา ดังนี้ ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่ม ให้ความรู้ด้านการจัดการ - การป้องกันโรค - พืชอาหารสัตว์ - การดูแลสุขภาพสัตว์ และให้บริการผสมเทียม”

5.3.3 ด้านการตลาด

5.3.3.1 สนับสนุนการรวมกลุ่มระหว่างสหกรณ์ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ เพื่อให้เกิดห่วงโซ่การผลิต

นายกิติกรณ เจนไพบูลย์ กล่าวว่า “ทางสำนักงานปศุสัตว์ จังหวัดสงขลา มีบทบาทในการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อให้กับประชาชนในพื้นที่จังหวัดสงขลา ดังนี้ ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่ม ...ขอเพิ่มเติมในเรื่องการใช้ตลาดนำการผลิต และสหกรณ์ต้องมีสัญญา รับซื้อโคเนื้อของเกษตรกรที่เป็นสมาชิก เพื่อให้การพัฒนาการเลี้ยงโคเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม”

5.3.3.2 เกษตรกรควรได้รับการถ่ายทอดความรู้ใหม่ ๆ เช่น ความรู้ด้านการตลาด เปิดโอกาสให้เกษตรกรสามารถจัดการความรู้ที่มีอยู่เดิมที่เป็นภูมิปัญญา กับความรู้ใหม่ เกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ ๆ ได้

นางสุธาสินี แสงอรุณ กล่าวว่า “สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสงขลาสามารถสนับสนุนการดำเนินกิจการสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา จำกัดได้โดยการแนะนำส่งเสริมการบริหารงานภายใต้กฎหมายสหกรณ์และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงข้อบังคับและระเบียบต่าง ๆ นอกจากนี้ยังสามารถแนะนำเรื่องการบริหารจัดการสหกรณ์ การนำหลักธรรมาภิบาลและการควบคุมการบริหาร งานภายใน มาใช้ในการบริหารจัดการ เพื่อให้การดำเนินกิจการของสหกรณ์ฯ มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้”

นายเรืองชัย เจริญกิจสุพัฒน์ กล่าวว่า “ศูนย์บ่มเพาะฯ เป็นส่วนงานที่ทำหน้าที่ในการให้ความรู้ คำปรึกษา และแนะนำด้านต่าง ๆ ทางธุรกิจ ตลอดจนให้ความช่วยเหลือด้านการตลาดแก่ผู้ประกอบการ SMEs การเกษตร ซึ่งดำเนินการในรูปแบบของการจัดประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ประกอบการเหล่านี้ได้มีโอกาสพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนความรู้ด้านต่าง ๆ นวัตกรรมเพื่อพัฒนาสินค้าให้มีคุณภาพตรงตามความต้องการของตลาด และยกระดับในการผลิต แปรรูป การสร้างมูลค่าเพิ่มให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ...การให้สินเชื่อทำการผลิตอย่างเดียวไม่สามารถทำให้เกษตรกรมีรายได้มากขึ้น มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น หลังจากศึกษาปัญหา ก็พบว่า ปัญหาของเกษตรกรที่แท้จริง คือเรื่องการตลาด”

5.3.4 ด้านอื่น ๆ

5.3.4.1 แมคโคที่จะนำไปแจกจ่ายต้องตกลงกับเกษตรกรผู้รับให้ชัดเจนว่าไม่ได้แจกฟรี

นางยีนดี รักชะพันธ์ กล่าวว่า “ควรสนับสนุนงบประมาณให้ครัวเรือนที่มีฐานะยากจนจริง ๆ โดยในการดำเนินโครงการต้องออกกฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับสำหรับผู้ที่ได้รับการสนับสนุนที่สามารถปฏิบัติได้จริง”

6. ข้อเสนอ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อของสำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา รวมทั้งวิธีการในการแก้ปัญหา

ปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ ของสำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัด ได้แก่ ปัญหาด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ปัญหาด้านการลดต้นทุนการผลิต ปัญหาด้านการตลาด และปัญหาด้านอื่น ๆ โดยการแก้ไขปัญหานั้นจะเน้นไปที่ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการเลี้ยงโคเนื้อ ซึ่งประกอบด้วยปัจจัย “4 M” คือ คน (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุหรือวัตถุดิบ (Material) และการจัดการ (Management) ร่วมกับอีก 1 ปัจจัยคือการทำการตลาด (Marketing)

ปัจจัยความสำเร็จ ปัญหาและอุปสรรค และวิธีการดำเนินการแก้ไข

1. ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่

1.1 บุคลากร

1.1.1 ผู้บริหาร กำหนดนโยบายที่ดี มีการวางแผนโครงการที่ดีมีแผนการปฏิบัติงานที่ชัดเจน มีระบบวัดประสิทธิภาพที่รัดกุมและมีการติดตามความก้าวหน้าของโครงการตามตารางช่วงเวลาของงบประมาณและการวัดคุณภาพของโครงการ

1.1.2 ผู้บังคับหน่วย ให้ความสำคัญต่องานการส่งเสริมการเลี้ยงโค

1.1.3 เจ้าหน้าที่ชุดส่งเสริมอาชีพฯ มีความรู้ความเข้าใจงานในภารกิจ มีอุดมการณ์ มีองค์ความรู้เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน

1.1.4 เกษตรกร มีใจรัก มีความรู้ มีความตั้งใจ ที่จะพัฒนาอาชีพการเลี้ยงโค

1.1.5 ผู้จัดการสหกรณ์และทีมคณะกรรมการบริหารสหกรณ์ มีความตั้งใจที่จะพัฒนากิจการสหกรณ์ให้เจริญก้าวหน้า มีวิสัยทัศน์ และมีความโปร่งใส

1.2 งบประมาณ/เงินทุน

1.2.1 งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรมีจำนวนเพียงพอ

1.2.2 งบประมาณได้รับการจัดสรรอย่างเหมาะสมกับกิจกรรมของโครงการ

1.2.3 เงินทุนของเกษตรกร เกษตรกรมีโอกาสดำเนินการหาแหล่งทุน เพื่อพัฒนาการเลี้ยงได้ง่าย และสามารถบริหารเงินทุนที่ได้รับอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 วัสดุหรือวัตถุดิบ

1.3.1 โคพันธุ์ดี แมโคต้นน้ำเป็นโคลูกผสมสายเลือดยุโรป (สายพันธุ์บราห์มันหรือชาร์โรเลส์) เมื่อนำมาผสมกับน้ำเชื้อจากพ่อโคพันธุ์ดีจะให้ลูกที่มีลักษณะดี คือ มีโครงสร้างใหญ่ เนื้อมาก อัตราแลกเนื้อสูง ให้ซากคุณภาพดีมีไขมันแทรก

1.3.2 แหล่งอาหาร (อาหารหยาบและอาหารข้น) มีปริมาณที่เพียงพอ มีคุณภาพ และราคาถูก เพื่อช่วยลดต้นทุนในการเลี้ยง

1.3.3 โรงเรือน/ลักษณะการเลี้ยง

1.3.4 วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการผสมเทียมมีปริมาณที่เพียงพอและมีสภาพพร้อมใช้งาน สามารถสนับสนุนน้ำเชื้อโคพ่อพันธุ์แท้และไนโตรเจนเหลวได้อย่างเพียงพอและทันต่อความต้องการ

1.4 การบริหารจัดการ

1.4.1 การบริหารจัดการโครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคที่มีประสิทธิภาพ คือ มีการจัดทำแผนงานของโครงการล่วงหน้า สามารถแปลงนโยบายไปสู่แผนการปฏิบัติงาน ผู้ปฏิบัติงานมีความเข้าใจในนโยบายและสามารถปฏิบัติงาน เพื่อตอบสนองความต้องการของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อและสามารถแก้ปัญหาได้อย่างตรงจุด รวมไปถึงการทบทวนความก้าวหน้าของโครงการตามตารางช่วงเวลาของงบประมาณและการวัดคุณภาพของโครงการ ซึ่งจะช่วยให้ตรวจสอบพบปัญหา เพื่อนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาได้ตั้งเนิ่น ๆ

1.4.2 การบริหารธุรกิจของสหกรณ์ที่เข้มแข็งและโปร่งใส

1.4.3 การจัดการระบบสืบพันธุ์ (การตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ)

1.4.4 การจัดการทั่วไป (การจัดบันทึกข้อมูลสุขภาพสัตว์, การทำวัคซีน, การถ่ายพยาธิ, อาหารโปรตีน และการเสริมแร่ธาตุ)

1.4.5 การจัดการฝูงโคสาวทดแทน

1.4.6 การทำบัญชีฟาร์ม

1.5 การตลาด

1.5.1 เกษตรกรมีการรวมกลุ่มที่เข้มแข็ง เพื่อจัดตั้งสหกรณ์

1.5.2 ทีมคณะกรรมการบริหารสหกรณ์มีประสิทธิภาพ

1.5.3 การสร้างเครือข่ายเพื่อให้เกิดเชื่อมโยงระหว่างการผลิตและการตลาด

2. ปัญหาและอุปสรรค

2.1 ปัญหาด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

2.1.1 แมโคต้นน้ำ

2.1.1.1 บางส่วนมีปัญหาเรื่องระบบสืบพันธุ์ ซึ่งเป็นผลมาจากสภาพการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เป็นเหตุให้แมโคเนื้อที่เกษตรกรเลี้ยงมีสภาพไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร ขาดความสมบูรณ์พันธุ์ ผสมติดยาก และมีอัตราการให้ลูกต่ำ

2.1.1.2 บางตัว มีอายุมาก จะสามารถขยายผลต่อไปได้ในเวลาไม่นาน

2.1.1.3 โคที่ได้รับแจกจ่ายเป็นโคที่มาจากภาคกลาง (จังหวัดสุโขทัย เพชรบูรณ์ และกาญจนบุรี) จึงไม่สามารถทนต่อสภาพภูมิประเทศภูมิอากาศในพื้นที่ได้จริง

2.1.1.4 จำนวนแมโคต้นน้ำขาดแคลน เนื่องจากหลายสาเหตุ ได้แก่ ความสามารถในการผลิตต่ำ ผลตอบแทนของเกษตรกรที่เลี้ยงโคต้นน้ำเพื่อผลิตลูกต่ำมาก เมื่อเปรียบเทียบกับเกษตรกรที่เลี้ยงโคขุน บางครั้งเมื่อเกษตรกรมีปัญหาด้านการเงินก็เลือกที่จะขายแมโคต้นน้ำทันที โดยขาดการวางแผนระยะยาวในการที่จะสร้างโคทดแทนภายในฝูง เป็นต้น

2.1.2 เกษตรกร

2.1.2.1 เกษตรกรขาดความรู้ความเข้าใจ โดยส่วนใหญ่จะใช้จินตนาการร่วมกับประสบการณ์ของตนเองมาเป็นหลักในการเลี้ยงโค ทำให้ข้อมูล ความรู้ หรือแนวทางในการเลี้ยงขาดประสิทธิภาพและความแม่นยำ

2.1.2.2 เกษตรกรขาดแรงจูงใจในการเลี้ยงโค เนื่องจากหลายสาเหตุ ได้แก่ มีอายุมาก มีฐานะยากจนและมีภาระหนี้สิน ขาดการศึกษา และผลตอบแทนของเกษตรกรที่เลี้ยงโคต้นน้ำหรือการเลี้ยงแมโคเพื่อผลิตลูกต่ำมากเมื่อเปรียบเทียบกับเกษตรกรที่เลี้ยงโคขุน ประกอบกับใช้ระยะเวลานานกว่าจะได้รับผลตอบแทน ส่วนใหญ่ใช้เวลา 1 - 2 ปีถึงจะได้รับผลตอบแทน ทำให้ไม่ทันต่อการใช้ประโยชน์

2.1.2.3 สภาพการเลี้ยงโคของเกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เป็นเหตุให้แมโคเนื้อที่เกษตรกรเลี้ยงมีสภาพไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร ขาดความสมบูรณ์พันธุ์ ผสมติดยาก และมีอัตราการให้ลูกต่ำ

2.1.2.4 การขาดโอกาสในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลความรู้และเทคโนโลยี เนื่องจากกิจวัตรประจำวันของเกษตรกร (รวมทั้งเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่) ไม่เอื้อต่อการเดินทางหรือไม่สามารถละทิ้งภาระหน้าที่ในแต่ละวัน ส่งผลให้ความพยายามในการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยง

ที่ผ่านมาของเจ้าหน้าที่ไม่สัมฤทธิ์ผล นอกจากนี้การนำข้อมูล ความรู้ และเทคโนโลยีไปมอบให้ในบางครั้งก็ไม่ได้เกิดจากความต้องการที่แท้จริงของเกษตรกร

2.1.2.5 เกษตรกรไม่บันทึกข้อมูลการเลี้ยง ได้แก่ ต้นทุนการผลิต ประวัติการทำวัคซีน ประวัติการป่วย ประวัติการผสมพันธุ์ โดยเฉพาะข้อมูลที่ใช้บ่งชี้ประสิทธิภาพการผลิตของแม่โคทุกตัว (ดัชนีทางการสืบพันธุ์) เช่น วันเวลาที่เป็นสัด วันที่ผสม จำนวนครั้งที่ผสมต่อการผสมติด วันที่ตกลูก เป็นต้น ทำให้ไม่สามารถประเมินประสิทธิภาพการผลิตของฝูงโค ซึ่งทำให้การแก้ปัญหาในเรื่องการผลิตไม่สามารถทำได้อย่างทันทั่วถึง

2.1.2.6 ขาดการรวมตัวอย่างเข้มแข็งของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคด้วยกัน ซึ่งการรวมตัวเป็นองค์กรของเกษตรกรจะเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ ทั้งทางด้านการผลิต การแปรรูป และการตลาด เกษตรกรต่างคนต่างเลี้ยง และเกษตรกรแต่ละรายมีจำนวนโคไม่มากนัก ทำให้ผู้รวบรวมหรือพ่อค้ามีความยากลำบากในการจัดซื้อโคให้แก่ลูกค้า ทำให้พ่อค้าไปซื้อโคจากที่อื่น เพราะสะดวกกว่าและมีจำนวนโคมากกว่า ในขณะที่ความเป็นผู้ผลิตรายย่อยจะจำกัดโอกาสในการผลิต อำนาจต่อรอง และความสามารถในการเชื่อมต่อกับตลาด

2.1.2.7 จากลักษณะของการดำเนินชีวิตของราษฎรในพื้นที่ยังคงสภาพแบบชนบท และบางครั้งไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีทัศนคติเชิงลบ ขาดความเชื่อและศรัทธาในรัฐบาลและระบบราชการ โดยเฉพาะหน่วยงานด้านความมั่นคง

2.1.2.8 เกษตรกรยังมองการเลี้ยงโคแค่มิติของการทำปศุสัตว์เพียงด้านเดียว

2.1.3 เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานชุดส่งเสริมกลุ่มผู้เลี้ยงโค

2.1.3.1 เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความเข้าใจ ในเทคโนโลยีการผลิต โดยส่วนใหญ่จะใช้ประสบการณ์ของตนเองมาเป็นหลักในการส่งเสริม จึงไม่ได้ให้ความสนใจกับกรนำเทคโนโลยีหรือนำองค์ความรู้มาใช้ประโยชน์อย่างจริงจัง

2.1.3.2 เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมมักอยู่ในพื้นที่เพียงชั่วคราว เนื่องจากต้องมีการโยกย้ายตำแหน่งตามวาระ ส่งผลให้แม้ว่าเจ้าหน้าที่จะทุ่มเทในการพัฒนา แต่เมื่อเปลี่ยนคนก็เปลี่ยนแผนการดำเนินงานและนโยบาย ซึ่งทำให้การส่งเสริมดังกล่าวขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน

2.1.3.3 เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานไม่ใช่คนในพื้นที่ จึงมีปัญหาในเรื่องภาษาที่ใช้สื่อสารกับประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งมีผลต่อการติดตามโครงการ

2.1.3.4 เจ้าหน้าที่บางส่วนมีทัศนคติเชิงลบ และรู้สึกแปลกแยกกับราษฎรในพื้นที่ ทั้งในเรื่องศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม จนบางครั้งไม่เต็มใจในการให้บริการ

2.1.4 ลักษณะของการดำเนินโครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อฯ

2.1.4.1 ยังไม่มีการวางแผนและสนับสนุนการเตรียมโครงสร้างการผลิตในภาพรวมเพื่อรองรับการดำเนินการในระยะกลางและระยะยาว (อาจด้วยข้อจำกัดหลายประการ) ส่วนใหญ่เน้นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

2.1.4.2 สหกรณ์ที่ก่อตั้งขึ้นยังไม่มี ความเข้มแข็งมากพอที่จะสร้างอำนาจต่อรองหรือบริหารจัดการด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ยังไม่มีความน่าเชื่อถือต่อสถาบันการเงิน

2.1.4.3 ยังไม่มีการสร้างเครือข่ายเพื่อให้เกิดเชื่อมโยงระหว่างการผลิตและการตลาด

2.2 ปัญหาด้านการลดต้นทุนการผลิต

2.2.1 อาหาร

2.2.1.1 พื้นที่สวนใหญ่ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในการปลูกพืชเศรษฐกิจชนิดอื่น ๆ ในขณะที่พื้นที่ธรรมชาติไม่มีการพัฒนาเพิ่มศักยภาพในการผลิตพืชอาหารสัตว์ ทำให้มีพืชอาหารสัตว์ไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงโคนเนื้อ ต้องมีการจัดซื้ออาหารสัตว์จากนอกพื้นที่ ซึ่งเพิ่มต้นทุนการผลิต

2.2.1.2 ยังไม่สามารถใช้ประโยชน์จากผลผลิตทางการเกษตรตามฤดูกาลที่มีปริมาณมากเกินความต้องการของตลาด และผลพลอยได้ทางการเกษตรซึ่งมีราคาถูกมาพัฒนาเป็นสูตรอาหารโคตามความต้องการในแต่ละระยะของการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.2 การป้องกันโรค

2.2.2.1 การบริหารจัดการการเลี้ยงโคนเนื้อ เพื่อลดโอกาสในการเกิดโรคยังไม่มีประสิทธิภาพ จึงเป็นการเพิ่มต้นทุนด้านการรักษาพยาบาลสัตว์

2.2.2.2 เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ มีวิธีการเลี้ยงโคแบบปล่อยทุ่ง จึงประสบปัญหาเรื่องการควบคุมโรคติดต่อในพื้นที่ เช่น โรคปากเท้าเปื่อย โรคพยาธิ ฯลฯ

2.3 ปัญหาด้านการตลาด

2.3.1 การดำเนินธุรกิจด้านโคนเนื้อยังเป็นธุรกิจของพ่อค้าคนกลางในพื้นที่ ราคาโคมีชีวิตถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง โดยพ่อค้าท้องถิ่นจะทำการติดต่อซื้อโคมีชีวิตจากเกษตรกรโดยตรง เพื่อทำการฆ่าชำแหละแล้วจึงขายต่อพ่อค้าขายปลีกเนื้อโคชำแหละ หรือ ทำการฆ่าชำแหละและเป็นพ่อค้าขายปลีกเนื้อโคชำแหละเอง

2.3.2 กลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์ขาดความสมบูรณ์ ความเชื่อมโยงและความพร้อมในการแข่งขันทางการค้า ขาดการวางแผนและความร่วมมือในการผลิตและจำหน่าย เกษตรกรยังคงดำเนินการในลักษณะต่างคนต่างทำ

2.3.3 กลุ่มเกษตรกรขาดความเข้มแข็ง ส่วนมากเกษตรกรที่มารวมกลุ่มกันเป็นเกษตรกรรายย่อยที่ใช้ประสบการณ์ในการผลิตโดยนิยมผลิตตามความต้องการของตลาดในพื้นที่ใกล้เคียงเท่านั้น แต่ยังขาดความรู้ด้านการบริหารจัดการ การตลาด และการแข่งขันทางธุรกิจ เพื่อพัฒนาระบบการเลี้ยงของตนเอง

2.3.4 สมาชิกและผู้บริหารกลุ่มเกษตรกร (ประธาน/รองประธานกลุ่ม) หรือสหกรณ์ยังมีความเข้าใจในรูปแบบ บทบาท หน้าที่และหลักการบริหารจัดการกลุ่มไม่มากนัก

2.3.5 ขาดโรงเชือดและโรงแปรรูปเนื้อที่ได้มาตรฐาน ทำให้พ่อค้าจากต่างประเทศไม่มั่นใจในคุณภาพสินค้า จึงทำให้พ่อค้าต่างประเทศนิยมนำเข้าโคมีชีวิตมากกว่าเนื้อแปรรูป ทำให้เกษตรกรในพื้นที่เจาะตลาดเนื้อแปรรูปไปยังตลาดต่างประเทศไม่ได้ จำเป็นต้องขายโคมีชีวิตซึ่งได้ราคาต่ำกว่า ทำให้เสียโอกาสในการสร้างรายได้ที่สูงขึ้น

2.3.6 ขาดการพัฒนายกระดับสายพันธุ์โค เนื่องด้วยไม่มีโรงงานแปรรูปเนื้อผู้เลี้ยงโคสายพันธุ์เนื้อคุณภาพจึงจำเป็นต้องขายเข้าตลาดเขียง ทำให้ขายได้ราคาถูกลงกว่า จึงขาดแรงจูงใจที่จะพัฒนาสายพันธุ์ต่อไป

2.4 ปัญหาด้านเงินทุน

2.4.1 ถึงแม้ว่าจะเกิดการรวมกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อจนเกิดการจัดตั้งเป็นสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา จำกัดได้แล้ว แต่สหกรณ์ยังขาดความเชื่อถือทางการเงิน เพราะฉะนั้นเมื่อต้องการกู้เงินจากแหล่งเงินกู้หรือทำโครงการเพื่อเสนอขอรับเงินจากบริษัทหรือธนาคาร จึงอาจมีปัญหาในเรื่องการปล่อยกู้

2.5 ปัญหาด้านการบริหารจัดการและด้านอื่น ๆ

2.5.1 ขาดการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน

2.5.2 การกำกับดูแลขาดประสิทธิภาพ

2.5.3 ระบบงบประมาณที่ไม่สอดคล้องต่อการดำเนินงาน

2.5.4 ขาดการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการข้อมูล

2.5.5 ขาดการประเมินผลหน่วยที่ส่งเสริมการเลี้ยงโค เจ้าหน้าที่ส่งเสริมฯ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ และระบบการพัฒนาความรู้เพิ่มเติม

2.5.6 กฎ ระเบียบบางอย่าง ยังไม่เอื้ออำนวยในการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อ

2.5.7 สภาพแวดล้อมและภัยธรรมชาติ ได้แก่ เหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ เป็นต้น

3. วิธีการดำเนินการแก้ไข

3.1 ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

3.1.1 แมโคต้นน้ำ

3.1.1.1 เพิ่มจำนวนแมโคต้นน้ำ เพื่อเพิ่มฐานการผลิตในพื้นที่ โดยการขยายขนาดฝูงแมโคที่เลี้ยงจากการใช้ลูกโคเพศเมียในฝูงเองหรือจากการซื้อเพิ่มมาจากตลาดนัดโค - กระบือ เป็นการสร้างฐานการผลิตในระยะยาว

3.1.1.2 บันทึกประวัติข้อมูลสุขภาพของโคแต่ละตัว มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่เกษตรกรต้องเก็บข้อมูลประจำตัวของโค ได้แก่ วันเดือนปีเกิด อายุ เพศ พันธุ์ หมายเลขประจำตัว ประวัติการทำวัคซีน ประวัติการป่วย ประวัติการผสมพันธุ์ เช่น ผสมกับพ่อโคตัวไหน สายพันธุ์อะไร โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลที่ใช้บ่งชี้ประสิทธิภาพการผลิตของแมโคแต่ละตัว (ดัชนีทางการสืบพันธุ์) เช่น วันเวลาที่เป็นสัด วันที่ผสม วันที่กลับสัด จำนวนครั้งที่ผสมต่อการผสมติด วันที่ตกลูก เป็นต้น เพื่อประโยชน์ในการหาสาเหตุว่าปัญหาการขาดความสมบูรณ์พันธุ์ ผสมติดยาก และมีอัตราการให้ลูกต่ำเกิดจากปัจจัยใด เพื่อให้สามารถแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องและทัน่วงที่ นอกจากนี้ข้อมูลดังกล่าวยังใช้ประเมินประสิทธิภาพการผลิตของฝูงโคและการเตรียมแมโคสาวทดแทน ซึ่งจะช่วยในการแก้ปัญหาการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

3.1.1.3 เพิ่มการจัดการด้านระบบสืบพันธุ์ในเรื่องการตรวจคัดอย่างสม่ำเสมอ ส่วนการจัดการทั่วไปให้เน้นเรื่องประเภทอาหารที่โคแม่พันธุ์ได้รับและการเสริมแร่ธาตุ

3.1.1.4 แม่โคที่นำไปแจกจ่ายให้กับเกษตรกรให้คัดเลือกจากโคในพื้นที่ภาคใต้เป็นหลัก (จังหวัดชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช และพัทลุง) เพื่อให้ได้แม่โคต้นน้ำที่สามารถปรับตัวต่อสภาพภูมิประเทศภูมิอากาศร้อนชื้นในพื้นที่ได้ดี

3.1.1.5 แม่โคที่จะนำไปแจกจ่ายให้คัดเลือกแม่โคที่มีคุณลักษณะดังนี้คือ เป็นแม่พันธุ์โคเนื้อลูกผสมสายพันธุ์บราห์มัน โดยมีเลือดของสายพันธุ์บราห์มัน ตั้งแต่ 50 เปอร์เซ็นต์ขึ้นไป มีอายุตั้งแต่ 2 ปี 6 เดือน จนถึง 4 ปี มีน้ำหนักตั้งแต่ 250 กิโลกรัมขึ้นไป มีระบบสืบพันธุ์สมบูรณ์ไม่เป็นหมัน ปราศจากโรคแท้งติดต่อและโรคติดต่่อื่น ๆ มีใบรับรองการฉีดวัคซีนป้องกันโรคปากเท้าเปื่อยและโรคคอบวม และได้รับการถ่ายพยาธิแล้ว

3.1.1.6 สหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา จำกัด กำหนดเงื่อนไขสำหรับเกษตรกรที่เป็นสมาชิก โดยมีมาตรการห้ามขาย/ฆ่า แม่โคสมบูรณ์พันธุ์ในโครงการฯ เพื่อรักษาจำนวนของแม่โคเนื้อต้นน้ำเอาไว้

3.1.1.7 สหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา จำกัด วางแผนกระจายรายได้จากผู้เลี้ยงโคกลางน้ำและปลายน้ำให้ไปสู่ผู้เลี้ยงต้นน้ำอย่างยุติธรรม และจัดสรรผลประโยชน์ที่เป็นธรรม และให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องอยู่ในระบบการผลิตและธุรกิจได้

3.1.2 เกษตรกร

3.1.2.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจัดการฝึกอบรมและให้ความรู้แก่เกษตรกรที่อยู่ใน 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา เพื่อให้เกษตรกรนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม

3.1.2.2 เกษตรกรที่เข้ามาเป็นสมาชิกควรคัดเลือกจากเกษตรกรที่มีใจรักในการเลี้ยงโคจริง ๆ มีประสบการณ์ในการเลี้ยงโค มีโคเป็นของตนเอง และมีความต้องการที่จะพัฒนาการเลี้ยงของตนเอง

3.1.2.3 สร้างแรงจูงใจในการเลี้ยงโคให้กับเกษตรกรรายใหม่ ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกรรุ่นใหม่ที่มีอายุน้อย ให้เห็นถึงข้อดีและประโยชน์ของการเลี้ยงโคเนื้อ โดยการใช้เกษตรกรที่ประสบความสำเร็จเป็นต้นแบบในการสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ รวมทั้งการใช้กิจกรรมสาคิตการเลี้ยงโคของศูนย์เรียนรู้การเลี้ยงโคฟาร์มตัวอย่างอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ปิยามูมั่ง ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรรายใหม่มั่นใจว่าอาชีพเลี้ยงโคเนื้อเป็นอาชีพที่มีเกียรติ และสามารถสร้างผลตอบแทนอย่างเพียงพอเมื่อเปรียบเทียบกับอาชีพอื่น

3.1.2.4 ให้การสนับสนุนปัจจัยการผลิตเป็นพิเศษแก่เกษตรกรกลุ่มที่เลี้ยงโคต้นน้ำหรือเลี้ยงแม่โคเพื่อผลิตลูก เนื่องด้วยเกษตรกรในกลุ่มนี้มีความสำคัญมากต่อการเพิ่มจำนวนโคต้นน้ำให้แก่ระบบการผลิตโคเนื้อ แต่เนื่องจากผลตอบแทนที่น้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับ การเลี้ยงโคขุน ประกอบกับใช้ระยะเวลาานกว่าจะได้รับผลตอบแทน ทำให้ไม่ทันต่อการใช้ประโยชน์

3.1.2.5 ส่งเสริมความรู้ให้กับเกษตรกรในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้ การจัดการด้านอาหารโค การจัดการฝูงโคเนื้อในระยะต่าง ๆ การจัดการด้านสุขภาพสัตว์ การปรับปรุงพันธุ์โคเนื้อ การสังเกตการเป็นสัดและการผสมเทียม และการเลือกพันธุ์โคเนื้อ นอกจากนี้ความรู้ที่ควรส่งเสริมเพิ่มเติม คือ การจดบันทึกข้อมูลประวัติแม่โค, การจัดทำบัญชีฟาร์ม, เรื่องบทบาทหน้าที่และสิทธิประโยชน์ของการเป็นสมาชิกสหกรณ์ การตลาด และการใช้ประโยชน์จากระบบสารสนเทศในการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ

3.1.2.6 สร้างโอกาสในการเข้าถึงแหล่งความรู้ ผ่านสถาบันการศึกษา ในพื้นที่ กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ องค์กรบริหารส่วนตำบล และหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่เป้าหมาย

3.1.2.7 แสดงให้เกษตรกรเห็นความสำคัญของการบันทึกข้อมูลการเลี้ยง ได้แก่ ต้นทุนการผลิต/การจัดทำบัญชีฟาร์ม, ประวัติการทำวัคซีน, ประวัติการป่วย, ประวัติการผสมพันธุ์ โดยเฉพาะข้อมูลที่เป็นดัชนีทางการสืบพันธุ์ โดยการนำเสนอข้อดีของการบันทึกข้อมูลว่า เกิดประโยชน์ต่อการเลี้ยงโคอย่างไร สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการเลี้ยงได้อย่างไร ประกอบกับการยกตัวอย่าง เพื่อให้เกษตรกรเข้าใจได้ง่ายขึ้น

3.1.2.8 สนับสนุนการรวมกลุ่มของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อรายย่อย และการสร้างเครือข่ายตลอดโซ่อุปทาน ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ เพราะนอกจากจะเป็นการเพิ่มอำนาจต่อรอง ทั้งด้านการซื้อปัจจัยการผลิตและการขายผลผลิตแล้ว ยังนำมาซึ่งความร่วมมือกันของหมู่คณะ ซึ่งกลุ่มมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแก้ไขปัญหา สามารถพึ่งตนเองได้ และนำไปสู่ความมั่นคงและแข็งแรงของเครือข่ายการผลิตต่อไป

3.1.2.9 ให้ความสำคัญกับงานปฏิบัติการจิตวิทยาและประชาสัมพันธ์ เพื่อลดทัศนคติเชิงลบของประชาชนที่มีต่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่

3.1.2.10 ประธานกลุ่ม/สหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อฯ ต้องกำหนดเงื่อนไขให้เกษตรกรที่เป็นสมาชิกเข้ามารับการอบรมเพิ่มพูนความรู้อย่างสม่ำเสมอ เพื่อจะได้รับการถ่ายทอดความรู้ใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเลี้ยงโค

3.1.3 เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานชุดส่งเสริมกลุ่มผู้เลี้ยงโค

3.1.3.1 กำหนดให้มีการพัฒนาความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ชุดส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่ององค์ความรู้และเทคโนโลยีการผลิต สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมร่วมกับประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.1.3.2 จัดทำแผนงาน/โครงการ ระยะปานกลาง และระยะยาวให้เกิดความชัดเจน เพื่อให้การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเลี้ยงโคเกิดความต่อเนื่องในการดำเนินงานและมีความสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลและยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งจะช่วยลดปัญหาที่เกิดขึ้นกรณีเปลี่ยนแปลงผู้บังคับหน่วยหรือเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่ต้องมีการโยกย้ายตำแหน่งตามวาระ นอกจากนี้ยังช่วยในการวางแผนบริหารจัดการงบประมาณประจำปีให้เกิดประสิทธิภาพ และลดปัญหาที่เกิดขึ้นจากระบบส่งกำลังไนโตรเจนเหลวและน้ำเชื้อผสมเทียมโคล่าซ้ำอีกด้วย

3.1.3.3 คัดเลือกเจ้าหน้าที่ชุดส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ที่มีอุดมการณ์ เสียสละ และใจรักเข้ามาปฏิบัติงานเพิ่มเติม เพื่อแก้ปัญหาเจ้าหน้าที่ที่มีจำนวนไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน และต้องมีการส่งเจ้าหน้าที่ไปฝึกอบรมตามหลักสูตรที่สำนักงาน ทหารพัฒนาและกรมปศุสัตว์เปิดอบรม เพื่อเพิ่มพูนความรู้ในการส่งเสริมการเลี้ยงโคและประสบการณ์ให้กับเจ้าหน้าที่ รวมทั้งหลักสูตรอื่น ๆ ที่มีความจำเป็นต่อการปฏิบัติงานในพื้นที่ เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติงานในพื้นที่ที่มีอัตลักษณ์เฉพาะ เช่น วิชาอิสลามศึกษา และหลักสูตรภาษาอาเซียน นอกจากนี้อาจเสริมการแก้ปัญหาเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอด้วยการอบรมประธานกลุ่มให้เข้มแข็ง ในเรื่ององค์ความรู้ในการเลี้ยงโคและการผลิตอาหารโคจากวัตถุดิบในท้องถิ่น เพื่อให้สามารถเป็นศูนย์การเรียนรู้ขนาดเล็กถ่ายทอดแก่สมาชิกกลุ่มรายอื่น ๆ เสริมกับศูนย์เรียนรู้การเลี้ยงโคฟาร์มตัวอย่าง อันเนื่องมาจากพระราชดำริปियามัง

3.1.4 สหกรณ์

3.1.4.1 ผู้บริหารและสมาชิกสหกรณ์ต้องได้รับการพัฒนาความรู้ ประสบการณ์ และความเข้าใจในการบริหารจัดการ บริหารตลาด การแข่งขันทางธุรกิจที่มีอยู่แล้วให้เกิดความเข้มแข็ง เพื่อเป็นตัวอย่างให้แก่เกษตรกรในบริเวณใกล้เคียงให้เกิดแรงกระตุ้นในการเข้ามารวมกลุ่มจากเดิมที่มีอยู่แล้วให้เกิดความแข็งแกร่งเพิ่มขึ้น ไม่ใช่ไปสร้างกลุ่มใหม่เพิ่มขึ้นแต่ไม่มีประสิทธิภาพ

3.1.4.2 สร้างความเข้าใจในรูปแบบ บทบาท หลักการบริหารจัดการ สหกรณ์ ให้กลุ่มเกษตรกรเกิดความเข้าใจ เพื่อไม่ให้เกิดการหลงประเด็นในหลักการจัดการและบริหาร

3.1.4.3 หาโอกาสการลงทุนในกิจการที่เป็นส่วนต่อขยายของสหกรณ์ ในอนาคต เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ เช่น การพัฒนาโรงฆ่ามาตรฐาน การพัฒนาคุณภาพการตัดแต่งซาก การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายตามความต้องการของผู้บริโภค การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้ทันสมัย ต้องมีการนำนวัตกรรมด้านความรู้และเทคโนโลยีมาปรับใช้เพื่อให้เกิดความสามารถในการแข่งขันมากยิ่งขึ้น

3.1.4.4 การส่งเสริมความน่าเชื่อถือทางธุรกิจให้กับกลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์ เพื่อให้สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนหรือสินเชื่อได้สะดวกมากยิ่งขึ้น

3.1.5 ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการศึกษา ภาคการเงินการธนาคาร

3.1.5.1 ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการศึกษา ภาคการเงินการธนาคาร ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา ร่วมกันวางแผนและสนับสนุนการเตรียมโครงสร้างการผลิตในภาพรวม เพื่อรองรับการดำเนินการในระยะยาว ลดข้อจำกัดในการดำเนินโครงการ และช่วยกันแก้ปัญหาในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ การเพิ่มจำนวนและฐานการผลิตแม่โคเนื้อ การพัฒนาความรู้และสร้างแรงจูงใจให้เกษตรกร การส่งเสริมการรวมกลุ่มและพัฒนาการเชื่อมโยงเครือข่ายในรูปแบบกลุ่มเกษตรกรหรือสหกรณ์ การปรับปรุงกฎหมายข้อบังคับให้เหมาะสมและพัฒนาระบบบริหารจัดการให้เกิดความยุติธรรม และการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีเพื่อสร้างโอกาสในการแข่งขันทางการค้า โดยกำหนดนโยบายเพื่อให้บรรลุตัวชี้วัดที่สอดคล้องหรือเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคในพื้นที่

3.1.5.2 หาแนวทางให้เกษตรกรผู้เลี้ยงแม่โคเพื่อผลิตลูกโคมีรายได้เพิ่มขึ้นหรือคุ้มค่าเพียงพอ เพื่อให้เกษตรกรเกิดแรงจูงใจในการรักษาแม่พันธุ์โคเพื่อผลิตลูกให้กับคนที่เลี้ยงสำหรับขุนได้อย่างพอเพียง

3.1.5.3 หาแนวทางพัฒนากลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์ในเรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การลดต้นทุน รวมไปถึงความรู้ด้านการบริหารจัดการ การตลาด และการแข่งขันทางธุรกิจ เพื่อเพิ่มโอกาสในการผลิตและความสามารถในการเชื่อมต่อกับตลาด ซึ่งจะช่วยให้เกษตรกรสามารถเชื่อมโยงการตลาดเข้ากับการผลิตของตนเองเพื่อพัฒนาระบบการเลี้ยงของตน และให้ความสำคัญกับการเลี้ยงโคเนื้อมากขึ้น

3.2 ด้านการลดต้นทุนการผลิต

3.2.1 อาหาร

3.2.1.1 ผลักดันให้วิสาหกิจชุมชน/สหกรณ์สามารถผลิตอาหารสัตว์ที่มีคุณภาพในราคาที่เป็นธรรม เพื่อจำหน่ายให้แก่เกษตรกรสมาชิก/เครือข่าย โดยสนับสนุนส่งเสริมการสร้างศูนย์อาหารสัตว์ชุมชน พัฒนาหน่วยธุรกิจโรงงานอาหารสัตว์ชุมชน เพื่อบริหารจัดการระบบการจัดเก็บแปรรูปและสร้างผลิตภัณฑ์สูตรอาหารสัตว์ บริการสมาชิกและเกษตรกรในชุมชนที่มีประสิทธิภาพ

3.2.1.2 การผลิตเนื้อโคที่มีคุณค่าด้วยต้นทุนต่ำที่สุด จากปัจจัยการผลิตอาหารสัตว์ โดยใช้ผลพลอยได้จากพืชไร่ เช่น ฟางข้าว ตอซังข้าวโพด ต้นและเปลือกถั่ว และกากปาล์ม มาให้โคเปลี่ยนเป็นเนื้อ หรือโดยพัฒนาสร้างนวัตกรรมการแปรรูป การถนอมและพัฒนาอาหารสัตว์เคี้ยวเอื้อง แบบอาหารแห้ง และอาหารหมักให้สอดคล้องกับปฏิทินการผลิตวัตถุดิบอาหารสัตว์ท้องถิ่น

3.2.1.3 ส่งเสริมการใช้นวัตกรรมอาหารและการจัดการให้อาหารสัตว์เพื่อยกระดับประสิทธิภาพการผลิตโคเนื้อ ด้วยวิทยาการอาหารสัตว์

3.2.2 การป้องกันโรค

3.2.2.1 สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสงขลา เป็นผู้ให้คำแนะนำ ฝึกอบรมให้ความรู้ในด้านการป้องกันโรคสัตว์ โดยการอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ชุดส่งเสริมกลุ่มผู้เลี้ยงโค สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา และประธานกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา

3.2.2.2 โคทุกตัวควรได้รับการดูแลสุขภาพ ควรถ่ายพยาธิเป็นประจำอย่างน้อยปีละครั้ง และต้องฉีดวัคซีนป้องกันโรคที่สำคัญ ได้แก่ โรคคอบวม โรคปากและเท้าเปื่อย ตามโปรแกรมอย่างสม่ำเสมอ

3.3 ด้านการตลาด

3.3.1 สนับสนุนการรวมกลุ่มระหว่างสหกรณ์ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ เพื่อให้เกิดห่วงโซ่การผลิต

3.3.2 เกษตรกรควรได้รับการถ่ายทอดความรู้ใหม่ ๆ เช่น ความรู้ด้านการตลาด เปิดโอกาสให้เกษตรกรสามารถจัดการความรู้ที่มีอยู่เดิมที่เป็นภูมิปัญญากับความรู้นี้ใหม่ เกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ ๆ ได้

3.3.3 คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ฯ ควรหาโอกาสไปศึกษาดูงานในเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการสหกรณ์ที่สหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อแห่งอื่น ๆ ที่ประสบความสำเร็จ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ประสบการณ์ที่หลากหลาย สามารถเลือกมาใช้ปรับปรุงและพัฒนาในสหกรณ์ของตนเอง โดยเฉพาะความรู้ในเรื่องการตลาดมีความสำคัญไม่น้อยกว่าความพยายามในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการลดต้นทุนการผลิต นอกจากนี้ต้องศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องมาตรการทางภาษี และเงื่อนไขคุณภาพ เพื่อให้สามารถผลิตได้สอดคล้องตามความต้องการของตลาด และสามารถแข่งขันทางการค้าได้

3.3.4 ผู้เกี่ยวข้องต้องหาวิธีการที่ทำให้สมาชิกสหกรณ์เข้าใจหลักการสหกรณ์อย่างถูกต้อง และมีการกระจายผลประโยชน์จากการประกอบการให้แก่สมาชิกอย่างทั่วถึง

3.4 ด้านการเงิน

3.4.1 ส่วนที่เกี่ยวข้องต้องสนับสนุนให้การรวมกลุ่มของเกษตรกรและสหกรณ์โคเนื้อที่เกิดขึ้นเกิดความเข้มแข็งทางการเงินและมีความเชื่อถือทางธุรกิจ เพื่อที่จะใช้ธุรกิจของตัวเองเป็นตัวค้ำประกันในการขอกู้เงินหรือสามารถเสนอโครงการเพื่อการพัฒนาในอนาคตโดยอาศัยเงินจากแหล่งทุนเหล่านั้นได้

3.5 ด้านการบริหารจัดการและด้านอื่น ๆ

3.5.1 สร้างระบบการกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพ

3.5.2 ปรับระบบงบประมาณให้สอดคล้องต่อการดำเนินงาน

3.5.3 เมื่อพิจารณาศักยภาพของกลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา จำกัดแล้ว พบว่า ในพื้นที่ที่มีความต้องการของตลาดสูง มีปัจจัยที่มีความสำคัญในการผลิต มีหน่วยการผลิตและพื้นที่สำหรับการผลิตขนาดปานกลาง ไม่มีโรงฆ่าสัตว์ที่ได้มาตรฐานในพื้นที่ เนื่องจากความจำกัดในด้านต่าง ๆ ทำให้สหกรณ์ยังไม่มีครบถ้วนสมบูรณ์ในทุกมิติเหมือนสหกรณ์โคเนื้อขนาดใหญ่ จึงควรสร้างความร่วมมือทางธุรกิจกับสหกรณ์ที่มีความพร้อม โดยเกื้อกูลซึ่งกันและกันให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.5.4 ภาครัฐ ภาคเอกชน สหกรณ์ และเกษตรกร ต้องร่วมกันหาวิธีการ เพื่อให้เกิดความสามารถในการเชื่อมโยงของแต่ละระบบได้ตั้งแต่ในส่วนของการผลิต การตลาด และภาคการส่งเสริมที่เกี่ยวข้อง

3.5.5 ขาดการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการข้อมูล

3.5.6 สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา เก็บข้อมูลในเรื่องบัญชีรายรับ - รายจ่าย (บัญชีฟาร์ม) ของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อเป็นรายบุคคล, จำนวนประชากรโคของสมาชิก, จำนวนครั้งของการผสมเทียม, จำนวนลูกโคเกิด และจำนวนโคที่เหมาะสมต่อครัวเรือนที่เพียงพอต่อการยังชีพและความสามารถในการเลี้ยงดูแม่โคให้ผลิตลูกได้

3.5.7 สำนักงานทหารพัฒนา หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา และกองสื่อสาร หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา วางระบบการบันทึกข้อมูลให้กับสำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ในเรื่องบัญชีรายรับ - รายจ่าย (บัญชีฟาร์ม) ของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อเป็นรายบุคคล จำนวนประชากรโคของสมาชิก จำนวนครั้งของการผสมเทียม จำนวนลูกโคเกิด และจำนวนโคที่เหมาะสมต่อครัวเรือน ที่เพียงพอต่อการยังชีพและความสามารถในการเลี้ยงดูแม่โคให้ผลิตลูกได้ โดยพัฒนาระบบการเก็บข้อมูลและการประมวลผลด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อต่อยอดให้เกิดลักษณะการบริหารโครงการด้วยฐานข้อมูล Big Data โดยมีปริมาณข้อมูลเพียงพอและครอบคลุมรอบด้าน ซึ่งเพียงพอต่อการตัดสินใจระดับนโยบาย

3.5.8 สำนักงานทหารพัฒนา หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา หารือกับ กองส่งกำลังบำรุง กองบัญชาการ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ในเรื่องการแก้ไขระเบียบ นทพ. ว่าด้วยสิ่งอุปกรณ์มีชีวิต ให้มีความสอดคล้องกับการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ นทพ.

3.5.9 สำนักงานทหารพัฒนา หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา วางแผนเรื่องระบบการส่งกำลังของไนโตรเจนเหลวและน้ำเชื้อโคฟอพันธุ์ให้เป็นไปตามความต้องการของสำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา และทันต่อเวลา

3.5.10 สำนักงานทหารพัฒนา หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา จัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ นทพ. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562 - 2565 โดยรวมการดำเนินการของ สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปในแนวทางเดียวกันในภาพรวมของ นทพ.

3.5.11 จัดทำระบบการประเมินผลหน่วยที่ส่งเสริมการเลี้ยงโค เจ้าหน้าที่ส่งเสริมฯ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ และระบบการพัฒนาความรู้เพิ่มเติมของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ

แนวทางการส่งเสริมและพัฒนากลยุทธ์เชิงโคเน็ เพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยกระบวนการประชารัฐ

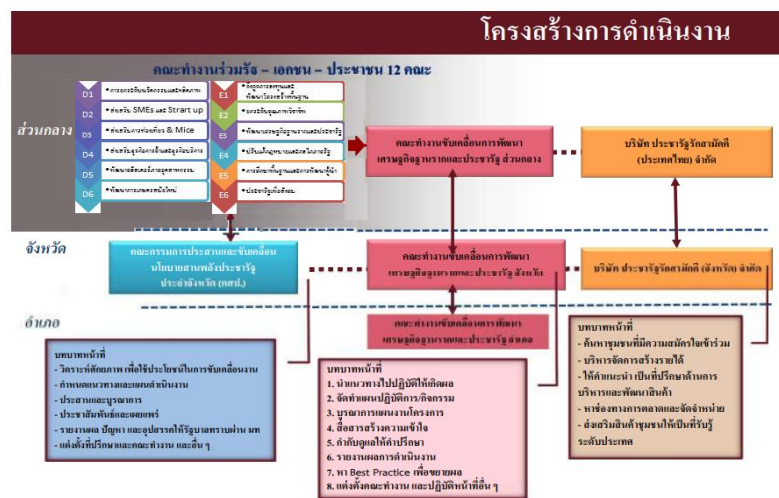
1. รูปแบบการส่งเสริมและพัฒนา กลยุทธ์เชิงโคเน็

จากการศึกษาและสืบค้นข้อมูลทำให้ผู้วิจัยทราบถึงรูปแบบการส่งเสริมและพัฒนา กลยุทธ์เชิงโคเน็ภายใต้โครงการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยกระบวนการประชารัฐ มี 3 รูปแบบ ดังนี้

1.1 รูปแบบที่ 1 : คณะกรรมการประสานและขับเคลื่อนนโยบายสานพลังประชารัฐประจำจังหวัด (คสป.) จังหวัดสงขลา

1.1.1 ที่มา : เป็นรูปแบบตามโครงสร้างการดำเนินงานของคณะทำงานร่วมรัฐ - เอกชน - ประชาชน 12 คณะ ทั้งนี้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี ได้มีมติเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2558 เรื่องการแต่งตั้งคณะกรรมการภาครัฐและภาคเอกชน 12 คณะ สรุปได้ดังนี้ โครงสร้างการขับเคลื่อนประชารัฐ เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก ประกอบด้วยตัวขับเคลื่อน (Value Drivers) 6 คณะ (D1 - D6) และปัจจัยสนับสนุน (Enable Factors) 6 คณะ (E1 - E6) เพื่อขับเคลื่อน นโยบาย “สานพลังประชารัฐ” ของรัฐบาล ซึ่งคณะกรรมการทั้ง 12 คณะ จะดำเนินการในลักษณะหุ้นส่วนภาครัฐ เอกชน และประชาชน โดยเน้นกิจกรรมที่เป็น Action Based ซึ่งยุทธศาสตร์หลักครอบคลุม 4 เสาหลัก คือ ธรรมชาติภาพ นวัตกรรมและผลิตภาพ การยกระดับคุณภาพทุนมนุษย์ และการมีส่วนร่วม ในความมั่นคง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ พัฒนาคุณภาพคน และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งในส่วนกลางประกอบด้วยคณะทำงานร่วมรัฐ - เอกชน - ประชาชน 12 คณะ ส่วนการขับเคลื่อนงานในระดับจังหวัดจะมีคณะกรรมการประสานและขับเคลื่อนนโยบายสานพลังประชารัฐประจำจังหวัด (คสป.) 12 คณะ โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานคณะกรรมการ มีหัวหน้าสำนักงานจังหวัด/พัฒนาการจังหวัด เป็นกรรมการ/เลขานุการร่วม และมีหัวหน้าส่วนราชการในจังหวัด/ผู้บริหารภาคเอกชน/ผู้แทนภาคประชาชนร่วมเป็นกรรมการร่วม ตามแผนภาพที่ 4 - 2

แผนภาพที่ 4 - 2 โครงสร้างการดำเนินงานของคณะทำงานร่วมรัฐ - เอกชน - ประชาชน 12 คณะ

ที่มา : http://www.stabundamrong.go.th/web/download/newgovernor22-280959/220959/22_1.pdf

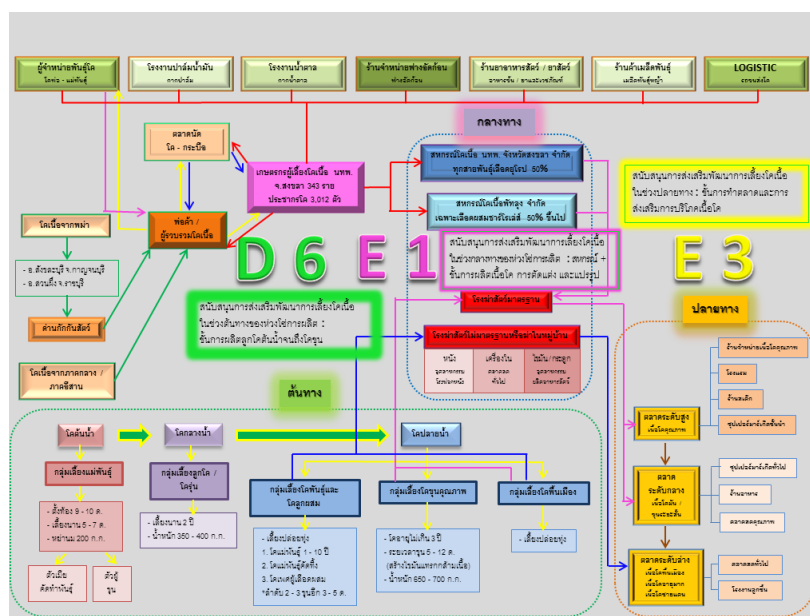
1.1.2 หลักการ : คณะทำงานร่วมรัฐ - เอกชน - ประชาชน จำนวน 3 คณะ บูรณาการขับเคลื่อนการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคตลอดห่วงโซ่การผลิต (ต้นทาง - กลางทาง - ปลายทาง) ตามแผนภาพที่ 4 - 3 ในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะคณะทำงานที่เกี่ยวข้องคือ

1.1.2.1 คณะทำงาน D6 เป็นคณะทำงานด้านการพัฒนาการเกษตรสมัยใหม่ มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นหัวหน้าทีมภาครัฐ โดยมี สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสงขลา เป็นคณะทำงานในระดับจังหวัด โดยร่วมกับ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสงขลา เป็นผู้ให้คำแนะนำฝึกอบรมให้ความรู้ในด้านการผลิตโคเนื้อ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การป้องกันโรค เพื่อสนับสนุนการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อในช่วงต้นทางของห่วงโซ่การผลิต : ขั้นการผลิตลูกโคต้นน้ำจนถึงโคขุน

1.1.2.2 คณะทำงาน E1 เป็นคณะทำงานด้านการดึงดูดการลงทุนและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นหัวหน้าทีมภาครัฐ โดยมีธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เป็นธนาคารที่ให้คำปรึกษาในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา ให้เชื่อมโยงตลาดห่วงโซ่การผลิต และการให้สินเชื่อตลอดจนการดึงความร่วมมือจากสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาการเลี้ยงโค เพื่อสนับสนุนการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อในช่วงกลางทางของห่วงโซ่การผลิต : ขั้นการผลิตเนื้อโค การตัดแต่ง และแปรรูป

1.1.2.3 คณะทำงาน E3 เป็นคณะทำงานด้านการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นหัวหน้าทีมภาครัฐ โดยมี พัฒนาการจังหวัดสงขลา ร่วมกับหอการค้าจังหวัดสงขลาในการจัดตั้งบริษัทประชารัฐรักสามัคคีจังหวัดสงขลา (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด เป็นคณะทำงานในระดับจังหวัด ทำหน้าที่ในการทำการตลาดและเป็นผู้ประสานงานในการนำพาความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ตามบทบาท/หน้าที่ที่รับผิดชอบ เพื่อสนับสนุนการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อในช่วงปลายทาง : ขั้นการทำตลาดและการส่งเสริมการบริโภคเนื้อโค

แผนภาพที่ 4 - 3 แบบจำลองรูปแบบการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ รูปแบบที่ 1

1.1.3 การดำเนินงานของจังหวัดสงขลา : ถึงแม้ว่าในช่วงแรกของการศึกษา ผู้วิจัยจะเน้นไปให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการเลี้ยงโคตามโครงสร้างการดำเนินงานของคณะทำงานร่วมรัฐ - เอกชน - ประชาชน 12 คณะ (คสป. ประจำจังหวัด 12 คณะ) เนื่องจากศึกษาพบตัวอย่างการดำเนินงานของคณะทำงาน D6 ในฟาร์มโคนมอินทรีอำเภอบางขัน จังหวัดนครราชสีมา และตัวอย่างการดำเนินงานของคณะทำงาน E3 ในการสนับสนุนกลุ่มโคเนื้อที่มีผู้เลี้ยงอยู่ 200,000 กว่าตัว ในจังหวัดศรีสะเกษ แต่อย่างไรก็ตามการดำเนินการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อของจังหวัดสงขลาในปัจจุบันยังไม่ได้มีลักษณะการบริหารโครงการในรูปแบบดังกล่าว จากผลการศึกษาผู้วิจัยพบข้อจำกัดของคณะทำงาน D6 และคณะทำงาน E3 ที่ทำให้คณะทำงานในแต่ละจังหวัดมีความพร้อม ประสิทธิภาพ และความถนัดงานในด้านต่าง ๆ แตกต่างกัน ปัจจัยหลักที่กำหนดข้อจำกัด คือ ลักษณะการประกอบอาชีพของประชากรในแต่ละพื้นที่ ซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละภูมิภาคตามลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ภูมิสังคม และบริบทที่สังคมนั้นเผชิญอยู่, แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด, บุคลากรที่มีความพร้อม และเรื่องงบประมาณที่เพียงพอในการดำเนินงาน เหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อศักยภาพและความสามารถในการขับเคลื่อนงาน ซึ่งในพื้นที่จังหวัดสงขลาเองก็พบว่า คณะทำงาน E3 และบริษัทประชารัฐรักสามัคคีจังหวัดสงขลา (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด ยังไม่มีประสิทธิภาพมากพอที่จะเป็นผู้ใช้ขับเคลื่อนการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อได้ เพราะมีความถนัดในเรื่องการทำการตลาดของสินค้า OTOP ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก สินค้าแฟชั่น และผักอินทรีย์

1.2 รูปแบบที่ 2 : การปฏิรูปการเกษตรเป็นระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

1.2.1 ที่มาและความสำคัญ : เนื่องจากเกษตรกรรายย่อยในการทำปศุสัตว์ของไทยประสบปัญหาในการเลี้ยงและการจำหน่าย ตลอดจนขาดโอกาสการเข้าถึงข้อมูลแหล่งเงินทุน ทรัพยากร และการตลาด ทำให้เกษตรกรผู้เลี้ยงปศุสัตว์รายย่อยต่างคนต่างผลิต จึงยากต่อการจัดการผลผลิตให้มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาด เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงได้มีนโยบายการจัดการจัดทำแปลงการเกษตรขนาดใหญ่ โดยส่งเสริมให้เกษตรกรรายย่อยมีการรวมกลุ่มกัน ปรับโครงสร้างการผลิต มุ่งเน้นการส่งเสริมการเกษตรที่ยึดพื้นที่และสินค้าเป็นหลัก (Area and Commodities Approaches) แต่งตั้งผู้จัดการแปลงที่ถือเป็นกลไกสำคัญในการบริหารจัดการทุกกิจกรรมตลอดห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้เกษตรกรมีความรู้ ความสามารถในการจัดการผลิตสินค้าเกษตร และสามารถเข้าถึงแหล่งทุนและการสนับสนุนจากภาครัฐ เพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งของปศุสัตว์แปลงใหญ่

1.2.2 วัตถุประสงค์ :

1.2.2.1 เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มการผลิต การบริหารจัดการร่วมกันและรวมกันจำหน่ายโดยมีตลาดรองรับที่แน่นอน

1.2.2.2 เพื่อให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิต ผลผลิตเพิ่มขึ้น และมีคุณภาพได้มาตรฐาน

1.2.2.3 เพื่อให้เกษตรกรสามารถเป็นผู้จัดการ บริหารจัดการการผลิต ผลผลิต และการตลาดได้

1.2.3 หลักการ : มีขนาดการผลิตที่คุ้มค่าต่อการลงทุน (Economy Scale), พื้นที่เหมาะสมสอดคล้องกับ AGRIMAP, มีกระบวนการกลุ่มอยู่ก่อน (สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน), มีแหล่งน้ำชัดเจน/ปริมาณน้ำเพียงพอ, มีตลาดรองรับ, การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับพื้นที่,

กำหนดเป้าหมายและแผนปฏิบัติที่ชัดเจน / มีแผนธุรกิจของตนเอง, พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและ การใช้เครื่องจักรกลการเกษตร, กำหนดมาตรฐานการผลิต, ผู้จัดการแปลงที่มีความสามารถ และผู้จัดการแปลง ร่วมกับคณะกรรมการในการบริหารจัดการแปลงใหญ่ ตามแผนภาพที่ 4 - 4

แผนภาพที่ 4 - 4 องค์ประกอบของเกษตรแปลงใหญ่

ที่มา : เอกสารประกอบการสัมมนาการขับเคลื่อนงานตามนโยบายสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560

1.2.4 การบริหารจัดการโครงการ :

1.2.4.1 ระดับส่วนกลาง มีคณะทำงานขับเคลื่อนการดำเนินงานระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ประกอบด้วย หน่วยงานในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

1.2.4.2 ระดับภูมิภาค

เดิม มีคณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แบบเบ็ดเสร็จ (Single Command) ประกอบด้วยหน่วยงานในภูมิภาคของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ปัจจุบัน มีคณะกรรมการอำนวยการขับเคลื่อนงานนโยบายสำคัญและการแก้ไขปัญหาภาคการเกษตรระดับจังหวัด (Chief of Operation : CoO) และคณะทำงานปฏิบัติการขับเคลื่อนงานนโยบายสำคัญและการแก้ไขปัญหาระดับอำเภอ (Operation Team)

1.2.5 เป้าหมายการพัฒนา 5 ด้าน : ลดต้นทุนการผลิต เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต พัฒนาคุณภาพ การตลาด และการบริหารจัดการ

1.2.6 ตัวชี้วัด : ต้นทุนต่อหน่วยลดลง ผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้น

1.2.7 พิจารณาจากกิจกรรม : การใช้ปัจจัยการผลิต, การใช้แรงงานและเครื่องจักรกลการเกษตร, การปรับปรุงดิน, การบริหารจัดการ

1.2.8 ทีมงานหลัก :

1.2.8.1 ทีมการผลิต / ทีมผู้จัดการแปลง โดยเกษตรกรจังหวัดสงขลา

1.2.8.2 ทิมการตลาด โดยสหกรณ์จังหวัดสงขลา

1.2.8.3 ทิมลดต้นทุนการผลิต / ทิมเพิ่มผลผลิต โดยพัฒนาที่ดินจังหวัดสงขลา

1.2.8.4 ทิมบริหารจัดการ โดยเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสงขลา

1.2.9 ผู้จัดการแปลง : เกษตรอำเภอ หรือปศุสัตว์อำเภอ (อำเภอจะนะ, เทพา, สะบ้าย้อย, นาทวี)

1.2.10 เกณฑ์การคัดเลือก : ผลิตสินค้าชนิดเดียวกัน ไม่จำเป็นต้องแปลงติดกัน แต่ควรอยู่ในชุมชนเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน, สินค้าเป็นสินค้าหลักของเกษตรกร, ขนาดพื้นที่ปศุสัตว์ 300 ไร่ขึ้นไป หรือ 300 หน่วยขึ้นไป (หมายเหตุ : โค 1 ตัว = 0.65 หน่วย) หรือเกษตรกร 50 รายขึ้นไป และผ่านการรับรองจากคณะกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัด

1.2.11 ตัวอย่างการดำเนินโครงการในพื้นที่กลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย มีเกษตรกรแปลงใหญ่โคเนื้อ จำนวน 2 แปลง ได้แก่ (1) แปลงโคเนื้อ ตำบลทุ่งใส อำเภอสิชล จังหวัด นครศรีธรรมราช เป็นการรวมกลุ่มของวิสาหกิจชุมชนที่เลี้ยงโคเนื้อ ประมาณ 17 กลุ่ม มีสมาชิก รวม 321 ราย จำนวนโคเนื้อรวม 1,858 ตัว มีปศุสัตว์อำเภอสิชลเป็นผู้จัดการแปลงคอยให้ความรู้ เสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ สนับสนุนปัจจัยการผลิตที่เกี่ยวข้อง อาทิ การปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโค การจัดตั้งคลังเสบียงพืชอาหารสัตว์ในช่วงฤดูฝน การสนับสนุนวัสดุ การเกษตร และการส่งเสริมการเลี้ยงโคแบบประณีต (2) แปลงใหญ่โคเนื้อ ตำบล ควนพัง อำเภอ ร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีสมาชิกรวม 60 ราย มีปศุสัตว์อำเภอร่อนพิบูลย์เป็นผู้จัดการแปลง

1.2.12 การดำเนินงานของจังหวัดสงขลา : อย่างไรก็ตามการดำเนินการส่งเสริม การเลี้ยงโคเนื้อของจังหวัดสงขลาในปัจจุบันยังไม่ได้มีลักษณะการบริหารโครงการตามนโยบายเกษตร แปลงใหญ่ แต่สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสงขลา ร่วมกับ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสงขลา ซึ่งได้รับนโยบายจากอธิบดีกรมปศุสัตว์ ได้ดำเนินการตามโครงการฟาร์มโคเนื้อสร้างอาชีพ ระยะที่ 2 เพื่อสร้างอาชีพการเลี้ยง โคเนื้อให้กับเกษตรกรมีรายได้อย่างยั่งยืน และเพื่อเพิ่มผลผลิตโคเนื้อและ ความมั่นคงทางอาหารของประเทศ จังหวัดสงขลา โดยมีรองผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา เป็นประธาน ปศุสัตว์จังหวัดสงขลา เป็นเลขานุการ และเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสงขลาร่วมเป็นกรรมการ เพื่อสร้างอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อให้กับเกษตรกรมีรายได้อย่างยั่งยืน และเพื่อเพิ่มผลผลิตโคเนื้อและ ความมั่นคงทางอาหารของประเทศ ที่ผ่านมาทางจังหวัดสงขลา ได้มีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่สมัครเข้าร่วม โครงการฯ ผ่านการเห็นชอบจากคณะกรรมการโครงการฟาร์มโคเนื้อสร้างอาชีพ ระยะที่ 2 จังหวัดสงขลา จำนวน 3 กลุ่ม สมาชิกเกษตรกร จำนวน 27 ราย ประกอบด้วย กลุ่มสหกรณ์การเกษตรระโนด กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านเกษมรัตน์ และกลุ่มสหกรณ์การเกษตรรัตภูมิ โดยให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และ เงื่อนไขของโครงการฯ ตามแผนภาพที่ 4 - 5

แผนภาพที่ 4 - 5 พื้นที่ดำเนินงานโครงการฟาร์มโคเนื้อสร้างอาชีพ ระยะที่ 2

ภาพแสดง พื้นที่ดำเนินการโครงการฟาร์มโคเนื้อสร้างอาชีพ ระยะที่ 2

ที่มา : เอกสารประกอบการประชุมคณะกรรมการนโยบายพัฒนาโคเนื้อ-กระบือและผลิตภัณฑ์แห่งชาติ (Beef Board) ครั้งที่ 1/2561

ที่มา : เอกสารประกอบการประชุมคณะกรรมการนโยบายพัฒนาโคเนื้อ-กระบือและผลิตภัณฑ์แห่งชาติ (Beef Board) ครั้งที่ 1/2561

1.3 รูปแบบที่ 3 : คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา (ต้นแบบ)

1.3.1 ที่มาและความสำคัญ : ด้วยเหตุที่ปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มเลี้ยงโคเนื้อที่มีความซับซ้อนและมีรายละเอียดปลีกย่อยในการดำเนินการให้ประสบความสำเร็จค่อนข้างมาก จึงเป็นการยากที่องค์กรใดองค์กรหนึ่งหรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งจะสามารถแก้ไขปัญหาได้เพียงลำพัง การมองหาแนวร่วมจากหลายภาคส่วนที่มีความเชี่ยวชาญในแต่ละด้านเพื่อช่วยในการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการด้วยกระบวนการประชารัฐ โดยมีผู้หนึ่งผู้ใดเป็นผู้นำพาความร่วมมือต่าง ๆ เข้ามา จึงเป็นแนวทางที่เหมาะสมที่สุด

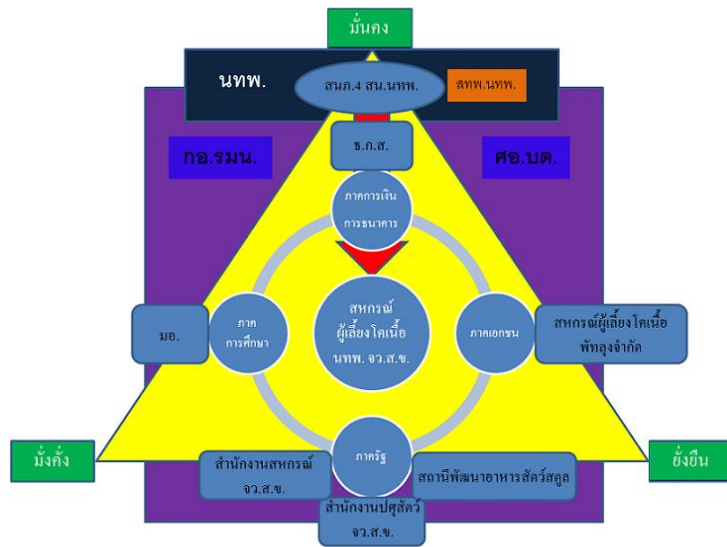
1.3.2 กลไกการขับเคลื่อน

1.3.2.1 คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา (ต้นแบบของจังหวัดชายแดนภาคใต้)

1.3.2.2 โครงสร้างการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มเลี้ยงโค เพื่อสนับสนุนการแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยกระบวนการประชารัฐ ตามแผนภาพที่ 4 - 6

แผนภาพที่ 4 - 6 โครงสร้างการขับเคลื่อนการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา (ต้นแบบของจังหวัดชายแดนภาคใต้)

1.3.3 เป้าหมายการดำเนินงาน

1.3.3.1 การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ ภายใต้ “โครงการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตจังหวัดชายแดนภาคใต้” สามารถช่วยยกระดับให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อที่มีรายได้น้อยและสร้างความมั่นคงให้เกษตรกรอย่างยั่งยืนได้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการสนับสนุนการแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

1.3.3.2 พื้นที่ดำเนินการ เริ่มดำเนินการในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา เพื่อเป็นต้นแบบให้กับพื้นที่อื่น ๆ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.3.4 หลักในการทำงานของคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา

1.3.4.1 ทีมขับเคลื่อน (Driver) โดยมีกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า และ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นผู้บูรณาการยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนา โดยมีการทำงานร่วมกับคณะผู้แทนพิเศษของรัฐบาล ซึ่งก็คือ สำนักงานคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนหน้า (คปต. ส่วนหน้า) ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการประสาน แรงจูงใจ และ บูรณาการ การปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่ 4 อำเภอ ของจังหวัดสงขลา ผ่านทางสำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

1.3.4.2 ทีมหน่วยงานตามภารกิจ (Function) นำปัญหาและความต้องการของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา และสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา จำกัด ไปแก้ปัญหา โดยมีภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการศึกษา และภาคการเงินการธนาคาร ในพื้นที่ดำเนินการ

2. แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ เพื่อสนับสนุนการแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยกระบวนการประชารัฐ

จากการศึกษาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ เพื่อสนับสนุนการแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยกระบวนการประชารัฐ พบว่ายังขาดทิศทางการพัฒนาที่ชัดเจน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังขาดการบูรณาการการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบและครบวงจร

รวมทั้งการขาดแผนและกลไกการดำเนินงานที่ชัดเจน ส่งผลให้การดำเนินโครงการที่ผ่านมา ยังไม่สามารถพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่จังหวัดสงขลาได้อย่างเต็มศักยภาพ และไม่สามารถยกระดับอาชีพการเลี้ยงโคในพื้นที่ให้เป็นแหล่งสร้างรายได้ที่มั่นคงในระยะยาว ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัย จึงขอเสนอแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ เพื่อให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

2.1 นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนงาน / โครงการ และมาตรการที่เกี่ยวข้อง

กรอบหลักในการดำเนินงานเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโค เพื่อสนับสนุนการแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยกระบวนการประชาธิปไตย ประกอบด้วย

2.1.1 รัฐบาลมีนโยบายลดความเหลื่อมล้ำ สร้างรายได้ สร้างความเจริญ และความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้ครอบคลุมทั่วประเทศ โดยให้ภาคเอกชนและภาคประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการร่วมกับภาครัฐ เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ของประเทศในเรื่องมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

ผู้วิจัยจึงมีแนวคิด ในการนำ “นโยบายสานพลังประชารัฐ สร้างเศรษฐกิจฐานราก” มาขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้สู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยสร้างแบบจำลองรูปแบบการดำเนินงานตามกระบวนการประชาธิปไตยของสหกรณ์โคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา จำกัด เพื่อนำมาเป็นต้นแบบการดำเนินโครงการให้กับพื้นที่อื่นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป

2.1.2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติ เพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืนด้วยการสร้างงานสร้างอาชีพสร้างรายได้ เพื่อให้ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีคุณภาพชีวิตที่ดีจากการที่ครัวเรือนมีรายได้เพิ่มมากขึ้น และเพื่อเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่

2.1.3 ยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาโคเนื้อไทยทั้งระบบของคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาคณะผลิตการเกษตรในคณะกรรมการบริหารและสหกรณ์ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

2.1.4 ยุทธศาสตร์กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.2560 - 2564 ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 ป้องกันและแก้ไขปัญหาคความมั่นคงในพื้นที่จังหวัด 3 ชายแดนภาคใต้

2.1.5 ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.2560 - 2562 ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาเศรษฐกิจและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเป็นแนวความคิดทางยุทธศาสตร์ที่ได้นำยุทธศาสตร์พระราชทาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การบูรณาการในการขับเคลื่อนการพัฒนาตามกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2560 - 2562 นโยบายรัฐบาลและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง และหลักการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาและการกำหนดภารกิจร่วมเพื่อเป็นการบูรณาการทุกภาคส่วน โดยยึดหลักพื้นที่และประชาชนเป็นศูนย์กลาง รวมถึงกลไกการดำเนินการในรูปแบบ “ประชารัฐ รักสามัคคี”

2.1.6 ยุทธศาสตร์แผนปฏิบัติการ 4 ปี กองทัพอไทย พ.ศ.2559 - 2562 ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การรักษาความมั่นคงของรัฐ

2.1.6.1 กลยุทธ์ที่ 3.1 การบูรณาการการแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้

2.1.6.2 กลยุทธ์ที่ 3.2 ยกระดับและส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้ประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่กองบัญชาการกองทัพไทยรับผิดชอบ

2.1.7 ยุทธศาสตร์ นทพ. ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาศักยภาพของคน ชุมชน พื้นที่ ให้เกื้อกูลต่อการผนึกกำลังป้องกันประเทศ : การยกระดับเศรษฐกิจฐานรากในงาน นทพ. (Value Chain) ตามตารางที่ 4 - 9

ตารางที่ 4 - 9 การแปลงยุทธศาสตร์เรื่อง การยกระดับเศรษฐกิจฐานรากในงาน นทพ. (Value Chain)

การแปลงยุทธศาสตร์เรื่อง การยกระดับเศรษฐกิจฐานรากในงาน นทพ. (Value Chain)				
ผลประโยชน์แห่งชาติ (National Interests) : เป้าหมายระยะยาว	ประเทศมั่นคง ประชาชนมั่งคั่ง การพัฒนายั่งยืน		ความต้องการ (ENDs) 3 ระดับ	
วัตถุประสงค์มูลฐานแห่งชาติ (Basic National Objects) : เป้าหมายระยะกลาง	เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีรายได้มั่นคง เป็นฐานสร้างรายได้ให้แผ่นดิน			
วัตถุประสงค์เฉพาะ (Specific National Objects) : เป้าหมายระยะสั้น	การสร้างความเข้มแข็งให้ภาคการเกษตร			
มาตรการเฉพาะ (Specific Measures)	การลดต้นทุน การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การสร้างมูลค่าเพิ่ม การเพิ่มโอกาสในการแข่งขัน		การสนองความต้องการ (Ways and Means)	
โครงการ (Project)	โครงการพัฒนาและช่วยเหลือประชาชน			
แผนงาน/กิจกรรม (Plans/Activities)	แผนงานส่งเสริมการเกษตร ปลอดภัยและสหกรณ์			
ศูนย์การเรียนรู้	ส่งเสริมอาชีพ	สนับสนุนปัจจัยการผลิต	การผลิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง	เชื่อมโยงห่วงโซ่อุปทาน
ฐานการเรียนรู้การเลี้ยงโคพันธุ์ผสมตามวิถีชาวบ้าน	ลดต้นทุน	พัฒนาพันธุ์สัตว์ที่มีคุณภาพ	Smart Farmer	ส่งเสริมและเชื่อมโยงตลาดสู่ภายนอก
ฐานการเรียนรู้การทำอาหารสัตว์และแปลงหญ้า	เพิ่มปริมาณและคุณภาพ	น้ำเชื้อพ่อโคพันธุ์ดี	ครัวเรือนต้นแบบ	ฮาลาล
ฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับโรคของโคและสัตว์บาล	เพิ่มมูลค่าเชื่อมโยงผู้ผลิตกับตลาด	พืชอาหารสัตว์	เนื้อโคปลอดภัยจากโรคติดต่อ สารเร่งเนื้อแดง และยาปฏิชีวนะตกค้าง	-
ฐานการเรียนรู้การขุนโคสาว	ใช้ระบบสารสนเทศจัดเก็บและประมวลผลข้อมูล	อาหารสัตว์	-	-
ฐานการเรียนรู้การทำปุ๋ยหมักจากมูลโค	-	การป้องกัน/รักษาโรค	-	-

2.1.8 ยุทธศาสตร์โคเนื้อ นทพ.

2.1.9 ยุทธศาสตร์การพัฒนาโคเนื้อ สำนักงานปศุสัตว์ เขต 9 กรมปศุสัตว์

2.1.10 งานตามภารกิจของทุกหน่วยงาน (Function) และตามศักยภาพ

2.2 วัตถุประสงค์

2.2.1 บูรณาการขับเคลื่อนงานส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อภายใต้โครงการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตจังหวัดชายแดนภาคใต้ของหน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องร่วมกันตามแนวทางประชารัฐ โดยมุ่งเกิดผลสัมฤทธิ์

2.2.2 พัฒนาและแก้ไขปัญหาการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในมิติด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ด้านการลดต้นทุนการผลิต ด้านการตลาด ด้านเงินทุน ด้านการบริหารจัดการ และด้านอื่น ๆ

2.3 บทบาทหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา (ต้นแบบของจังหวัดชายแดนภาคใต้)

ในพื้นที่จังหวัดสงขลามีหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งสามารถสนับสนุนองค์ความรู้ที่จำเป็นแก่เกษตรกรและสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา จำกัด ให้สามารถพัฒนาอุตสาหกรรมโคเนื้อได้ทั้งระบบจากต้นทางสู่ปลายทาง ได้แก่ การปรับปรุงและพัฒนาสายพันธุ์โค การปรับปรุงและพัฒนา

มาตรฐานการจัดการฟาร์ม การสนับสนุนพืชอาหารสัตว์ กระบวนการเลี้ยงดู การจัดการสุขภาพสัตว์ การแปรรูป การพัฒนาด้านการตลาด การบริหารจัดการสหกรณ์ รวมทั้งการให้คำปรึกษาทางวิชาการต่าง ๆ ตามตารางที่ 4 - 10 ตารางที่ 4 - 10 ตารางแสดงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา (ต้นแบบของจังหวัดชายแดนภาคใต้)

หน่วยงานในพื้นที่	บทบาทหน้าที่
ภาครัฐ	
กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า และศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้	เป็นผู้บูรณาการยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนา โดยมีการทำงานร่วมกับคณะผู้แทนพิเศษของรัฐบาล ซึ่งก็คือ สำนักงานคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนหน้า (คปต. ส่วนหน้า) ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการประสานเร่งรัด และบูรณาการการปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา	ในฐานะเจ้าของโครงการ เป็นผู้สนับสนุนหลักของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ มีบทบาทในการสนับสนุนการรวมกลุ่มและเป็นผู้ผลักดันให้เกิดการพัฒนากิจการสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. โดยการเป็นผู้นำพาความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามาร่วมกันพัฒนากิจการสหกรณ์ฯ
จังหวัดสงขลา*	บูรณาการร่วมกับภาคส่วนราชการ เอกชน และภาคประชาชนในพื้นที่ในการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่และความต้องการของประชาชน และการพัฒนาอาชีพ

ตารางที่ 4 - 10 แสดงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา (ต้นแบบของจังหวัดชายแดนภาคใต้) (ต่อ)

หน่วยงานในพื้นที่	บทบาทหน้าที่
ภาครัฐ	
สำนักงานปศุสัตว์เขต 9*	เป็นหน่วยงานส่วนกลางของกรมปศุสัตว์ มีที่ตั้งในพื้นที่กลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย มีสำนักงานที่ตั้ง ณ จังหวัดสงขลา มีบทบาทหลักเกี่ยวข้องกับการพัฒนาด้านปศุสัตว์ในพื้นที่ โดยมีการกิจที่สำคัญ คือ ส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงสัตว์ การป้องกัน และการควบคุมดูแลสุขภาพ การศึกษาวิเคราะห์และพัฒนามาตรฐาน และการตรวจสอบคุณภาพสินค้าปศุสัตว์ รวมทั้งถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านงานปศุสัตว์แก่กลุ่มเกษตรกรในพื้นที่
สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสงขลา และสำนักงานปศุสัตว์อำเภอ 4 อำเภอ (อำเภอจะนะ เทพา สะบ้าย้อย และนาทวี)	มีภารกิจในการพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านปศุสัตว์ การตรวจสอบและรับรองคุณภาพสินค้าปศุสัตว์และสถานประกอบการด้านปศุสัตว์ การพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตปศุสัตว์ การพัฒนาสุขภาพสัตว์ และส่งเสริมอาชีพด้านปศุสัตว์ โดยมีปศุสัตว์อำเภอปฏิบัติหน้าที่และให้บริการประชาชนครอบคลุมทุกอำเภอในพื้นที่
ศูนย์วิจัยการผสมเทียมและเทคโนโลยีชีวภาพสงขลา*	ให้คำปรึกษาและถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีชีวภาพปศุสัตว์ รวมทั้งพัฒนาและให้บริการเทคโนโลยีที่เกี่ยวกับการผสมเทียม การย้ายฝากตัวอ่อน และปศุสัตว์อื่น ๆ
สถานีพัฒนาอาหารสัตว์สตูล	ให้บริการและคำปรึกษาการพัฒนาอาหารสัตว์ และสนับสนุนพันธุ์หญ้าสำหรับการเลี้ยงโคเนื้อ / โคขุน
สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสงขลา	สนับสนุนสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรในการพัฒนาธุรกิจด้านการปศุสัตว์และที่เกี่ยวข้อง และการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพของสหกรณ์
พาณิชย์จังหวัดสงขลา*	สนับสนุนทางด้านการตลาดที่เกี่ยวข้องกับโคเนื้อมีชีวิตและผลิตภัณฑ์โคเนื้อ
ภาคเอกชน	
หอการค้าจังหวัดสงขลา*	ปรึกษา และให้ข้อเสนอแนะมาสมาชิกเกี่ยวกับการค้า อุตสาหกรรม เกษตรกรรม การเงิน

	เศรษฐกิจ และช่วยอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการดำเนินธุรกิจของสมาชิก
สหกรณ์โคเนื้อพัทลุง จำกัด	จัดตั้งขึ้นเมื่อปี 2547 ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับการจำหน่ายอาหารสัตว์สำเร็จรูป และพัฒนาการตลาดโคเนื้อ / โคขุนในพื้นที่และสมาชิกเครือข่าย (ในที่นี้คือ สหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา จำกัด) มีแผนการพัฒนาอุตสาหกรรม การผลิตเนื้อโคเนื้อ / โคขุนศรีวิชัยและการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากโคเนื้อ
สหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา จำกัด	ในฐานะเป็นศูนย์รวมเกษตรกร สร้างอำนาจในการต่อรอง และเป็นศูนย์กลางในการบริหารจัดการการเลี้ยงโคทั้งระบบ
ภาคการศึกษา	
ภาควิชาสัตวศาสตร์ คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	สนับสนุนและส่งเสริมนโยบายการเลี้ยงโคเนื้อ / โคขุนในพื้นที่ โดยร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่สนับสนุนส่งเสริมอาชีพการปศุสัตว์ และดำเนินงานวิจัยและพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการผลิตโคเนื้อ / โคขุน การจัดการ สุภาพสัตว์ การแปรรูป และการพัฒนาด้านการตลาด

ตารางที่ 4 - 10 แสดงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา (ต้นแบบของจังหวัดชายแดนภาคใต้) (ต่อ)

หน่วยงานในพื้นที่	บทบาทหน้าที่
ภาครัฐ	
ภาคการเงินการธนาคาร	
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.)	ให้สินเชื่อ ให้ความรู้ คำปรึกษา และแนะนำด้านต่าง ๆ ทางธุรกิจ ตลอดจนให้ความช่วยเหลือด้านการตลาดแก่ผู้ประกอบการ SMEs การเกษตร ซึ่งดำเนินการในรูปแบบของการจัดประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ

*หมายเหตุ ในการศึกษาค้างครั้งนี้จะคัดเลือกเฉพาะบางหน่วยงานมาอยู่ในตัวแบบหรือโมเดลต้นแบบของจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้เกิดโครงสร้างการขับเคลื่อนที่มีขนาดกะทัดรัดเหมาะสมต่อการดำเนินการในระยะเริ่มต้น

2.4 แผนปฏิบัติการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ นทพ. ในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา จำนวน 5 ด้าน มีดังนี้

2.4.1 ด้านการผลิตโคเนื้อ มุ่งเน้นการอบรมและถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตโคเนื้อสู่เกษตรกรให้เหมาะสมกับศักยภาพแต่ละพื้นที่ การสนับสนุนให้เกษตรกรรักษาแม่โคเนื้อพันธุ์ และการผสมเทียมเพื่อผลิตโคเนื้อคุณภาพสำหรับตลาดระดับสูง เช่น โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีการเลี้ยงโคเนื้อสู่เกษตรกร โครงการพัฒนาสายพันธุ์โคเนื้อคุณภาพสูงโดยวิธีผสมเทียม และโครงการจัดประกวดโคเนื้อ โดยมีเจ้าภาพร่วม คือ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสงขลา และสำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

2.4.1.1 พัฒนาสายพันธุ์โคด้วยน้ำเชื้อจากพ่อโคพันธุ์ดี ปรับสายเลือดแม่โคพื้นเมืองให้เป็นแม่โคลูกผสม เพื่อให้ได้โคต้นน้ำที่มีคุณภาพตามความต้องการของตลาด

บทบาทของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา เป็นผู้สนับสนุนด้านปัจจัยการผลิตโคเนื้อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งน้ำเชื้อจากพ่อโคพันธุ์ดี เช่น พันธุ์ซาร์โรเลสส์ พันธุ์บราห์มัน รวมทั้งการฝึกอบรมด้านการผสมเทียมและการเลี้ยงโค

2.4.1.2 มีมาตรการห้ามขาย/ฆ่า แม่โคสมบูรณ์พันธุ์ในโครงการฯ

บทบาทของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

สหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา จำกัด เป็นผู้กำหนดเงื่อนไขสำหรับเกษตรกรที่เป็นสมาชิก เพื่อรักษาจำนวนของแม่โคเนื้อต้นน้ำเอาไว้

2.4.1.3 เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

บทบาทของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสงขลา เป็นผู้ให้คำแนะนำ ฝึกอบรมให้ความรู้ในด้านการผลิตโคเนื้อ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โดยการอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ชุดส่งเสริมกลุ่มผู้เลี้ยงโค สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา และประธานกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา ในด้านการบันทึกข้อมูลดัชนีทางการสืบพันธุ์ เพื่อพัฒนาการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการผสมพันธุ์ และทำให้อัตราเลี้ยงรอดถึงหย่านมของลูกโคให้ได้ 60% โดยเฉลี่ย เพื่อผลิตโคต้นน้ำที่มีระบบการผลิตที่สามารถพัฒนาเชื่อมโยงไปยังโคกลางน้ำ และโคปลายน้ำ

ภาควิชาสัตวศาสตร์ คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (วิทยาเขตหาดใหญ่) เป็นผู้ให้บริการทางวิชาการ การศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิตโคเนื้อ เพื่อร่วมแก้ปัญหาและยกระดับประสิทธิภาพการผลิตโคเนื้อ

2.4.1.4 ลดต้นทุนการผลิต โดยส่งเสริมการถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการบริหารจัดการพันธุ์พืชอาหารสัตว์ ผลพลอยได้จากการเกษตร อุตสาหกรรมเกษตร และพืชอาหารราคาถูกต่ำ เพื่อลดต้นทุนอาหารสัตว์ และส่งเสริมการใช้นวัตกรรมอาหารและการจัดการให้อาหารสัตว์ เพื่อยกระดับประสิทธิภาพการผลิตโคเนื้อ

บทบาทของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

สถานีพัฒนาอาหารสัตว์สตูล

คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์

สหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา จำกัด

2.4.2 ด้านการควบคุมป้องกันโรคระบาดสัตว์ มุ่งเน้นการพัฒนาประสิทธิภาพ

การป้องกันโรคและการควบคุมการเคลื่อนย้ายสัตว์ตามแนวชายแดน (ด่านสะเดา และด่านปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา) และการสนับสนุนเกษตรกรให้ปรับปรุงมาตรฐานฟาร์มโคเนื้อให้สามารถป้องกันและควบคุมโรคระบาด เช่น โครงการควบคุมโรคระบาดสัตว์ภายในประเทศ โครงการรณรงค์ถ่ายพยาธิลูกโคเนื้อ โครงการอบรมเกษตรกรให้มีระบบการป้องกันโรคในการเลี้ยงโค โดยมีเจ้าภาพหลักคือ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสงขลา

2.4.2.1 การควบคุมและป้องกันโรคระบาดสัตว์

บทบาทของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสงขลา เป็นผู้ให้คำแนะนำและฝึกอบรมให้ความรู้ในเรื่องโรคสัตว์ การควบคุมและการป้องกันโรคสัตว์ และการให้บริการฉีดวัคซีน ถ่ายพยาธิ และรักษาโรค

2.4.3 ด้านการพัฒนาระบบตลาด การสนับสนุนให้เกษตรกรรายย่อยรวมตัวใน

รูปแบบกลุ่มเกษตรกรหรือสหกรณ์เพื่อสร้างอำนาจต่อรองทางการตลาด การพัฒนาตลาดโคมีชีวิตให้มีระบบตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability) การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การบริโภคเนื้อโคขุนคุณภาพ การพัฒนาโรงฆ่าให้ได้มาตรฐานและมีระบบรองรับคุณภาพที่สามารถสร้างความเชื่อมั่นให้กับกลุ่ม

ผู้บริโภค เช่น โครงการพัฒนาฟาร์มโคเนื้อเข้าสู่มาตรฐานฟาร์ม โครงการความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาโรงฆ่าและสถานที่จำหน่ายเนื้อสัตว์ โดยมี**เจ้าภาพร่วม คือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) และสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสงขลา**

2.4.3.1 กำหนดให้ลูกโคเกิดใหม่ของโครงการฯ ซึ่งเกิดจากน้ำเชื้อพ่อโคพันธุ์ดีได้รับการขึ้นทะเบียน (NID) เพื่อเข้าสู่ระบบโคต้นน้ำสายการผลิตโคเนื้อของไทย และรองรับระบบการตรวจสอบย้อนกลับในอนาคต

บทบาทของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสงขลา และสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา จำกัด ดำเนินการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อและทำเครื่องหมายประจำตัวแม่โคเนื้อ รวมทั้งลูกโคเกิดใหม่ของโครงการฯ ซึ่งเกิดจากน้ำเชื้อพ่อโคพันธุ์ดีได้รับการขึ้นทะเบียน (NID)

2.4.4 ด้านการศึกษาวิจัย การศึกษาพัฒนาพันธุ์โคที่เหมาะสมกับพื้นที่ การกระจายพันธุ์สู่กลุ่มเกษตรกร การพัฒนาอาหารสัตว์ พันธุ์พืชอาหารสัตว์ เผยแพร่สู่เกษตรกร การพัฒนาระบบการจัดการหลังการฆ่า เช่น การเก็บรักษาเนื้อโค การบ่มซาก การจัดแต่งซาก การแปรรูปผลิตภัณฑ์ เป็นต้น และการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ผู้ประกอบการ โดยมี**เจ้าภาพร่วม คือ ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สตูล และภาควิชาสัตวศาสตร์ คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์**

2.4.4.1 สนับสนุนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนความรู้ด้านโคเนื้อครบวงจร

บทบาทของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ภาควิชาสัตวศาสตร์ คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ (วิทยาเขตหาดใหญ่)

2.4.4.2 ส่งเสริมการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีระบบการผลิต เก็บเกี่ยวรวบรวม วัตถุดิบอาหารสัตว์ โดยใช้เครื่องจักรกลการเกษตรเพื่อลดแรงงาน ลดต้นทุน และเพิ่มประสิทธิภาพ

บทบาทของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สตูล

2.4.4.3 สนับสนุนการวิจัย พัฒนาสร้างนวัตกรรมการแปรรูป การถนอม และอาหารสัตว์เคี้ยวเอื้องแบบอาหารแห้ง และอาหารหมักให้สอดคล้องกับปฏิทินการผลิตวัตถุดิบอาหารสัตว์ท้องถิ่น

บทบาทของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สตูล

ภาควิชาสัตวศาสตร์ คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ (วิทยาเขตหาดใหญ่)

2.4.4.4 ยกกระดับการให้บริการเชิงรุกด้านการตรวจวิเคราะห์คุณภาพอาหารสัตว์ ของหน่วยงานภาครัฐ สถาบันการศึกษาและเอกชน ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

บทบาทของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

สถานีพัฒนาอาหารสัตว์สตูล

2.4.5 ด้านการบริหารจัดการองค์กร การส่งเสริมและพัฒนารวมกลุ่มเครือข่ายเกษตรกรกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อเป็นสถาบันเกษตรกร (กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน และ

สหกรณ์) การสนับสนุนเงินทุนพัฒนาอาชีพ และการพัฒนาขีดความสามารถในการดำเนินงานของ สหกรณ์โคนม เช่น โครงการพัฒนาผู้จัดการสหกรณ์ให้เป็นผู้จัดการปราดเปรื่อง (Smart Manager) โครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้โค ณ ฟาร์มตัวอย่างอันเนื่องมาจากพระราชดำริปทุมมั่ง บ้านปียา ตำบล ปทุมมั่ง อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี เพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้การเลี้ยงโคครบวงจร โครงการพัฒนา อาสาปศุสัตว์ และโครงการพัฒนาระบบสนับสนุนการจัดการเชิงพื้นที่ด้านปศุสัตว์โดยมีเจ้าภาพร่วม คือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) และสำนักงานสหกรณ์จังหวัดสงขลา

2.4.5.1 สร้าง Smart Farmer โดยการใช้ระบบสารสนเทศมาเชื่อมโยง เครือข่ายของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง ในประเทศ และนอกประเทศ เพื่อให้เกษตรกรทราบความเคลื่อนไหวการผลิตโคเนื้อทั้งระบบ (ราคาโคมีชีวิต/เนื้อโคในและ ต่างประเทศ/ราคาวัตถุดิบอาหารสัตว์ และอื่น ๆ) ทั้งนี้ให้เริ่มต้นจากการพัฒนาผู้จัดการสหกรณ์ให้เป็นผู้จัดการปราดเปรื่อง (Smart Manager) แล้วค่อยขยายผลไปสู่เกษตรกรที่มีศักยภาพ

บทบาทของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสงขลา กรมส่งเสริมสหกรณ์ ส่งเสริม และพัฒนาธุรกิจของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร โดยการฝึกอบรมและพัฒนาผู้จัดการสหกรณ์ให้เป็นผู้จัดการปราดเปรื่อง (Smart Manager) ซึ่งมีความสามารถในด้านการบริหารจัดการ การตลาดและการจัดทำบัญชี

2.4.5.2 การกำหนดพื้นที่การเลี้ยงโคเนื้อ โดยความร่วมมือกับหน่วยงาน ในพื้นที่รูปแบบเกษตรปศุสัตว์แปลงใหญ่ (Area Base Development) ลักษณะของการพัฒนาระดับ จังหวัด (กำหนดเป็นแผนพัฒนาจังหวัด) ภายใต้งานสำคัญศักยภาพการพื้นที่ โรงฆ่าผู้รวบรวม ตลาด และวิชาการสนับสนุน

บทบาทของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสงขลา โดยปศุสัตว์อำเภอเป็นผู้จัดการแปลง ดูแลในด้านการผลิตและการเพิ่มผลผลิต

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เป็น ผู้บริหารจัดการและทำการตลาด

2.4.5.3 การสนับสนุนด้านเครื่องมือ ด้านวิชาการ ด้านงานวิจัย ด้านสินเชื่อ ทั้งนี้การสนับสนุนระบบพี่เลี้ยงให้แก่เกษตรกรที่มีความจำเพาะในพื้นที่

บทบาทของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) โดย ศูนย์บ่มเพาะและพัฒนานวัตกรรม SMEs เกษตร ทำหน้าที่ที่ปรึกษาให้กับ สหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา จำกัด โดยธนาคารและสำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า ร่วมเป็นผู้ประสานงานในการ จับคู่ภารกิจในแต่ละด้านของการทำงานส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ คล้ายกับเป็นพี่เลี้ยง

2.4.5.4 การสนับสนุนการรวมกลุ่ม และการสร้างเครือข่าย ตลอด โซ่อุปทาน โดยมีข้อมูลวิเคราะห์ต้นทุน - ผลตอบแทนของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ เพื่อนำข้อมูล มาบริหารจัดการการรวมกลุ่มเกษตรกร เพื่อลดต้นทุนการผลิต

บทบาทของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ร่วมกับ
สหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา จำกัด

2.4.5.5 สนับสนุนการรวมกลุ่มระหว่างสหกรณ์ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ
เพื่อให้เกิดห่วงโซ่การผลิต เพื่อเกิดอำนาจการสั่งซื้อ

บทบาทของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.)

สหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา จำกัด

สหกรณ์โคเนื้อพัทลุง จำกัด

2.4.5.6 สนับสนุนสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ เพื่อพัฒนาธุรกิจการผลิต สำหรับ
เกษตรกร / กลุ่ม / วิสาหกิจ / สหกรณ์ และสนับสนุนการสร้างศักยภาพเกษตรกรและพี่เลี้ยง สำหรับ
กลุ่ม / วิสาหกิจ / สหกรณ์ที่ต้องการประกอบธุรกิจอาหารโคเนื้อ

บทบาทของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.)

2.4.5.7 การพัฒนาศูนย์ธุรกิจผลิตพืชอาหารสัตว์เกษตรแปลงใหญ่ โดย
ส่งเสริมรวมกลุ่มเกษตรกรเป็นวิสาหกิจ/สหกรณ์ และการผลักดันให้วิสาหกิจชุมชน / สหกรณ์สามารถ
ผลิตอาหารสัตว์ที่มีคุณภาพในราคาที่เป็นธรรม เพื่อจำหน่ายให้แก่เกษตรกรสมาชิก/เครือข่าย โดย
สนับสนุนส่งเสริมการสร้างศูนย์อาหารสัตว์ชุมชน พัฒนาหน่วยธุรกิจโรงงานอาหารสัตว์ชุมชน

บทบาทของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ภาควิชาสัตวศาสตร์ คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัย
สงขลานครินทร์ (วิทยาเขตหาดใหญ่)

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสงขลา

สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

สถานีพัฒนาอาหารสัตว์สตูล

สหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา จำกัด

**2.5 ตัวแบบห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) ในระดับต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ และ
การบูรณาการความร่วมมือในการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อด้วยกระบวนการประชารัฐ**

เริ่มต้นจากสำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้าหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา
เป็นผู้นำพาความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการศึกษา และภาคการเงิน
การธนาคาร เพื่อบูรณาการการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบและครบวงจร รวมทั้งการสร้างแผนและ
กลไกการดำเนินงานที่ชัดเจนร่วมกันตามศักยภาพของแต่ละภาคส่วน นั่นคือ การนำกระบวนการ
ประชารัฐมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สามารถช่วย
ยกระดับให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้มีรายได้ที่มั่นคงและสร้างความมั่นคงให้
เกษตรกรอย่างยั่งยืนได้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการสนับสนุนการแก้ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ในมิติการสร้าง
ความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อเสริมสร้างพื้นฐานที่มั่นคงในการพัฒนาประเทศตามเป้าหมายและตัวชี้วัด
ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเสริมสร้างความมั่นคง
แห่งชาติ เพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืนด้วยการสร้างงานสร้างอาชีพสร้างรายได้

สรุปท้ายบทที่ 4

ถึงแม้ว่าเป้าหมายหลักของการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อภายใต้โครงการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ การช่วยเหลือประชาชนที่มีรายได้น้อยให้มีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และมีเป้าหมายรอง คือ การสร้างทัศนคติที่ดีของประชาชนต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่เนื่องจากสถานการณ์ในปัจจุบันที่มีปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ดังกล่าว ทำให้เป้าหมายรองมีความสำคัญไม่น้อย หากการดำเนินการตามโครงการนี้เป็นไปตามแนวทางที่ผู้วิจัยเสนอนั้นคือ การนำกระบวนการประชารัฐมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สามารถช่วยยกระดับให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้มีรายได้ที่มั่นคงและสร้างความมั่นคงให้เกษตรกรอย่างยั่งยืนได้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการสนับสนุนการแก้ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ในมิติการสร้างความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อเสริมสร้างพื้นฐานที่มั่นคงในการพัฒนาประเทศตามเป้าหมายและตัวชี้วัดของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติ เพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคงและยั่งยืน ด้วยการสร้างงานสร้างอาชีพสร้างรายได้ เพื่อให้ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีคุณภาพชีวิตที่ดีจากการที่ครัวเรือนมีรายได้เพิ่มมากขึ้น และเพื่อเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 กิจกรรมการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ ควรเน้นไปที่การปฏิบัติให้เห็นผลจริง ด้วยการสร้างต้นแบบความสำเร็จเพื่อขยายผลไปสู่ชุมชน นอกจากนี้ควรเน้นกระบวนการที่ก่อให้เกิดการพึ่งพาตนเองของเกษตรกรเป็นหลัก เพื่อสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกร และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันต่อไป

1.2 ควรสร้างเครือข่ายเกษตรกรรายย่อยผู้เลี้ยงโคเนื้อ สหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการเงินการธนาคาร และสถาบันการศึกษา เพื่อเชื่อมโยงตลอดห่วงโซ่การผลิตโคเนื้อ

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

2.1 ทบทวนและปรับปรุงแผนงานและโครงการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ โดยกำหนดให้มีกลไกขับเคลื่อนการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อเชิงอุตสาหกรรมในระดับพื้นที่ ซึ่งเชื่อมโยงกับกลไกการพัฒนาในระดับประเทศ เพื่อทำหน้าที่บูรณาการนโยบายและแนวทางการดำเนินงานมาสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในระดับพื้นที่ และสามารถขับเคลื่อนสู่การบรรลุเป้าหมายได้ตามที่กำหนด

2.2 กำหนดให้มีแผนงาน โครงการและกิจกรรมในพื้นที่ที่ครอบคลุมห่วงโซ่มูลค่า และมีการบูรณาการเครือข่ายความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ด้วยกระบวนการประชารัฐ ทั้งนี้ต้องมีให้เกิดความซ้ำซ้อนในการร่วมปฏิบัติงานในการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อฯ โดยเน้นในเรื่องการลดต้นทุน การสร้างมูลค่าเพิ่ม การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการเชื่อมโยงตลาดภายนอก อีกทั้งเป็นโครงการที่เป็นการต่อยอดผลผลิต/ผลลัพธ์ที่มีอยู่เดิม เพื่อสร้างความเข้มแข็งอย่างต่อเนื่องสู่ความยั่งยืน และเพื่อให้การดำเนินการส่งเสริม และพัฒนาอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง เช่น โครงการพัฒนากลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อด้วยผลพลอยได้ทางการเกษตรที่หาได้ง่ายในท้องถิ่นตามฤดูกาลให้เป็นโคขุนเกรดพรีเมียม และโครงการ

สร้างส่วนต่อขยายกิจการของสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ ซึ่งได้แก่ งานส่งเสริมกลุ่มแปรรูปผลพลอยได้จาก การตัดแต่งซากโคเป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นอาหารและไม่ใช่อาหาร เช่น

2.2.1 เพิ่มมูลค่าภายใต้โครงการ SMEs Startup หรือโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เช่น การส่งเสริมการตัดเย็บกระเป๋าหรือพวงกุญแจจากหนังโค การผลิตอาหารปลาตากและ ปลาสาวยจากเลือดโคอบแห้งและกระดูกโคป่น และการทำปุ๋ยคอกจากมูลโค เป็นต้น

2.2.2 การแปรรูปอาหารจากเนื้อโค ได้แก่ ไส้กรอก ลูกชิ้น และเนื้อสวรรค์ เป็นต้น

2.3 ควรมีการนำระบบสารสนเทศมาใช้ในการจัดเก็บข้อมูล โดยต้องออกแบบให้สามารถใช้งานได้ง่ายและสะดวกต่อการใช้งาน ไม่เป็นการสร้างภาระในการปฏิบัติงานแก่เจ้าหน้าที่ และสามารถเชื่อมโยงเข้ากับระบบสารสนเทศของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคในระดับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ระดับภูมิภาค และระดับประเทศได้ โดยการเก็บบันทึกข้อมูลต้องทำอย่างเป็นระบบเพื่อไม่ให้ข้อมูลเกิดการซ้ำซ้อนกัน เพื่อสร้างลักษณะการบริหารโครงการด้วย Big Data เป็นข้อมูลครอบคลุมรอบด้านเพียงพอต่อการตัดสินใจในระดับนโยบาย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.3.1 สำหรับเกษตรกร จะทำการบันทึกข้อมูลสุขภาพประจำตัวโค ดัชนีแสดงประสิทธิภาพทางระบบสืบพันธุ์ในแม่โคต้นน้ำ และบัญชีฟาร์ม (ค่าปัจจัยการผลิต ค่าอาหาร ค่าสร้างคอกโค) เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพการผลิตของฟาร์ม และสามารถตรวจสอบต้นทุนการผลิตของฟาร์มได้ ซึ่งมีความสำคัญต่อการแก้ปัญหาและพัฒนาการเลี้ยงโคของตัวเกษตรกร

2.3.2 สำหรับประธานกลุ่ม จะทำการบันทึกข้อมูลจำนวนสมาชิก ข้อมูลประชากรโค จำนวนครั้งของการผสมเทียม จำนวนลูกเกิด รายรับ - รายจ่ายในการเลี้ยงโค ซึ่งมีความสำคัญต่อการแก้ปัญหาและพัฒนาการเลี้ยงโคของกลุ่ม

2.3.3 สำหรับสหกรณ์ จะทำการบันทึกข้อมูลจำนวนกลุ่ม จำนวนสมาชิกในแต่ละกลุ่ม ข้อมูลประชากรโคของสมาชิก การเงินการบัญชีของสหกรณ์ เพื่อช่วยในการวางระบบบัญชี และการกำหนดแผนธุรกิจของสหกรณ์

2.3.4 สำหรับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมฯ จำนวนสมาชิก ประชากรโค จำนวนครั้งที่ผสมเทียม จำนวนลูกโคเกิด รายได้ของกลุ่มผู้เลี้ยงโค

2.3.5 สำหรับเจ้าหน้าที่ของสำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา จะเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลของผู้เลี้ยงโคในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งหมด มาประมวลผล เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพัฒนาโครงการเพิ่มประสิทธิภาพโคเนื้อลูกผสมของสำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ตอบสนองต่อนโยบายรัฐบาลในการที่จะให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มมากขึ้น ก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาได้อย่างเป็นรูปธรรม

3. ข้อเสนอแนะการดำเนินการวิจัยต่อไป

3.1 ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการในหัวข้อ “ระบบการผลิตและการพัฒนาอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อครบวงจรทุกระดับการผลิต” เพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการรูปแบบการดำเนินการโครงการ ทั้งรายครัวเรือน รายกลุ่มเกษตรกร และการบริหารจัดการสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ เพื่อพึ่งพาตนเอง พึ่งพากันเอง มีความเข้มแข็งและสร้างรายได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

3.2 หัวข้อการวิจัยที่น่าสนใจ หากจะทำการศึกษาต่อไป ได้แก่

3.2.1 ตัวแบบการกำหนดขนาดฟาร์มเลี้ยงโคเนื้อที่เหมาะสมในเชิงธุรกิจสำหรับ
เกษตรกรรายย่อยตลอดห่วงโซ่การผลิต

3.2.2 การพัฒนาการเลี้ยงโคขุนให้เป็นโคขุนเกรดพรีเมียมด้วยอาหารโคจาก
ผลพลอยได้ทางการเกษตรที่หาได้ง่ายในท้องถิ่นตามฤดูกาล

3.2.3 การส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อด้วยการจัดการฟาร์มสมัยใหม่ที่เหมาะสมตาม
บริบทชุมชน

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

การเลี้ยงโคเนื้อเป็นอาชีพที่มีความสำคัญ โดยเฉพาะเกษตรกรฐานรากที่นิยมเลี้ยงโคเนื้อเป็นอาชีพเสริม แต่ที่ผ่านมาโครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อของรัฐบาลขาดความต่อเนื่อง และขาดการผลักดันด้านการตลาดโคเนื้ออย่างเป็นรูปธรรม เมื่อราคาโคเนื้อตกต่ำก็จะทำให้เกษตรกรเลิกเลี้ยงโคเนื้อทันที ถึงแม้ว่าการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้จะไม่ใช้กิจกรรมหลักทางการเกษตรที่สามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้มากเท่ากับยางพาราและปาล์มน้ำมัน แต่เนื่องจากประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม จึงบริโภคเนื้อโคเป็นอาหารหลัก และมีหลักความเชื่อในการเชือดโคในวันสำคัญ (การกุรบาน) อีกทั้งโคเนื้อจากประเทศไทยยังเป็นที่ต้องการของตลาดมาเลเซีย ส่งผลให้อุตสาหกรรมการผลิตโคเนื้อ/โคขุนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงค่อนข้างมีความมั่นคงทางด้านตลาดทั้งภายในพื้นที่และต่างประเทศ แต่กลับพบว่า ราคาโคขุนในพื้นที่ประสบปัญหาราคาคงต่ำ อาหารหายไม่เพียงพอ อาหารขึ้นราคาแพง เกษตรกรต่างคนต่างเลี้ยง ทางด้านผู้ประกอบการค้าโคกลับพบว่า โคในพื้นที่มีอยู่อย่างกระจัดกระจายรวบรวมได้ยาก จึงจำเป็นต้องส่งโคมีชีวิตจากพื้นที่อื่นมาฆ่าและในพื้นที่และส่งออกไปยังประเทศมาเลเซีย

จากปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้นับตั้งแต่ พ.ศ.2547 เป็นต้นมา ผลกระทบโดยตรงต่อประชาชนในพื้นที่คือ ความไม่มั่นคงปลอดภัยในทุกด้าน และได้ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ ซึ่งซ้ำเติมปัญหาความยากจนของประชาชนในพื้นที่ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนาเป็นหน่วยงานหลักของกองทัพไทย ในการพัฒนาเพื่อความมั่นคงด้วยการช่วยเหลือประชาชน ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่เป้าหมาย โดยได้มอบหมายให้สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติการกิจสนับสนุนการพัฒนาตามโครงสร้างของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า ในการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยในระยะแรกได้จัดทำโครงการ “โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการเลี้ยงโคพื้นเมือง” โดยการนำน้ำเชื้อพ่อโคพันธุ์ดีของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาเข้าไปปรับปรุงสายพันธุ์โคให้กับประชาชนในหมู่บ้านเสริมสร้างสันติสุข 217 หมู่บ้านในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา โดยมีเป้าหมายเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่มีรายได้น้อยให้มีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับประชาชน ตลอดจนเป็นการสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหาร และในช่วงปี พ.ศ. 2558 - 2561 ได้ปรับเปลี่ยนภารกิจจากการผสมเทียมโคมาเป็นการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ ภายใต้ “โครงการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตจังหวัดชายแดนภาคใต้” โดยสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อด้วยการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. และสร้างความยั่งยืนให้กับกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อด้วยการจัดตั้งสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา จำกัด เพื่อเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการการส่งเสริมเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. อย่างเป็นระบบในพื้นที่และเป็นต้นแบบให้กับจังหวัดชายแดนภาคใต้อื่น ๆ โดยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาไว้ 3 ประการ คือ เพื่อศึกษากระบวนการประชารัฐและรูปแบบ

การส่งเสริมและพัฒนากล่องเลี้ยงโคเนื้อ ภายใต้โครงการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อศึกษาปัญหา และอุปสรรค ในการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ ของ สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา และเพื่อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมและพัฒนากล่องเลี้ยงโคเนื้อ เพื่อสนับสนุนการแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยกระบวนการประชารัฐ โดยผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการทบทวนวรรณกรรมร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการฯ รวมทั้งผู้แทนจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่จะบูรณาการร่วมกันในการพัฒนาโครงการฯ ด้วยกระบวนการประชารัฐ จากนั้นจะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วทำการสังเคราะห์เพื่อหาคำตอบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย แต่ด้วยข้อจำกัดทางด้านเวลาและผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะศึกษาข้อมูลเชิงลึก จึงศึกษาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนากล่องเลี้ยงโคเนื้อด้วยกระบวนการประชารัฐเฉพาะในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา เพื่อเป็นต้นแบบให้กับพื้นที่อื่น ๆ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนั้นการนำแนวทางการส่งเสริมและพัฒนากล่องเลี้ยงโคเนื้อดังกล่าวไปใช้ในพื้นที่อื่น ๆ จึงมีความจำเป็นต้องศึกษาข้อมูลเชิงลึกในเรื่องปัจจัยความสำเร็จ ปัญหา/อุปสรรค และแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่มีลักษณะจำเพาะในแต่ละพื้นที่ต่อไป

จากการศึกษาเรื่องโครงการส่งเสริมและพัฒนากล่องเลี้ยงโคเนื้อภายใต้โครงการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตจังหวัดชายแดนภาคใต้ในห้วงที่ผ่านมา (ปีงบประมาณ พ.ศ.2558 - 2561) ของสำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา ได้แก่ อำเภอจะนะ เทพา สะบ้าย้อย และนาทวี ทำให้ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยสามารถตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษากระบวนการประชารัฐและรูปแบบการส่งเสริมและพัฒนากล่องเลี้ยงโคเนื้อ ภายใต้โครงการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตจังหวัดชายแดนภาคใต้

จากการศึกษาและสืบค้นข้อมูลทำให้ผู้วิจัยทราบถึงรูปแบบการส่งเสริมและพัฒนากล่องเลี้ยงโคเนื้อภายใต้โครงการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยกระบวนการประชารัฐ มี 3 รูปแบบ ดังนี้

1.1 รูปแบบที่ 1 : คณะกรรมการประสานและขับเคลื่อนนโยบายสานพลังประชารัฐประจำจังหวัด (คสป.) จังหวัดสงขลา

1.1.1 ที่มา : เป็นรูปแบบตามโครงสร้างการดำเนินงานของคณะทำงานร่วมรัฐ - เอกชน - ประชาชน 12 คณะ ทั้งนี้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี ได้มีมติเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2558 เรื่องการแต่งตั้งคณะกรรมการภาครัฐและภาคเอกชน 12 คณะ

1.1.2 หลักการ : คณะทำงานร่วมรัฐ - เอกชน - ประชาชน จำนวน 3 คณะ บูรณาการขับเคลื่อนการส่งเสริมและพัฒนากล่องเลี้ยงโคเนื้อตลอดห่วงโซ่การผลิต (ต้นทาง - กลางทาง - ปลายทาง) ในพื้นที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะคณะทำงานที่เกี่ยวข้องคือ

1.1.2.1 คณะทำงาน D6 เป็นคณะทำงานด้านการพัฒนาการเกษตรสมัยใหม่ มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นหัวหน้าทีมภาครัฐ โดยมี สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสงขลา เป็นคณะทำงานในระดับจังหวัด โดยร่วมกับ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสงขลา เป็นผู้ให้คำแนะนำ

ฝึกอบรมให้ความรู้ในด้านการผลิตโคเนื้อ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การป้องกันโรค เพื่อสนับสนุนการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อในช่วงต้นทางของห่วงโซ่การผลิต : ชั้นการผลิตลูกโคต้นน้ำจนถึงโคขุน

1.1.2.2 คณะทำงาน E1 เป็นคณะทำงานด้านการดึงดูดการลงทุนและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นหัวหน้าทีมภาครัฐ โดยมีธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เป็นธนาคารที่ให้คำปรึกษาในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา ให้เชื่อมโยงตลาดห่วงโซ่การผลิต และการให้สินเชื่อตลอดจนการดึงความร่วมมือจากสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาการเลี้ยงโค เพื่อสนับสนุนการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อในช่วงกลางทางของห่วงโซ่การผลิต : ชั้นการผลิตเนื้อโค การตัดแต่ง และแปรรูป

1.1.2.3 คณะทำงาน E3 เป็นคณะทำงานด้านการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นหัวหน้าทีมภาครัฐ โดยมี พัฒนาการจังหวัดสงขลา ร่วมกับหอการค้าจังหวัดสงขลาในการจัดตั้งบริษัทประชารัฐรักสามัคคีจังหวัดสงขลา (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด เป็นคณะทำงานในระดับจังหวัด ทำหน้าที่ในการทำการตลาดและเป็นผู้ประสานงานในการนำพาความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ตามบทบาท/หน้าที่รับผิดชอบ เพื่อสนับสนุนการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อในช่วงปลายทาง : ชั้นการทำตลาดและการส่งเสริมการบริโภคเนื้อโค

1.2 รูปแบบที่ 2 : การปฏิรูปการเกษตรเป็นระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

1.2.1 ที่มาและความสำคัญ : เนื่องจากเกษตรรายย่อยในการทำปศุสัตว์ของไทยประสบปัญหาในการเลี้ยงและการจำหน่าย ตลอดจนขาดโอกาสการเข้าถึงข้อมูลแหล่งเงินทุน ทรัพยากร และการตลาด ทำให้เกษตรกรผู้เลี้ยงปศุสัตว์รายย่อยต่างคนต่างผลิต จึงยากต่อการจัดการผลผลิตให้มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาด เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงได้มีนโยบายการจัดทำแปลงการเกษตรขนาดใหญ่ โดยส่งเสริมให้เกษตรกรรายย่อยมีการรวมกลุ่มกัน ปรับโครงสร้างการผลิต มุ่งเน้นการส่งเสริมการเกษตรที่ยึดพื้นที่และสินค้าเป็นหลัก แต่งตั้งผู้จัดการแปลงที่ถือเป็นกลไกสำคัญในการบริหารจัดการทุกกิจกรรมตลอดห่วงโซ่อุปทาน สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้เกษตรกรมีความรู้ ความสามารถในการจัดการผลิตสินค้าเกษตร และสามารถเข้าถึงแหล่งทุนและการสนับสนุนจากภาครัฐ เพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งของปศุสัตว์แปลงใหญ่

1.2.2 หลักการ : มีขนาดการผลิตที่คุ้มค่าต่อการลงทุน, พื้นที่เหมาะสมสอดคล้องกับ AGRIMAP, มีกระบวนการกลุ่มอยู่ก่อน (สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน), มีแหล่งน้ำชัดเจน/ปริมาณน้ำเพียงพอ, มีตลาดรองรับ, การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับพื้นที่, กำหนดเป้าหมายและแผนปฏิบัติที่ชัดเจน / มีแผนธุรกิจของตนเอง, พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการใช้เครื่องจักรกลการเกษตร, กำหนดมาตรฐานการผลิต, ผู้จัดการแปลงที่มีความสามารถ และผู้จัดการแปลงร่วมกับคณะกรรมการในการบริหารจัดการแปลงใหญ่

1.2.3 การบริหารจัดการโครงการ :

1.2.3.1 ระดับส่วนกลาง มีคณะทำงานขับเคลื่อนการดำเนินงานระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ประกอบด้วย หน่วยงานในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

1.2.3.2 ระดับภูมิภาค มีคณะกรรมการอำนวยการขับเคลื่อนงานนโยบายสำคัญและการแก้ไขปัญหาภาคการเกษตรระดับจังหวัด (Chief of Operation : CoO) และคณะทำงานปฏิบัติการขับเคลื่อนงานนโยบายสำคัญและการแก้ไขปัญหาระดับอำเภอ (Operation Team)

1.2.3.3 เป้าหมายการพัฒนา 5 ด้าน : ลดต้นทุนการผลิต เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต พัฒนาคุณภาพ การตลาด และการบริหารจัดการ

1.3 รูปแบบที่ 3 : คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา (ต้นแบบ)

1.3.1 ที่มาและความสำคัญ : ด้วยเหตุที่ปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อที่มีความซับซ้อนและมีรายละเอียดปลีกย่อยในการดำเนินการให้ประสบความสำเร็จค่อนข้างมาก จึงเป็นการยากที่องค์กรใดองค์กรหนึ่งหรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งจะสามารถแก้ไขปัญหาได้เพียงลำพัง การมองหานวัตกรรมจากหลายภาคส่วนที่มีความเชี่ยวชาญในแต่ละด้าน เพื่อช่วยในการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการด้วยกระบวนการประชาธิปไตย โดยมีผู้หนึ่งผู้ใดเป็นผู้นำพาความร่วมมือต่าง ๆ เข้ามา จึงเป็นแนวทางที่เหมาะสมที่สุด

1.3.2 กลไกการขับเคลื่อน

1.3.2.1 คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา (ต้นแบบของจังหวัดชายแดนภาคใต้)

1.3.2.2 โครงสร้างการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มผู้เลี้ยงโค เพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยกระบวนการประชาธิปไตย

1.3.3 เป้าหมายการดำเนินงาน

1.3.3.1 การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ ภายใต้ “โครงการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตจังหวัดชายแดนภาคใต้” สามารถช่วยยกระดับให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อที่มีรายได้น้อยและมีรายได้น้อยลงและสร้างความมั่นคงให้เกษตรกรอย่างยั่งยืนได้ ทั้งนี้เพื่อการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

1.3.3.2 พื้นที่ดำเนินการ เริ่มดำเนินการในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา เพื่อเป็นต้นแบบให้กับพื้นที่อื่น ๆ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.3.4 หลักในการทำงานของคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา

1.3.4.1 ทีมขับเคลื่อน (Driver) โดยมีกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า และ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นผู้บูรณาการยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนา โดยมีการทำงานร่วมกับคณะผู้แทนพิเศษของรัฐบาล ซึ่งก็คือ สำนักงานคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนหน้า (คปต. ส่วนหน้า) ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการประสาน เร่งรัด และบูรณาการการปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา ผ่านทางสำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

1.3.4.2 ทีมหน่วยงานตามภารกิจ (Function) นำปัญหาและความต้องการของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา และสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา จำกัด ไปแก้ไขปัญหา โดยมีภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการศึกษา และภาคการเงินการธนาคาร สนับสนุนดำเนินงานตามบทบาทและหน้าที่ของหน่วยงาน

2. ผลการวิจัยสามารถตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาปัญหา และอุปสรรค ในการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อๆ ของ สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า ในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา

ปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ ของ สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัด ได้แก่ ปัญหาด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ปัญหาด้านการลดต้นทุนการผลิต ปัญหาด้านการตลาด ปัญหาด้านเงินทุน และปัญหาด้านการบริหารจัดการและด้านอื่น ๆ โดยการแก้ไขปัญหานั้นจะเน้นไปที่ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการเลี้ยงโคเนื้อ ซึ่งประกอบด้วยปัจจัย “4 M” คือ คน (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุหรือวัตถุดิบ (Material) และการจัดการ (Management) ร่วมกับอีก 1 ปัจจัยคือการทำการตลาด (Marketing) โดยกระบวนการที่มีความสำคัญคือการกระตุ้นเพื่อก่อให้เกิดการพึ่งพาตนเองของเกษตรกรเป็นหลัก เพื่อสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกรและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ทั้งนี้ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จต้องเริ่มจากการคัดเลือกเกษตรกรที่มีใจรักในการเลี้ยงโค มีความต้องการในการพัฒนาการเลี้ยงโค การรวมกลุ่มเพื่อจัดตั้งและบริหารจัดการในรูปแบบสหกรณ์ได้ด้วยตัวเอง มีทุนขยายกิจการ มีประธานกลุ่มที่เข้มแข็งเป็นแกนนำคอยเป็นผู้ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผ่านทางเจ้าหน้าที่ชุดส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตจังหวัดชายแดนภาคใต้

3. ผลการวิจัยสามารถตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ เพื่อสนับสนุนการแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้วยกระบวนการประชารัฐ

จากการศึกษาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ เพื่อสนับสนุนการแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยกระบวนการประชารัฐ พบว่ายังขาดทิศทางการพัฒนาที่ชัดเจน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังขาดการบูรณาการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบและครบวงจร รวมทั้งการขาดแผนและกลไกการดำเนินงานที่ชัดเจน ส่งผลให้การดำเนินโครงการที่ผ่านมายังไม่สามารถพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่จังหวัดสงขลาได้อย่างเต็มศักยภาพ และไม่สามารถยกระดับอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่ให้เป็นแหล่งสร้างรายได้ที่มั่นคงในระยะยาว ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ เพื่อให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ เพื่อสนับสนุนการแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยกระบวนการประชารัฐ ตามห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain)

3.1 แผนปฏิบัติการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ นทพ. ในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา มีดังนี้

3.1.1 ด้านการผลิตโคเนื้อ : มุ่งเน้นการอบรมและถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตโคเนื้อสู่เกษตรกรให้เหมาะสมกับศักยภาพแต่ละพื้นที่ การสนับสนุนให้เกษตรกรรักษาแม่โคเนื้อพันธุ์ และการผสมเทียมเพื่อผลิตโคเนื้อคุณภาพสำหรับตลาดระดับสูง โดยมีเจ้าภาพร่วม คือ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสงขลา และสำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

3.1.2 ด้านการควบคุมป้องกันโรคระบาดสัตว์ : มุ่งเน้นการพัฒนาประสิทธิภาพการป้องกันโรคและการควบคุมการเคลื่อนย้ายสัตว์ตามแนวชายแดน (ด่านสะเดา และด่านปาดังเบซาร์

อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา) และการสนับสนุนเกษตรกรให้ปรับปรุงมาตรฐานฟาร์มโคเนื้อให้สามารถป้องกันและควบคุมโรคระบาด โดยมีเจ้าภาพหลัก คือ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสงขลา

3.1.3 ด้านการพัฒนาระบบตลาด : การสนับสนุนให้เกษตรกรรายย่อยรวมตัวในรูปแบบกลุ่มเกษตรกรหรือสหกรณ์เพื่อสร้างอำนาจต่อรองทางการตลาด การพัฒนาตลาดโคมีชีวิตให้มีระบบตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability) การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การบริโภคเนื้อโคขุนคุณภาพ การพัฒนาโรงฆ่าให้ได้มาตรฐานและมีระบบรองรับคุณภาพที่สามารถสร้างความเชื่อมั่นให้กับกลุ่มผู้บริโภค โดยมีเจ้าภาพร่วม คือ ธนาการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) และสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสงขลา

3.1.4 ด้านการศึกษาวิจัย : การศึกษาพัฒนาพันธุ์โคที่เหมาะสมกับพื้นที่ การกระจายพันธุ์สู่กลุ่มเกษตรกร การพัฒนาอาหารสัตว์ พันธุ์พืชอาหารสัตว์ เผยแพร่สู่เกษตรกร การพัฒนาระบบการจัดการหลังการฆ่า โดยมีเจ้าภาพร่วม คือ ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สุล และภาควิชาสัตวศาสตร์ คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

3.1.5 ด้านการบริหารจัดการองค์กร : การส่งเสริมและพัฒนาการรวมกลุ่มเครือข่ายเกษตรกรกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อเป็นสถาบันเกษตรกร (กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน และสหกรณ์) การสนับสนุนเงินทุนพัฒนาอาชีพ และการพัฒนาขีดความสามารถในการดำเนินงานของสหกรณ์โคเนื้อ โดยมีเจ้าภาพร่วม คือ ธนาการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) และสำนักงานสหกรณ์จังหวัดสงขลา

3.2 ตัวแบบห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) ในระดับต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ และการบูรณาการความร่วมมือในการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อด้วยกระบวนการประชารัฐ : เริ่มต้นจากสำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา เป็นผู้นำพาความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการศึกษา และภาคการเงินการธนาคาร เพื่อบูรณาการการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบและครบวงจร รวมทั้งการสร้างแผนและกลไกการดำเนินงานที่ชัดเจน ร่วมกันตามศักยภาพของแต่ละภาคส่วน นั่นคือ การนำกระบวนการประชารัฐมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สามารถช่วยยกระดับให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้มีรายได้ที่มั่นคงและสร้างความมั่นคงให้เกษตรกรอย่างยั่งยืนได้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการสนับสนุนการแก้ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ในมิติการสร้างความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อเสริมสร้างพื้นฐานที่มั่นคงในการพัฒนาประเทศตามเป้าหมายและตัวชี้วัดของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติ เพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืนด้วยการสร้างงานสร้างอาชีพสร้างรายได้ เพื่อให้ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีคุณภาพชีวิตที่ดีจากการที่ครัวเรือนมีรายได้เพิ่มมากขึ้น และเพื่อเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อเพื่อสนับสนุนการแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยกระบวนการประชารัฐ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 กิจกรรมการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ ควรเน้นไปที่การปฏิบัติให้เห็นผลจริง ด้วยการสร้างต้นแบบความสำเร็จเพื่อขยายผลไปสู่ชุมชน นอกจากนี้ควรเน้นกระบวนการที่ก่อให้เกิดการพึ่งพาตนเองของเกษตรกรเป็นหลัก เพื่อสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกร และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันต่อไป

1.2 ควรสร้างเครือข่ายเกษตรกรรายย่อยผู้เลี้ยงโคเนื้อ สหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการเงินการธนาคาร และสถาบันการศึกษา เพื่อเชื่อมโยงตลอดห่วงโซ่การผลิตโคเนื้อ

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

2.1 ทบทวนและปรับปรุงแผนงานและโครงการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ โดยกำหนดให้มีกลไกขับเคลื่อนการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อเชิงอุตสาหกรรมในระดับพื้นที่ ซึ่งเชื่อมโยงกับกลไกการพัฒนาในระดับประเทศ เพื่อทำหน้าที่บูรณาการนโยบายและแนวทางการดำเนินงาน มาสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในระดับพื้นที่ และสามารถขับเคลื่อนสู่การบรรลุเป้าหมายได้ตามที่กำหนด

2.2 กำหนดให้มีแผนงาน โครงการและกิจกรรมในพื้นที่ที่ครอบคลุมห่วงโซ่มูลค่าและมีการบูรณาการเครือข่ายความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ด้วยกระบวนการประชาธิปไตย ทั้งนี้ต้องมีให้เกิดความเข้าใจในการร่วมปฏิบัติงานในการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ โดยเน้นในเรื่อง การลดต้นทุน การสร้างมูลค่าเพิ่ม การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการเชื่อมโยงตลาดภายนอก

2.3 ควรมีการนำระบบสารสนเทศมาใช้ในการจัดเก็บข้อมูล โดยต้องออกแบบให้สามารถใช้งานได้ง่ายและสะดวกต่อการใช้งาน ไม่เป็นการสร้างภาระในการปฏิบัติงานแก่เจ้าหน้าที่ และสามารถเชื่อมโยงเข้ากับระบบสารสนเทศของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อในระดับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ระดับภูมิภาค และระดับประเทศได้ โดยการเก็บบันทึกข้อมูลต้องทำอย่างเป็นระบบเพื่อไม่ให้ข้อมูลเกิดการซ้ำซ้อนกัน เพื่อสร้างลักษณะการบริหารโครงการด้วย Big Data เป็นข้อมูลครอบคลุมรอบด้านเพียงพอต่อการตัดสินใจในระดับนโยบาย

3. ข้อเสนอแนะการดำเนินการวิจัยต่อไป

3.1 ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการในหัวข้อ “ระบบการผลิตและการพัฒนาอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อครบวงจรทุกระดับการผลิต” เพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการรูปแบบการดำเนินการโครงการ ทั้งรายครัวเรือน รายกลุ่มเกษตรกร และการบริหารจัดการสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ เพื่อพึ่งพาตนเองพึ่งพากันเอง มีความเข้มแข็งและสร้างรายได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

3.2 หัวข้อการวิจัยที่น่าสนใจ หากจะทำการศึกษาต่อไป ได้แก่

3.2.1 ตัวแบบการกำหนดขนาดฟาร์มเลี้ยงโคเนื้อที่เหมาะสมในเชิงธุรกิจสำหรับเกษตรกรรายย่อยตลอดห่วงโซ่การผลิต

3.2.2 การพัฒนาการเลี้ยงโคขุนให้เป็นโคขุนเกรดพรีเมียมด้วยอาหารโคจากผลพลอยได้ทางการเกษตรที่หาได้ง่ายในท้องถิ่นตามฤดูกาล

3.2.3 การส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อด้วยการจัดการฟาร์มสมัยใหม่ที่เหมาะสมตามบริบทชุมชน

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

คณะทำงานการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ. สานพลังประชารัฐ. พิมพ์ครั้งที่ 1, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), 2559).

วารสาร

นิรนาม, “พัฒนาเกษตรสมัยใหม่ ขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย” จดหมายข่าวรัฐบาลเพื่อประชาชน. ปีที่ 2 ฉบับที่ 26, วันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ.2559. หน้า 3

อำนาจ ภิญญาศรี, “ยุทธศาสตร์การตลาดโคเนื้อสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. ปีที่ 10 เล่มที่ 3, เดือนกันยายน - เดือนธันวาคม พ.ศ.2558. หน้า 165 – 174

วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย เอกสารวิจัยส่วนบุคคล

คณะทำงานพิจารณาศึกษาการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมโคเนื้อทั้งระบบ. “แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมโคเนื้อไทยทั้งระบบ”. รายงานผลการศึกษา, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย และกรมปศุสัตว์, 2560.

ไชยวรรณ วัฒนจันทร์ และคณะฯ. “แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการโคเนื้อสำหรับภาคใต้ตอนล่าง”. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2556.

สงคราม ขุมทอง. “แนวทางการบริหารจัดการการเลี้ยงโคเนื้อ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้”. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2559.

สมชาติ ธนะ. “หมู่บ้านแม่ข่ายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เครือข่ายมหาวิทยาลัยพะเยา โครงการหมู่บ้านโคขุนดอกคำใต้”. รายงานฉบับสมบูรณ์, มหาวิทยาลัยพะเยา และกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2558.

สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคใต้. “การขับเคลื่อนการพัฒนาอุตสาหกรรมโคเนื้อ/โคขุนศรีวิชัย ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย (ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช พัทลุง)”. รายงานผลการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560.

เอกสารไม่ตีพิมพ์

กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และศูนย์บริการวิชาการสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. “ยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ พ.ศ.2561 - 2565”. 2561.

คณะกรรมการยุทธศาสตร์โคเน็อ กรมปศุสัตว์. “ยุทธศาสตร์โคเน็อ พ.ศ.2555 - 2559”. 2555.

หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา. “แผนปฏิบัติการ 4 ปี นทพ. พ.ศ.2559 - 2562” 2559.

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. “แนวทางการดำเนินงานนโยบายสานพลังประชารัฐในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : kamphaengphet.cdd.go.th/wp-content/uploads/sites/110/2017/05/แนวทางการดำเนินงานสานพลังประชารัฐ.pdf, 2560.

คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ กรมการพัฒนาชุมชน. “คู่มือประชารัฐรักสามัคคี”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : www.cdd.go.th/wp-content/uploads/sites/110/2017/05/คู่มือประชารัฐเล่ม-1.pdf, 2559.

สำนักงานประสานงานการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ. “คู่มือประชารัฐรักสามัคคี ฉบับที่ 2”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : www.cdd.go.th/wp-content/uploads/sites/110/2017/05/คู่มือ-เล่ม-2-ประชารัฐรักสามัคคี.pdf, 2559.

“ยุทธศาสตร์กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.2560 - 2564”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : www.isoc.go.th/wp-content/uploads/2018/01/strategy2560-2564.pdf, 2560.

“ยุทธศาสตร์การพัฒนาโคเน็อ สำนักงานปศุสัตว์ เขต 9 กรมปศุสัตว์”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://region9.dld.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=420&Itemid=156, 2556.

“ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.2560 - 2562”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://sbpac.go.th/index.php/2014-11-27-04-12-16/2014-12-08-03-52-27/3041-o>, 2560.

“ยุทธศาสตร์โคเน็อ นทพ.”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=274793249533268&id=104064436606151, 2560.

“ยุทธศาสตร์แผนปฏิบัติการ 4 ปี กองทัพอากาศ พ.ศ.2559 - 2562”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.rtarf.mi.th/index.php/th/2016-06-23-07-14-52/2016-06-23-07-36-47>, 2559.

“สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://164.115.27.50/mdu04/>, 2561

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	พลตรี อนุชา ยันตรปกรณ
วัน เดือน ปีเกิด	13 ธันวาคม พ.ศ.2506
การศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - พ.ศ.2522 - มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดมกุฏกษัตริย์ - พ.ศ.2523 - โรงเรียนเตรียมทหาร (รุ่นที่ 23) - พ.ศ.2529 - วิทยาศาสตร์บัณฑิต โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า (รุ่นที่ 34) - พ.ศ.2538 - หลักสูตรหลักประจำชุดที่ 74 โรงเรียนเสนาธิการทหารบก - พ.ศ.2549 - รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการบริหารทั่วไป) วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
ประวัติการทำงานโดยย่อ	<ul style="list-style-type: none"> - พ.ศ.2530 - ผู้บังคับหมวดปืนเล็ก กองร้อยอาวุธเบา กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 111 - พ.ศ.2532 - รองผู้บังคับกองร้อยอาวุธเบา กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 111 - พ.ศ.2534 - รักษาราชการ ผู้บังคับกองร้อยอาวุธเบา กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 111 - พ.ศ.2535 - ผู้บังคับกองร้อย กองบังคับการ กรมทหารราบที่ 111 - พ.ศ.2538 - ประจำโรงเรียนเสนาธิการทหารบก สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง - พ.ศ.2539 - ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายส่งกำลังบำรุง กองพลทหารราบที่ 11 - พ.ศ.2540 - ช่วยราชการ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร - พ.ศ.2542 - หัวหน้าแผนกแผนงานโครงการ กองยุทธการ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา - พ.ศ.2545 - รองผู้บังคับหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 11 สำนักงานพัฒนาภาค 1 หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา - พ.ศ.2548 - รองผู้อำนวยการกองกิจการพลเรือน หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา - พ.ศ.2549 - รองผู้อำนวยการกองยุทธการ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา - พ.ศ.2554 - เสนาธิการ สำนักงานทหารพัฒนา หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา - พ.ศ.2555 - ผู้อำนวยการกองยุทธการ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา - พ.ศ.2558 - รองผู้อำนวยการ สำนักงานทหารพัฒนา หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา - ตำแหน่งปัจจุบัน - รองเสนาธิการ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา สังคมจิตวิทยา

เรื่อง แนวทางการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ เพื่อสนับสนุนการแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยกระบวนการประชารัฐ

ผู้วิจัย พลตรี อนุชา ยันตรปกรณีย์ หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 60

ตำแหน่ง รองเสนาธิการหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเลี้ยงโคเนื้อเป็นอาชีพที่มีความสำคัญ โดยเฉพาะเกษตรกรฐานรากที่นิยมเลี้ยงโคเนื้อเป็นอาชีพเสริม แต่ที่ผ่านมาโครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อของรัฐบาลขาดความต่อเนื่อง และขาดการผลักดันด้านการตลาดโคเนื้ออย่างเป็นรูปธรรม ถึงแม้ว่าการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้จะไม่ใช่งานหลักทางการเกษตรที่สามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้มากเท่ากับยางพาราและปาล์มน้ำมัน แต่เนื่องจากประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม อีกทั้งโคเนื้อจากประเทศไทยยังเป็นที่ต้องการของตลาดมาเลเซีย ส่งผลให้อุตสาหกรรมการผลิตโคเนื้อ/โคขุนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงค่อนข้างมีความมั่นคงทางการตลาดทั้งภายในพื้นที่และต่างประเทศ

จากปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ นับตั้งแต่ พ.ศ.2547 เป็นต้นมา ผลกระทบโดยตรงต่อประชาชนในพื้นที่คือ ความไม่มั่นคงปลอดภัยในทุกด้าน และได้ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ ซึ่งซ้ำเติมปัญหาความยากจนของประชาชนในพื้นที่ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนาเป็นหน่วยงานหลักของกองบัญชาการกองทัพไทย ในการพัฒนาเพื่อความมั่นคงด้วยการช่วยเหลือประชาชน ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่เป้าหมาย โดยได้มอบหมายให้สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติการกิจสนับสนุนการพัฒนาตามโครงสร้างของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า ในการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยในระยะแรกได้จัดทำโครงการ “โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการเลี้ยงโคพื้นเมือง” โดยการนำน้ำเชื้อพ่อโคพันธุ์ดีของ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา เข้าไปปรับปรุงสายพันธุ์โคให้กับประชาชนในหมู่บ้านเสริมสร้างสันติสุข 217 หมู่บ้านในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา โดยมีเป้าหมายเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่มีรายได้น้อยให้มีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับประชาชน ตลอดจนเป็นการสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหาร และในช่วงปี พ.ศ. 2558 - 2561 ได้ปรับเปลี่ยนภารกิจจากการผสมเทียมโคมาเป็นโครงการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ ภายใต้ “โครงการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตจังหวัดชายแดนภาคใต้” โดยสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อด้วยการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ และสร้างความยั่งยืนให้กับกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อด้วยการจัดตั้งสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา จำกัด เพื่อเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการการส่งเสริมเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. อย่างเป็นระบบในพื้นที่และเป็นต้นแบบให้กับจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย ยะลา ปัตตานีและนราธิวาส

ดังนั้นผู้วิจัยซึ่งเป็นหนึ่งในคณะผู้บริหารของ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาทบทวนการดำเนินงาน เพื่อพิจารณาหาแนวทางในการนำกระบวนการประชาธิปไตยมาใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อยกระดับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ให้มีรายได้ที่มั่นคงและยั่งยืน ทั้งนี้เพื่อเป็นการสนับสนุนการแก้ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ในมิติการสร้าง ความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อเสริมสร้างพื้นฐานที่มั่นคงในการพัฒนาประเทศตามเป้าหมายและตัวชี้วัดของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติ เพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืนด้วยการสร้างงานสร้างอาชีพสร้างรายได้ เพื่อให้ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีคุณภาพชีวิตที่ดี จากการที่ครัวเรือนมีรายได้เพิ่มมากขึ้นและเพื่อเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการประชาธิปไตยและรูปแบบการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อภายใต้โครงการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อศึกษาปัญหา และอุปสรรค ในการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อฯ ของ สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า ในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ เพื่อสนับสนุนการแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยกระบวนการประชาธิปไตย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา
  - 1.1 ศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับแนวคิดเรื่องประชาธิปไตย และบทบาทของภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ และรูปแบบการทำงานร่วมกันแบบบูรณาการ
  - 1.2 ศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับสถานการณ์โคเนื้อ และแนวทางการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อของประเทศไทย
  - 1.3 ศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับสถานการณ์โคเนื้อ และแนวทางการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อของพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง (จังหวัดสตูล, สงขลา, ปัตตานี, ยะลา และนราธิวาส)
  - 1.4 ศึกษายุทธศาสตร์ และนโยบาย ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ เพื่อสนับสนุนการแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
  - 1.5 ศึกษาบทบาทของสำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ ภายใต้โครงการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตจังหวัดชายแดนภาคใต้
  - 1.6 ศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ขอบเขตด้านบุคลากรผู้เกี่ยวข้องในการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อฯ ของสำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า และเกษตรกรผู้เลี้ยงโคในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา
3. ขอบเขตด้านเวลา

ผู้วิจัยจะดำเนินการรวบรวมข้อมูลทั้งข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิในห้วงเวลาตั้งแต่เดือนตุลาคม 2560 - เมษายน 2561

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการทบทวนวรรณกรรมร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการฯ รวมทั้งผู้แทนจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่จะบูรณาการร่วมกันในการพัฒนาโครงการฯ ด้วยกระบวนการประชารัฐ จากนั้นจะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วทำการสังเคราะห์เพื่อหาคำตอบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย แต่ด้วยข้อจำกัดทางด้านเวลาและผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะศึกษาข้อมูลเชิงลึก จึงศึกษาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อด้วยกระบวนการประชารัฐเฉพาะในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา

ผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยสามารถตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษากระบวนการประชารัฐและรูปแบบการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ ภายใต้โครงการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตจังหวัดชายแดนใต้

จากการศึกษาทำให้ผู้วิจัยทราบถึงรูปแบบการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อภายใต้โครงการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตจังหวัดชายแดนใต้ด้วยกระบวนการประชารัฐ มี 3 รูปแบบ ดังนี้

1.1 รูปแบบที่ 1 : คณะกรรมการประสานและขับเคลื่อนนโยบายสานพลังประชารัฐประจำจังหวัด (คสป.) จังหวัดสงขลา

1.1.1 ที่มา : เป็นรูปแบบตามโครงสร้างการดำเนินงานของคณะทำงานร่วมรัฐ - เอกชน - ประชาชน 12 คณะ ทั้งนี้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี ได้มีมติเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2558 เรื่องการแต่งตั้งคณะกรรมการภาครัฐและภาคเอกชน 12 คณะ

1.1.2 หลักการ : คณะทำงานร่วมรัฐ - เอกชน - ประชาชน จำนวน 3 คณะ บูรณาการขับเคลื่อนการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคตลอดห่วงโซ่การผลิต (ต้นทาง - กลางทาง - ปลายทาง) ในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะคณะทำงานที่เกี่ยวข้องคือ

1.1.2.1 คณะทำงาน D6 เป็นคณะทำงานด้านการพัฒนาการเกษตรสมัยใหม่ มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นหัวหน้าทีมภาครัฐ โดยมี สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสงขลา เป็นคณะทำงานในระดับจังหวัด โดยร่วมกับ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสงขลา เป็นผู้ให้คำแนะนำ ฝึกอบรมให้ความรู้ในด้านการผลิตโคเนื้อ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การป้องกันโรค

1.1.2.2 คณะทำงาน E1 เป็นคณะทำงานด้านการดึงดูดการลงทุนและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นหัวหน้าทีมภาครัฐ โดยมีธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เป็นธนาคารที่ให้คำปรึกษาในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา ให้เชื่อมโยงตลาดห่วงโซ่การผลิต และการให้สินเชื่อ

1.1.2.3 คณะทำงาน E3 เป็นคณะทำงานด้านการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นหัวหน้าทีมภาครัฐ โดยมี พัฒนาการจังหวัดสงขลา ร่วมกับหอการค้าจังหวัดสงขลาในการจัดตั้งบริษัทประชารัฐรักสามัคคีจังหวัดสงขลา (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด เป็นคณะทำงานในระดับจังหวัด ทำหน้าที่ในการทำการตลาดและเป็นผู้ประสานงานในการนำพาความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ตามบทบาท / หน้าที่

1.2 รูปแบบที่ 2 : การปฏิรูปการเกษตรเป็นระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

1.2.1 ที่มาและความสำคัญ : เนื่องจากเกษตรกรรายย่อยในการทำปศุสัตว์ของไทย ประสบปัญหาในการเลี้ยงและการจำหน่าย ตลอดจนขาดโอกาสการเข้าถึงข้อมูลแหล่งเงินทุน ทรัพยากร และการตลาด จึงยากต่อการจัดการผลผลิตให้มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาด ดังนั้นกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงได้มีนโยบายการจัดทำแปลงการเกษตรขนาดใหญ่ โดยส่งเสริมให้เกษตรกรรายย่อยมีการรวมกลุ่มกัน ปรับโครงสร้างการผลิต มุ่งเน้นการส่งเสริมการเกษตรที่ยึดพื้นที่ และสินค้าเป็นหลัก แต่งตั้งผู้จัดการแปลงที่ถือเป็นกลไกสำคัญในการบริหารจัดการทุกกิจกรรมตลอดห่วงโซ่อุปทาน สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้เกษตรกรมีความรู้ ความสามารถในการผลิตสินค้าเกษตร และสามารถเข้าถึงแหล่งทุนและการสนับสนุนจากภาครัฐ เพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งของปศุสัตว์แปลงใหญ่

1.2.2 หลักการ : มีขนาดการผลิตที่คุ้มค่าต่อการลงทุน, พื้นที่เหมาะสมสอดคล้องกับ AGRIMAP, มีกระบวนการกลุ่มอยู่ก่อน (สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน), มีแหล่งน้ำชัดเจน/ปริมาณน้ำเพียงพอ, มีตลาดรองรับ, การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับพื้นที่, กำหนดเป้าหมายและแผนปฏิบัติที่ชัดเจน / มีแผนธุรกิจของตนเอง, พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการใช้เครื่องจักรกลการเกษตร, กำหนดมาตรฐานการผลิต, ผู้จัดการแปลงที่มีความสามารถ และผู้จัดการแปลงร่วมกับคณะกรรมการในการบริหารจัดการแปลงใหญ่

1.2.3 การบริหารจัดการโครงการ :

1.2.3.1 ระดับส่วนกลาง มีคณะทำงานขับเคลื่อนการดำเนินงานระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ประกอบด้วย หน่วยงานในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

1.2.3.2 ระดับภูมิภาค มีคณะกรรมการอำนวยการขับเคลื่อนงานนโยบายสำคัญและการแก้ไขปัญหาภาคการเกษตรระดับจังหวัด (Chief of Operation : CoO) และคณะทำงานปฏิบัติการขับเคลื่อนงานนโยบายสำคัญและการแก้ไขปัญหาระดับอำเภอ (Operation Team)

1.2.4 เป้าหมายการพัฒนา 5 ด้าน : ลดต้นทุนการผลิต เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต พัฒนาคุณภาพ การตลาด และการบริหารจัดการ

1.3 รูปแบบที่ 3 : คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา (ต้นแบบ)

1.3.1 ที่มาและความสำคัญ : ด้วยเหตุที่ปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อมีความซับซ้อนและมีรายละเอียดในการดำเนินการให้ประสบความสำเร็จค่อนข้างมาก จึงเป็นการยากที่หน่วยงานใดจะสามารถแก้ไขปัญหาได้เพียงลำพัง การมองหานวัตกรรมร่วมจากหลายภาคส่วนที่มีความเชี่ยวชาญในแต่ละด้าน เพื่อช่วยในการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการด้วยกระบวนการประชารัฐ จึงเป็นแนวทางที่เหมาะสมที่สุด

1.3.2 กลไกการขับเคลื่อน

1.3.2.1 คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา (ต้นแบบของจังหวัดชายแดนภาคใต้)

1.3.2.2 โครงสร้างการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ เพื่อสนับสนุนการแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยกระบวนการประชารัฐ

1.3.3 เป้าหมายการดำเนินงาน

1.3.3.1 การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ ภายใต้ “โครงการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตจังหวัดชายแดนภาคใต้” สามารถช่วยยกระดับให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อที่มีรายได้นั้นมั่นคงและสร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกรอย่างยั่งยืนได้ ทั้งนี้เพื่อการสนับสนุนการแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้

1.3.3.2 พื้นที่ดำเนินการ เริ่มดำเนินการในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา เพื่อเป็นต้นแบบให้กับพื้นที่อื่น ๆ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.3.4 หลักในการทำงานของคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา

1.3.4.1 ทีมขับเคลื่อน (Driver) โดยมีกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า และ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นผู้บูรณาการยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนา โดยมีการทำงานร่วมกับคณะผู้แทนพิเศษของรัฐบาล ซึ่งก็คือ สำนักงานคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนหน้า (คปต. ส่วนหน้า) ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการประสาน เร่งรัด และบูรณาการการปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา ผ่านทางสำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า

1.3.4.2 ทีมหน่วยงานตามภารกิจ (Function) นำปัญหาและความต้องการของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ และสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ นทพ. จังหวัดสงขลา จำกัด ไปแก้ปัญหา โดยมีภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการศึกษา และภาคการเงิน สนับสนุนดำเนินงานตามบทบาทและหน้าที่ของหน่วยงาน

2. ผลการวิจัยสามารถตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาปัญหา และอุปสรรคในการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อฯ ของ สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า ในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา

ปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ ของ สำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา ได้แก่ ปัญหาด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ปัญหาด้านการลดต้นทุนการผลิต ปัญหาด้านการตลาด ปัญหาด้านเงินทุน และปัญหาด้านการบริหารจัดการและด้านอื่น ๆ โดยการแก้ไขปัญหาจะเน้นไปที่ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการเลี้ยงโคเนื้อ ซึ่งประกอบด้วยปัจจัย “4 M” คือ คน (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุหรือวัตถุดิบ (Material) และการจัดการ (Management) ร่วมกับอีก 1 ปัจจัยคือการทำการตลาด (Marketing) โดยกระบวนการที่มีความสำคัญคือการกระตุ้นเพื่อก่อให้เกิดการพึ่งพาตนเองของเกษตรกรเป็นหลักเพื่อสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกรและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ทั้งนี้ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จต้องเริ่มจากการคัดเลือกเกษตรกร ที่มีใจรักในการเลี้ยงโค มีความต้องการในการพัฒนาการเลี้ยงโค การรวมกลุ่มเพื่อจัดตั้งและบริหารจัดการ ในรูปแบบสหกรณ์ได้ด้วยตัวเอง มีทุนขยายกิจการ มีประธานกลุ่มที่เข้มแข็งเป็นแกนนำคอยเป็นผู้ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของรัฐผ่านทางเจ้าหน้าที่ชุดส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตจังหวัดชายแดนภาคใต้

3. ผลการวิจัยสามารถตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ เพื่อสนับสนุนการแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้วยกระบวนการประชารัฐ

จากการศึกษาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ เพื่อสนับสนุนการแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยกระบวนการประชารัฐ พบว่ายังขาดทิศทางการพัฒนาที่ชัดเจน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังขาดการบูรณาการการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบและครบวงจร รวมทั้งการขาดแผนและกลไกการดำเนินงานที่ชัดเจน ส่งผลให้การดำเนินโครงการที่ผ่านมายังไม่สามารถพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่จังหวัดสงขลาได้อย่างเต็มศักยภาพ และไม่สามารถยกระดับอาชีพการเลี้ยงโคในพื้นที่ให้เป็นแหล่งสร้าง

รายได้ที่มั่นคงในระยะยาว ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ เพื่อให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ เพื่อสนับสนุนการแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยกระบวนการประชารัฐตามห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain)

3.1 แผนปฏิบัติการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ นทพ. ในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา มีดังนี้

3.1.1 ด้านการผลิตโคเนื้อ : มุ่งเน้นการอบรมและถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตโคเนื้อสู่เกษตรกรให้เหมาะสมกับศักยภาพแต่ละพื้นที่ การสนับสนุนให้เกษตรกรรักษาแม่โคเนื้อพันธุ์ และการผสมเทียมเพื่อผลิตโคเนื้อคุณภาพสำหรับตลาดระดับสูง โดยมีเจ้าภาพร่วม คือ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสงขลา และสำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

3.1.2 ด้านการควบคุมป้องกันโรคระบาดสัตว์ : มุ่งเน้นการพัฒนาประสิทธิภาพการป้องกันโรคและการควบคุมการเคลื่อนย้ายสัตว์ตามแนวชายแดน (ด้านสะเดา และด้านปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา) และการสนับสนุนเกษตรกรให้ปรับปรุงมาตรฐานฟาร์มโคเนื้อให้สามารถป้องกันและควบคุมโรคระบาด โดยมีเจ้าภาพหลัก คือ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสงขลา

3.1.3 ด้านการพัฒนาระบบตลาด : การสนับสนุนให้เกษตรกรรายย่อยรวมตัวในรูปแบบกลุ่มเกษตรกรหรือสหกรณ์เพื่อสร้างอำนาจต่อรองทางการตลาด การพัฒนาตลาดโคมีชีวิตให้มีระบบตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability) การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การบริโภคเนื้อโคขุนคุณภาพ การพัฒนาโรงฆ่าให้ได้มาตรฐานและมีระบบรองรับคุณภาพที่สามารถสร้างความเชื่อมั่นให้กับกลุ่มผู้บริโภค โดยมีเจ้าภาพร่วม คือ ธนาครเพื่อเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) และสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสงขลา

3.1.4 ด้านการศึกษาวิจัย : การศึกษาพัฒนาพันธุ์โคที่เหมาะสมกับพื้นที่ การกระจายพันธุ์สู่กลุ่มเกษตรกร การพัฒนาอาหารสัตว์ พันธุ์พืชอาหารสัตว์ เผยแพร่สู่เกษตรกร การพัฒนาระบบการจัดการหลังการฆ่า โดยมีเจ้าภาพร่วม คือ ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สุล และภาควิชาสัตวศาสตร์ คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

3.1.5 ด้านการบริหารจัดการองค์กร : การส่งเสริมและพัฒนาการรวมกลุ่มเครือข่ายเกษตรกรกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อเป็นสถาบันเกษตรกร (กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน และสหกรณ์) การสนับสนุนเงินทุนพัฒนาอาชีพ และการพัฒนาขีดความสามารถในการดำเนินงานของสหกรณ์โคเนื้อ โดยมีเจ้าภาพร่วม คือ ธนาครเพื่อเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) และสำนักงานสหกรณ์จังหวัดสงขลา

3.2 ตัวแบบห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain) ในระดับต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ และการบูรณาการความร่วมมือในการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อด้วยกระบวนการประชารัฐ : เริ่มต้นจากสำนักงานพัฒนาภาค 4 ส่วนหน้า หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา เป็นผู้นำพาความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการศึกษา และภาคการเงินการธนาคาร เพื่อบูรณาการการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบและครบวงจร รวมทั้งการสร้างแผนและกลไกการดำเนินงานที่ชัดเจน ร่วมกันตามศักยภาพของแต่ละภาคส่วน นั่นคือ การนำกระบวนการประชารัฐมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สามารถช่วยยกระดับให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้มีรายได้ที่มั่นคงและสร้างความมั่งคั่งให้เกษตรกรอย่างยั่งยืนได้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการสนับสนุนการแก้ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ในมิติการสร้างความมั่นคงของมนุษย์

เพื่อเสริมสร้างพื้นฐานที่มั่นคงในการพัฒนาประเทศตามเป้าหมายและตัวชี้วัดของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติ เพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืนด้วยการสร้างงานสร้างอาชีพสร้างรายได้ เพื่อให้ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีคุณภาพชีวิตที่ดีจากการที่ครัวเรือนมีรายได้เพิ่มมากขึ้น และเพื่อเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยกระบวนการประชารัฐ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 กิจกรรมการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ ควรเน้นไปที่การปฏิบัติให้เห็นผลจริง ด้วยการสร้างต้นแบบความสำเร็จเพื่อขยายผลไปสู่ชุมชน นอกจากนี้ควรเน้นกระบวนการที่ก่อให้เกิดการพึ่งพาตนเองของเกษตรกรเป็นหลัก เพื่อสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกร และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันต่อไป

1.2 ควรสร้างเครือข่ายเกษตรกรรายย่อยผู้เลี้ยงโคเนื้อ สหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการเงินการธนาคาร และสถาบันการศึกษา เพื่อเชื่อมโยงตลอดห่วงโซ่การผลิตโคเนื้อ

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

2.1 ทบทวนและปรับปรุงแผนงานโครงการส่งเสริมและพัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ ซึ่งเชื่อมโยงกับกลไกการพัฒนาในระดับประเทศ เพื่อทำหน้าที่บูรณาการนโยบายและแนวทางการดำเนินงานมาสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในระดับพื้นที่ และสามารถขับเคลื่อนสู่การบรรลุเป้าหมายได้ตามที่กำหนด

2.2 กำหนดให้มีแผนงาน โครงการและกิจกรรมในพื้นที่ที่ครอบคลุมห่วงโซ่มูลค่าและมีการบูรณาการเครือข่ายความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ด้วยกระบวนการประชารัฐ ทั้งนี้ต้องมีให้เกิดความเข้าใจอันดีในการร่วมปฏิบัติงานในการส่งเสริมและพัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ โดยเน้นในเรื่องการลดต้นทุน การสร้างมูลค่าเพิ่ม การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการเชื่อมโยงตลาดภายนอก

2.3 ควรมีการนำระบบสารสนเทศมาใช้ในการจัดเก็บข้อมูล โดยต้องออกแบบให้สามารถใช้งานได้ง่ายและสะดวกต่อการใช้งาน ไม่เป็นการสร้างภาระในการปฏิบัติงานแก่เจ้าหน้าที่ และสามารถเชื่อมโยงเข้ากับระบบสารสนเทศของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ระดับภูมิภาค และระดับประเทศได้ โดยการเก็บบันทึกข้อมูลต้องทำอย่างเป็นระบบเพื่อไม่ให้ข้อมูลเกิดการซ้ำซ้อนกัน เพื่อสร้างลักษณะการบริหารโครงการด้วย Big Data เป็นข้อมูลครอบคลุมรอบด้านเพียงพอต่อการตัดสินใจในระดับนโยบาย

3. ข้อเสนอแนะการดำเนินการวิจัยต่อไป

3.1 ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการในหัวข้อ “ระบบการผลิตและการพัฒนาอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อครบวงจรทุกระดับการผลิต” เพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการรูปแบบการดำเนินการโครงการ

ทั้งรายครัวเรือน รายกลุ่มเกษตรกร และการบริหารจัดการสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ เพื่อพึ่งพาตนเอง พึ่งพากันเอง มีความเข้มแข็งและสร้างรายได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

3.2 หัวข้อการวิจัยที่น่าสนใจ หากจะทำการศึกษาต่อไป ได้แก่

3.2.1 ตัวแบบการกำหนดขนาดฟาร์มเลี้ยงโคเนื้อที่เหมาะสมในเชิงธุรกิจสำหรับเกษตรกรรายย่อยตลอดห่วงโซ่การผลิต

3.2.2 การพัฒนาการเลี้ยงโคขุนให้เป็นโคขุนเกรดพรีเมียมด้วยอาหารโคจากผลพลอยได้ทางการเกษตรที่หาได้ง่ายในท้องถิ่นตามฤดูกาล

3.2.3 การส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อด้วยการจัดการฟาร์มสมัยใหม่ที่เหมาะสมตามบริบทชุมชน